Ministerie van Defensie

CATALOGUS NATIONALE OPERATIES

release 2015/2

HOOFDSTUKINDELING

1	Inleiding	I
2	Evenement, Zaak, Incident, Ramp Of Crisis	II
3	Veiligheidsstructuren	III
4	Partners In Veiligheid	IV
5	De Veiligheidsregio	V
6	De Brandweer	VI
7	De Ghor	VII
8	De Politie	VIII
9	Het Openbaar Ministerie	IX
10	De Gemeente	X
11	Waterbeheer en Scheepvaartzorg	XI
12	Overige Overheden	XII
13	Defensie	XIII
14	Nationale Operaties	XIV
15	Juridisch Kader	XV
16	Taken En Capaciteiten	XVI
17	Beoogde Effecten	XVII
18	Middelen	XVIII
	Bijlagen	XIX

HOOFDSTUK 1

INLEIDING

1.1	Voorwoord Commandant der Strijdkrachten	2
1.2	Catalogus Nationale Operaties	3
1.3	Wegwijzer Catalogus Nationale Operaties	7
1.4	General Awareness Dashboard	8
1.5	Nationale Veiligheid	9
1.6	Nationale Operaties	10
1.7	Beschrijving Civiel-Militaire Samenwerking / VCMS	11

HOOFDSTUK 2

EVENEMENT, ZAAK, INCIDENT, RAMP OF CRISIS

2.1	Introductie	14
2.2	Vitale Belangen, Vitale Infrastructuur, Impacttypen	15
2.3	Regionaal Risicoprofiel	17
2.4	Crisis– en Incidenttypen	18
2.5	Nationale Risicobeoordeling	42
2.6	De 10 Dreigingsthema's	45
2.7	Bestuurlijke Netwerkkaarten	56

HOOFDSTUK 3

VEILIGHEIDSSTRUCTUREN

3.1	Introductie Veiligheidsstructuren	59
3.2	Het Crisisbeheersingsstelsel op Hoofdlijnen	61
3.3	Actoren in de Veiligheidsketen en Crisisbeheersing	62
3.4	Gecoördineerde Regionale Incidentbestrijdingsprocedure	72
3.5	Fasering in de Rampenbestrijding en Crisisbeheersing	73

HOOFDSTUK 4

PARTNERS IN VEILIGHEID

4.1 Civiele Hoofdprocessen 75

HOOFDSTUK 5

DE VEILIGHEIDSREGIO

5.1	De Veiligheidsregio's	77
5.2	Voorbereiden op Rampenbestrijding en Crisisbeheersing	79
5.3	Crisisbeheersing en Rampenbestrijding	80

HOOFDSTUK 6

DE BRANDWEER

6.1	Introductie brandweer	82
6.2	Wie is Wie bij de Brandweer	84
6.3	Hoofdprocessen Brandweer	85
6.4	Redden	86
6.5	Technisch hulpverlenen	87
6.6	Brandbestrijden	88
6.7	Ontsmetten	93
6.8	Informatiemanagement	94
6.9	Ondersteunen	95

HOOFDSTUK 7

DE GHOR

7.1	Introductie GHOR	97
7.2	Hoofdprocessen GHOR	99
7.3	Acute Gezondheidszorg	100
7.4	Publieke Gezondheidszorg	102

HOOFDSTUK 8

DE POLITIE

8.1	Introductie Politie	108
8.2	Wie is Wie bij de Politie	111
8.3	Hoofdprocessen Politie	112
8.4	Orde handhaven	113
8.5	Opsporen	117
8.6	Interveniëren	119
8.7	Bewaken en Beveiligen	120
8.8	Mobiliteit	121
8.9	Overige Uitvoeringsprocessen	122

HOOFDSTUK 9

HET OPENBAAR MINISTERIE

9.1	Introductie Openbaar Ministerie	124
9.2	Hoofdprocessen Openbaar Ministerie	126

HOOFDSTUK 10

DE GEMEENTE

9.1	Introductie Gemeente	128
9.2	Hoofdprocessen Bevolkingszorg	130
9.3	Acute Bevolkingszorg	131

HOOFDSTUK 11

WATERBEHEER EN SCHEEPVAARTZORG

11.1	Introductie Waterbeheer en Scheepvaartzorg	133
11.2	Havenbedrijf / (Rijks)havenmeester	135

HOOFDSTUK 12

OVERIGE OVERHEDEN

12.1	Introductie	137
12.2	Rijksoverheid	138
12.3	Provincie	141
12.4	Rijkswaterstaat	142
12.5	Het Waterschap	150
12.6	Het RIVM	153

HOOFDSTUK 13

DEFENSIE

13.1	Introductie Defensie	158
13.2	Wie is Wie bij Defensie	159
13.3	Bestuursstaf Defensie	163
13.4	Marine	169
13.5	Landmacht	172
13.6	Luchtmacht	175
13.7	Koninklijke Marechaussee	178
13.8	Commando DienstenCentra	182
13.9	Het militair advies	188

HOOFDSTUK 14

NATIONALE OPERATIES

14.1	Hoofdprocessen Defensie (NatOps)	194
14.2	Militaire Bijstand en Steunverlening	196
14.3	Maatschappelijke Dienstverlening	202
14.4	Gastlandsteun	204
14.5	Expeditionaire Logistieke Ondersteuning	207
14.6	(Internationale) Noodhulp en Humanitaire Hulpverlening	208

HOOFDSTUK 15

JURIDISCH KADER

15.1	Wegwijzer Juridisch Kader	212
15.2	Inleiding	213
15.3	Wet Veiligheidsregio's	214
15.4	Politiewet 2012	215
15.5	Regelingen Caribisch Gebied	217
15.6	Eigenstandige en Structurele Taken	218
15.7	Militaire Steunverlening in het Openbaar Belang	219
15.8	Landelijk Convenant	220
15.9	Navo verdragen	221
15.10	Overige convenanten, arrangementen en wetten	222

HOOFDSTUK 16

TAKEN EN CAPACITEITEN

16.1	Introductie Taken	224
16.2	Eigenstandige Taken	225
16.3	Structurele taken	229
16.4	Incidentele Taken	233
16.5	Gezamenlijke activiteiten	237
16.6	Diversen	239

HOOFDSTUK 17

BEOOGDE EFFECTEN

17.1	Opleiden, Trainen, Oefenen	244
17.2	Kennis	246
17.3	Stafcapaciteit	248
17.4	Informatie en Inlichtingen	250
17.5	Interveniëren	257
17.6	Brandbestrijden	259
17.7	Redden	263
17.8	Bewaken en Beveiligen	265
17.9	Cyber	268
17.10	Beschermen / CBRN(e)	271
17.11	Evacueren	275
17.12	Mobiliteit	277
17.13	Transporteren	282
17.14	Weg– en Waterbouw, Constructie	287
17.15	Levensbehoeften	289
17.16	Geneeskundig Ondersteunen	291
17.17	Technisch Ondersteunen	294
17.18	Faciliteren	296

HOOFDSTUK 18

MIDDELEN

18.1	Introductie middelen	300
18.2	Personele capaciteit	301
18.3	DNOM	302
18.4	Maatwerk, overige middelen	304

HOOFDSTUK 19

BIJLAGEN

Bijlage 1: Verklarende Woordenlijst 306
Bijlage 2: Afkortingen 311
Bijlage 3: Politiewet 2012 316
Bijlage 4: De Regionale Eenheden van de Politie 319
Bijlage 5: Wet Veiligheidsregio's 320
Bijlage 6: De Veiligheidsregio's 324
Bijlage 7: Gemeentewet 327
Bijlage 8: De Arrondissementen 329
Bijlage 9: Defensie en de Veiligheidsregio's 330
Bijlage 10: De Waterschappen 335
Bijlage 11: GRIP 336
Bijlage 12: Regeling MSOB 339
Bijlage 13: Convenant FNIK 340
Bijlage 14: Aanvraagprocedures 341
Bijlage 15: Aanvraagformulieren 374
Bijlage 16: Wet BES 380
Bijlage 17: Aanwijzing inzet Krijgsmacht 382
Bijlage 18: Vreemdelingenwet 383
Bijlage 19: Geweldsinstructie 384
Bijlage 20: Foto- en afbeeldingverantwoording 388
Bijlage 21: Adresoverzicht 389

1

INLEIDING

VOORWOORD COMMANDANT DER STRIJDKRACHTEN

Militairen zijn er niet alleen om ver weg van Nederland bij te dragen aan de internationale rechtsorde en stabiliteit. Een derde van de krijgsmacht zet zich dagelijks in om binnen het Koninkrijk veiligheidstaken uit te voeren en ondersteuning te bieden aan bestuurders en autoriteiten; denk daarbij aan gemeenten, politie, brandweer, maar ook aan het verlenen van geneeskundige hulp. Defensie is inmiddels stevig verankerd in de veiligheidsstructuren van Nederland: daar zijn dagelijks militairen actief.

Als voorbeeld uit het verleden denk ik aan het voorval in Ede, in oktober 2013. Een man ontdekte dat zijn overleden broer levensgevaarlijke stoffen had opgeslagen in een kelderbox van zijn appartementencomplex. Het bleek onder meer om mosterdgas te gaan, bekend van de Eerste Wereldoorlog. Je moet er niet aan denken wat er zou kunnen gebeuren als deze stoffen vrij waren gekomen.

Gelukkig lichtte de broer van de overleden man meteen de brandweer in. Al snel werd ook de politie ingeschakeld. Brandweer, gemeente en politie boden de omwonenden veiligheid en riepen Defensie op ter ondersteuning. Defensie stuurde toen de CBRN-eenheid (chemisch, biologisch, radiologisch, nucleair) die altijd *stand-by* staat.

Zo kon Defensie de hulpdiensten ondersteunen bij het bieden van optimale veiligheid. Dat is de meerwaarde van Defensie. Wij hebben mensen, materiaal en specialistische expertise in huis door onze uitzendingen in het buitenland. Hulpdiensten kunnen daar dag en nacht gebruik van maken.

Denk bijvoorbeeld ook aan onze specialistische zoekexpertise, waarmee hulpdiensten verborgen geld, wapens, drugs of vermiste personen kunnen traceren. Of aan helikopters die branden blussen die lastig te bereiken zijn, F-16's die zwakke plekken in dijken kunnen ontdekken, een analyseteam om grote brokken data te verwerken, simulatie om hulpdiensten op incidenten voor te bereiden, patrouilleschepen om drugssmokkel te onderscheppen en ondersteuning bij leiderschap en multidisciplinaire aansturing van een crisis.

Kortom, we hebben heel veel in huis! Om een bijdrage te kunnen leveren aan de veiligheid in Nederland is het dan ook van belang dat iedereen bekend is met de specifieke kwaliteiten en capaciteiten van Defensie voor militaire bijstand en steunverlening. Dat is ook het doel van deze digitale catalogus Nationale Operaties.

Generaal Tom Middendorp

De catalogus is door de interne links een gebruiksvriendelijk document waarmee we hulpdiensten tegemoet willen komen om snel en gericht te zoeken. Het gaat erom dat mensen weten dat ze over de middelen kunnen beschikken als dat nodig is.

Ik reik hulpdiensten graag de hand. We zijn complementair aan elkaar. Het vereist dat we elkaar goed kunnen (en willen) vinden. Deze catalogus helpt ons daarbij. We hebben allemaal hetzelfde doel: we dienen onze samenleving.

Generaal Tom Middendorp,
Commandant der Strijdkrachten

1.2 CATALOGUS NATIONALE OPERATIES

Defensie heeft als taken de verdediging van het eigen en bondgenootschappelijke grondgebied (1e hoofdtaak), het beschermen en bevorderen van de internationale rechtsorde en stabiliteit (2e hoofdtaak) en de ondersteuning van de civiele autoriteiten bij crisisbeheersing, rampenbestrijding, rechtshandhaving en humanitaire hulp, zowel nationaal als internationaal (3e hoofdtaak). Ondanks de ogenschijnlijke rangorde in die hoofdtaken, is die rangorde er niet. Het zijn 3 gelijkwaardige en even belangrijke taken van de krijgsmacht.

In 2005 hebben de ministers van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, Justitie en Defensie het convenant civiel-militaire bestuursafspraken (CMBA) ondertekend. Binnen de 3e hoofdtaak ontwikkelde Defensie zich van een vangnet ter aanvulling op civiele capaciteiten tot een structurele partner in de veiligheidsketen.

De structurele civiel-militaire samenwerking leidde tot het besef dat samenwerking op steeds meer terreinen mogelijk was en dat leidde in 2006 tot de intensivering van de civiel-militaire samenwerking (ICMS). In het kader van deze intensivering wordt een deel van de Defensie capaciteiten gegarandeerd beschikbaar gesteld aan de civiele autoriteiten voor een veelvoud aan taken op het terrein van rampenbestrijding en crisisbeheersing. In toenemende mate worden ook capaciteiten van Defensie ingezet op terreinen als openbare orde en veiligheid, de strafrechtelijke handhaving van de rechtsorde en het openbaar belang. Omdat bindende afspraken zijn gemaakt, kunnen civiele autoriteiten snel, zonder tijdrovend overleg, beschikken over de benodigde specialistische capaciteiten van Defensie. De kennis en ervaring, in deze catalogus aangeduid als expertise, die in de laatste jaren is opgedaan en de resultaten van de nationale operaties van de voorbije jaren, worden op dit moment gebruikt om te komen tot een versterkte civiel-militaire samenwerking (VCMS).

De Catalogus Nationale Operaties geeft een algemene introductie en omschrijving van taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden op het vlak van veiligheid. Ze beschrijft de wijze waarop Defensie de taken rondom nationale operaties uitvoert, welke capaciteiten zij daarvoor beschikbaar heeft, de effecten die ze daarmee kan bereiken en de wijze waarop Defensie haar rol als structurele partner in de veiligheidsketen borgt.

Deze Catalogus Nationale Operaties is de opvolger van de in 2007 uitgegeven ICMS Catalogus en de in 2008 gepubliceerde brochure Nationale Operaties. Deze 2 documenten zijn in deze catalogus samengevoegd, geactualiseerd en toegankelijker gemaakt. Daarnaast is uitvoeriger beschreven welke rampentypen en scenario's we onderscheiden en hoe Defensie daarin kan ondersteunen. Ook worden de andere partners in veiligheid voorgesteld.

Doelgroepen

De catalogus is bedoeld voor iedereen die werkzaam is in het veld van (nationale) veiligheid, binnen en buiten Defensie. Het dient dus meerdere doelen: ze geeft de partners in veiligheid en de andere overheidsdiensten inzicht in wat Defensie kan betekenen in het kader van bijstand en steunverlening, welke procedures daarvoor gelden maar ze geeft ook weer wat Defensie op Nederlandse bodem zoal nog meer aan operaties kan hebben buiten dat kader. Verder is ze gericht op iedereen binnen Defensie die te maken heeft met bijstand en steunverlening, om kennis te maken met de werkwijze en organisatie van de andere partners in veiligheid en is daarmee ook een opleidingsinstrument.

Beschikbaarheid

Deze catalogus verschijnt alleen in digitale vorm. Defensie kiest voor een modern medium. De catalogus wordt regelmatig geactualiseerd. Daar-

>>>

door blijft hij actueel, ondanks veranderende wet- en regelgeving en procedures, opname van nieuwe capaciteiten van Defensie en nieuwe convenanten en arrangementen. Ze wordt gepubliceerd op de website van Defensie en is daar als download beschikbaar. Een gebruiker kan zich abonneren op deze catalogus (abonneren.rijksoverheid.nl) en krijgt automatisch een e-mailbericht wanneer een nieuwe versie is gepubliceerd. Naast het bladzijdenummer rechtsonder staat de versie van het voorliggende document.

Militair advies

Het overzicht van capaciteiten in deze catalogus is niet compleet en allesomvattend maar geeft een goede indruk van wat mogelijk is. Te allen tijde blijven de militair adviseurs van Defensie de aangewezen personen om met de aanvrager van de bijstand of steun de inzet vorm te geven en samen te stellen. Ze komt dus geenszins in de plaats van hem of haar maar kan de lezer op weg helpen in het op de juiste wijze formuleren van de behoefte en het te bereiken effect.

Inhoud

Deze catalogus geeft een overzicht van de relevante onderwerpen in het kader van Nationale Operaties. Ten eerste geeft de catalogus een overzicht van de typen, soorten en indelingsvormen van de denkbare rampen en crises (hoofdstuk 2), geeft de catalogus een overzicht van de Nationale Operaties maar dan gerangschikt naar de wettelijke grondslag (hoofdstuk 14) en het juridische kader waarbinnen dat gebeurt (hoofdstuk 15).

Ten tweede schets de catalogus een beeld van de veiligheidsketen, de hoofdprocessen daarbinnen en de wijze waarop rampenbestrijding en crisisbeheersing is ingericht in Nederland (hoofdstuk 3). Hoofdstuk 12 geeft inzicht in de instanties binnen Defensie die taken hebben binnen de Nationale Operaties. Ook wordt een introductie van de partners in de veiligheidsketen gegeven (hoofdstuk 4 tot en met 12). Bij elk hoofdproces worden passende capaciteiten van Defensie genoemd. Hoofdstuk 16 geeft een overzicht van de taken en capaciteiten van Defensie die ingezet worden voor Nationale Operaties.

Ten slotte wordt beschreven welke effecten Defensie kan realiseren met capaciteiten (hoofdstuk 17). Daar staan dezelfde capaciteiten weergegeven, maar dan gerangschikt naar het te bereiken effect.

Recente inzetten en actuele informatie zijn altijd beschikbaar op de website: Defensie.nl.

Leeswijzer

De opzet van de catalogus is zodanig dat de gebruiker met behulp van de links naar andere delen van de catalogus kan springen om zo snel mogelijk bij de gewenste informatie uit te komen. Daarvoor hoeft niet de gehele catalogus te worden doorgebladerd. Wie de catalogus van voor tot achter doorleest komt doublures tegen. Die zijn echter opgenomen om, wanneer door het document genavigeerd wordt, toch voldoende geïnformeerd te worden.

De catalogus kent een gelaagde opbouw. In de iBook en Ebook (pdf) variant is de gebruiker in staat om zonder verbindingen met het internet de catalogus te gebruiken en te beschikken over de basisinformatie (eerste laag). Meer informatie zal te vinden zijn op een internetpagina die vanuit de catalogus direct kan worden benaderd. In die tweede laag zijn meer gedetailleerde beschrijvingen opgenomen van de capaciteiten (waaronder ook samengestelde capaciteiten toegesneden op een bepaald ramp-type), maar ook voorbeelden van inzetten van Defensie in Nationale Operaties. Deze zullen een beeld geven van wat er mogelijk is en hoe een dergelijke inzet er uit zou kunnen zien.

De in de catalogus opgenomen capaciteiten zijn voorzien van een indicatie van de mogelijk te bereiken effecten.De opgenomen capaciteiten zijn echter een indicatie van alle mogelijk capaciteiten. Het is daarom van belang dat de gebruiker van deze catalogus de militair adviseur raadpleegt over de exacte mogelijkheden in de specifieke situatie.

Tenslotte behandelt de catalogus de externe en interne besluitvorming bij de verschillende vormen van Militaire Bijstand en/of Steunverlening (Bijlagen met schema's, Bijlagen 14b tot en met 14t).

Om wille van de leesbaarheid is ervoor gekozen om in het document

>>>

de krijgsmachtdelen aan te duiden met het korte Marine, Landmacht, Luchtmacht en Marechaussee in plaats van Commando Zeestrijdkrachten, CZSK of Koninklijke Marine etc.

Niet alle onderwerpen zijn al in detail uitgewerkt. Daar waar dat van toepassing is (werk in uitvoering zogezegd), staat de volgende afbeelding achter de knop:

Eveneens is het zo dat van de crisis- en incidenttypen waarbij de inzet van Defensie reëel is, maar de exacte invulling ervan niet openbaar gemaakt mag worden, dit wordt aangeduid met de volgende afbeelding:

Wanneer er op het genoemde scenario (vooralsnog) geen inzet van Defensie wordt voorzien of verwacht, is de box egaal grijs van kleur:

Op elke pagina van dit document kunt u terugkeren naar de wegwijzer op pagina 7. Verder staat er in de hoek rechtsonder »» wanneer de tekst of het onderwerp op de volgende pagina doorgaat en ‹‹‹ wanneer dit onderwerp stopt.

Stand van het document

De catalogus is continu in ontwikkeling. Het is de bedoeling om voor de crisis- en incidenttypen en de dreigingsscenario's voorbeelden van inzetmogelijkheden weer te geven. Het ligt in de bedoeling om dat in de komende releases van de catalogus nader uitgewerkt te hebben.

Meest recente ontwikkelingen

Op 25 juni 2014 is door Defensie en de het ministerie van Veiligheid & Justitie een convenant ondertekend betreffende de inzet van helikopters met z.g. Bambi-buckets tijdens (natuur)branden. Dit is het convenant Fire-Bucket Operations. In lijn daarmee heeft de Directie Operaties ook procedures voor de Defensie Natuurbrandbestrijding OndersteuningsModule toegezegd. Ook is er op 4 maart 2015 een convenant getekend tussen België en Nederland over inzet van blusheli's in het grensgebied.

Het convenant omtrent (internationale) noodhulp tussen het ministerie van Buitenlandse Zaken en Defensie uit 1996 is in augustus 2014 vernieuwd.

Op 27 november 2014 werd in Vught het NTC geopend dat aan het Defensie CBRN Centrum is gekoppeld.

Sinds 31 december 2014 wordt door Defensie niet langer de SAR heli-taak op de Noordzee uitgevoerd. De Helikopters worden door Defensie afgestoten. Het patiëntenvervoer van de waddeneilanden blijft echter gegarandeerd door de inzet van 2 Cougar helikopters vanaf de vliegbasis Leeuwarden. Deze situatie zal zo blijven tot een andere partij de taak overneemt.

Door aanhoudende problemen met de UAV Raven is de inzet daarvan voor Militaire Bijstand en Steunverlening tot nader order niet toegestaan.

In maart 2015 zijn een aantal convenanten afgesloten tussen Nederland en België over de gezamenlijke QRA-taak voor de BeNeLux en de inzet van blusheli's in België en op verzoek van Belgische autoriteiten.

Nuttige informatie, redactie

Deze catalogus is een momentopname. Regelmatig worden wet-, regelgeving en procedures aangepast. Daarnaast wordt continu gewerkt aan verbetering van de dienstverlening door Defensie, bijvoorbeeld door het aangaan van convenanten met partners in de veiligheidsketen. De actualiteit kan

»»»

derhalve de inhoud van deze catalogus achterhaald hebben. Op de internetpagina van Defensie - Nationale Operaties vindt u steeds een actueel overzicht van alle aspecten rondom de inzet van Defensie in het kader van deze 3e hoofdtaak.

Alhoewel alle informatie met grote zorg is verwerkt, is het mogelijk dat fouten of onvolkomenheden in deze brochure voorkomen. Alle lezers en gebruikers worden uitgenodigd hiervan melding te doen bij de redactie van de Sectie Nationale Operaties van de Defensiestaf. Het e-mailadres daarvan is: dops.natops@mindef.nl.

Known issues

Tijdens het testen van de catalogus is gebleken dat niet alle PDF-reader plug-ins van webbrowsers op de juiste wijze de tekstblokken weergeven. Firefox geeft bijvoorbeeld de hoofdletter H niet goed weer. De redactie beveelt aan om de Adobe Reader software te gebruiken voor het gebruik van de catalogus. De respons is sneller en de weergave van de teksten is beter. Het ligt buiten de invloedssfeer van de redactie om deze situatie te verbeteren.

Juridische vrijwaring

Deze catalogus is zorgvuldig samengesteld. Ten behoeve van de leesbaarheid kan tekst zijn ingekort tot het meest belangrijke. De teksten in deze catalogus treden nimmer in de plaats van de officiële wetsteksten, procedures, regelingen, convenanten en verdragen die aangehaald worden, toegelicht worden of van toepassing zijn.

Daar waar in deze catalogus het geslacht van de persoon of functionaris duidelijk wordt, is ook het andere geslacht bedoeld.

Fotoverantwoording

De foto's die zijn gebruikt in deze catalogus zijn uit verschillende bronnen verzameld. Het gaat daarbij om de volgende websites: Defensie.nl, Politie.nl, Brandweer.nl, GHOR.nl, de ministeries, diverse landelijke en regionale dagbladen en natuurlijk zijn veel foto's ontleend aan de diverse fotobibliotheken van de diverse eenheden van Defensie en de Directie Communicatie en Media-centrale van Defensie. Voor zover bekend, is de verantwoording opgenomen in Bijlage 20.

Mocht blijken dat een foto niet auteursrechtenvrij is, mocht de lezer vinden dat copyrights of auteursrechten geschonden zijn, wordt verzocht via het genoemde e-mailadres contact op te nemen. De betreffende foto zal in de volgende editie van de catalogus worden vervangen door een andere foto of in de fotovermelding (achterin de catalogus) worden opgenomen.

Colofon

Deze Catalogus Nationale Operaties is een uitgave van:

Uitgave 2015/2: mei 2015

Ministerie van Defensie
Defensiestaf, Directie Operaties,
J34 Nationale Operaties
dops.natops@mindef.nl

Samenstelling en redactie:
Ikol D. Reijnen

Vormgeving:
maj N. Scholts

Fotografie:
zie bijlage 20 Fotoverantwoording

1.3 WEGWIJZER CATALOGUS NATIONALE OPERATIES

Naast het gewoon lezen van dit iBook, kunt u kiezen voor negen wegen in deze wegwijzer om de informatie snel te benaderen. U kunt de richting kiezen die voor u het makkelijkst is. U navigeert door het document door te tikken op een van de knoppen hieronder. Dat werkt overal in het document op die manier.

Civiele hoofdprocessen

Crisis- of incidenttypen

Dreigingsthema's en scenario's

Beoogde effecten

Middelen

Wet- en regelgeving

Regionaal Risicoprofiel

Militair Adviseurs in de Veiligheidsregio

Nationale Operaties

Taken en capaciteiten Defensie

Gegarandeerde capaciteiten

Bijlagen aanvraagprocedures

1.4 GENERAL AWARENESS DASHBOARD

Via deze pagina kunt u snel actuele informatie vinden ten behoeve van een algemeen overzicht van de dagelijkse situatie in Nederland.

1.5 NATIONALE VEILIGHEID

Een crisis is een serie van gebeurtenissen die binnen een kort tijdsbestek tot maatschappelijke ontwrichting kan leiden en die onder hoge tijdsdruk en een hoge mate van onzekerheid vraagt om besluiten en maatregelen die buiten de dagelijkse gang van zaken vallen.

Wanneer een misdaad wordt gepleegd hoeft dat niet meteen grote sociale onrust tot gevolg te hebben. Wanneer het gaat om zware georganiseerde criminaliteit is dat wel een bedreiging van de nationale veiligheid (waaronder het veiligheidsgevoel van de samenleving).

Een ramp is een eenmalige korte, hevige gebeurtenis op één plek. In alle gevallen worden één of meer vitale belangen bedreigd en dient handelend te worden opgetreden om de gevolgen van de gebeurtenis te beperken.

Ook kunnen incidenten, crises, rampen en zware ongevallen plaatsvinden die niet door de primair verantwoordelijke diensten alléén kunnen worden bestreden. Ook daar kan het van belang zijn dat ondersteuning (bijvoorbeeld in de vorm van Militaire Bijstand of Steunverlening) verleend wordt met extra of specifieke capaciteit en middelen.

De nationale veiligheid komt in het geding als één of meerdere vitale belangen worden aangetast en waarbij de reguliere structuren en/of middelen niet toereikend zijn om de stabiliteit te handhaven.

De vitale belangen zijn:

- Territoriale veiligheid: het ongestoord functioneren van Nederland als onafhankelijke staat in brede zin, dan wel de territoriale integriteit in enge zin;
- Economische veiligheid: het ongestoord functioneren van Nederland als een effectieve en efficiënte economie;
- Ecologische veiligheid: het beschikken over voldoende zelfherstellend vermogen van de leefomgeving bij aantasting;
- Fysieke veiligheid: het ongestoord functioneren van de mens in Nederland, zijn omgeving en de vitale infrastructuur;
- Sociale en politieke stabiliteit: het ongestoord voortbestaan van een maatschappelijk klimaat waarin groepen mensen goed met elkaar kunnen samenleven binnen de kaders van de democratische rechtsstaat en gedeelde waarden.

Het is de taak van de overheid de nationale veiligheid te waarborgen en te bevorderen. Dat betekent enerzijds dat de overheid probeert inbreuk op de vitale belangen te voorkomen en anderzijds dat de overheid adequaat optreedt in het geval een inbreuk op vitale belangen plaatsvindt.

1.6 NATIONALE OPERATIES

Defensie beschikt over mensen, middelen en expertise. Expertise, onder meer opgedaan tijdens de internationale inzet in crisishaarden en ook nationale inzet tijdens diverse operaties. Dit alles wordt in deze catalogus aangehaald als capaciteiten. Deze capaciteiten kunnen ook hoogwaardige ondersteuning aan de civiele autoriteiten in Nederland leveren. De samenleving verwacht bovendien van Defensie dat zij haar capaciteiten ook inzet in Nederland wanneer dat nodig is.

Het ondersteunen van de civiele autoriteiten is één van de, aan de andere twee hoofdtaken gelijkwaardige, hoofdtaken van Defensie. Deze ondersteuning kan plaatsvinden op zeer grote schaal (bijvoorbeeld de Nuclear Security Summit in 2014), maar ook op kleine schaal (bijvoorbeeld bij zoekacties voor het Openbaar Ministerie (OM) op locaties waar bewijsmateriaal vermoed wordt).

Deze ondersteuning wordt kortweg samengevat als Nationale Operaties.

Kleinschalige militaire bijstand heeft de afgelopen jaren een vlucht genomen. Met name in het kader van de strafrechtelijke handhaving van de rechtsorde worden vele inzetten gedaan. De politie en het Openbaar Ministerie worden daarbij ondersteund in het opsporen van bewijsmateriaal, (mogelijke) slachtoffers van misdrijven en verdachten.

In die gevallen dat Defensie bijstand of steun verleent aan de civiele autoriteiten, doet zij dit altijd onder het gezag van deze civiele autoriteit.

Onder Nationale Operaties wordt verstaan de inzet van Defensie bij:

- het beveiligen van het Nederlandse grondgebied (inclusief het Caribisch deel van het Koninkrijk) anders dan in het kader van de eerste hoofdtaak;
- het beveiligen en bewaken van het Nederlandse luchtruim;
- het beveiligen van de Nederlandse kustwateren;
- het beveiligen op de grond van (tijdelijke) militaire en aangewezen objecten;
- het verlenen van gastlandsteun (Host Nation Support);
- de logistieke ondersteuning van expeditionair optreden;
- diverse eigenstandige en structurele taken (zie paragraaf 16.2 en 16.3);
- het verlenen van militaire bijstand:
  - bij een ramp of crisis of de vrees voor het ontstaan daarvan;
  - handhaving van de openbare orde;
  - strafrechtelijke handhaving van de rechtsorde;
  - bijzondere militaire bijstand.
- het verlenen van militaire steun in het openbaar belang;
- het verrichten van maatschappelijke dienstverlening.

1.7 BESCHRIJVING CIVIEL-MILITAIRE SAMENWERKING / VCMS

Lorem ipsum dolor sit amet, consectetur adipisicing elit, sed do tempor incididunt ut labore et dolore magna.

Introductie

Defensie is in het kader van nationale veiligheid al vele jaren een belangrijke partner voor civiele autoriteiten bij dreigend tekort aan capaciteit. Grote aantallen militairen zijn bijvoorbeeld ingezet bij de watersnoodramp in 1953, de dreigende overstromingen in het rivierengebied in 1995, de vuurwerkramp in Enschede in 2000 en de Nuclear Security Summit in 2014.

Sinds 2000 is ondersteuning van de civiele autoriteiten één van de hoofdtaken van Defensie. De regeling voor bijstand en steunverlening met meer algemene capaciteit van Defensie werd in 2005 vastgelegd in de Civiel-Militaire Bestuursafspraken (CMBA). In 2006 is dit verder gestructureerd in het project Intensivering Civiel-Militaire Samenwerking (ICMS). Defensie ontwikkelde zich van een vangnet als civiele capaciteit tekort schiet tot een structurele veiligheidspartner naast de brandweer, de politie en de geneeskundige hulpverlening bij ongevallen en rampen (GHOR). De doelstellingen van ICMS zouden in 2012 gerealiseerd moeten zijn.

Metingen ICMS

De Inspectie Veiligheid en Justitie (IV&J) en de Audit Functie Defensie (AFD) hebben in 2006 gezamenlijk een nulmeting uitgevoerd en in 2009 een tussenmeting. Begin 2013 is de eindmeting uitgevoerd. Daarmee beoogden

>>>

de IV&J en de AFD inzicht te geven in de stand van zaken op het terrein van de civiel-militaire samenwerking op dat moment. Het onderzoek moest antwoord geven op de vraag of de samenwerking voldoet aan een aantal kritische succesfactoren die gelden als randvoorwaarden voor effectieve militaire ondersteuning van civiele autoriteiten volgens de Bestuursafspraken ICMS.

In het rapport 'Civiel-militaire samenwerking Eindmeting 2013' vindt u een gedetailleerdere weergave van de bevindingen van de Inspectie: Civiel-militaire samenwerking Eindmeting 2013.

Van ICMS naar VCMS

De IV&J en de AFD concludeerden op basis van de eindmeting dat de civiel-militaire samenwerking aan vrijwel alle randvoorwaarden voor effectieve militaire bijstand en steunverlening voldoet, zoals afgesproken in de ICMS. Uitzondering hierop is de invulling van de positie van Defensie in de hoofdstructuur van de rampenbestrijding en crisisbeheersing tijdens een incident. Defensie heeft in alle veiligheidsregio's een positie binnen de hoofdstructuur van de rampenbestrijding en crisisbeheersing, zij het dat de veiligheidsregio's dit verschillend invulden. Het merendeel van de veiligheidsregio's kiezen ervoor om Defensie in de uitvoering alleen bij oefeningen en incidenten te betrekken als het scenario hiertoe aanleiding geeft. In dit opzicht werd anno 2013 Defensie nog niet overal gezien als een structurele partner.

Aan de minister van Veiligheid en Justitie werd aanbevolen om bij Algemene Maatregel van Bestuur de rol en positie van Defensie als structurele partner in de hoofdstructuur van de rampenbestrijding, de crisisbeheersing en de geneeskundige hulpverlening te verankeren.

Aan de besturen van de veiligheidsregio's werd de aanbeveling gedaan Defensie te betrekken bij oefeningen en grootschalige incidenten, zodat de specifieke deskundigheid van Defensie op het gebied van oefenen wordt benut en Defensie in een vroeg stadium kan meedenken en eventueel proactief actie kan ondernemen om de responstijd te verkorten. Versterking van de Civiel-Militaire Samenwerking (VCMS).

Vooruitlopend op deze aanbeveling is eind 2012 een concept voor een convenant voor samenwerkingsafspraken tussen Veiligheidsregio's, Politie en Defensie ontstaan dat vanaf begin 2013 in veiligheidsregio's is ondertekend. Dit landelijk convenant is te downloaden via deze link: Definitief Convenant Defensie.

Onderdeel van VCMS maakt ook uit:

- verkennen van nieuwe terreinen voor samenwerking en actualisering van beschikbare capaciteiten en inzetmogelijkheden;
- gezamenlijke mogelijkheden op het gebied van opleidingen en trainingen, oefenen en simulatie;
- kennisdeling uit wetenschappelijk onderzoek, research & development, Concept Development & Experimentation, innovatie initiatieven en voorstellen en Cyber Security;
- verhoging bekendheid van nationale inzet door de krijgsmacht;
- procedurele vereenvoudiging van veel voorkomende – routinematige – inzetten en het verkennen van mogelijkheden om bestaande procedures beter te ondersteunen;
- ondersteuning voor commandovoering en overige informatievoorziening t.b.v. inzetmogelijkheden;
- uitwisseling van functionarissen tussen ministeries die betrokken zijn bij civiel-militaire samenwerking.

2

EVENEMENT, ZAAK, INCIDENT, RAMP OF CRISIS

2.1 INTRODUCTIE

Wanneer Defensie om bijstand of steun gevraagd wordt is er iets aan de hand. Dat hoeft niet persé iets met negatieve gevolgen te zijn zoals een brand of groot ongeval, maar kan ook een gebeurtenis zijn die tot vrolijkheid stemt. Ze hebben wel allemaal een dusdanig grote schaal of complexiteit dat de inzet van Defensie gewenst is.

Evenement

Evenementen kunnen aanleiding geven om bijstand of steunverlening van Defensie te willen hebben. Een grote topontmoeting (zoals de NSS 2014), de inhuldiging van Koning Willem-Alexander, vragen bijvoorbeeld veel meer bewaking- en beveiligingcapaciteit dan de politie kan leveren. Zulke evenementen kunnen dus een aanleiding zijn om bijstand en/of steunverlening van Defensie te vragen. Dit zijn altijd ruim van tevoren bekende gebeurtenissen en worden in alle rust voorbereid.

Zaak

Een strafrechtelijk onderzoek of opsporing kan om middelen of expertise vragen die alleen Defensie heeft. Ook een aanleidingen dus om Defensie om bijstand te vragen.

Incident, ramp of crisis

Een ongeval, een brandje, een vechtpartij, een overval of inbraak. Het zijn alledaagse dingen. Allemaal incidenten die in principe klein kunnen zijn en mogelijk tot iets groots kunnen uitgroeien. Veel van dit soort incidenten worden door één enkele dienst aangepakt en opgelost. Ook bij deze incidenten kan bijstand of steunverlening van Defensie benodigd zijn. Deze incidenten hoeven niet persé in Nederland plaats te hebben gehad. Een vliegtuigramp in het buitenland kan in Nederland Nationale Operaties noodzakelijk maken.

Wanneer een incident uitgroeit tot iets groots of het meteen al erg groot is, zijn er meerdere diensten betrokken of mensen en middelen uit meerdere regio's. Dat vereist coördinatie. Naarmate de crisis verder uitgroeit kan dat leiden tot een (nationale) ontwrichting van de vitale belangen. Omdat de impact van zo'n groot incident groter is en ook de behoefte om daarop voorbereid te zijn, worden er plannen geschreven hoe zulke incidenten aan te pakken (Regionale risicoprofielen en Bestuurlijke Netwerkkaarten). Daarmee wordt dan ook meteen een indeling geschapen om de verschillende incidenten in te delen. Dat zijn Maatschappelijke thema's.

Van een incident kan beschreven worden wat en hoe groot de invloed is op het vitaal belang. Deze zijn op de volgende bladzijden beschreven. De impacttypen eveneens, omdat de gevolgen van die (mogelijke) aantasting vanuit diezelfde (kwalitatieve) belangen (kwantitatief) wordt beschreven.

De NCTV heeft een aantal denkbare crises ingedeeld in thema's: Dreigingthema's Nationale veiligheid (zie paragraaf 2.6). Veel van de dreigingen die hier genoemd staan zullen al snel direct tot nationale coördinatie leiden.

Een aantasting van vitale belangen of infrastructuur of de vrees ervoor leidt tot een situatie die de aantasting moet trachten te vermijden, verijdelen of bestrijden. De NCTV is de organisatie die een wakend oog houdt op de mogelijkheid van het ontstaan van een dergelijke aantasting. Wanneer die mogelijkheid groter wordt leidt dat tot verhoging van het alerteringsniveau en tot opschaling van de crisiscentra.

2.2 VITALE BELANGEN, VITALE INFRASTRUCTUUR, IMPACTTYPEN

Van elk incident kan worden nagegaan in welke mate het invloed heeft op vitale belangen of de vitale infrastructuur. Vanuit de vitale belangen en infrastructuur kan ook worden gekeken welke risico's er zijn. In beide gevallen leidt dat tot een inzicht in (mogelijke) maatregelen.

Beschrijving van die risico's vindt steeds plaats in termen van de verschillende impacttypen.

Vitale belangen / Impacttypen

Zoals al aangegeven is de nationale veiligheid in het geding wanneer vitale belangen worden bedreigd. De impact die een crisis of een ramp heeft laat zich vertalen in de (negatieve) invloed op een vitaal belang.

Deze vitale belangen zijn:

- Territoriale veiligheid:
  - aantasting van de integriteit van het grondgebied;
  - aantasting van de integriteit van de internationale positie van Nederland;
- Economische veiligheid:
  - financiële consequenties voor Nederland;
- Ecologische veiligheid:
  - langdurige aantasting aan milieu en natuur (flora en fauna);
- Fysieke veiligheid:
  - doden,
  - (ernstig) gewonden en chronisch zieken;
  - lichamelijk lijden (gebrek aan primaire levensbehoefte);
- Sociale en politieke stabiliteit:
  - verstoring van het dagelijks leven;
  - aantasting van de democratische rechtstaat;
  - sociaalpsychologische impact (perceptie, verwachtingspatroon en handelingsperspectief).

Vitale infrastructuur

Ook wanneer de vitale infrastructuur wordt bedreigd is de nationale veiligheid in het geding. Deze vitale infrastructuur wordt gezien als essentieel voor een ongestoord verlopen van de samenleving en het economisch proces.

De vitale infrastructuur bestaat uit de volgende groepen:

- Drinkwater (drinkwatervoorziening);

>>>

- Energie (elektriciteit, aardgas, olie);
- Externe veiligheid (Omgevingsveiligheid van risicobedrijven);
- Financiën (betalingsdiensten, betalingsstructuur (privaat), financiële overdracht overheid);
- Gezondheid (spoedeisende zorg / ziekenhuiszorg, geneesmiddelen, sera en vaccins, nucleaire geneeskunde);
- Nucleaire en chemische industrie (vervoer, opslag en productie/verwerking);
- Openbaar bestuur (diplomatieke communicatie, informatieverstrekking overheid, krijgsmacht, openbaar bestuur);
- Openbare orde en veiligheid (handhaving openbare orde, handhaving openbare veiligheid);
- Oppervlaktewater (beheren waterkwaliteit, keren en beheren waterkwantiteit);
- Rechtsorde (rechtspleging en detentie, rechtshandhaving);
- Telecommunicatie (vaste telecommunicatievoorziening, mobiele telecommunicatievoorziening, radiocommunicatie en navigatie, satellietcommunicatie, omroep, internettoegang, post- en koeriersdiensten);
- Transport (wegverkeer, railverkeer, luchtverkeer, binnenscheepvaart, zeescheepvaart, leidingenbeheer);
- Voedsel (voedselvoorziening en voedselveiligheid);
- Cultureel erfgoed.

2.3 REGIONAAL RISICOPROFIEL

De dreigingen die op lokaal niveau van belang zijn, worden beschreven in de regionale risicoprofielen. Dat betreft niet alleen de risico's als gevolg van de bron maar ook van bronnen in aangrenzende regio's, aangezien de regio effectgebied kan zijn. Het betreft daar duidelijk ook relevante grensoverschrijdende risico's. Een bron uit België of Duitsland kan effect hebben in Nederland. Deze risico's kunnen lokaal van aard zijn, waardoor zowel het voorkomen als het bestrijden een lokale aangelegenheid is.

Het risicoprofiel moet antwoord geven op de volgende vragen:

- Wat kan ons overkomen?
- Hoe erg is dat?
- Wat doen we er al aan?
- Wat kunnen we nog meer doen?

Elke Veiligheidsregio heeft een inventarisatie gemaakt van de voor haar relevante risico's en daar plannen voor opgesteld aan de hand van de maatschappelijke thema's uit hoofdstuk 2. In een gebied waar geen luchthaven is, is de waarschijnlijkheid van een vliegtuigcrash nu eenmaal kleiner dan rondom onze luchthavens. Datzelfde geldt voor chemische industrie etc. Deze plannen zijn integraal gepubliceerd en zijn in te zien op de website infopuntveiligheid.nl. Daar zoekt u op regionaal risicoprofiel.

Natuurbranden komen steeds vaker voor. Defensie beschikt over eigen brandweerauto's voor haar oefenterreinen en ondersteunt daarmee ook de veiligheidsregio's.

2.4 CRISIS- EN INCIDENTTYPEN

Maatschappelijke thema's: Incidenttypen

Incidenten hebben een bepaalde oorzaak. De herkomst van die oorzaak wordt weergegeven in maatschappelijke thema's. Hierna worden deze thema's genoemd met daarbij enkele concrete scenario's die in regionale risicoprofielen zijn uitgewerkt. De handreiking regionaal risicoprofiel is de basis voor deze indeling.

De incidenttypen zijn onderverdeeld in groepen die aangeven op welke omgeving de incidenten betrekking hebben. Op de navolgende pagina staan doorverwijzingen naar deze groepen met hun onderverdeling:

- Natuurlijke omgeving;
- Gebouwde omgeving;
- Technologische omgeving;
- Vitale Infrastructuur en Voorzieningen;
- Verkeer en Vervoer;
- Gezondheid;
- Sociaal maatschappelijke omgeving.

Bij een brand in een afvalverwerkingsbedrijf in Zaltbommel werd een shovel van de Landmacht ingezet om het vuil uit elkaar te halen.

CRISIS- EN INCIDENTTYPEN

Natuurlijke omgeving

In de natuurlijke omgeving worden de volgende rampen onderscheiden.

- Overstroming vanuit zee
- Overstroming vanwege hoge rivierstand
- Vollopen van polder / dijkdoorbraak

- Bosbrand
- Heide, (hoog)veen- en duingebieden

- Koudegolf, sneeuw en ijzel
- Hittegolf
- Storm en windhozen
- Aanhoudende laaghangende mist

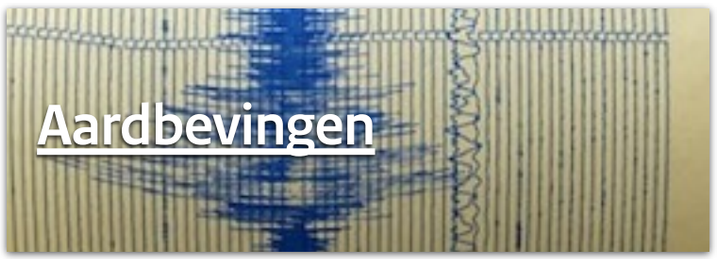

- Ongedierte

- Varkenspest
- Mond- en klauwzeer
- Vogelgriep / vogelpest

Overstromingen

Nederland is een rivierendelta van de Rijn, Maas en Schelde, waarvan door de drooglegging van de polders grote gedeelten onder zeeniveau kwamen te liggen. Dit heeft Nederland kwetsbaar gemaakt voor overstromingen vanuit zee en de rivieren. De laatste grote overstroming in Nederland was die van februari 1953. Nederland is nu weliswaar goed beveiligd tegen overstromingen, maar toch ook kwetsbaar: het aantal mensen in Nederland en de economische waarde van overstroombare gebieden is aanzienlijk toegenomen. De kans dat een overstroming in Nederland plaatsvindt is klein, maar de eventuele gevolgen zijn catastrofaal. De hulpdiensten bereiden zich planmatig voor op de Ergst Denkbare (reële) Overstroming (EDO) scenario's.

De laatste inzet van Defensie in het kader van dergelijke crisisbeheersing was bij de overstroming van de Elbe in Duitsland in juni 2013.

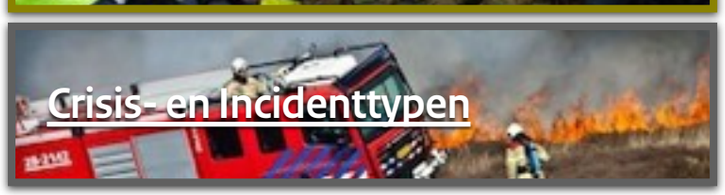

Extreme weersomstandigheden

De klimaatverandering die vermoed wordt zal ook invloed hebben op het weerbeeld in Nederland. Meer extreme weersomstandigheden kunnen optreden. De extremen liggen naar verwachting verder uit elkaar en de neerslaghoeveelheden nemen toe.

Wanneer als gevolg daarvan gebieden afgesloten raken door extreme sneeuwhoeveelheden of weggespoelde wegen als gevolg van extreme regenval, kunnen de mobiliteitsmiddelen van Defensie uitkomst bieden.

Bij extreme droogte kan het noodzakelijk zijn grotere hoeveelheden water op moeilijk bereikbare plaatsen te brengen als vorm van beregening.

Na een zeer zware storm kan het aantal ontwortelde bomen zo groot zijn dat Defensiematerieel nodig is om dat naar een geschikte plaats af te voeren.

Aardbevingen

Bij een aardbeving kan aan de volgende inzetopties worden gedacht:

- personele capaciteit - algemene ondersteuning;
- verbindingen bij uitval telefonie;
- hulpposten en noodhospitaal;
- ziekenauto's;
- voeding, tenten, bad- en was gelegenheid;
- transport algemeen en personen;
- opvanglocaties;
- noodvoorzieningen voor infrastructuur;
- military trackers / search-teams / USAR;
- bewaken en beveiligen.

De regio met het meest uitgewerkte plan voor dit ramptype is de Veiligheidsregio Groningen.

Plagen

In Nederland zijn plagen een schaars verschijnsel, maar in vele landen kunnen bijvoorbeeld sprinkhanenplagen heersen die een omvang hebben die veel groter is dan de in Nederland meest bekende plagen van insecten als de Eikenprocessierups of de Spinselmotrups: die zijn veelal plaatselijk.

Wanneer op grote schaal pesticiden of insecticiden moeten worden verspreid om de plaag te bestrijden, zullen mensen mogelijk voor de duur van de behandeling moeten worden geëvacueerd en kunnen mogelijk langere tijd hun huis niet in.

Dierziekten

Er zijn vele dierziekten en enkele daarvan kunnen epidemische vormen aannemen omdat de besmetting daarvan via de lucht verloopt. Bekende voorbeelden van dergelijke dierziekten zijn:

- MKZ (Mond- en Klauwzeer, 2001)
- Varkenspest (1997/1998)
- Vogelgriep of vogelpest (2003)
- BSE (Gekkekoeienziekte)
- Q-koorts (2007)

Omdat ten behoeve van de bestrijding van de epidemie veelal een vervoersverbod wordt afgekondigd en de besmette bedrijven worden geruimd, zijn er door Defensie in het verleden de volgende capaciteiten ingezet:

- Faciliteiten (voor commandoposten)
- Ondersteuning van de politie bij check-points
- Ontsmettingscapaciteit

Gebouwde Omgeving

Branden in kwetsbare objecten

- Grote brand in gebouw met niet of verminderd zelfredzame personen
- Grote brand in gebouwen met een grootschalige publieksfunctie
- Grote brand in bijzonder hoge gebouwen of ondergrondse bebouwing
- Brand in dichte binnensteden

Instorting van grote gebouwen of kunstwerken

- Instorting door explosie
- Instorting door gebrekkige constructie of fundering

(zie ook bij aardbeving)

Technologische Omgeving

Incidenten met brandbare/explosieve stoffen in de open lucht (weg, water, spoor, stationair, leiding)

Incidenten met giftige stoffen in de open lucht (weg, water, spoor, stationair, leiding)

Kernincidenten

- A-objecten (centrales)
- B-objecten (opslag)

Incidenten met brandbare explosieve stof

Bij een incident met een brandbare stof zal dit bij verspreiding van die stof door water of lucht, tot gevolg hebben dat inwoners van het bedreigde gebied geëvacueerd moeten worden. Wanneer de bewoners al in aanraking zijn gekomen met de stof zullen ze mogelijk moeten worden ontsmet (decontaminatie) en eventueel medisch behandeld.

Blusvoertuigen kunnen worden ingezet om objecten af te spuiten (stof te verdunnen) of te blussen.

Wanneer nog onbekend is om welke stof het gaat zal het DIM team van de CBRN Responseenheid het besmette gebied betreden om onderzoek te doen of kan een Fennek CBRN-verkenner het besmette gebied inrijden om onderzoek te doen. Onbemande vliegtuigjes kunnen de omvang van de vervuiling waarnemen.

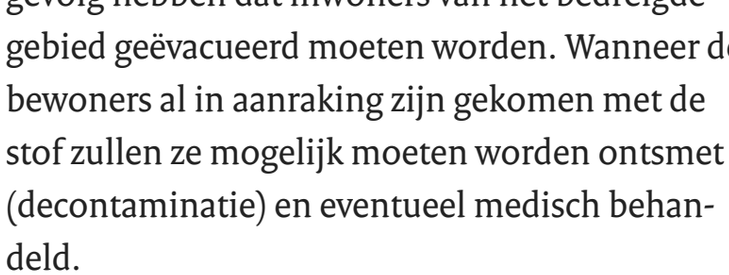

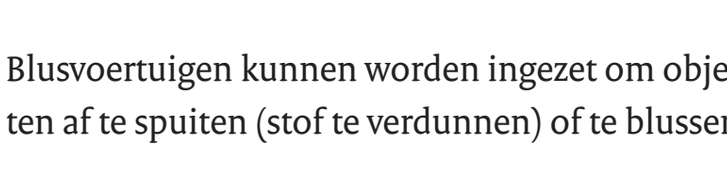

Wanneer de plek van de besmetting slecht bereikbaar is kunnen mobiliteitsmiddelen het gebied bereikbaar en berijdbaar maken.

Incidenten met giftige stof

Bij een incident met een giftige stof zal dit bij verspreiding van die stof door water of lucht tot gevolg hebben dat inwoners van het bedreigde gebied geëvacueerd moeten worden. Wanneer de bewoners al in aanraking zijn gekomen met de stof zullen ze mogelijk moeten worden ontsmet en eventueel medisch behandeld.

Blusvoertuigen kunnen worden ingezet om objecten af te spuiten (stof te verdunnen).

Wanneer nog onbekend is om welke stof het gaat zal het DIM team van de CBRN Responseenheid het besmette gebied betreden om onderzoek te doen of kan een Fennek CBRN-verkenner het besmette gebied inrijden om onderzoek te doen. Onbemande vliegtuigjes kunnen de omvang van de vervuiling waarnemen.

Wanneer de plek van de besmetting slecht bereikbaar is kunnen mobiliteitsmiddelen het gebied bereikbaar en berijdbaar maken.

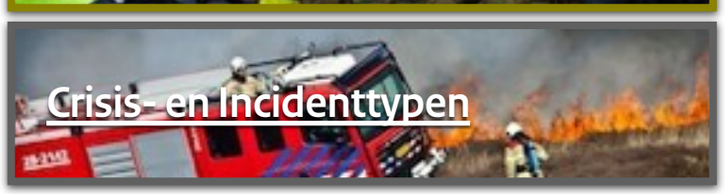

Kernincidenten

Een incident met een kerncentrale of kernopslag, verspreiding van fall-out of radioactieve deeltjes door water of lucht, kan tot gevolg hebben dat inwoners van het bedreigde gebied geëvacueerd moeten worden. Wanneer de bewoners al in aanraking zijn gekomen met de deeltjes of straling zullen ze moeten worden ontsmet en eventueel medisch behandeld.

Blusvoertuigen kunnen worden ingezet om objecten af te spuiten (stof te verdunnen, weg te spoelen).

Wanneer nog onbekend is om welk stralingsniveau het gaat zal het DIM team van de CBRN Responseenheid het besmette gebied betreden om onderzoek te doen of kan een Fennek CBRN-verkenner het besmette gebied inrijden om onderzoek te doen. Onbemande vliegtuigjes kunnen de omvang van de besmetting waarnemen.

Wanneer de plek van de besmetting slecht bereikbaar is kunnen mobiliteitsmiddelen het gebied bereikbaar en berijdbaar maken.

Vitale Infrastructuur en voorzieningen

- (moedwillige) verstoring kortdurend
- (moedwillige) verstoring langdurend

- verstoring telecommunicatie-infrastructuur
- verstoring Informatie en Communicatie Technologie (ICT)

Verstoring Energievoorziening

Verstoring van energievoorziening kan vele oorzaken hebben. In het verleden zijn er verschillende vormen voorgekomen:

- hoogspanningslijnen die bezwijken onder de ijzel
- ongeval met vliegtuig en hoogspanningslijn

Er is een overlap met de verstoring van telecommunicatie en ICT omdat veel van de installaties in die infrastructuur afhankelijk zijn van stroom en vaak een beperkte energievoorraad hebben in accu's.

Inzetopties daarbij zijn onder andere:

- Opvanglocatie;
- Geluidswagens Defensie voor berichtgeving;
- Mobiliteitsmiddelen om bij plaats incident of de bron te komen;
- Logistieke ondersteuning. Brengen/distribueren van hulpgoederen;

- Bewaking en beveiliging; Crowdcontrol;
- Personele capaciteit voor o.a. zorg;
- Hulp bij ordehandhaving. Aanvulling op politiediensten met mankracht;
- UAV observatiemiddelen en grondradar;
- Ondersteuning bij een eventuele evacuatie;
- Noodstroomaggregaten;
- Plancapaciteit.

Verstoring telecommunicatie en ICT

Verstoring van telecommunicatie en Informatie en Communicatie Technologie (ICT) heeft verstrekkende gevolgen voor de maatschappij omdat de afhankelijkheid ervan vandaag de dag zeer groot is. Wanneer deze infrastructuur niet operationeel is zal naast het normale leven, ook de crisisbeheersing en rampenbestrijding niet normaal kunnen verlopen: ook zij leunt op telecommunicatie en ICT.

Inzetopties zijn:

- Ondersteuning met CIS middelen om communicatie weer te helpen herstellen tussen essentiële partijen en/of civiele commandoposten.
- Opvanglocatie;
- Geluidswagens Defensie voor berichtgeving;
- Mobiliteitsmiddelen om bij plaats incident of de bron te komen;

- Logistieke ondersteuning. Brengen/distribueren van hulpgoederen;
- Handen aan het bed om de zorgcontinuïteit te helpen handhaven;
- Hulp bij ordehandhaving. Aanvulling op politiediensten met mankracht;
- Raven observatiemiddelen;
- Ondersteuning bij een eventuele evacuatie;
- Plancapaciteit, vervoer;
- BAM modules (lokaal netwerk);
- Motel AF;
- FM9000 radio's;
- Iridium telefoons.

Verkeer en Vervoer

- Ongeval op de weg
- Ongeval op het spoor
- Ongeval op of onder water
- Luchtvaartincident:
    - inrichten gewondennest / veldhospitaal;
    - repatriëring stoffelijke resten;
    - facilitering op kazerne van het identificatie-proces inclusief legering van de onderzoe-kers.

Luchtvaartincidenten

Bij luchtvaartincidenten onderscheiden we grofweg 2 soorten: in het binnenland en in het buitenland. Het verschil is de logistiek rondom de repatriëring van de slachtoffers en stoffelijke resten en het verplaatsen van onderzoekers, ondersteunend personeel enzovoorts.

De bekendste voorbeelden van de afgelopen jaren zijn:

- Turkish Airlines 1951 crash bij Zwanenburg in 2009 (binnenland)
- Afriqiyah Airways 771 crash bij Tripoli in 2010 (buitenland)
- Malaysian Airlines 17 crash in Oekraïne in 2014 (buitenland)

Met name bij de laatste, omdat het een groot aantal Nederlandse slachtoffers betrof, is er veel in het werk gesteld om onder uiterst moeilijke omstandigheden de stoffelijke overschotten te bergen en bewijsmateriaal te verzamelen.

Daarnaast, in Nederland, het huisvesten van het noodmortuarium en de laboratoria ten behoeve van de identificatie van de stoffelijke resten.

Met name de crashes in het buitenland krijgen ook elementen mee uit de (internationale) noodhulp.

Incidenten op of onder water

Bij een incident op of onder water, bijvoorbeeld aan boord van een riviercruise, is het probleem dat de reguliere hulpverlening niet goed bij de ongevalslocatie kan komen. De kans dat het schip bereikt kan worden vanaf de oever met een valreep (loopplank met leuningen) is minimaal.

Om nabij een ongeval op het water toch werkruimte te creëren kan door middel van een deel van een drijvende brug (ponton) toch een vaste bodem worden gemaakt.

De duikers van Defensie zijn in staat onder water constructiewerk te verrichten: slijpen, zagen, lassen. Zij kunnen dus provisorisch een gat dichten in een scheepshuid zodat verdere lekkage niet mogelijk is of het schip weer waterdicht wordt en gelicht kan worden.

Bij een aanvaring met een chemicaliëntanker zou het kunnen dat opvarenden na redding ontsmet moeten worden.

Verkeersincidenten op het land

Verkeersongevallen op het land onderscheiden we in ongeval op de weg en ongeval op het spoor.

In beide gevallen kan de toegang over verharde wegen tot de plek van het ongeval moeilijk of zelfs onmogelijk zijn. De mobiliteitsmiddelen van Defensie kunnen dan uitkomst bieden.

Wanneer er gevaarlijke stoffen bij komen kijken kunnen inzetopties van die crisistypen ook mogelijk zijn:

- incident met brandbare explosieve stof
- incident met giftige stof

Capaciteiten die te maken hebben met het bergen van voertuigen staan op de pagina bij Mobiliteit.

Incidenten in tunnels

Incidenten in tunnels hebben als grote beperkende factor dat er weinig werkruimte op de plaats van het incident is. Daarnaast zijn er meestal ook maar een beperkt aantal toegangen. Alleen de ingang en uitgang van de tunnel kunnen door voertuigen worden gebruikt.

Een breed viaduct heeft vaak dezelfde beperkingen als een tunnel.

Wanneer gestrande voertuigen geborgen moeten worden, lukt dat niet met hijskranen. Bergingstanks kunnen in dat soort gevallen vaak wel de trekkracht leveren die nodig is om voertuigen vlot te trekken (zie de aanrijding onder viaduct in Barendrecht van 2 vrachttreinen in 2009).

Ook hier geldt dat elementen uit de incidenten met brandbare explosieve en giftige stoffen ingezet kunnen worden wanneer er sprake is van zo'n incident. Omdat in een tunnel niet direct zichtbaar zal zijn wat voor voertuigen bij het incident betrokken zijn, zal een autonome detectie, onder bescherming tegen stoffen, noodzakelijk zijn.

Gezondheid

Anders dan de jaarlijkse griep die vele Nederlanders een week in bed zal houden, wordt ons land gelukkig nauwelijks geplaagd door een epidemie. Toch dient zich af en toe een pandemie aan. De laatste keer was dat de Mexikaanse griep in 2009 (H1N1, ook wel varkensgriep genoemd).

In 2009 zijn een groot aantal voorbereidingen getroffen, waaronder een grote aankoop van vaccins. Ook is een grote voorlichtingscampagne gestart om aan te geven welke preventieve maatregelen genomen kunnen worden. Tot een echt grootschalige vaccinatie is het toen niet gekomen. Deze griep heeft uiteindelijk in Nederland geen grote gevolgen gehad.

Een ziektegolf kan het gevolg zijn van een bacterie of een virus, maar ook door vervuild drinkwater. Onderscheid derhalve in:

- besmettelijk
- niet-besmettelijk

Sociaal Maatschappelijke Omgeving

- Rellen rondom demonstraties en manifestaties
- Gewelddadigheden rondom sportevenementen
- Maatschappelijke onrust en buurtrellen

Paniek in menigten

Wanneer er paniek in een menigte ontstaat is Defensie-capaciteit vaak geen relevante optie omdat de beschikbaarheid van capaciteiten de nodige tijd vergt. In de meeste gevallen zal het ontstaan van een grote menigte echter van te voren bekend zijn als gevolg van de benodigde vergunning en de planning en voorbereiding ervan. Als gevolg daarvan kan de inzet van Defensie voorbereid zijn en mogelijk ook al (preventief) ontplooid.

- Opvanglocatie;
- Noodhospitaal;
- Eerste hulp teams (planbare activiteiten);
- Preventief ontplooien van een veldhospitaal;
- Preventief ontplooien van ziekenauto's;
- Onbemande vliegtuigjes (bv. raven);
- ISTAR analysecapaciteit, preventief een analyse laten uitvoeren;
- Crowd-management en -control.

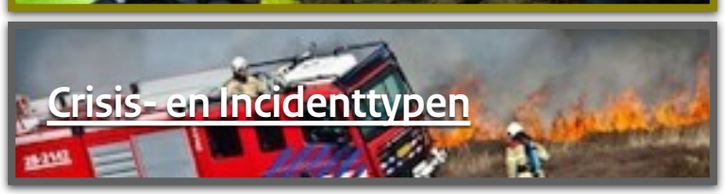

De crash van de Turkish Airlines Boeing bij Zwanenburg op 25 februari 2009 is een typisch luchtvaartongeval. Hier ging het om een landing met te lage vlieghoogte en stortte het vliegtuig voor de landing neer. Er kwamen 9 mensen om het leven.

2.5 NATIONALE RISICOBEOORDELING

Niet alle mogelijke dreigingen zijn even waarschijnlijk. Een ongeluk met een kerncentrale is niet erg waarschijnlijk, maar een grootschalige uitbraak van griep wel. Om inzicht te krijgen in de risico's die ons land bedreigen en de ernst van deze dreigingen met elkaar te vergelijken, heeft het kabinet de nationale risicobeoordeling (NRB) als onderdeel van de Strategie Nationale Veiligheid ontwikkeld.

De NCTV geeft jaarlijks een nationale risicobeoordeling uit. Daarin wordt van een aantal incidenten, die in eerdere jaren nog niet beschreven zijn, de gevolgen van een dergelijk incident beschreven langs de eerder genoemde impacttypen. Het risicodiagram in de jaarlijkse bevindingenrapportage geeft de waarschijnlijkheid en impact van uitgewerkte scenario's weer.

Uit deze risicobeoordeling komt een aantal dreigingsthema's naar voren waarop de overheid voorbereid wil zijn. Daarvoor zijn dus (regionale) risicoprofielen en crisisplannen opgesteld (voorbeelden tussen haakjes):

- Klimaatverandering (overstromingen aan de kust of bij rivieren (ergst denkbare overstroming westkust en dijkring 14, Rijn/IJssel en Rijn/Maas, extreem weer);
- Gezondheid en voedselveiligheid (milde en ernstige grieppandemie);
- Energievoorzieningszekerheid en uitval vitale diensten (verstoring van de energievoorziening (geopolitiek olie, gaslevering, elektriciteitsuitval/blackout);

>>>

- Polarisatie en radicalisering (extremisme, salafisme, enclavevorming, massapolarisatie, jihadisme);
- Verwevenheid tussen boven- en onderwereld (corruptie, beïnvloeding aandelenmarkt, beïnvloeding openbaar bestuur, criminele inmenging in vitale bedrijven);
- Cyber dreigingen (cyberconflict, uitval internet exchange, uitval satellietsystemen, verstoring van de ICT van de vitale sectorverstoring IP-netwerk);
- Grootschalige ongevallen (vliegtuigramp of een treinramp, maar ook ongevallen met chemische, biologische, radiologische of nucleaire middelen, ongeval kerncentrale, ongeval met ammoniakopslag, onbeheersbare natuurbrand met grootschalige evacuatie);
- Schaarste van grondstoffen zoals olie en mineralen, maar ook van voedsel (mineralencrisis);
- Internationale ontwikkelingen, machtsverhoudingen en mondialisering;
- Terroristische aanslagen.

Deze worden dan uitgezet in een grafiek met daarbij de waarschijnlijkheid op de horizontale en de impact op de verticale as.

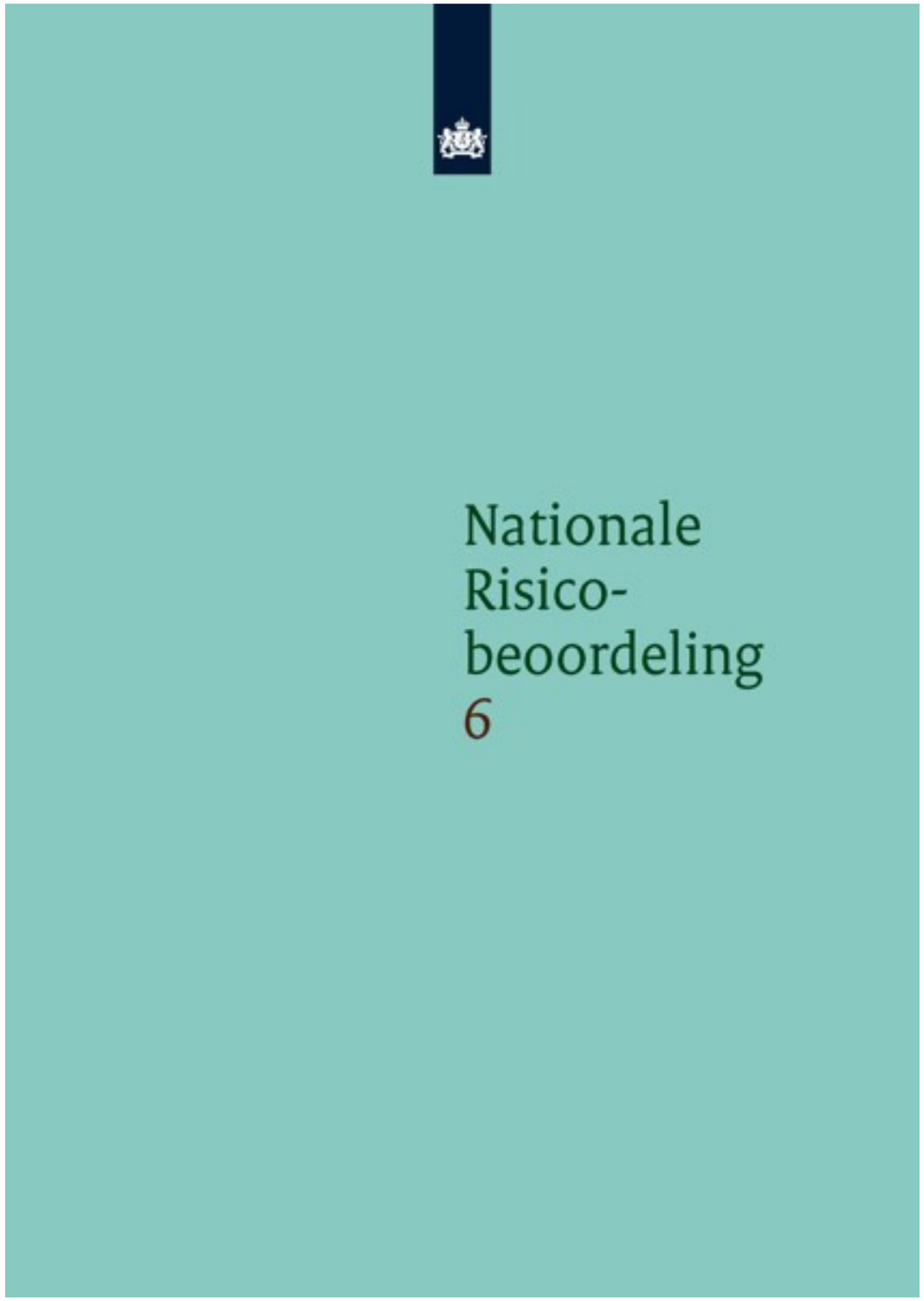

Dreigingsscenario's Nationale Risicobeoordeling 6

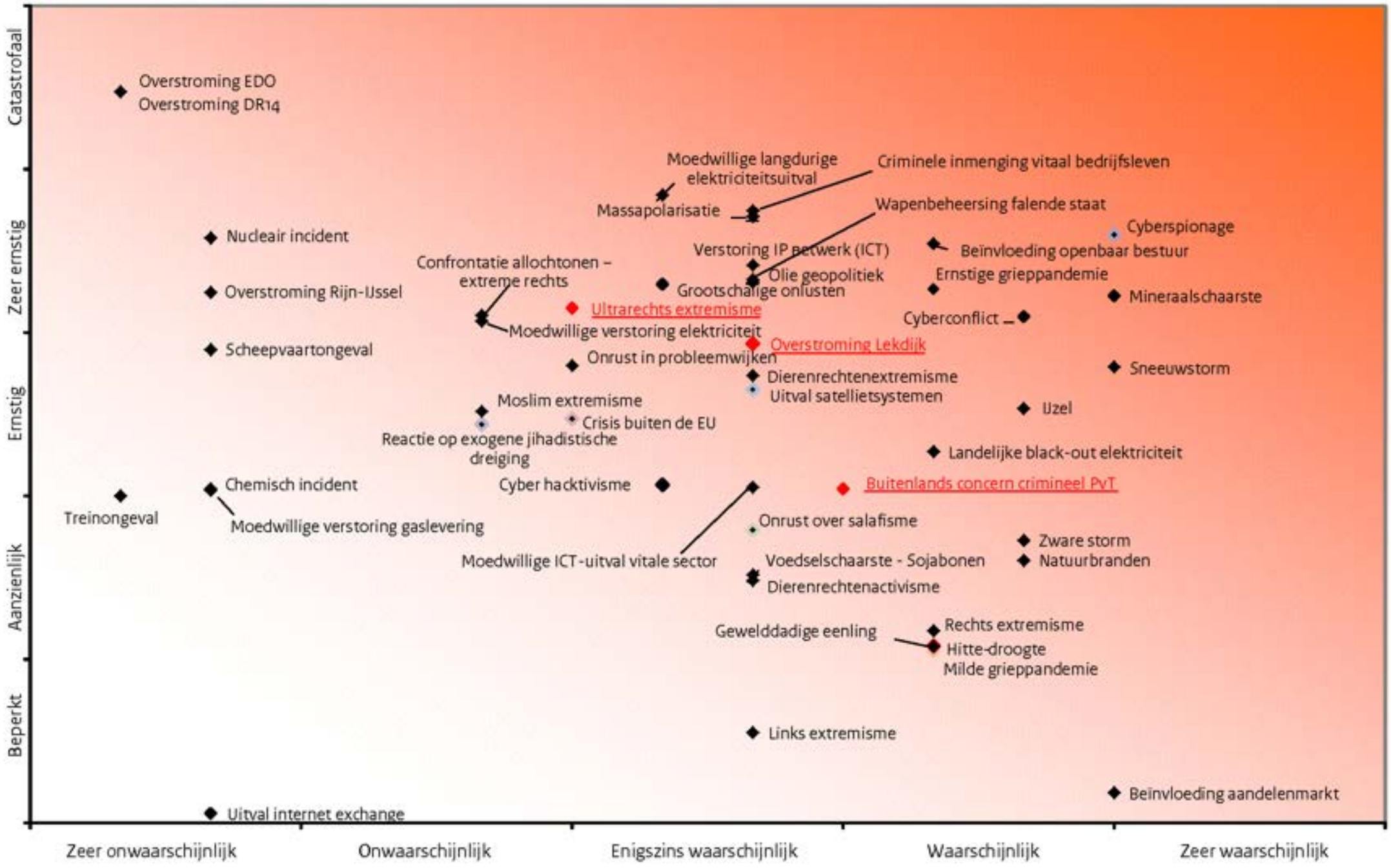

Nationale Risicobeoordeling 6 (2014)

2.6 DE 10 DREIGINGSTHEMA'S

In de opeenvolgende NRB cycli tot en met 2012 worden 45 geanalyseerde scenario's afgedekt, die in het kader van de strategie Nationale Veiligheid eerder zijn geïdentificeerd. In 2014 zijn er daar 3 aan toegevoegd. Totaal zijn er nu dus 48 scenario's uitgewerkt, ingedeeld naar 10 dreigingsthema's:

- Klimaatverandering (8 scenario's)
- Gezondheid en voedselveiligheid (2 scenario's)
- Energievoorzieningszekerheid en uitval vitale diensten (6 scenario's)
- Polarisatie en radicalisering (11 scenario's)
- Verwevenheid onder- en bovenwereld (4 scenario's)
- Cyber dreigingen (voorheen ICT-uitval, 6 scenario's)
- Grootschalige ongevallen (5 scenario's)
- Schaarste (2 scenario's)
- Internationale ontwikkelingen, machtsverhoudingen en mondialisering (2 scenario's);
- Terrorisme (2 scenario's)

Deze thema's vloeien voort uit de indeling in typen dreigingen en daaraan gerelateerde incidentcategorieën uit het werkprogramma 2007-2008 van de strategie Nationale Veiligheid. De scenario's kennen verschillende gradaties van ernst. Het cyberconflict scenario is een voorbeeld van een scenario met een zeer ernstige impact en een hoge waarschijnlijkheid. Het scenario uitval internet exchange heeft een beperkte impact en lage waarschijnlijkheid. Sommige scenario's (zoals de ergst denkbare overstroming westkust) zijn zogenoemde 'worst case scenario's' met een catastrofale impact in combinatie met een lage waarschijnlijkheid. Andere scenario's (zoals het scenario landelijke black-out elektriciteit en het zware storm scenario) zijn minder ernstig wat betreft impact, maar scoren hoger op waarschijnlijkheid. Tik op de knoppen voor informatie over de bijbehorende scenario's:

Een aanzienlijk deel van Nederland komt onder water bij een grote overstroming van de westelijke kustregio.

Klimaatverandering

Binnen dit dreigingsthema vallen 8 scenario's.

Tik op de knoppen voor meer informatie:

terug naar wegwijzer

Massavaccinaties zijn zeldzaam in Nederland. Naast de jaarlijkse griepprik die vele Nederlanders krijgen was de laatste massavaccinatie de inenting tegen baarmoederhalskanker bij meisjes

Gezondheid en voedselveiligheid

Binnen dit dreigingsthema vallen 2 scenario's.

Tik op de knoppen voor meer informatie:

terug naar wegwijzer

Een brandweerman probeert een lift te openen tijdens een grote stroomstoring

Energievoorzieningszekerheid en uitval vitale diensten

Binnen dit dreigingsthema vallen 6 scenario's.

Tik op de knoppen voor meer informatie:

Moedwillige verstoring gaslevering

Oliescenario geopolitiek

terug naar wegwijzer

Polarisatie en radicalisering

Binnen dit dreigingsthema vallen 11 scenario's.

Tik op de knoppen voor meer informatie.

Naast omkoping en corruptie, kunnen ook aanslagen voorkomen, zoals op het gemeentehuis van Waalre op 18-06-2013.

Verwevenheid onder- en bovenwereld

Binnen dit dreigingsthema vallen 4 scenario's.

Tik op de knoppen voor meer informatie.

Criminele inmenging in vitale bedrijven

Beïnvloeding aandelen markt

Beïnvloeding openbaar bestuur

Buitenlands concern blijkt crimineel paard van Troje

Contact militair adviseur van de regio

Dreigingsthema's

terug naar wegwijzer

Tijdens grote internet storingen op 3 en 5 april 2013, raakte het betalingsverkeer in Nederland ontregeld

Cyber dreigingen

Voorheen heette dit dreigingsthema ICT-uitval. Met ingang van NRB6 is die naam gewijzigd. Binnen dit dreigingsthema vallen 6 scenario's.

Tik op de knoppen voor meer informatie.

Contact militair adviseur van de regio

Dreigingsthema's

Moedwillige verstoring ICT van vitale sector

Verstoring IP-netwerk

Uitval internet exchange

Cyberconflict

Cyberspionage

Cyberhacktivisme

terug naar wegwijzer

Een ernstig treinongeval in Amsterdam op 12 april 2012

Grootschalige ongevallen

Binnen dit dreigingsthema vallen 5 scenario's.

Tik op de knoppen voor meer informatie

terug naar wegwijzer

Lege schappen in Flevoland vanwege gebrek aan aanvoer op 26 december 2012,

Schaarste

Binnen dit dreigingsthema vallen 2 scenario's.

Tik op de knoppen voor meer informatie.

Mineralencrisis geopolitiek

Voedselschaarste

terug naar wegwijzer

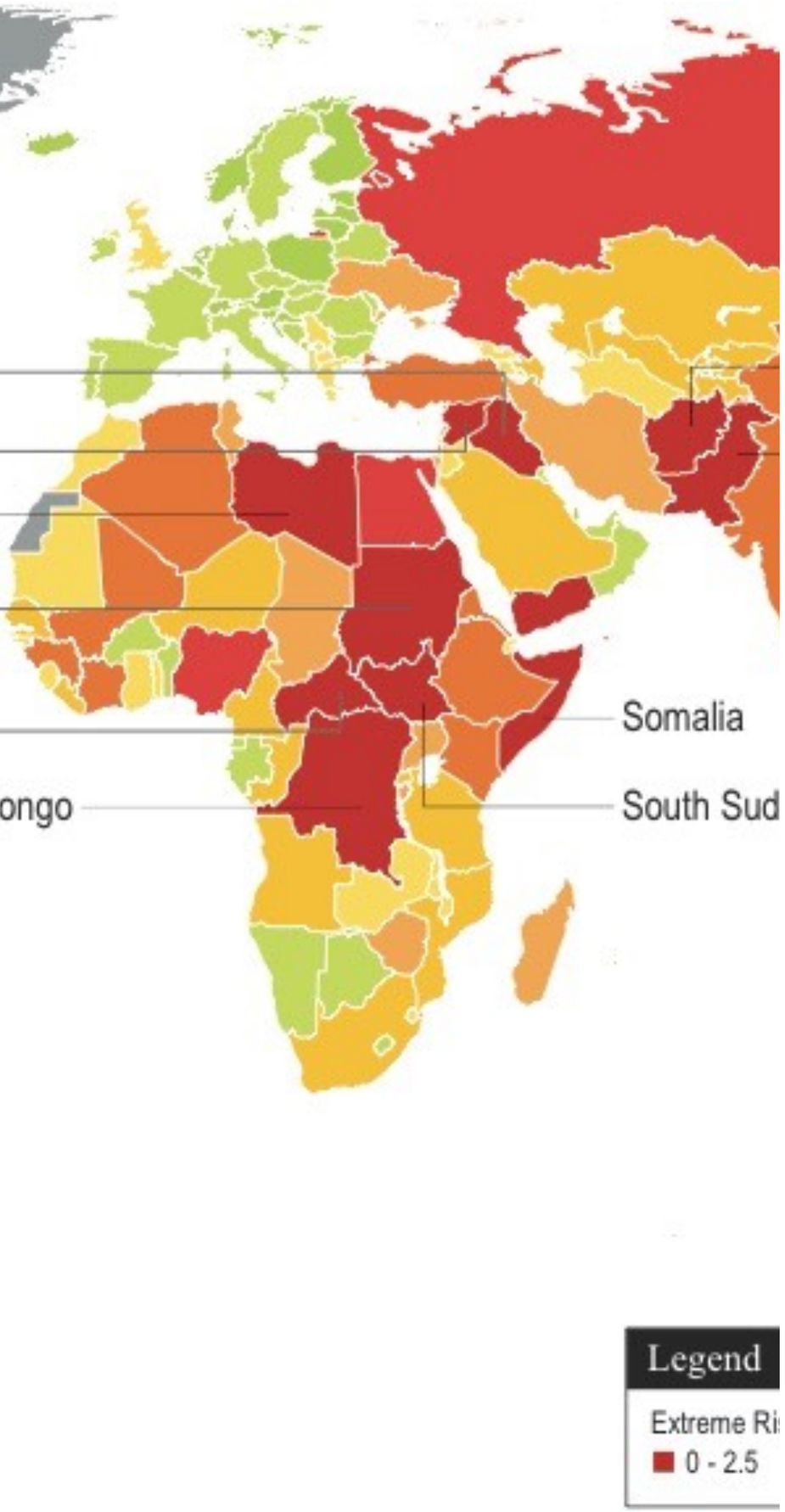

Diverse internationale organisaties geven jaarlijks een kaart uit met daarop de risico's per land op conflicten en politiek geweld . Landen met een extreem risico worden failed states genoemd.

Internationale ontwikkelingen, machtsverhoudingen en mondialisering

In dit dreigingsthema vallen 2 scenario's.

Tik op de knoppen voor meer informatie:

Wapenbeheersing falende staat

Crisis buiten de EU

Contact militair adviseur van de regio

Dreigingsthema's

terug naar wegwijzer

Op 11 maart 2004 explodeerden een aantal bommen in forensentreinen nabij het station Madrid-Atocha. Al Qaida zou achter deze aanslagen zitten. Een zeer reëel scenario dat ook Nederland had kunnen treffen.

Terrorisme

In dit dreigingsthema vallen 2 scenario's.

Tik op de knoppen voor meer informatie:

terug naar wegwijzer

2.7 BESTUURLIJKE NETWERKKAARTEN

In hoofdstuk 4 worden niet alle organisaties met een rol binnen de crisisbeheersing en rampenbestrijding genoemd. Bijna alle betrokken actoren bij een crisis of ramp staan wel vermeld in de Bestuurlijke Netwerkkaarten Crisisbeheersing. Er zijn in totaal 24 netwerkkaarten waarin de crisisbeheersing op tal van terreinen wordt beschreven: van rampenbestrijding in het algemeen tot dierziektebestrijding, van bestrijding van bodemverontreiniging tot bescherming van cultureel erfgoed, om enkele te noemen. 23 Netwerkkaarten gaan dus met name over gebeurtenissen die partijen in positie brengt die niet tot de gebruikelijke civiele hulpverleningsorganisaties behoren.

De netwerkkaarten zijn bedoeld voor de respons. Het is daarmee tegelijkertijd ook een waardevol instrument voor oefeningen, trainingen en opleidingen en een nuttig naslagwerk voor het maken van crisis- en rampenbestrijdingsplannen.

Het doel van een bestuurlijke netwerkkaart is om een overzicht te krijgen van de bestuurlijke partijen in een sector (‘keten’) en de rol die zij vervullen ten tijde van een crisis.

De netwerkkaart vormt een aanvulling op het gebruik van een geografische kaart: op een geografische kaart kan een bestuurlijk netwerk worden gelegd, het samenbrengen van feiten en bestuurlijke partijen. Met de hulp van beide kaarten kan antwoord worden gegeven op de vragen:

- Wat is er gebeurd (welke sectoren zijn of kunnen worden geraakt);
- Wie gaat waar over;
- Wie gaat waar niet over.

De volgende stap betreft het nemen van maatregelen. De bestuurlijke netwerkkaarten geven geen overzicht van alle denkbare maatregelen, maar wijzen aan wie voor een bepaald onderwerp verantwoordelijk is en dus maatregelen kan treffen en wat bestaande soorten instrumenten zijn. Daarbij wordt een onderscheid gemaakt tussen de algemene keten en de functionele ketens.

Rampenbestrijding en handhaving van de openbare orde vormen tezamen de algemene keten. Kenmerkend daarvoor is dat het algemene bevolkingszorg betreft. Alleen in de algemene keten worden maatregelen getroffen jegens de bevolking in het algemeen, zoals een besluit tot evacuatie. De algemene keten wordt decentraal vanuit het lokaal bestuur (burgemeester en voorzitter veiligheidsregio) aangestuurd. Het ministerie van V&J heeft een toezichthoudende rol.

>>>

De functionele ketens bestrijken één specifiek terrein en zijn daarom thematisch of aan een sector gebonden. Voorbeelden hiervan zijn elektriciteit & gas, nooddrinkwatervoorziening, luchtvaart en telecommunicatie. Deze functionele ketens zijn bij crisis- en rampenomstandigheden met name gericht op terugkeer naar de normale situatie waarbij er weer beschikbaarheid is over de voorzieningen. De bedrijven, instellingen en bestuurslagen in de functionele ketens hebben eigen verantwoordelijkheden binnen de crisisbeheersing. Partijen in de functionele ketens treffen in eerste aanleg geen maatregelen tegen de bevolking. De uitzonderingen hierop zijn genoemd in de betreffende bestuurlijke netwerkkaarten en verder in de gedetailleerde bevoegdhedenschema's.

Het kennen van het bestuurlijk netwerk en bestuurlijke aandachtspunten is essentieel voor bestuurders, maar ook voor degenen die bestuurders adviseren. Dat is in de veiligheidsregio in het bijzonder de (gemandateerd) operationeel leider.

De Bestuurlijke Netwerkkaarten zijn te vinden op deze internetpagina: Bestuurlijke netwerkkaarten.

3

VEILIGHEIDSSTRUCTUREN

Veiligheidsstructuren zijn er op bestuurlijk en operationeel niveau. Tijdens de NSS in maart 2014 was het LOCC het operationele zenuwcentrum waarbinnen Politie, Marechaussee en de rest van Defensie de coördinatie van hun inzet pleegden.

3.1 INTRODUCTIE VEILIGHEIDSSTRUCTUREN

Bij een ernstige of abrupte (dreigende) aantasting van één of meer vitale belangen zijn de normale lijnen van besluitvorming en de gebruikelijke procedures niet meer toereikend. De besluitvorming zal in een dergelijk geval moeten plaatshebben binnen een daarop aangepaste structuur. De uiteindelijke structuur is mede afhankelijk van de omvang en de impact van de ramp of de crisis en waar de ramp of crisis of de vrees ervoor ontstaat of erkend wordt. Het feit dat deze structuur hier wordt behandeld laat onverlet dat er ook talloze incidenten en situaties zijn die niet persé de nationale veiligheid bedreigen, maar evenwel de bijstand of steunverlening van Defensie behoeven. Voor een deel volgen die dezelfde bestuurlijke lijnen.

Een ramp of zwaar ongeval kan diverse effecten tot gevolg hebben: aantasting van de volksgezondheid, grote materiële schade en gevaar voor mens en dier. Er is sprake van een escalatie van een situatie die tot (geleidelijke) opschaling vanaf het laagste niveau leidt, wanneer de bron en het effect groter worden, gemeentegrenzen gaat overschrijden of nog omvangrijker wordt.

Grotere crises of rampen of de vrees ervoor die een nationale impact (kunnen) hebben, worden vaak direct op (inter)departementaal niveau gecoördineerd. Die coördinatie vindt dan plaats binnen een Ministeriële Commissie Crisisbeheersing (MCCb) of Interdepartementale Commissie Crisisbeheersing (ICCb). Een lichte vorm van crisisbeheersing kan plaatsvinden binnen één departement maar grootschaliger crises kunnen dus ook de inzet

>>>

en betrokkenheid van meerdere departementen vereisen. Naarmate de complexiteit toeneemt, neemt ook de coördinatiebehoefte toe en daartoe zal verder worden opgeschaald.

In dit hoofdstuk worden in het kort deze gremia beschreven en hun taken weergegeven. Omdat voor de meest voor de hand liggende crises of rampen permanente regelingen en organisatiestructuren zijn vastgesteld en voor de bestrijding van incidenten op lokaal en regionaal niveau organisaties aangewezen zijn die dat in een dagelijkse taakuitvoering doen, worden deze partijen in de navolgende hoofdstukken uitvoeriger beschreven. Deze zijn:

- Veiligheidsregio (Hoofdstuk 5)
- Brandweer (Hoofdstuk 6)
- GHOR (Hoofdstuk 7)
- Nationale Politie (Hoofdstuk 8)
- Openbaar Ministerie (Hoofdstuk 9)
- Gemeente (bevolkingszorg) (hoofdstuk 10)
- Waterbeheer en Scheepvaartzorg (Hoofdstuk 11)
- Rijksoverheid (paragraaf 12.2)
- Provincie (paragraaf 12.3)
- Rijkswaterstaat (paragraaf 12.4)
- Waterschap (paragraaf 12.5)
- RIVM (paragraaf 12.6)
- Defensie (Hoofdstuk 13)

Bij de operationele diensten wordt beschreven welke effecten of capaciteiten van Defensie als militaire bijstand of steunverlening toegevoegd kunnen worden. Dit gebeurt aan de hand van de daar gehanteerde hoofdprocessen (ook wel knoppenmodel). De knoppen zijn de hoofdprocessen van de hulpverleningsdiensten. Wanneer een bepaalde taak uitgevoerd moet worden “wordt op de knop gedrukt”. Het knoppenmodel is een weergave van de primaire taken in de matrix met de ondersteunende diensten.

3.2 HET CRISISBEHEERSINGSSTELSEL OP HOOFDLIJNEN

Het crisisbeheersingsbeleid is op hoofdlijnen vastgelegd in het Nationaal Handboek Crisisbesluitvorming en geldt voor crises in Nederland. Voor de crisisbeheersing in Caribisch Nederland zijn afwijkende afspraken gemaakt die in deze catalogus niet nader aan de orde komen, met uitzondering van de wijze waarop Militaire Bijstand wordt verleend.

Het crisisbeheersingsstelsel is schematisch als hiernaast weer te geven.

Het uitgangspunt is dat elk departement zelf verantwoordelijk is voor de voorbereiding en afhandeling van de crisis op het eigen beleidsterrein. In eerste instantie wordt de crisisbeheersing en crisisbesluitvorming dan ook uitgevoerd door de minister van het departement dat bij de crisis is betrokken. Naarmate de crisis een sector overstijgend karakter krijgt worden meer departementen bij de crisisbesluitvorming betrokken en wordt opgeschaald.

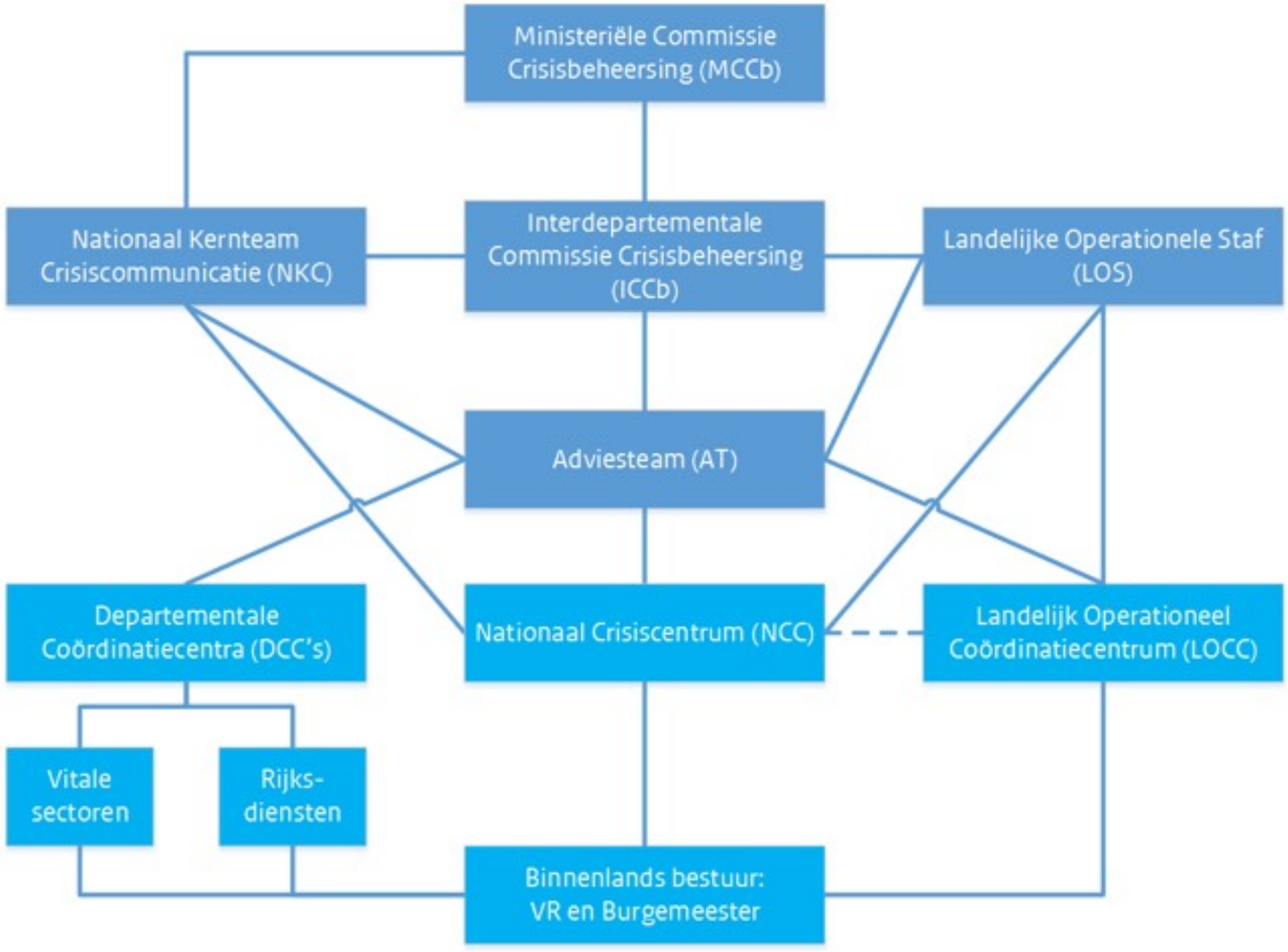

crisisbeheersingsstelsel

3.3 ACTOREN IN DE VEILIGHEIDSKETEN EN CRISISBEHEERSING

Coördinatie en besluitvorming zijn nodig om tot een efficiënte en effectieve crisisbeheersing en rampenbestrijding te komen. Ook kunnen die activiteiten te maken hebben met de vrees voor het ontstaan en het voorkomen van rampen en crises. Op alle bestuurlijke niveaus en geografische indelingen van het Koninkrijk der Nederlanden zijn er coördinatie- en besluitvormingsgremia.

Burgemeester

De burgemeester is belast met de handhaving van de openbare orde. Hij krijgt vanuit de Gemeentewet (GW) daarvoor gereedschappen aangereikt. Zo heeft hij de politie om verstoring van de openbare orde te beletten of te beëindigen en kan hij bevelen en verordeningen uitvaardigen om de orde te handhaven.

De burgemeester heeft het opperbevel in geval van een (dreigende) ramp of crisis en is, samen met de wethouders, verantwoordelijk voor de brandweerzorg, de geneeskundige hulpverlening en de rampenbestrijding en crisisbeheersing. De burgemeester heeft de bevoegdheid bevelen te geven die hij ter beperking van gevaar nodig acht.

Omdat de burgemeester het opperbevel heeft, is hij daarmee in staat bevelen te geven aan organisaties die niet onder zijn normale gezag staan maar die wel deelnemen aan de bestrijding van een ramp of de beheersing van een crisis. De bevoegdheid tot opperbevel beperkt zich tot de openbare orde en veiligheidsbevoegdheden van de burgemeester. Rampen en/of crises die op een ander verantwoordelijkheidsterrein liggen worden ook vanuit die verantwoordelijkheid bestreden en/of beheerst. Zo zal een uitbraak van een dierziekte primair worden bestreden vanuit het Ministerie van Economische Zaken en een rivierdijkdoorbraak vanuit het Ministerie van Infrastructuur en Milieu. In beide gevallen zal coördinatie met de burgemeester plaatsvinden indien maatregelen moeten worden genomen die de openbare orde en veiligheid betreffen.

Taken van de burgemeester zijn onder andere:
- informatievoorziening aan de bevolking;
- opstellen van instructies aan gemeentelijke diensten;
- voeren van opperbevel bij rampenbestrijding en/of crisisbeheersing.

Overigens verschuift dit opperbevel naar de voorzitter van de veiligheidsregio wanneer er een GRIP4 afgekondigd is.

Officier van Justitie

Wanneer een strafbaar feit is gepleegd, bijvoorbeeld een inbraak, is het opsporingswerk een taak van de politie. Politiemensen zoeken naar sporen, horen getuigen en slachtoffers, houden verdachten aan en leggen alle gegevens vast in een proces-verbaal.

De eindverantwoordelijkheid voor de opsporing ligt bij het Openbaar Ministerie (OM). De officier van justitie (OvJ) bij het OM heeft het gezag over de onderzoeken van de politie. Vooral als het om zware misdrijven gaat, geeft de OvJ direct leiding aan het onderzoek. Hij houdt daarbij in de gaten of de opsporing zorgvuldig en volgens de regels die in de wet zijn vastgelegd verloopt.

Om het opsporingswerk goed te kunnen doen, kan de OvJ opdracht geven bepaalde dwangmiddelen te gebruiken. Bijvoorbeeld het in beslag laten nemen van gestolen voorwerpen of het aanhouden van een verdachte die niet op heterdaad is betrapt. Het OM is niet vrij om tijdens de opsporing te doen en laten wat het wil. Als het zware dwangmiddelen wil gebruiken, moet eerst toestemming aan de rechter-commissaris (RC) worden gevraagd. Dit is bijvoorbeeld het geval bij huiszoeking of het afluisteren van de telefoon. De OvJ kan ook specialisten inzetten om hem te ondersteunen bij opsporingen. Defensie wordt daar steeds meer voor gevraagd. Bij opsporingen met een hoog risico op aantreffen van explosieven is de EOD vrijwel standaard in het gehele proces betrokken. Indien specifieke opsporingsmethodes worden vereist, wordt steeds vaker een beroep gedaan op search capaciteiten.

In de rechtszaal ziet de verdachte de OvJ in zijn rol van openbare aanklager. Hij vertelt tijdens de zitting waarvoor iemand terecht moet staan. Vervolgens ondervraagt de rechter de verdachte over de zaak. Ook de OvJ krijgt de gelegenheid om vragen te stellen, net als trouwens de advocaat van de verdachte. Daarna houdt de OvJ zijn requisitoir: een betoog waarin hij de rechter vertelt wat hij van de zaak vindt en een straf eist. Dat kan een geldstraf zijn, een taakstraf of een celstraf.

Veiligheidsregio

Het Nederlandse grondgebied is verdeeld in 25 veiligheidsregio's (zie Bijlage 6). De veiligheidsregio (VR) is een vorm van verlengd lokaal bestuur. De grondslag hiervoor is gelegen in een gemeenschappelijke regeling die de gemeenten binnen de VR zijn aangegaan. Op deze wijze is medeverantwoordelijkheid voor de bestuurlijke en organisatorische aansturing van de VR geborgd. De indeling van de veiligheidsregio's en de bestuurlijke inbedding maar ook de organisatie van hulpverleningsdiensten is vastgelegd in de Wet Veiligheidsregio (Wvr).

Het doel van de VR is het vergroten van de slagkracht bij de beheersing van crises en de bestrijding van rampen onder één regionale bestuurlijke leiding. Het gaat daarbij over crises en rampen die gemeentegrens overschrijdend zijn of die een dusdanig grote inzet van middelen vergen dat coördinatie plaats moet vinden op regionaal niveau om tot concrete inzet van regionale middelen te kunnen komen.

Het bestuur van een veiligheidsregio bestaat uit de burgemeesters van de gemeenten van die regio. De voorzitter van het bestuur wordt benoemd uit hun midden. De VR zal bij het maken van risicoprofielen en plannen een beroep doen op de expertise van de partners in de veiligheidsketens, bijvoorbeeld de waterschappen, nutsbedrijven maar ook Defensie.

Taken van de VR zijn onder andere:

- opstellen van risicoprofielen, inventarisatie en analyse van aanwezige risico's;
- opstellen van beleidsplannen, het beleid voor de meerjarige uitvoering van opgedragen taken;

>>>

- opstellen van crisisplannen, het operationele plan voor generieke crisisaanpak;
- opstellen van rampenbestrijdingsplannen, het operationele plan voor de aanpak van concrete risico's voor specifieke inrichtingen;
- het leiding geven aan voorbereiding, respons en nazorg van een (dreigende) crisis of ramp.

Regionale coördinatie

Wanneer een incident, evenement, crisis of ramp een dusdanig grote inzet van mensen en middelen vergt dat het de onmiddellijke mogelijkheden van de gemeente en de burgemeester te boven gaan, worden er regionale coördinatie teams ingesteld. Deze teams bestaan uit medewerkers van de diverse specialismen binnen de diensten die gezamenlijk de inzet coördineren.

Voor de rampenbestrijding en crisisbeheersing binnen de Veiligheidsregio die plaatsvindt op grond van de Wet Veiligheidsregio's (WVR) voert het Regionaal Operationeel Team (ROT) de coördinatie uit. Aan het ROT zijn dan de diverse ActieCentra (AC) of stafsecties van de hulpverleningsdiensten gekoppeld. Zij stemmen intern de inzet van eigen mensen en middelen af en coördineren operationele verzoeken met de andere AC'a of stafsecties. Het AC van de politie wordt ook wel SGBO of TGO genoemd. Deze worden apart beschreven omdat deze coördinatie plaats kan vinden zonder de aanwezigheid van een ROT.

Wanneer er een inzet is op basis van de Politiewet, wordt er ook daar een regionaal coördinatieteam geactiveerd. In het geval van een inzet voor Openbare Orde en Veiligheid kan dat een Staf Grootschalig Bijzonder Optreden (SGBO) zijn. Wanneer er een grote operatie voor Strafrechtelijke Handhaving van de Rechtsorde of Taken ten behoeve van Justitie is, dan wordt er een Team Grootschalige Opsporing (TGO) ingesteld. Natuurlijk kunnen er meerdere naast elkaar bestaan omdat bij een grootschalige opsporing vaak ook de openbare orde en veiligheid in het geding kan raken of andersom. Deze coördinatie heeft dan ook tot doel om de diverse acties van deze inzetten te deconflicteren.

Wanneer er meer gecoördineerd moet worden dan alleen de operationele diensten en de bevolking moet worden geïnformeerd en de gemeente taken heeft, wordt er vaak ook een Gemeentelijk of Regionaal Beleidsteam (afhankelijk van de omvang) ingesteld. Maar ook wanneer er op het vlak van bevolkingszorg inzet van veel mensen en middelen nodig is zal de gemeente een eigen actiecentrum (team bevolkingszorg) activeren.

Naast al deze min of meer standaard regionale coördinatie gremia kunnen er specifieke regionale coördinatie gremia ingesteld worden. De 5 grootste Brabantse Gemeenten hebben bijvoorbeeld een coördinatie op de opsporing en bestrijding van georganiseerde misdaad.

Regionaal Operationeel Team

Wanneer een incident een duidelijke uitstraling heeft naar de omgeving, dus ook duidelijke effecten heeft buiten het plaats incident, wordt naast een Commando Plaats Incident (CoPI) ook een Regionaal Operationeel Team (ROT) ingesteld. Een ROT dient binnen 45 minuten na alarmering operationeel te zijn. Alarmering vindt meestal tegelijkertijd plaats met de opschaling naar GRIP-2 (zie bijlage 11: GRIP).

Het ROT is een team, bestaande uit vertegenwoordigers van de betrokken diensten/organisaties, dat onder leiding van een Leider ROT een gecoördineerde uitvoering van de rampenbestrijding of crisisbeheersing bevordert. Het ROT zorgt voor het omgevingsmanagement en richt zich op het zogenoemde effectgebied, maar zorgt ook voor afstemming met het CoPI. Dit houdt in dat het zorg draagt voor de coördinatie tussen de verschillende actiecentra. Bij de ondersteuning van de (Regionale of Gemeentelijke) Veiligheidsstaf in een GRIP 3 of hoger situatie wordt hier aan toegevoegd het wegnemen van maatschappelijke onrust door goede en eenduidige informatie-

>>>

voorziening aan bevolking en bestuurders.

Het Regionaal Operationeel Team is in hoofdlijnen verantwoordelijk voor de volgende taken:

- Het bepalen van het effectgebied;
- Het bepalen van de situatie in het effectgebied en de ontwikkeling daarvan;
- Het bepalen van de tactiek die moet leiden tot snelle hulpverlening en/of incidentbestrijding;
- Het geven van de operationele leiding aan de aan de crisisbestrijding deelnemende diensten door de coördinatie van de werkzaamheden van de betreffende actiecentra;
- Het verzamelen en verstrekken van relevante gegevens over de crisissituatie en de crisisbestrijding aan de bij de bestrijding van de crisis deelnemende organisaties;
- Het plannen en coördineren van de behoefte aan bijstandspotentieel voor de crisisbestrijding en het namens het bevoegd gezag aanvragen daarvan;
- Het onderhouden van contacten met de bestuurlijke autoriteiten (PCC, NCC, LOCC, Waterschappen, omliggende gemeenten);
- Het onderhouden van contacten met externe deskundigen;
- Het doen van voorstellen aan de burgemeester over het waarschuwen, alarmeren, verplaatsen en opvangen van de bevolking;
- Het verzorgen van de ingezette eenheden;
- Het geven van informatie en handelingsperspectieven aan de bevolking en media, eventueel na afstemming met de communicatieadviseur van de Regionale of Gemeentelijke Veiligheidsstaf, ten aanzien van de operationele aspecten;
- Het overleg met en de informatievoorziening aan de Commissaris van de Koning in de provincie.

De Kernbezetting van het ROT is samengesteld uit de volgende functionarissen:

- Regionaal Operationeel Leider (gemandateerd Operationeel Leider);
- Algemeen commandant Brandweer;
- Algemeen commandant Geneeskundige zorg;
- Algemeen commandant Bevolkingszorg;
- Hoofd Sectie Politiezorg;
- Adviseur crisiscommunicatie;
- Informatiemanager Regionaal Operationeel Team (sectie informatiemanagement);
- Plotter;
- Verslaglegger;
- Officier Veiligheidsregio (OVR, opkomsttijd maximaal 2 uur);
- Officier van Justitie

Facultatief:

- Hoofden secties / Liaisons overige sectoren en buitenland;
- Adviseurs ROT

Regionale afdeling Conflict- en Crisisbeheersing

Binnen de regionale eenheid van de politie bestaat de afdeling (Regionale) Conflict- en Crisisbeheersing (RCCB, ook wel bureau CCB). Zij is belast met de coördinatie van de inzetten van de politie en de uitvoering van bijstandsaanvragen. Vanuit het RCCB wordt daartoe contact onderhouden met de afdeling Preparatie van de Landelijke Eenheid en het LOCC en ze werken, ieder vanuit haar eigen verantwoordelijkheden, nauw samen. Medewerkers van het RCCB zullen namens het Hoofd Ondersteuning (HON), die zitting heeft in een SGBO of TGO, de benodigde bijstand inventariseren en aanvragen.

Dat is in de eerste plaats om alle vormen van bijstand die volgens de

>>>

politiewet 2012 mogelijk zijn (artikel 56 tot en met 58) aan te vragen. Dat begint bij bijstand vanuit andere regionale eenheden of de landelijke eenheid, maar ook bijstand van de centrale middelen van het Ministerie van V&J (zoals Waterwerpers, bewakingscontainers en voertuigen verscherpt rijdend toezicht). Vervolgens de bijstand die geleverd kan worden vanuit Defensie (artikel 57 en 58) en zelfs bijstand vanuit het buitenland.

Staf Grootschalig en Bijzonder Optreden

Wanneer de politie tot een grootschalig en bijzonder optreden overgaat wordt ten behoeve van de coördinatie van de diverse hoofdprocessen (primaire uitvoeringsprocessen) (zie paragraaf 8.3) een Staf Grootschalig en Bijzonder Optreden (SGBO) ingesteld. Binnen die staf wordt afgestemd tussen en met alle hoofden van de processen met hoofd ondersteuning en hoofd informatievoorziening.

Op het eerste gezicht lijkt dit een monodisciplinaire staf van de politie. Het kan echter voor komen dat aan deze staf externe functionarissen worden toegevoegd die als adviseur of liaison optreden.

Team Grootschalige Opsporing

Wanneer er een misdrijf is gepleegd en er op voorhand een ondubbelzinnige dader is, hoeft er weinig opsporing te worden gedaan. Dit is helaas niet altijd het geval.

Een TGO wordt ingesteld zodra er sprake blijkt te zijn van een TGO-waardig delict. Dit is een kapitaal misdrijf met de typering: (mogelijk) opzettelijk levensdelict, zeer ernstig zedendelict, brandstichting met ernstige gevolgen, gijzeling, ontvoering en andere misdrijven tegen de lichamelijke integriteit waarop een strafbedreiging van 12 jaar gevangenisstraf of meer staat - met een (te verwachten) grote maatschappelijke impact en - waarbij geen ondubbelzinnig daderschap kan worden vastgesteld.

In dit TGO wordt afgestemd tussen de diverse recherchetaken en over de verschillende betrokken regio's waar opsporing plaatsvindt.

In geval van zeer complexe of grootschalige onderzoeken, waarin sprake is van grote politieke of maatschappelijke impact, bestaat in het merendeel van de regionale eenheden van de politie de mogelijkheid dat de leiding in overleg met het Openbaar Ministerie besluit om verantwoordelijkheden in TGO-teams zwaarder in te kleden. Daarnaast is voorzien in de mogelijkheid om op te schalen naar een zogenaamd Justitiële Staf Grootschalig en Bijzonder Optreden (Justitieel SGBO).

Gemeentelijk beleidsteam

Wanneer door een crisis of een ramp grote groepen van de bevolking geraakt kunnen worden, wordt opgeschaald naar GRIP-3. Bij deze opschaling wordt dan een Gemeentelijk BeleidsTeam (GBT) ingesteld. Dit GBT staat boven het ROT en heeft de regie over de ramp of crisis, neemt de beslissingen en is verantwoordelijk voor de communicatie.

Kernbezetting GBT:

- Voorzitter Gemeentelijk Beleidsteam;
- Adviseur Brandweer-, Politie-, Geneeskundige- en Bevolkingszorg (afhankelijk van de "kleur van het incident" vervult één van de adviseurs rol van de Operationeel Leider en een van de andere adviseurs de functie van Informatie Manager);
- Strategisch adviseur communicatie;
- Procesondersteuner (LCMS – plotter / vastlegger);
- (Hoofd) Officier van Justitie;

Facultatieve bezetting GBT:

- Overige naar oordeel voorzitter GBT uit te nodigen functionarissen bv:
    - Rijksheren (bijvoorbeeld de Regionaal Militair Commandant (RMC));
    - Woningcorporatie;
    - Waterschap(pen);

>>>

- Nutsbedrijven

Het GBT is duidelijk een ander bestuursorgaan dan het Gemeentelijk Management Team (GMT). Er is vanzelfsprekend wel overleg maar het GMT heeft in de bestrijding van de crisis geen rol. De voorzitter van het GMT heeft dan ook contact met de vertegenwoordiger van de gemeente (hoofd sectie bevolkingszorg) in het ROT en niet met het GBT.

Regionaal Beleidsteam

Rampen houden zich vanzelfsprekend niet aan gemeentegrenzen. Soms is meteen duidelijk dat er sprake is van bovenlokale gevolgen. In andere gevallen kan een ramp of crisis escaleren, waardoor deze na verloop van tijd een bovenlokaal karakter krijgt.

Evenals bij een situatie waar een GBT zou worden ingesteld, is dat bij een grotere schaal (gemeentegrens overschrijdend) een RBT. Op het moment dat de voorzitter van de veiligheidsregio een Regionaal Beleidsteam (RBT) in het leven roept, is er formeel sprake van een bovenlokale ramp of crisis. Daarmee is de verschuiving van bevoegdheden naar de voorzitter van de veiligheidsregio ook een feit. De betrokken gemeenten maken onderdeel uit van het RBT, evenals de voorzitters van de betrokken waterschappen en de Hoofdofficier van Justitie. Dit zal meestal gepaard gaan met opschaling naar GRIP-4.

Met de komst van de Wvr is het onderscheid cruciaal tussen de lokale en bovenlokale aard van de ramp of crisis. Bij een bovenlokale ramp of crisis gaan de wettelijke bevoegdheden voor het bestrijden ervan over naar de voorzitter van de veiligheidsregio. Dit geldt overigens niet alleen voor bevoegdheden met betrekking tot de rampenbestrijding zelf, maar ook voor bevoegdheden met betrekking tot openbare orde.

Binnen het regionaal beleidsteam vindt het (integraal) plannen, monitoren en - waar nodig - bijstellen van beleid en tolerantiegrenzen en de te behalen bestuurlijke en operationele prestaties plaats, op basis van incidentscenario's: het totaalbeeld. De voorzitter van het beleidsteam besluit, maakt afspraken met partners en geeft de nodige beleidsuitgangspunten aan de operationeel leider.

Kernbezetting RBT:
- Voorzitter Regionaal Beleidsteam;
- Burgemeesters direct betrokken gemeenten;
- Hoofdofficier van Justitie;
- Voorzitter elk direct betrokken waterschap;
- Adviseur Brandweer-, Politie-, Geneeskundige- en Bevolkingszorg (afhankelijk van de "kleur van het incident" vervult één van de adviseurs de rol van Operationeel Leider en tevens de functie van Informatie Manager);
- Strategisch adviseur communicatie;
- Procesondersteuner (LCMS plotter);

Facultatieve bezetting RBT:
- Overige naar oordeel voorzitter RBT uit te nodigen functionarissen zoals:
  - rijksheren (bijvoorbeeld de RMC);
  - vertegenwoordigers van andere organisaties van belang voor de bestrijding van de ramp of beheersing van de crisis.

Departementaal Coördinatiecentrum Crisisbeheersing

Het Departementaal Coördinatiecentrum Crisisbeheersing (DCC) wordt geactiveerd zodra zich een crisis voordoet op het terrein van een bepaald departement. De samenstelling van het DCC is afhankelijk van de soort crisis en de minister is eindverantwoordelijk voor de voorbereiding, respons en nazorg van een single-sector-crisis.

Ministeriële Commissie Crisisbeheersing

Crisisbesluitvorming op het politiek-bestuurlijke niveau vindt in be-

>>>

ginsel plaats in de Ministeriële Commissie Crisisbeheersing (MCCb). Naast de vaste leden, de Minister-President en de Minister van Veiligheid en Justitie, nemen in de MCCb de ministers plaats van de bij de crisis betrokken departementen. Verder zijn de voorzitter van de Interdepartementale Commissie Crisisbeheersing en hoge ambtelijke vertegenwoordigers van de betrokken departementen als adviseurs bij de beraadslagingen aanwezig.

Taken van de MCCb zijn onder andere:

- beeld- en oordeelsvorming van de (dreigende) crisis;
- het nemen van besluiten op basis van de adviezen van de ICCb;
- bepalen van strategische kaders;
- het inlichten van de Staten-Generaal
- het opstellen van instructies voor de rijksdienst;
- bepalen van beleidskaders voor (crisis)communicatie en woordvoering.

Nationaal Coördinator Terrorismebestrijding en Veiligheid (www.nctv.nl)

De minister van Veiligheid en Justitie is de coördinerende minister op het gebied van crisisbeheersing. Ook heeft hij, in nauwe samenwerking met de andere ministeries, de regie voor het versterken van de nationale veiligheid. De Nationaal Coördinator Terrorismebestrijding en Veiligheid (NCTV) geeft invulling aan deze coördinerende taak van de minister. De NCTV is de organisatie die verantwoordelijk is voor terrorismebestrijding, cyber security, nationale veiligheid en crisisbeheersing.

Taken van de NCTV zijn onder andere:

- duiden en reduceren van geïdentificeerde dreigingen;
- bewaken en beveiligen van personen, objecten, diensten, evenementen en vitale sectoren;
- zorg dragen voor (verhoging van) cyber security;
- versterken van weerbaarheid van objecten, personen, structuren en netwerken;
- het realiseren van optimale crisisbeheersing en crisiscommunicatie.

De dagelijkse werkzaamheden van de NCTV zijn georganiseerd volgens de systematiek ‘front-office, back-office en actionoffice’. Doel van deze werkwijze is om snel nieuwe relevante informatie te signaleren, daarop te alerteren (de relevante directies en externen), deze te duiden en daarop passende maatregelen te nemen.

Landelijk Operationele Staf

De Landelijke Operationele Staf (LOS) is de nationale opschaling van het Landelijk Operationeel Coördinatie Centrum. De LOS adviseert over de operationele uitvoerbaarheid van de bestuurlijke besluiten ten tijde van een (dreigende) nationale crisis. De LOS is per ministerieel besluit van 7 december 2010 door de minister van V&J ingesteld. Leden van de LOS zijn in ieder geval vertegenwoordigers van Politie, Brandweer, GHOR, Defensie (plaatsvervangend commandant OOCL) en de gemeenten.

Taken van de LOS zijn onder andere:

- gecoördineerde effectieve en efficiënte inzet van mensen en middelen;
- adviseren over operationele multidisciplinaire crisisrespons;
- ondersteunen van lokaal of regionaal gezag met het ter beschikking stellen van expertise;
- communicatie van besluitvorming uit de MCCb.

De LOS zal met name ingezet worden bij incidenten waarbij sprake is van:

- Overschrijding van regiogrenzen
- Grootschalige en langdurige inzet van capaciteiten
- Verdeling van schaarste
- (Langdurige) verstoring van vitale infrastructuren
- Internationaal incident of crisis met effecten op Nederland.

>>>

Landelijk Operationeel Coördinatie Centrum (www.nctv.nl/locc)

Het Landelijk Operationeel Coördinatie Centrum (LOCC) draagt, onder gezag van de NCTV van het ministerie van Veiligheid en Justitie, zorg voor de landelijke coördinatie van de operationele inzet tijdens dreigende en acute incidenten, rampen, crises, calamiteiten en grootschalige evenementen. Hiermee moet een samenhangende efficiënte en effectieve inzet van mensen, middelen en expertise worden bereikt. Het LOCC wordt bemenst uit de openbare orde en veiligheidskolommen: Politie, Brandweer, GHOR, Defensie en de gemeenten. Het LOCC is beheersmatig ondergebracht bij de landelijke eenheid van de Nationale Politie te Driebergen.

Taken van het LOCC zijn onder andere:

- tijdens nationale opschaling:
  - aanleveren van het multidisciplinair landelijk operationeel beeld;
  - toetsing van geformuleerde bestuurlijke dilemma's en handelingsperspectieven op operationele uitvoerbaarheid;
  - het aanleveren van operationele handelingsperspectieven (adviesvorming).
- adviseren van betrokken organisaties over (bovenregionale) operationele vraagstukken;
- organiseren en/of bijdragen aan operationele planvorming;
- geven van een actueel overzicht van ingezette en/of inzetbare capaciteiten;
- het coördineren van (voornamelijk) (inter)nationale multidisciplinaire bijstandsverzoeken bijstandsverzoeken van andere partners dan de Nationale Politie;
- Optreden als National Training Coordinator voor de inzet van Nederlands EU-experts in het kader van het EU Civil Protection Mechanism;
- Coördineren van inkomende bijstand van buitenlandse hulpverleningsdiensten in Nederland (Host Nation Support).

Nationaal Crisiscentrum

Binnen de NCTV is ook het Nationaal Crisiscentrum (NCC) ondergebracht, de front-office van de NCTV. Het NCC ondersteunt de besluitvorming bij een crisis of dreigende crisis ten behoeve van de veiligheid van burgers. Het NCC beheert daarom drie hoofdprocessen: het stelsel van en het functioneren van de (rijks)crisisstructuur, informatiemanagement en risico- en crisiscommunicatie.

Het NCC verzorgt en bewaakt ook het proces van crisiscoördinatie en crisiscommunicatie op rijksniveau. Het vormt in de warme fase de basis van de crisisorganisatie op rijksniveau. Het NCC ondersteunt daarbij de partners die een inhoudelijke verantwoordelijkheid dragen voor een dreiging, incident, crisis of beleid. Het NCC is in staat incident- en crisisgerelateerde informatie van diverse bronnen te ontvangen, te combineren en deze tijdig aan diverse afnemers te verstrekken. In de koude fase vindt vooral de preparatie en voorbereiding op de respons in de warme fase plaats. Het NCC vervult met zijn expertise echter ook een faciliterende rol voor andere partijen.

Het NCC bestaat uit twee eenheden: crisiscoördinatie en communicatie. De Eenheid Crisiscoördinatie biedt een drietal zaken; allereerst de frontoffice, als (inter)nationaal single point of contact, daarnaast de expertise en ervaring op het gebied van de rijks-crisisstructuur, crisisbesluitvorming en -management, en tot slot advisering en ondersteuning bij grootschalige evenementen. De Eenheid Communicatie draagt zorg voor de ontwikkeling en uitvoering van de eigen én de rijksbrede risico- en crisiscommunicatie, evenals voor de corporate communicatie en beleidscommunicatie van de NCTV en haar domeinen.

Interdepartementale Commissie Crisisbeheersing

Een Interdepartementale Commissie Crisisbeheersing (ICCb) wordt geactiveerd indien een (dreigende) crisis meer dan één sector overstijgt. De

>>>

vaste leden van de ICCb zijn de NCTV die als voorzitter optreedt, een raadsadviseur van het Ministerie van Algemene Zaken en vertegenwoordigers op hoog ambtelijk niveau van de betrokken ministeries. Andere leden van de ICCb zijn de voorzitter van het Adviesteam, het hoofd van het Nationaal Kernteam Crisiscommunicatie (NKC) of de directeur voorlichting van het meest betrokken departement.

Taken van de ICCb zijn onder andere:
- informatie uitwisselen en inventariseren van informatielacunes;
- beeld- en oordeelsvorming van de situatie;
- nemen van maatregelen in het kader van de voorbereiding, respons en nazorg;
- adviseren over het activeren van de Landelijke Operationele Staf;
- adviseren over de coördinatie van intersectorale crisisbeheersing en -besluitvorming;
- bepalen van strategische kaders;
- het opstellen van instructies voor de rijksdienst;
- bepalen van beleidskaders voor (crisis)communicatie en woordvoering.

Crisis Expert Team(s)

In Nederland zijn er veel kennis- en adviesnetwerken beschikbaar. Deze hebben veelal elk hun eigen vorm en werkwijze. Tijdens crises is gebleken dat dit tot verwarring leidt. De adviesstructuur van landelijke adviesnetwerken wordt vereenvoudigd en gestandaardiseerd waarna de inhoudelijke experts van de participerende kennisinstituten deel uitmaken van een Crisis Expert Team.

Ten tijde van een (dreigend) incident kan namens degene die verantwoordelijk is voor de aanpak van het incident, “de vraagregisseur”, een adviesvraag ingediend worden bij de voorzitter van het Crisis Expert Team (CET). De voorzitter van het CET prioriteert deze en zet ze uit binnen het kennisnetwerk. De voorzitter ontvangt de antwoorden van de inhoudelijke experts en integreert ze tot een kennisadvies afgestemd op de vraag (en tijdpad) van de aanvrager. Deze vraagregisseur heeft tot taak te beoordelen of een incident het inschakelen van het Crisis Expert Team rechtvaardigt en om kennisinhoudelijke vragen uit het veld te coördineren, te bundelen en te prioriteren. Na ontvangst van het advies van de voorzitter CET is het de taak van de vraagregisseur om dit te (laten) duiden en in te brengen in bijvoorbeeld het Regionaal Operationeel Team. Hiermee wordt ook een duidelijke scheiding aangebracht tussen de kennisinhoudelijke adviezen en de beleidsadvisering.

De minister van V&J heeft aangedrongen op deze harmonisering en de eerste CET’s hebben zich inmiddels gevormd. Zo is er op dit moment een CET Milieu en Drinkwater (voorheen BOT-mi (beleidsondersteuning milieuincidenten) en EPA-d (Eenheid Planning en Advies drinkwater)), een CET Straling (voorheen de backoffices van EPAn (Eenheid Planning en Advies nucleair), een CET Dierziekten.

Een CET kan de vragen gesteld krijgen vanuit een ROT, maar ook vanuit een ICCb. Zij is dus in principe nationaal georganiseerd maar niet exclusief toegankelijk voor een ICCb.

Adviesteam

Een adviesteam (AT) is een flexibel samen te stellen team dat geactiveerd wordt in de aanloopfase van een (dreigende) crisis op initiatief van een directeur van de Nationaal Coördinator Terrorismebestrijding en Veiligheid of op verzoek van een Departementaal Crisis Coördinator. De samenstelling van het AT wordt bepaald door de voorzitter aan de hand van de feitelijke situatie. Mogelijke leden van het AT zijn: een directeur van de NCTV (voorzitter), crisisbeleidsadviseurs van de betrokken ministeries, informatiemanagers, crisiscoördinatoren en crisiscommunicatieadviseurs.

Taken van het AT zijn onder andere:
- informatie uitwisselen;

>>>

- aanvulling op beeld- en oordeelsvorming van de situatie;
- afstemming maatregelen in de eigen sector;
- adviseren noodzaak activeren ICCb;
- adviseren van de ICCb over te nemen maatregelen van voorbereiding, respons en nazorg.

3.4 GECOÖRDINEERDE REGIONALE INCIDENTBESTRIJDINGSPROCEDURE

Ieder incident kent een bepaalde mate van opschaling. In heel veel gevallen zal het incident ter plaatse door de hulpverleningsorganisaties monodisciplinair worden afgewikkeld. In die gevallen dat meer dan één hulpverleningsorganisatie aan de bestrijding van de effecten van het incident werkt, vindt veelal het zogenaamde 'motorkap-overleg' plaats. Coördinatie vindt plaats op de plaats van het incident en de activiteiten beperken zicht tot het normale routinematige handelen van de hulpverlening.

Op het moment dat een incident groter is (of wordt) en meerdere hulpverleningsorganisaties in grotere verbanden met elkaar moeten werken bij de bestrijding van (de effecten van) het incident, ontstaat een grotere behoefte aan coördinatie van de werkzaamheden en afstemming van de communicatie. De wijze van optreden is eenduidig gemaakt door de introductie van een Gecoördineerde Regionale Incidentbestrijdings-Procedure (GRIP) waarbij de normale routinematige incidentbestrijding met GRIP 0 wordt aangeduid en uiteindelijk kan worden opgeschaald naar een hogere GRIP fase, bijvoorbeeld GRIP 5. GRIP RIJK is een bijzondere. Deze kan op elk moment worden afgekondigd, het gaat er hier om dat het rijk de coördinatie op zich neemt. Voor een meer gedetailleerde beschrijving zie Bijlage 11. Bij elk van de 7 GRIP-niveau's is duidelijk wie de eindverantwoordelijkheid heeft en welke besluitvormende en adviserende organen in de rampenbestrijding of crisisbeheersing een rol spelen.

3.5 FASERING IN DE RAMPENBESTRIJDING EN CRISISBEHEERSING

Globaal is een aantal fases te onderscheiden in de bestrijding van een ramp of de beheersing van een crisis.

Fase 1 (koude fase): proactie (voorkomen van rampen en crises door inrichting van de maatschappij en de leefomgeving)

Fase 2 (koude fase): preventie (voorkomen van rampen en crises en het nemen van schadebeperkende maatregelen)

Fase 3 (koude fase): preparatie (regelgeving, planvorming, bewustwording, oefenen en trainen)

Fase 4 (warme fase): repressie (daadwerkelijke bestrijding van ramp, beheersing van crisis)

Fase 5 (koude fase): nazorg (voor de bij de ramp of crisis betrokkenen, ook de te leren lessen)

De fasering in de bestrijding van een ramp of de beheersing van een crisis heeft een cyclisch patroon. Alles grijpt in elkaar. Het goed oefenen van in te zetten personeel kan schade beperken en het zo inrichten van een woonwijk dat hulpverleningsdiensten gemakkelijk ter plaatse kunnen komen eveneens. Maar ook het leren van lessen en daarmee zorgen voor een betere toekomstige voorbereiding zal van invloed zijn op een volgend incident.

fasering in de rampenbestrijding en crisisbeheersing

4

PARTNERS IN VEILIGHEID

CIVIELE HOOFDPROCESSEN BIJ DE PARTNERS IN VEILIGHEID

5

DE VEILIGHEIDSREGIO

5.1 DE VEILIGHEIDSREGIO'S

Vanaf 1985 bestond de Wet Rampen en Zware Ongevallen (WRZO). Deze wet voorzag in regelingen om de operationele diensten te kunnen ondersteunen bij het bestrijden van incidenten die de normale capaciteiten van de operationele diensten te boven gingen. De provincie zorgde daarbij voor de nodige coördinatie. Gegeven het soms grote aantal gemeenten in een provincie alsmede de tekortkomingen op het vlak van gecoördineerde inzet die bleken tijdens rampen en zware ongevallen in de periode tot circa 2002, is door het kabinet besloten om de besturen van brandweer en GHOR te integreren in een Veiligheidsregio (VR). Daarmee ontstond een vorm van verlengd lokaal bestuur.

Het doel van de VR is het vergroten van de slagkracht bij de beheersing van crises en de bestrijding van rampen onder één regionale bestuurlijke leiding. Er zijn regio's gevormd die qua omvang (risico's, inwoners, samenloop met politieregio's) vergelijkbaar zijn. Grote provincies kregen daardoor meerdere regio's: er ontstonden 25 regio's. De regio-indeling zoals die in 2010 in de Wet op de Veiligheidsregio's (Wvr) is vastgesteld is opgenomen in Bijlage 6, waar bij elke regio de daaronder vallende gemeenten staan genoemd. Het besluit van het kabinet uit 2002 heeft dus uiteindelijk in 2010 tot de instelling van de Wvr geleid met het gelijktijdige vervallen van de WRZO.

De grondslag voor de VR is gelegen in een gemeenschappelijke regeling die de gemeenten binnen de VR aan zijn gegaan en op deze wijze is medeverantwoordelijkheid voor de bestuurlijke en organisatorische aansturing van de VR geborgd (artikel 9, Wvr).

Het kabinet heeft wettelijk bepaald welke taken op regionaal niveau dienen te worden uitgevoerd (artikel 10, Wvr) en deze zijn met de gemeenschappelijke regeling vanuit de gemeenten overgedragen op de VR. Het gaat

>>>

hier onder meer om multidisciplinaire taken die gericht zijn op de crisisbeheersing en rampenbestrijding. De volgende taken zijn bij de veiligheidsregio ondergebracht:

a. het inventariseren van risico's van branden, rampen en crises;

b. het adviseren van het bevoegd gezag over risico's van branden, rampen en crises in de bij of krachtens de wet aangewezen gevallen alsmede in de gevallen die in het beleidsplan zijn bepaald;

c. het adviseren van het college van burgemeester en wethouders over de basis brandweerzorg (art 3, lid 1, Wvr);

d. het voorbereiden op de bestrijding van branden en het organiseren van de rampenbestrijding en de crisisbeheersing;

e. het instellen en in stand houden van een brandweer;

f. het instellen en in stand houden van een GHOR;

g. het voorzien in de meldkamerfunctie;

h. het aanschaffen en beheren van materieel;

i. het inrichten en in stand houden van de informatievoorziening binnen de diensten van de veiligheidsregio en tussen deze diensten en de andere diensten en organisaties die betrokken zijn bij de onder d, e, f, en g genoemde taken.

Het bestuur van een veiligheidsregio bestaat uit de burgemeesters van de gemeenten van die regio. De voorzitter van het bestuur wordt benoemd uit de burgemeesters van de gemeenten in de regio. De VR zal bij het maken van profielen en plannen een beroep doen op de expertise van de partners in de veiligheidsketens, bijvoorbeeld Rijkswaterstaat, de waterschappen, nutsbedrijven maar ook Defensie.

De dagelijkse activiteiten van de VR zijn onder andere:

- opstellen van risicoprofielen, inventarisatie en analyse van aanwezige risico's;
- opstellen van beleidsplannen, het beleid voor de meerjarige uitvoering van opgedragen taken;
- opstellen van crisisplannen, het operationele plan voor generieke crisisaanpak;
- opstellen van rampbestrijdingsplannen, het operationele plan voor de aanpak van concrete risico's voor specifieke inrichtingen;
- het leiding geven aan voorbereiding, respons en nazorg van een (dreigende) crisis of ramp.

In het veiligheidsbureau, dat de dagelijkse werkzaamheden verricht binnen de VR, hebben de brandweer, de GHOR, de Politie, de gemeenten en Defensie permanente vertegenwoordigers. Voor Defensie is dit de Officier Veiligheidsregio (OVR). Bij sommige veiligheidsregio's maakt Waterbeheer en Scheepvaartzorg ook vast deel uit van het veiligheidsbureau en is dan de vijfde kolom.

Meldkamers

Gegeven de plannen om per 1-1-2016 te komen tot een Landelijke Meldkamer Organisatie (LMO) betekent dit dat het voorzien in de meldkamerfunctie in de Veiligheidsregio (thans bij wet zo bepaald) op termijn over zal gaan naar de LMO en dat er maximaal 10 meldkamers zullen overblijven voor alle diensten gezamenlijk. De kwartiermakers zijn eind 2013 aangesteld. De transitie zou in 2021 zijn afgerond moeten worden. De LMO zal onder beheer komen van de Korpscommandant Nationale Politie.

5.2 VOORBEREIDEN OP RAMPENBESTRIJDING EN CRISISBEHEERSING

De voorbereiding op rampen en crises is een belangrijke taak van de VR. Dat strekt niet alleen tot het opstellen van profielen, plannen en adviezen, maar ook tot het opstellen en beoefenen van standaardscenario's in de crisisbeheersing en rampenbestrijding. Dit wordt op operationeel niveau beoefend door de politieteams, brandweerpelotons, geneeskundige hulpverleners en het Commando Plaats Incident (CoPI), maar ook op bestuurlijk niveau in ROT en RBT oefeningen.

Het Landelijk Convenant Samenwerkingsafspraken vestigt speciaal de aandacht op de dagelijks bijdrage van Defensie aan deze taken en activiteiten. Zij doet dit door militaire adviescapaciteit binnen de regio en dat manifesteert zich in de volgende onderwerpen:

- Commandovoeringtechnieken (besluitvormingsprocessen: de beeldvorming, oordeelsvorming en besluitvorming (BOB));
- Scenarioplanning: standaard scenario's, scenario's voor risico-objecten, passende capaciteiten van Defensie;
- Opleiden, Trainen en Oefenen (OTO): het opzetten en ondersteunen van een oefening (scenario ontwikkeling, waarnemers/trainers, oefenomgeving, responscellen etc, art 14, lid 2d Wvr);
- Informeren en adviseren van de VR over de beschikbare capaciteiten binnen Defensie. Dit voorkomt tevens dat materieel dat incidenteel binnen de VR nodig is wordt aangeschaft terwijl Defensie het beschikbaar heeft.

Defensie is in staat om scenario's op te stellen, tegenspel te geven, waarneming en training te verzorgen van, tijdens en na de oefening. Wanneer een oefening op openbaar terrein of in een openbare ruimte wordt gehouden, bestaat het risico dat de resultaten ervan bekend worden. Dit heeft in het verleden al regelmatig voor de nodige negatieve publiciteit gezorgd. Het kunnen ondersteunen van oefeningen in een beschermde omgeving heeft voor de veiligheidsregio het voordeel dat het verloop van de oefening niet tot publieke informatie (en dus tot potentiële imagoschade) leidt.

5.3 CRISISBEHEERSING EN RAMPENBESTRIJDING

Op het moment dat de omvang van een incident erom vraagt wordt door de hulpdiensten opgeschaald conform de GRIP-methodiek. Op het moment dat er een ROT wordt ingesteld, zal Defensie de OVR afvaardigen om de VR te ondersteunen bij de bestrijding van het incident. De primaire activiteiten van het ROT in de crisisbeheersing en rampenbestrijding zijn:

- Commandovoering;
- Coördinatie;
- Planning.

Het is van belang dat in een vroegtijdig stadium begonnen wordt met de planning van een mogelijke bijstand of steunverlening van Defensie. Hoewel de afspraken gemaakt in het kader van VCMS bepaalde capaciteiten garanderen, is er toch sprake van een opkomsttijd voor deze capaciteiten. Deze kan verkort worden wanneer de volgende processen in acht worden genomen:

- Aanvraagprocedure militaire bijstand of steunverlening;
- (voor-)waarschuwingstijd van de betrokken eenheden;
- Afstemmen beschikbaarheid van niet-gegarandeerde capaciteiten.

De OVR kan deze afstemming met de verschillende eenheden bewerkstelligen zonder dat de gehele aanvraaglijn bewandeld hoeft te worden. Daarmee wordt kostbare tijd bespaard en kan een officiële aanvraag voor militaire bijstand of steunverlening in één keer goed en compleet worden ingediend.

Wanneer naast een ROT ook een GBT of RBT ingesteld wordt en de noodzaak daartoe aanwezig is zal de Regionaal Militair Commandant (RMC) of de Officier Beleidsteam (OBT) gevraagd worden zitting te nemen in dit GBT of RBT. Daar zal hij, in afstemming met de OVR en de NatOps-organisatie binnen Defensie (zie paragraaf 13.9) het beleidsteam van advies kunnen dienen met betrekking tot capaciteiten voor de incidentbestrijding. Ook zal hij het GBT/RBT op de hoogte kunnen houden van de scenario's die Defensie voorbereidt. Daarnaast zullen de besluiten die binnen het beleidsteam genomen worden via de RMC natuurlijk ook in de verdere voorbereidingen en operaties van Defensie worden meegenomen.

6

DE BRANDWEER

Blussen is allang niet meer de enige taak van de brandweer. Redden, en dus ook het bevrijden van slachtoffers uit autowrakken, is een belangrijke taak van de brandweer.

6.1 INTRODUCTIE BRANDWEER

De brandweer was van oudsher een taak van de gemeente. Vanuit de historie zijn er veelal vrijwillige brandweren in Nederland. De brandweerlieden zijn meestal in de eigen gemeenschap werkzaam en dus snel ter plaatse. De frequentie van uitrukken van die vrijwillige brandweerkorpsen maakt ook dat het weinig efficiënt is om in kleine gemeenschappen een beroepsbrandweer te hebben. In steden is dat anders en daar zijn dan ook vaak beroepskorpsen aanwezig. Zij rukken veel vaker uit en daar is het dan ook zinvol.

Met de Wijzigingswet Wet Veiligheidsregio's van 27 september 2012 is de regionalisering van de brandweer bij wet geregeld. De gemeenten met een gemeentelijke brandweer diende deze op te heffen en deze voor 1-1-2014 te hebben ondergebracht bij de Regionale Brandweer. Daarmee is de brandweerzorg niet verdwenen bij de gemeente. Het college van B&W blijft belast met de organisatie van de brandweerzorg. Een brandweerkorps valt dus samen met de veiligheidsregio.

Daarnaast zijn er bedrijven met een dusdanig verhoogd brandrisico, dat ze aangewezen zijn als bedrijfsbrandweerplichtig en dus een eigen (bedrijfs)brandweer hebben.

Er zijn collectieve en publiek-private samenwerkingsverbanden voor bedrijfsbrandweren ontstaan. De individuele bedrijven zijn te klein om een bedrijfsbrandweer (nodig) te hebben. Het gehele industriegebied echter heeft een gevaarzetting die daar juist wel om vraagt. Die brandweerzorg kan op zijn beurt weer te groot zijn voor de gemeente alleen. Pernis (sinds 1997)

>>>

en Moerdijk (sinds 2013) zijn voorbeelden van dit soort samenwerkingen.

De publieke brandweerzorg is geregeld in de Wet Veiligheidsregio's (Wvr). De artikelen 3, 4 en paragraaf 4, artikel 25 tot en met 31 handelen daarover.

Binnen de hulpverleningskolommen wordt de brandweer, vanwege de kleur van haar voertuigen, vaak aangeduid als de "rode kolom".

Artikel 3 Wvr beschrijft de gemeentelijke brandweerzorg:

a. het voorkomen, beperken en bestrijden van brand, het beperken van brandgevaar, het voorkomen en beperken van ongevallen bij brand en al hetgeen daarmee verband houdt;

b. het beperken en bestrijden van gevaar voor mensen en dieren bij ongevallen anders dan bij brand;

c. bouwvergunningen: voorschriften voor het brandveilig gebruik van voor mensen toegankelijke plaatsen, voor zover daarin niet bij of krachtens enige andere wet is voorzien, en basishulpverlening op die plaatsen.

Binnen de genoemde taken zijn er natuurlijk situaties denkbaar die de capaciteiten van het individuele brandweerkorps te boven gaan. Wanneer de mogelijkheden uitgeput raken wordt opgeschaald en kan vanuit de VR de hulp ingeroepen worden van omliggende brandweerkorpsen.

De door het bestuur van de veiligheidsregio ingestelde (regionale) brandweer voert in ieder geval de volgende taken uit:

- het voorkomen, beperken en bestrijden van brand;
- het beperken en bestrijden van gevaar voor mensen en dieren bij ongevallen anders dan bij brand;
- het waarschuwen van de bevolking;
- het verkennen van gevaarlijke stoffen en het verrichten van ontsmetting;
- het adviseren van andere overheden en organisaties op het gebied van de brandpreventie, brandbestrijding en het voorkomen, beperken en bestrijden van ongevallen met gevaarlijke stoffen.

De brandweer beschikt over materieel, voorheen van de regionale brandweer, dat bij de gemeentelijke brandweer te weinig zou worden gebruikt en het aanschaffen en onderhouden ervan voor een regio veel efficiënter is (art 10 lid h Wvr). De brandweer voert tevens taken uit bij rampen en crises in het kader van de rampenbestrijding en de crisisbeheersing. Zij doet dat in het kader van de VR.

6.2 WIE IS WIE BIJ DE BRANDWEER

De brandweer kent aan haar personeel rangen toe.

Rangen en standen bij de Brandweer

6.3 HOOFDPROCESSEN BRANDWEER

De brandweer is verantwoordelijk voor de bron- en effectbestrijding. Onder bron- en effectbestrijding vallen de daadwerkelijke acties op de plaats van het incident of het rampterrein en het voorkomen van uitbreidingen het terugdringen van de oorzaak en de daarmee samenhangende fysieke effecten van een grootschalig incident. De hoofdprocessen (knoppenmodel) bij de brandweer vallen uiteen in een aantal deelprocessen:

a) Redding:
   1. (Specialistische) redding
   2. Technische hulpverlening
   3. (Urban) Search and Rescue ((U)SAR)

b) Brand- en Emissiebestrijding
   1. (Specialistische) brandbestrijding
   2. Natuurbrandbestrijding
   3. Ongevalsbestrijding gevaarlijke stoffen
   4. De-contaminatie

c) Ontsmetting
   1. Mens en dier
   2. Materieel
   3. Infrastructuur

d) Informatiemanagement
   1. Verkenning en waarneming
   2. Advies gevaarlijke stoffen (AGS)
   3. Meetplanleider

e) Ondersteuning
   1. Inzet van waarschuwings- en alarmeringssysteem
   2. Grootschalige watervoorziening

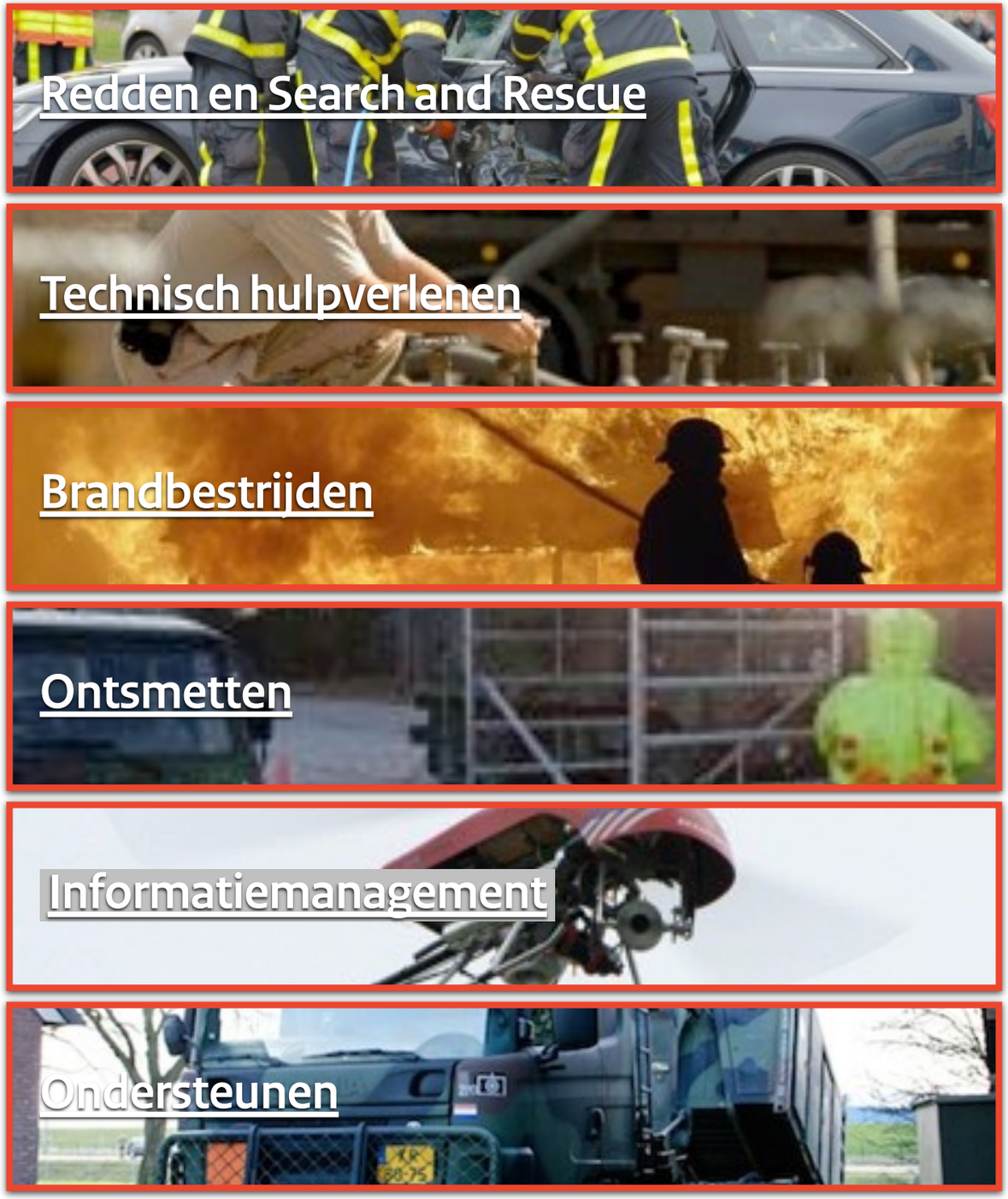

6.4 REDDEN (BIJSTANDSMOGELIJKHEDEN)

(Specialistisch) Redden

Duiken

Duikteams voor Search and rescue, berging (slachtoffers) en salvage construction om rescue of berging op dieptes van 15m en meer mogelijk te maken.

Duikrobots

Defensie heeft de beschikking over apparatuur om langdurig onder water te kunnen werken. Daarbij beschikt Defensie ook over onbemande onderwaterrobots (RPV) die geautomatiseerd een gebied in kaart kunnen brengen met allerhande sensoren (b.v. onder water zoeken naar drenkelingen of voertuigen).

6.5 TECHNISCH HULPVERLENEN (BIJSTANDSMOGELIJKEDEN)

Pontons om vanaf te kunnen werken

Defensie beschikt over pontons die samengesteld kunnen worden tot een drijvende brug, maar ook m.b.v. werkschepen als werkplatform kunnen dienen op het water. Zij zijn in staat machines in de nabijheid van een plaats incident op het water te brengen.

Zwaar materieel en bergingstanks

Om voertuigen en wapensystemen te kunnen bergen onder gevaarlijke omstandigheden heeft Defensie de beschikking over pantserrups bergings- en genietanks. Deze zijn in staat grote trekkrachten in hun lieren te realiseren en grote duwkrachten op hun schuif.

Brugleggende tank

Werklust shovel

Bergings- en Genietank

Mattenlegger

Brugslag

Naast de aloude Bailey-bruggen heeft Defensie ook de beschikking over de brugleggende tank. Hiermee kan in zeer kort tijdsbestek een greppel of stroom van maximaal 20 meter worden overbrugd. Deze is in staat 50 tons en na maatregelen 60 tons voertuigen te laten passeren.

Grondverzet

De grondverzetmachines van Defensie kunnen worden ingezet om brandgangen te maken en het terrein te egaliseren wanneer diepe sporen zijn gereden. Ook zijn ze in te zetten om brandende hopen cacaobonen of afval uit elkaar te halen.

Wegmatten leggen

Wanneer een terrein onbegaanbaar is voor normale voertuigen, kan met behulp van de MLC-70 een wegmat uitgerold worden om dit terrein begaanbaar te maken. Voorbeeld van toepassing is een by-pass bij een afgesloten stuk autosnelweg. Maar ook ontsluiting van een evenemententerrein.

Contact militair adviseur van de regio

Hoofdprocessen Brandweer

6.6 BRANDBESTRIJDEN (BIJSTANDSMOGELIJKHEDEN)

Brandbestrijding bestaat uit de volgende sub-processen:

- (Specialistische) brandbestrijding
- Natuurbrandbestrijding
- Ongevalsbestrijding gevaarlijke stoffen
- De-contaminatie

Specialistisch Brandbestrijden (Bijstandsmogelijkheden)

Crashtender

Indien een brand vereist dat in een kort tijdsbestek de brand afgesloten moet worden van zuurstof en die ook nog eens een groot oppervlak beslaat en slecht bereikbaar is, zouden brandweervoertuigen met een grote voorraad schuimvormend middel en een grote worpafstand uitkomst kunnen bieden. Defensie beschikt o.a. over de E-One Titan crashtender. Dit is een speciaal type brandweervoertuig dat primair ingezet wordt voor de bestrijding van vliegtuigbranden op vliegvelden. Het blusvoertuig is echter ook inzetbaar voor het bestrijden van andere soorten branden.

Blusheli

Wanneer grote hoeveelheden water op de brand moeten worden gebracht en dit over land niet mogelijk is, kunnen de helikopters van het Defensie Helikopter Commando (DHC) uitkomst bieden. De helikopters kunnen middels een zgn. Fire-bucket (ook wel bambi-bucket genoemd) water naar de brandhaard vervoeren en blussen. De AS-532 Cougar kan ca. 2500 liter water en de CH-47 Chinook kan ca. 10.000 liter water vervoeren. De inzet van deze middelen is niet onbeperkt. De temperatuur van de brandhaard en buitenlucht bepalen het hefvermogen dat bereikt kan worden en kunnen de hoeveelheden reduceren. Verder is de vliegduur beperkt door de brandstofvoorraad.

Blusvoertuigen

Defensie beschikt voor haar bedrijfsbrandweer daarnaast nog over andere, meer algemene, blusvoertuigen.

>>>

Natuurbrandbestrijden (Bijstandsmogelijkheden)

Personeel

Nablussen van een natuurbrand is vaak een langdurig en arbeidsintensief werk. Defensie kan ondersteunen met grote hoeveelheden goed getraind personeel, vuurzwepen en scheppen.

Defensie garandeert de beschikbaarheid van een ‘pool’ van 3.000 militairen binnen 48 uur. Daarvan zijn er 200 al na 8 uur inzetbaar en 1.000 na 24 uur. De resterende 1.800 zijn na 48 uur beschikbaar.

Blusvoertuigen

Defensie beschikt over diverse soorten blusvoertuigen. Via de links is de informatie over deze voertuigen bereikbaar.

Blusheli

Wanneer grote hoeveelheden water op de brand moeten worden gebracht en dit over land niet mogelijk is, kunnen de helikopters van het Defensie Helikopter Commando (DHC) uitkomst bieden. De helikopters kunnen middels een zgn. Firebucket water naar de brandhaard vervoeren en blussen. De AS-532 Cougar kan ca. 2500 liter water en de CH-47 Chinook kan ca. 10.000 liter water vervoeren. De inzet van deze middelen is niet onbeperkt. De temperatuur van de brandhaard en buitenlucht bepalen het hefvermogen dat bereikt kan worden en kunnen de hoeveelheden reduceren. Verder is de vliegduur beperkt door de brandstofvoorraad.

In 2014 is een convenant tot stand gekomen over de uitvoering van dit soort bijstand. De aanvraagprocedure staat in Bijlage 14r. Het convenant is gepubliceerd in de Staatscourant. In maart 2015 is een MoU getekend dat ook inzet in België mogelijk maakt.

Overige mogelijkheden

Naast blusmiddelen heeft Defensie ook specifieke bijstandsmogelijkheden ter ondersteuning ontwikkeld. De Defensie Natuurbrandbestrijding OndersteuningsModule (DNOM) is te vinden bij Ondersteuning en op de specifieke pagina over de DNOM. Meer informatie: Natuurbranden.

>>>

Ongevalsbestrijding gevaarlijke stoffen (Bijstandsmogelijkheden)

CBRN respons is een gegarandeerde capaciteit. Met alle kennis die aanwezig is in het Defensie CBRN Centrum (DCBRNC) is een capaciteit opgebouwd bestaande uit een Advies en Assistentie Team (A&A Team) en een Detectie, Identificatie en Monitoring team (DIM Team). Met name het DIM is in ontwikkeling. Dit wordt momenteel nog uitgevoerd met tijdelijke voertuigen en middelen. In de komende jaren worden gespecialiseerde voertuigen verwacht die alle capaciteiten aan boord hebben om stoffen te analyseren en te identificeren. Dit is een gegarandeerde capaciteit.

Het CBRN (Chemisch Biologisch Radiologisch en Nucleair) ontsmettingssysteem is uitgerust voor het uitvoeren van ontsmettingen van voertuigen, uitrusting, wegen en terrein.

Het systeem is ook voorzien van 2 draagbare ontsmettingstoestellen voor het ontsmetten van moeilijk bereikbare plaatsen. Daarnaast heeft het systeem 2 draagbare ontsmettingstoestellen waarmee gevoelige apparatuur en (voertuig)interieurs kunnen worden ontsmet.

De-contamineren (Bijstandsmogelijkheden)

Het CBRN (Chemisch Biologisch Radiologisch en Nucleair) Ontsmettingssysteem is uitgerust voor het uitvoeren van ontsmettingen van voertuigen, uitrusting, wegen en terrein.

Het systeem is ook voorzien van 2 draagbare ontsmettingstoestellen voor het ontsmetten van moeilijk bereikbare plaatsen. Daarnaast heeft het systeem 2 draagbare ontsmettingstoestellen waarmee gevoelige apparatuur en (voertuig)interieurs kunnen worden ontsmet. Dit is een gegarandeerde capaciteit.

6.7 ONTSMETTEN (BIJSTANDSMOGELIJKHEDEN)

(Grootschalig) ontsmetten mens en dier

Wanneer bij een ongeval met gevaarlijke stoffen grote aantallen hulpverleners of omwonenden besmet zijn en ontsmetting noodzakelijk is, is dat de primaire taak van de Brandweer. Wanneer die onvoldoende capaciteit heeft omdat veel ontsmettingslijnen moeten worden opgezet (mannen, vrouwen en verminderd zelfredzamen gescheiden en dat in meervoud), kan door Defensie een ontsmettingsstraat worden opgezet. Daar komen de mensen “vuil” naar binnen, kleden zich uit, worden gedoucht, kunnen zich afdrogen en krijgen droge en schone kleren.

Ontsmetten voertuigen

Het CBRN (Chemisch Biologisch Radiologisch en Nucleair) Ontsmettingsysteem is uitgerust voor het uitvoeren van ontsmettingen van voertuigen, uitrusting, wegen en terrein.

Het systeem is ook voorzien van 2 draagbare ontsmettingstoestellen voor het ontsmetten van moeilijk bereikbare plaatsen. Daarnaast heeft het systeem 2 draagbare ontsmettingstoestellen waarmee gevoelige apparatuur en (voertuig)interieurs kunnen worden ontsmet. Dit is een gegarandeerde capaciteit.

6.8 INFORMATIEMANAGEMENT (BIJSTANDSMOGELIJKHEDEN)

Verkenning en waarneming

Voor de bestrijding van een brand, is het overzicht over de plaats van het incident van groot belang. Deze “situational awareness”, het totaalbeeld, kan bijdragen aan de juiste beoordeling van de situatie en de daaruit volgende besluitvorming. Wanneer bij een brand in een groot of complex gebied, dit overzicht ontbreekt, zal naast de inzet van haar eigen observatiemiddelen (bijvoorbeeld Unmanned Aerial Vehicles (UAV)) de inzet gevraagd worden van onbemande vliegtuigen die, uitgerust met camera’s, een commandopost van live-beelden kunnen voorzien. De Unmanned Aircraft Systems (UAS) van Defensie hebben een groter vliegbereik en kunnen langer airborne zijn dan de reguliere UAV’s.

Waarnemen vanuit de lucht

UAV Raven

CBRN detectie

CBRN Responseenheid

Ook robots van de EOD (voorzien van een camera) kunnen voor het opbouwen van situational awareness voor een situatie op de grond worden ingezet.

Advies gevaarlijke stoffen (AGS)

Wanneer bij een brand of ander incident als een bedrijfs- of verkeersongeval gevaarlijke stoffen vrijkomen en het onduidelijk is om welke stoffen het gaat, moet dat worden onderzocht. De Brandweer beschikt daarvoor over middelen, maar wanneer het bereiken van de verontreiniging te veel gevaar met zich meebrengt, kan Defensie haar CBRN Responseenheid of CBRN verkenningsvoertuig inzetten. Daarin kan de voertuigbemanning langdurig autonoom functioneren. Het personeel is in staat te bemonsteren zonder zelf in aanraking te komen met de stoffen.

CBRN Responseenheid

Defensie beschikt over een CBRN responseenheid, die bestaat uit een Advies en Assistentieteam en Detectie, Identificatie en Monitoringteam. De teams zijn direct door een AGS te alarmeren en kunnen binnen 5 minuten vetrekken.

Contact militair adviseur van de regio

Hoofdprocessen Brandweer

6.9 ONDERSTEUNEN (BIJSTANDSMOGELIJKHEDEN)

Logistiek ondersteunen

Wanneer een inzet van de brandweer langdurig wordt, zal het in principe autonome bandweerpeloton moeten worden ondersteund omdat die autonomie beperkt is in de duur.

Modulair ondersteunen

Voor velerlei zaken kan logistieke steun worden geboden, bijvoorbeeld voor constante aanvoer van diesel voor de bij de rampenbestrijding betrokken voertuigen. Maar het kan ook gaan om mobiele keukencapaciteit, drinkwater, doucheca-paciteit, brandstofvoorziening voor voertuigen, etc.

Een bijzondere vorm van ondersteuning is de DNOM.

7

DE GHOR

7.1 INTRODUCTIE GHOR

GHOR staat voor “geneeskundige hulpverleningsorganisatie in de regio”. De GHOR coördineert de inzet van geneeskundige diensten ('de witte kolom', vanwege de kleur van de veelal gebruikte witte uniformen in de zorg) tijdens rampen en grote ongevallen. Zij is dus nadrukkelijk geen hulpverleningsorganisatie. De GHOR is een organisatie die ervoor moet zorgen dat bij grote ongevallen en rampen, de verschillende organisaties die zich met geneeskundige hulpverlening bezighouden, samen één hulpverleningsketen vormen. In het geval dat geneeskundige bijstand wordt verleend door Defensie, coördineert de GHOR ook de inzet van de geneeskundige eenheden van Defensie.

De GHOR is ook belast met advisering van overheden en andere organisaties op het gebied van geneeskundige hulpverlening. De GHOR maakt samen met de Regionale Brandweer en de Gemeenschappelijke Meldkamer (GMK) deel uit van de Veiligheidsregio. Daarnaast heeft de GHOR samen met brandweer, politie en gemeenten een belangrijke taak in de voorbereiding op de rampenbestrijding.

Ook de GHOR is verankerd in de Wet Veiligheidsregio’s. Paragraaf 5 handelt in artikelen 32, 33 en 34 over de GHOR. Daarin wordt bepaald dat de GHOR schriftelijke afspraken moet maken met de acute-zorg-instellingen over de samenwerking en de voorbereiding op hun individuele en gezamenlijke taak.

De kolompartners van de GHOR zijn o.a.: Regionale Ambulancevoorziening (RAV, bestaande uit de ambulancedienst en de Meldkamer Ambulancezorg, MKA)), GGD, verpleeg- en verzorgingshuizen, ziekenhuizen, Snel Inzetbare Groepen ter Medische Assistentie (SIGMA) , Mobiel Medisch Team (MMT), Rode Kruis, EHBO, Medisch Milieukundigen, GGZ, huisartsen en huisartsenposten (HAP), apotheken, maatschappelijk werk, Slachtofferhulp.

Verder vindt er overleg plaats met partners in de ROAZ (Regionaal Overleg Acute Zorg), een overlegorgaan en organisatiestructuur geïnitieerd vanuit de traumaregio. ROAZ als orgaan verricht geen geneeskundige hulpverlening.

De GHOR opereert ook onder de Wet publieke gezondheid (Wpg) en daardoor ook onder de Minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport.

De GHOR is verantwoordelijk voor de volgende twee rampbestrijdingsprocessen:

- Acute gezondheidszorg;
- Publieke gezondheidszorg.

Om Nederland beter voor te bereiden op grootschalige uitbraken van infectieziekten en andere rampen en om adequaat in te spelen op de ontwikkelingen van een snel veranderende maatschappij, is de Wpg per 1 januari 2012 gewijzigd. Daarmee sluit ze nu ook beter aan op de Wet veiligheidsregio’s

>>>

(Wvr). Die wetswijziging heeft tot gevolg dat het aantal GGD'en werd teruggebracht van 28 tot 25, waarbij de werkgebieden gelijk zijn aan de veiligheidsregio's. Dit vergemakkelijkt de samenwerking tussen de domeinen Openbare Veiligheid en Publieke Gezondheid.

De GGD, oftewel gemeentelijke of gemeenschappelijke gezondheidsdienst, wordt niet direct genoemd in de kolom, omdat bij een incident, ramp of crisis de coördinatie (vanaf GRIP 2) door de GHOR plaatsvindt. Met name op het beleidsterrein zorg en veiligheid manifesteert zich dat. De reguliere werkzaamheden van de GGD zijn gericht op gezondheidskundige preventie, voorlichting en nazorg. Voorbereidingen op een crisis en de bestrijding ervan zijn voornamelijk gericht op de rol van de GGD ten tijde van een infectieziektecrisis. Bij een incident, ramp of crisis is de GGD verantwoordelijk voor de uitvoering van het proces Psychosociale Hulpverlening bij Ongevallen en Rampen (PSHOR).

De GGD kent 5 belangrijke beleidsterreinen:

- Jeugd (gemeentelijke taak, schoolarts, consultatiebureau en voorlichting, in opdracht van gemeenten);
- Zorg en veiligheid (voorkomen, opsporen en bestrijden van gezondheidsrisico's waaronder infectieziekten);
- Publieke gezondheidszorg (adviseren gemeenten op het vlak van woonomgeving, milieu en gezondheidsbeleid);
- Gezondheidsonderzoek na ongevallen en rampen;
- Psychosociale hulpverlening (PSHOR);
- Kennis en innovatie.

Eén van deze wijzigingen van de Wpg is ook het invoeren van de functie directeur publieke gezondheid (DPG). De DPG is verantwoordelijk voor twee organisaties: GGD en GHOR, en is in die laatste hoedanigheid lid van de directie van de veiligheidsregio. De DPG is het aanspreekpunt en de gesprekspartner voor zowel het bestuur als voor de brandweer, politie, gemeente en justitie. Daarbij geeft de DPG binnen het veiligheidsdomein integraal advies namens de geneeskundige kolom. Met de komst van de DPG is er één gezicht van het openbaar bestuur richting de particuliere zorgpartijen, staan reguliere en opgeschaalde (crisis)zorg dichter bij elkaar en vindt gezamenlijke planvorming van volksgezondheid en veiligheid plaats. Daarmee is bestuurlijke en operationele eenheid gecreëerd voor bijvoorbeeld de bestrijding van een (infectieziekte)crisis.

Het al eerder genoemde knoppenmodel kent bij de GHOR bij opschaling de volgende hoofdprocessen en bijbehorende onderverdeling:

- (Opgeschaalde) acute gezondheidszorg:
  - Triage;
  - Behandelen;
  - Vervoeren;
  - Ondersteuning bij de Crisiscoördinatie zorginstellingen.
- Publieke gezondheid:
  - Medische milieukunde (MMK);
  - Advisering Gezondheidskundig advieur gevaarlijke stoffen (GAGS);
  - (Grootschalige) Infectieziektebestrijding (IZB);
    - Bron en contactopsporing;
    - Medicatie, hygiëne en beschermende maatregelen;
    - Massavaccinatie;
    - Isolatie en quarantaine.
  - Psychosociale hulpverlening (alleen coördinatie naar de GGD);
  - Gezondheidsonderzoek na rampen.
- Ondersteuning;
- Informatiemanagement:
  - Geneeskundig.

Van activiteiten waarbij in opschaling Defensie capaciteiten toe kan voegen in het kader van militaire bijstand, worden die hierna beschreven.

7.2 HOOFDPROCESSEN GHOR

Bij een ramp of crisis kan het nodig zijn dat geneeskundige hulpverlening wordt ingeschakeld. Deze hulpverlening komt tot stand in een samenspel van publieke en private organisaties uit de geneeskundige keten (ook wel aangeduid als de 'witte kolom'), zoals regionale ambulancevoorzieningen, meldkamers ambulancezorg, ziekenhuizen, GGD'en, huisartsen(posten) en Rode Kruis. Het bestrijden van een ramp of crisis betekent voor de geneeskundige keten dat het reguliere werk wordt uitgevoerd in een opgeschaalde situatie. De reguliere zorg is dus de basis voor de opgeschaalde zorg. De GHOR ondersteunt (de voorbereiding op) de geneeskundige hulpverlening bij crisisbeheersing en rampenbestrijding.

De afkorting GHOR staat voor 'geneeskundige hulpverleningsorganisatie in de regio'. Naast brandweer, politie en gemeenten is de GHOR één van de vier 'klassieke' kolommen in de crisisbeheersing en rampenbestrijding (en de voorbereiding daarop). Daarnaast wordt bij rampen en crises intensief samengewerkt met uiteenlopende publieke en private partijen. De GHOR valt onder verantwoordelijkheid van het regionale veiligheidsbestuur. Dit bestuur bestaat uit de burgemeesters van de gemeenten die samen de veiligheidsregio vormen.De legitimatie van de GHOR ligt in de Wet veiligheidsregio's (Wvr). Volgens de Wvr, artikel 1, is de GHOR belast met:

- Coördinatie, aansturing en regie van de geneeskundige hulpverlening;
- Advisering van andere overheden en organisaties op dat gebied.

Hierbij staan de processen 'acute gezondheidszorg' (voorheen 'spoedeisende medische hulpverlening' genoemd) en 'publieke gezondheidszorg' centraal. De daadwerkelijke uitvoering van de geneeskundige hulpverlening blijft steeds een verantwoordelijkheid van de zorginstellingen en zorgverleners zelf.

Psychosociale hulpverlening

Calamiteitenhospitaal
Wanneer er grote aantallen zwaar gewonden zijn en een acuut gebrek aan operatiecapaciteit ontstaat kan het calamiteitenhospitaal (zie paragraaf 16.6) worden geactiveerd. Dit staat in Utrecht en maakt deel uit van het Universitair Medisch Centrum Utrecht (UMCU).

7.3 ACUTE GEZONDHEIDSZORG

Bij grote ongevallen, zoals een vliegtuigcrash of een grote kettingbotsing, zullen er grote aantallen gewonden zijn. In een dergelijke situatie zal al snel een gebrek ontstaan aan transportcapaciteit van gewonden naar de ziekenhuizen in de omgeving van het ongeval. Daarnaast hoeft niet elke gewonde met dezelfde spoed naar een ziekenhuis gebracht te worden. Om een mogelijkheid te hebben voor triage van de gewonden en de prioritering van de afvoer naar een ziekenhuis te realiseren richt de GHOR een gewondennest in, in de onmiddellijke nabijheid van de plaats van het incident.

Behandelen

Wanneer er grote aantallen lichtgewonden zijn, die enkel snij- en schaafwonden hebben en oppervlakkig onderzocht moeten worden, kan behandeling ook buiten het ziekenhuis plaatsvinden. Daartoe zou een veldhospitaal ingericht kunnen worden nabij het gewondennest. Daar kunnen de lichtgewonden dan door (militair) verpleegkundigen worden behandeld: wondtoilet verzorgen, verbinden, zwaluwstaartjes plakken, tetanusinjectie, etc.

Voorts beschikt Defensie over (militair) artsen die net als de verpleegkundigen kunnen ondersteunen bij de triage.

Verder bestaat de mogelijkheid een Mobiel Ziekenhuis (MOGOS) te ontplooien. Deze MOGOS kan ook ingezet worden wanneer als gevolg van een MRSA of soortgelijke besmetting een operatieafdeling van een ziekenhuis in verband met ontsmetting een tijd gesloten moet worden. In 2008 is dat ten behoeve van het Medisch Spectrum Twente daadwerkelijk uitgevoerd.

Vervoeren

De reguliere zorg beschikt over de mogelijkheid om traumahelikopters (Mobiel Medisch Team) in te zetten. Hiermee wordt geavanceerde zorg naar de patiënt gebracht maar ontstaat tevens de mogelijkheid om deze patiënt snel naar een traumacentrum te transporteren.Defensie is ook gewend om met behulp van helikopters medische evacuatie (Medevac) te verrichten. In de Cougars en NH90's van het Defensie Helikopter Commando (DHC) worden in het kader van Search and Rescue (SAR) regelmatig transporten uitgevoerd. Zij kunnen o.a. ingezet worden bij evacuaties vanaf moeilijke of over land zelfs volstrekt onbe- >>>

reikbare locaties.

Afvoer capaciteit naar een ziekenhuis kan worden uitgebreid met de ziekenauto's van Defensie. Dit zijn voertuigen die terreinvaardig zijn (in tegenstelling tot reguliere ambulances) maar duidelijk niet de voorzieningen hebben die ambulances wel hebben zoals: zuurstofvoorziening, hartbewaking, defibrilator etc. Het zijn voertuigen waarin mensen liggend vervoerd kunnen worden. Zij kunnen desnoods ingezet worden voor het transport van de gewonden vanuit de crash- site naar het gewondennest, maar ook van het gewondennest naar een ziekenhuis of veldhospitaal. Er zijn allerhande varianten van voertuigen voor gewondenafvoer beschikbaar: wielvoertuigen (zowel gepantserd als ongepantserd) en rupsvoertuigen.

Capaciteitscoördinatie acute-zorg-instellingen

De zorginstellingen (ziekenhuizen, verpleeg- en verzorgingstehuizen), zijn zelf gezamenlijk verantwoordelijk om te komen tot een planning en afstemming van de capaciteiten en individueel verantwoordelijk om te kunnen voorzien in zorgcontinuïteit.

Wanneer zeer grote aantallen mensen moeten worden verpleegd en verzorgd, kan het zijn dat er (bijvoorbeeld gesignaleerd door de GHOR) een tekort aan planningscapaciteit is. Een bataljon beschikt over een staf die voor alle gebieden waar zaken gepland moet worden over de juiste expertise beschikt. Een bataljonsstaf is dus in staat om scenario's tot in alle details uit te werken en te plannen, met de nodige alternatieve en back-up plannen.

7.4 PUBLIEKE GEZONDHEID

Gezondheid en veiligheid behoren tot de basisbehoeften van mensen en vallen onder de kerntaken van de overheid. De GHOR en de GGD werken samen om op de raakvlakken van gezondheid en veiligheid de overheid te ondersteunen. De GHOR opereert op de terreinen publieke veiligheid, publieke gezondheid en acute zorg. De GGD opereert op het terrein publieke gezondheid. De samenwerking tussen de GHOR en de GGD vindt zijn basis in de Wet publieke gezondheid (Wpg) en de Wet veiligheidsregio's (Wvr).

De GGD voert de processen uit die vallen onder de publieke gezondheid. Deze processen zijn Psychosociale Hulpverlening, Medische Milieukunde, Gezondheidsonderzoek na rampen en Infectieziektenbestrijding.

CBRN

De CBRN Responseenheid kan ter plaatse veilig onderzoek doen naar alle vormen van besmetting.

Opvang

Zowel bij eerste, als bij langduriger opvang van slachtoffers en evacuees, kan Defensie faciliteiten ter beschikking stellen, die geschikt zijn voor opvang van grote aantallen mensen.

Logistieke ondersteuning

Modulaire logistieke ondersteuning kan in allerlei vormen gegeven worden. Van keukengroepen tot douchecapaciteit maar ook drinkwatervoorziening en brandstofvoorziening voor voertuigen.

Overige middelen

Andere middelen, zoals autonoom functionerende stafcapaciteit, kunnen van groot belang zijn als stroomvoorziening, toegang tot internet en/of telefoonverbindingen zijn uitgevallen.

Infectieziektebestrijding

Wanneer zich een pandemie aankondigt kan het zijn dat de overheid (het ministerie van VWS) besluit tot een massavaccinatie tegen de infectieziekte. Een recent voorbeeld was de Mexicaanse griep in 2009. Wanneer zeer grote bevolkingsgroepen ingeënt moeten worden, ontbreekt het de reguliere kolompartners aan capaciteit en kunnen militaire verpleegkundigen ondersteunen bij het vaccineren.

Bewaken en beveiligen

Wanneer de vrees voor grote mortaliteit bestaat, zal mogelijk paniek uitbreken en zullen mensen, koste wat het kost, een vaccin of inenting proberen te verkrijgen. Deze gevreesde verstoring van de openbare orde zal tot gevolg hebben dat de distributie van vaccins en de locatie van inenting zullen moeten worden beveiligd om de orde te handhaven.

In samenspraak met de politie zou defensie een bijdrage kunnen leveren aan het bewaken en beveiligen dan wel afschermen van locaties waar vaccins en overige medicatie zijn opgeslagen, alsmede het bewaken en beveiligen dan wel afschermen van locaties waar mensen in quarantaine of isolatie verblijven. In dat laatste geval moet ook gedacht worden aan het voorkomen dat mensen die in quarantaine of isolatie zijn de locatie kunnen verlaten.

Vaccinatie

In geval van een massavaccinatie kan gedacht worden aan de inzet van algemeen militair verpleegkundigen die kunnen assisteren bij de vaccinatie. Tevens kan gedacht worden aan logistieke ondersteuning, bijvoorbeeld het rondbrengen van vaccins.

Noodmortuarium

In geval van een uitbraak van een infectieziekte waarbij sprake is van een hoge mortaliteit en de capaciteit van uitvaartcentra (en de daar aanwezige opslagcapaciteit) uitgeput raakt kan gedacht worden aan de inzet via defensie van mobiele mortuaria.

Medische Milieukunde

Het doel van de medische milieukunde is het beschermen en bevorderen van de gezondheid van burgers door blootstelling aan milieudeterminanten die slecht zijn voor de gezondheid te voorkomen dan wel te beperken en in het vervolg daarvan, de chronische gezondheidseffecten van die blootstelling in beeld te brengen.

In het kader van de medische milieukunde is onder andere een gezondheidskundig adviseur gevaarlijke stoffen (GAGS) inzetbaar. Deze persoon kan op het rampterrein in het CoPI of bij het Regionaal Operationeel Team aanschuiven en vanuit geneeskundig perspectief adviezen geven op het gebied van de medische milieukunde.

Over het algemeen heeft de witte kolom weinig tot geen persoonlijke beschermingsmiddelen ter beschikking, anders dan stofmaskers en beschermende handschoenen. De witte kolom beschikt niet over ontsmettingscapaciteit voor het ontsmetten van mensen en midden bij een CBRNe incident. Veelal zal dan een beroep gedaan worden op ontsmettingscapaciteit van de brandweer, maar eveneens kan gedacht worden aan de inzet van defensie-eenheden die expertise hebben op het gebied van CBRNe en die de beschikking hebben over ontsmettingscapaciteit.

Gezondheidsonderzoek na rampen

In de nazorgfase van een ramp of crisis kan de behoefte ontstaan aan een onderzoek naar de gevolgen voor de gezondheid van die ramp of crisis. Hiertoe kan door de burgemeester op advies van de GHOR besloten worden en gezondheidsonderzoek na rampen te laten uitvoeren. Het doel daarvan is vierledig:

- Optimalisatie van de individuele gezondheidszorg;
- Optimalisatie van de publieke gezondheidszorg;
- Vergroten van wetenschappelijke kennis;
- Beantwoorden van vragen van maatschappij en politiek.

Advies en expertise kan worden ingewonnen bij het centrum voor Gezondheid en Milieu (cGM) van het RIVM, maar ook bij andere partijen. Eventueel kan specialistische expertise worden gevraagd vanuit laboratoria, traumacentra, bedrijfsartsen etc. Mogelijkerwijze kan ook bij defensie aanwezige specifieke expertise worden ingewonnen.

Psychosociale Hulpverlening (PSH)

De GGD is in de regio verantwoordelijk voor de aansturing van het proces PSH. PSH heeft als doel het psychisch evenwicht (zelfcontrole en zelfredzaamheid) van getroffenen van een ramp, crisis of incident te herstellen. Met getroffenen worden niet alleen de directe slachtoffers, maar ook indirecte slachtoffers bedoeld, zoals partners, vrienden, maar ook hulpverleners.

Bij de uitvoering van PSH wordt gebruik gemaakt van expertise die bij diverse partijen aanwezig is. Dit kan zijn bij Slachtofferhulp, maatschappelijk werkers, maar ook kerkgenootschappen.

Defensie heeft uitgebreide ervaring met dienstverlening op dit vlak en heeft veel expertise in huis inzake post traumatische stress stoornissen (PTSS)

8

DE POLITIE

8.1 INTRODUCTIE POLITIE

Door de invoering van de Politiewet 2012 (PW) beschikt Nederland vanaf 1 januari 2013 niet langer over 26 korpsen die elk hun eigen (werk)gebied hebben. Er waren 25 politieregio's en het Korps Landelijke Politiediensten (KLPD). Na de invoering van de PW staat de Nationale Politie onder eenhoofdige leiding van de korpschef en heeft zij 10 regionale eenheden en een landelijke eenheid (het voormalige KLPD). De regionale indeling van de politie is weergegeven in bijlage 4. Het politiekorps, waar ongeveer 63.000 mensen werken, wordt centraal aangestuurd en ondersteund door een landelijk opererend Politiedienstencentrum dat 3 locaties kent. De Politie wordt vanwege hun blauwe uniformen ook wel de blauwe kolom genoemd.

De belangrijkste andere wijziging is dat daarmee de gelijkvormigheid van de politie- en veiligheidsregio's verleden tijd is. Wel vallen de grenzen samen met die van de Veiligheidsregio's, waarbij meerdere VR binnen het werkgebied van een regionale eenheid van de politie vallen.

De Politie heeft als belangrijkste taken:

- Voor veiligheid zorgen (voor iedereen in Nederland);
- Criminaliteit voorkomen en bestrijden;
- De openbare orde bewaken;
- Strafbare feiten opsporen;
- Hulp verlenen bij nood;
- Uitvoeren van politietaken voor Justitie.

Het politiewerk is verdeeld in basispolitiezorg en specialistische taken. Kort gezegd, richt de basispolitiezorg zich op het dagelijks politietoezicht. Zodra specialistische kennis nodig is, bijvoorbeeld om sporen na een inbraak te onderzoeken, schakelt de politieagent specialisten. Naast deze taken zorgt de politie voor het zorgvuldig opnemen en afhandelen van aangiften en meldingen.

Basispolitiezorg

Basispolitieagenten doen, 24 uur per dag 7 dagen per week, het basispolitiewerk. Zij zorgen voor een veilige en leefbare wijk, stad of regio. De agenten zijn dagelijks aanwezig op straat. Basispolitiezorg bestaat globaal uit de volgende taken:

- Dagelijks politietoezicht: De aanwezigheid van politie op straat voorkomt overtredingen en misdrijven;
- Preventie: Tips om bijvoorbeeld inbraken te voorkomen;
- Verkeer: Alcoholcontroles, onderzoek verkeersongeval en de gemeente adviseren over verkeersmaatregelen (bijvoorbeeld over aanpassen snelheid);
- Recherche en forensische opsporing: Rechercheurs onderzoeken

>>>

bijvoorbeeld diefstal en inbraak, terwijl een forensisch expert DNA-sporen onderzoekt;
- Hulpverlening;
- Handhaving: Handhaven van wetten en regelgeving op het gebied van wapens en munitie en sluitingstijden van horecagelegenheden en winkels.

Ter ondersteuning daarvan zijn op regionaal niveau naast de basispolitieagenten de volgende onderdelen ondergebracht: meldkamermedewerkers, informatiespecialisten en rechercheurs. De meldkamermedewerkers en informatiespecialisten zijn de schakel tussen de politie en wat buiten gebeurt. Op de meldkamer komen alle meldingen binnen en wordt de noodhulp aangestuurd. Ook zorgen de medewerkers voor aansturing bij grootschalige incidenten en calamiteiten. De medewerkers van het Real Time Intelligence Center zorgen 24 uur per dag, zeven dagen per week voor actuele informatie.

Specialistische taken

Op het moment dat in het politiewerk meer kennis is vereist schakelt de basispolitieagent specialisten in. Sommige specialisten werken landelijk, anderen bij een van de tien eenheden. Eén van die specialistische taken is recherche, een andere is de explosieven verkenner.

De Politie heeft rechercheurs op elk niveau. In de basisteams houden zij zich vooral bezig met de opsporing van veelvoorkomende criminaliteit.

De regionale recherche richt zich op de bestrijding van zware criminaliteit en verricht onderzoeken naar criminele verbanden. De rechercheurs draaien daarnaast onderzoeken met een hoge prioriteit, zoals mensenhandel, zeden, kinderporno, milieu, fraude, cybercrime, migratiecriminaliteit en de uitvoering van rechtshulpverzoeken. Ook richt zij zich op criminaliteit met een hoge impact op het slachtoffer, zoals overvallen.

Landelijke eenheid

De politie heeft één operationele Landelijke Eenheid voor regio-overschrijdend en specialistisch politiewerk. Taken zijn de aanpak van zware, georganiseerde criminaliteit en terrorisme, het bewaken en beveiligen van leden van het Koninklijk Huis of andere hoogwaardigheidsbekleders en opsporing op de snelwegen, het spoor, het water en in de luchtvaart. De Landelijke Eenheid ondersteunt de regionale eenheden onder meer met specialisten op het gebied van recherche en forensische opsporing, maar ook met politiehonden, politiepaarden en helikopters. De Landelijke Eenheid bestaat uit zeven diensten.

- Dienst Landelijk Operationeel Centrum: Het Operationeel Centrum vormt het hart in de aansturing van alle actuele operaties en zorgt voor overzicht en samenhang. Daartoe beschikt het Operationeel Centrum permanent over een volledig en actueel operationeel beeld: wat speelt er in de maatschappij en welke mensen en middelen heeft de politie beschikbaar? Zo kan het Operationeel Centrum eventueel bijsturen en de slagkracht van de politie afstemmen op de veiligheidssituatie van dat moment.
- Dienst Landelijke Recherche: Deze dienst bestrijdt zware en georganiseerde criminaliteit. Maar ook specifieke fenomenen zoals kinderporno, milieucriminaliteit, terrorisme en high tech crime. Daarnaast is de dienst de officiële, nationale opsporingsinstantie als Nederlanders – of Nederlandse eigendommen buiten onze landsgrenzen – betrokken raken bij of het doelwit zijn van aanslagen of activiteiten van de zware, georganiseerde criminaliteit.
- Dienst Landelijke Informatieorganisatie: Deze dienst verricht specifieke, landelijke taken zoals internationale informatie-uitwisseling en nationale informatiecoördinatie. De dienst zorgt tevens voor overzicht en inzicht in de (inter)nationale veiligheidssituatie ten behoeve van het operationele politiewerk. Verder fungeert de dienst binnen de politie als loket

>>>

voor onder meer Europol, Interpol en Nederlandse liaison officers die namens de politie in het buitenland werken.

- Dienst Landelijke Operationele Samenwerking: Deze dienst levert operationele ondersteuning en hoogwaardige (technologische) vernieuwing aan de Nederlandse politie. Het gaat daarbij om afgeschermde operaties zoals werken onder dekmantel en getuigenbescherming, het afluisteren van bijvoorbeeld telefoongesprekken, maar ook om beredenen, speur- en specialistische dieren. Het Landelijk Forensisch Servicecentrum maakt eveneens deel uit van deze dienst.
- Dienst Infrastructuur: De Dienst Infrastructuur bestrijdt de onveiligheid en criminaliteit op de Nederlandse hoofdinfrastructuur: op de snelweg, het water, het spoor en in de luchtvaart. De dienst biedt verder luchtsteun om de slagkracht van de politie te verhogen.
- Dienst Bewaken en Beveiligen: De politie bewaakt en beveiligt personen, objecten en diensten op nationaal, regionaal en lokaal niveau. Deze beveiligingsmaatregelen zijn goed op elkaar afgestemd. Naarmate de dreiging groter is of de beveiligingsopdracht ingewikkelder, nemen ook de te nemen maatregelen toe. In zulke situaties krijgt de Dienst Bewaken en Beveiligen een prominentere rol en levert ondersteuning met specifieke expertise en bijzondere inzetmiddelen. Dit doet de dienst in nauwe samenwerking met de Nationaal Coördinator Terrorismebestrijding en Veiligheid en het Openbaar Ministerie.
- Dienst Speciale Interventies (DSI): De DSI bestrijdt alle vormen van ernstig geweld en terrorisme. De Aanhoudings- en Ondersteuningsteams van de politie zijn een onderdeel van deze dienst. Zij treden op als redelijkerwijs mag worden verondersteld dat er sprake is van omstandigheden die levensbedreigend zijn voor de politie of anderen.

Bijstand

De politie-interne coördinatie door de afdeling Preparatie van het Landelijk Operationeel Centrum van de inzet van mensen en middelen, heeft tot gevolg dat wanneer een regionale eenheid vaststelt dat zij mensen of middelen tekort komt, eerst wordt getoetst of uit andere regionale eenheden of de landelijke eenheid aangevuld kan worden. Dit is interne monodisciplinaire bijstand. De afdeling informeert het LOCC over de genomen beslissingen.

Het zal duidelijk zijn dat wanneer er besloten wordt om bijstand te laten verlenen dit eigenlijk een besluit is om prioriteiten te verleggen. De Politie heeft niet de beschikking over reserve-eenheden die naar behoefte kunnen worden opgeroepen.

Wanneer de Politie bijstand vraagt aan Defensie is dus door het Single Point of Contact, conform de richtlijnen van de korpschef van de Politie, getoetst of de gevraagde capaciteit door andere eenheden van de Politie geheel of gedeeltelijk kan worden ingevuld. De bijstandsaanvraag wordt namens de Minister van Veiligheid en Justitie door het hoofd van de afdeling Preparatie ingediend.

Opschaling

In het geval van inzet van grote aantallen medewerkers van de Politie of andere bijzondere situaties wordt er meestal overgegaan tot het instellen van een coördinatieteam. Voorbeelden daarvan zijn een (Nationale) Staf Grootschalig Bijzonder Optreden ((N)SGBO) en Team Grootschalige Opsporing (TGO).

8.2 WIE IS WIE BIJ DE POLITIE

De politie kent rangen toe aan haar personeel.

De Inspecteur en hoger zijn de officiersrangen. De Korpschef is de enige politieofficier met de rang van Eerste Hoofdcommissaris.

Rangen en standen bij de Politie

8.3 HOOFDPROCESSEN POLITIE

Politie, Justitie en Defensie werken structureel samen en maken graag gebruik van elkaars expertise en capaciteit. Het al eerder genoemde knoppenmodel kent bij de Politie de volgende hoofdprocessen en onderverdeling:

- (Openbare) Ordehandhaving:
  - Crowd management;
  - Crowd control;
  - Riot control;
- Opsporing:
  - Grootschalige opsporing;
  - Bijzondere opsporing;
  - Recherchemaatregelen;
- Interventie:
  - Speciale interventies en arrestatie;
  - Observatie;
  - Onderhandelen;
- Bewaking en beveiliging:
  - Bewaking en beveiliging objecten / diensten;
  - Beveiliging van personen;
  - CBRNe-detectie
- Mobiliteit:
  - Verkeersgeleiding statisch;
  - Verkeersgeleiding dynamisch;
  - Verkeershandhaving en opsporing
- Handhaving netwerken;
- Informatie management;
- Verkenning en waarneming;
- Ondersteuning.

8.4 ORDE HANDHAVEN (BIJSTANDSMOGELIJKHEDEN)

Ordehandhaving is een specifieke politietaak. Mocht er echter een gebrek aan capaciteit ontstaan, dan kan Defensie snel bijstand of steunverlening leveren. Zowel vanuit in het hoogste geweldsspectrum gespecialiseerde eenheden, als vanuit het lagere spectrum, bijvoorbeeld door middel van het realiseren van een gebiedsafzetting, of het creëren van situational awareness.

Orde handhaven

De Marechaussee kan uiteraard van dienst zijn, maar er zijn meer middelen. Bijv. voor het leggen van een buitenring rond een gebied waar de orde moet worden hersteld.

Maar er zijn veel meer mogelijkheden, niet alleen op het land, maar ook te water en in de lucht. De uitrusting kan worden aangepast aan iedere situatie en aan iedere omgeving.

Crowd Management (Bijstandsmogelijkheden)

Het in goede banen leiden van grote mensenmassa's is crowd management. Om te voorkomen dat er gevaarlijke omstandigheden ontstaan wanneer grote mensenmassa's een bepaalde straat over moeten en daar te veel verkeer rijdt, kan Defensie een brug bouwen over de straat heen. Zij doet dit vaak bij de open dagen van de krijgsmachtdelen, maar ook bij andere evenementen als de Vierdaagse.

Waarnemen

Het verkrijgen en behouden van goed overzicht kan van essentieel belang zijn bij een bewakings- of beveiligingsopdracht. Vooral in tijden van rampen en crises.

Crowd Control (Bijstandsmogelijkheden)

Het in bedwang houden van mensenmassa's, daar waar management niet meer mogelijk is, zal crowd control aan de orde komen.

Waarnemen

Het verkrijgen en behouden van goed overzicht kan van essentieel belang zijn bij een bewakings- of beveiligingsopdracht. Vooral in tijden van rampen en crises.

Crowd en Riot control

Voor bijstand en/of steunverlening voor de politie bij de processen crowd control en riot control heeft met name de Marechaussee speciaal uitgeruste teams beschikbaar die zijn opgeleid in CRC (Crowd and Riot Control).

Riot Control (Bijstandsmogelijkheden)

Het neerslaan van onlusten en massale vechtpartijen heet riot control.

Waarnemen

Het verkrijgen en behouden van goed overzicht kan van essentieel belang zijn bij een bewakings- of beveiligingsopdracht. Vooral in tijden van rampen en crises.

Crowd en Riot control

Voor bijstand en/of steunverlening voor de politie bij de processen crowd control en riot control heeft met name de Marechaussee speciaal uitgeruste teams beschikbaar die zijn opgeleid in CRC (Crowd and Riot Control).

8.5 OPSPOREN (BIJSTANDSMOGELIJKHEDEN)

Politie, Justitie en Defensie werken de laatste tijd steeds nauwer samen binnen dit proces. Het is gebleken dat ervaring met apparatuur die in Afghanistan is gebruikt voor het opsporen van bermbommen, ook prima gebruikte kan worden bij het uitvoeren van opsporingsopdrachten rond criminele activiteiten.

Waarneming

Defensie heeft middelen, geschikt voor observatie. Infrarood- en warmtebeeldapparatuur, radar, video, etc. gedragen door vliegtuigen, helikopters, of UAV's, maar ook op afstand bestuurbare voer- en vaartuigen (RPV's).

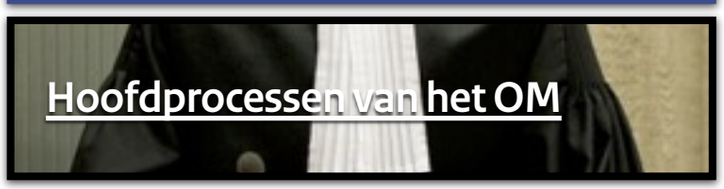

Search

Advanced Search Teams hebben al vele malen hun nut bewezen tijdens steunverleningen voor politie en justitie. Bij een vermoeden van explosieven worden zij ondersteund door de EOD.

De militaire adviseur van de regio kan gedetailleerde informatie verstrekken.

Observatie

Doelen kunnen langere tijd onder observatie genomen worden door speciaal getraind personeel, uitgerust met een assortiment aan apparatuur.
De militaire adviseur van de regio kan gedetailleerde informatie verstrekken.

Een steunverlening hoeft zich niet te beperken tot observatie en opsporing. Deze kan verbreed worden met Genie-, logistieke, of stafondersteuning.

Duiken

Duikers van de Defensie DuikGroep (DDG) mogen dieper duiken dan brandweerduikers en duikers van het Landelijk Team Onderwater Zoeken (LTOZ).

>>>

Bijzondere opsporings- en interventiecapaciteiten

Naast alle capaciteiten in deze catalogus genoemd beschikt Defensie over een aantal zeer specifieke capaciteiten die ook ingezet kunnen worden in het kader van militaire bijstand.

Deze capaciteiten zijn bekend bij de OVR en zullen in deze catalogus omwille van de vertrouwelijkheid niet nader worden beschreven.

De OVR kan in alle gevallen ondersteunen bij het op maat samenstellen van de bijstand voor een crisis- of ramptype zoals die genoemd zijn in de hoofdstukken over de dreigingsthema's en de crisis- en incidenttypen.

De verschillende thema's en typen zullen op de bladzijdes om die reden naar deze bladzijde verwijzen en zal de afbeelding achter de knop de volgende zijn:

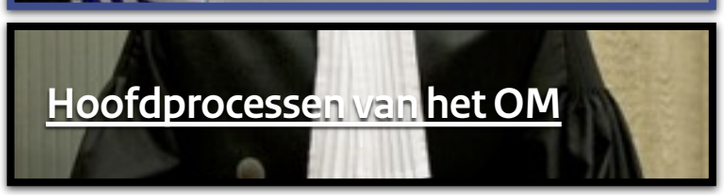

8.6 INTERVENIËREN (BIJSTANDSMOGELIJKHEDEN)

Bij dit proces werken Politie, Justitie en Defensie al structureel samen.

Als we spreken van steunverlening bij dit proces, dan denken we vooral aan omringende zaken als situational awareness, logistieke ondersteuning, Genie steun, etc.

Bijzondere bijstand

Binnen de Defensieorganisatie worden verscheidene bijzondere bijstands- en interventie eenheden in stand gehouden.

Geniecapaciteit

Wanneer een hindernis geslecht moet worden heeft de Genie capaciteiten die het mogelijk maken een overgang van ruim 20 meter te creëren met een brugleggende tank. Arrestatie-eenheden kunnen op die manier ongehinderd andere obstakels en barricaden omzeilen.

8.7 BEWAKEN EN BEVEILIGEN (BIJSTANDSMOGELIJKHEDEN)

Als deze taak voor de politie te groot of te zwaar wordt, dan kan Defensie in dat geval teruggrijpen op onder andere het Korps Nationale Reserve. Dat wordt regelmatig ingezet voor dit soort werk. Er is echter nog veel meer capaciteit beschikbaar die bij dit proces zeer effectief kan zijn.

Bewaken

Onder het bewaken van een locatie verstaan wij het onder toezicht nemen ervan en alleen geautoriseerd personeel toelaten. Ons personeel is goed zichtbaar aanwezig en meestal licht uitgerust.

Beveiligen

Het beveiligen van bijv. een locatie, of een konvooi gaat verder. Dan kunnen bewapening en uitrusting snel zwaarder worden. Daar kunnen zelfs schepen, vliegtuigen en helikopters bij betrokken zijn.

Explosieven detectie

De EOD heeft capaciteiten om springstoffen op te sporen, veilig te stellen en te ruimen.

Waarnemen

Het verkrijgen en behouden van goed overzicht kan van essentieel belang zijn bij een bewakings- of beveiligingsopdracht. Vooral in tijden van rampen en crises.

Barricaderen en ruimen

Bij het beveiligen van een locatie kan er ook besloten worden om fysieke hindernissen op te werpen. Het opwerpen of juist weghalen van hindernissen is van oudsher het werk van de Genie.

8.8 MOBILITEIT (BIJSTANDSMOGELIJKHEDEN)

Bij mobiliteit gaat het om verkeersmanagement, het structureren en sturen van verkeersstromen voor een optimaal gebruik van het verkeerssysteem waarbij er gebruik wordt gemaakt van statische en dynamische instrumenten.
Meer specifiek: verkeerscirculatie, verkeersdosering, verkeersinformatie en verkeersregulering.

Op velerlei manieren kan Defensie de politie steunen bij het management van het verkeer, zowel statisch, als dynamisch.

Verkeer managen en -reguleren

De Landmacht en de Marechaussee hebben een breed assortiment aan capaciteiten, ook op het gebied van controle en handhaving.

Verkeer begeleiden

Op het gebied van verkeers(bege)leiding heeft de Landmacht diverse speciaal daarvoor opgeleide eenheden Nationale Reserve beschikbaar. Maar ook ere-escortes van de Marechaussee.

Daarnaast zijn er nog taken en mogelijkheden die beschreven staan in de Circulaire Verkeerstechnische Begeleiding.

8.9 OVERIGE UITVOERINGSPROCESSEN

Identificatie

In het kader van identificatie van slachtoffers levert de Marechaussee permanent een bijdrage aan het Landelijk Team Forensische Opsporing (LTFO).

Waarnemen

Het verkrijgen, cq behouden van goed overzicht kan van essentieel belang zijn bij een bewakings- of beveiligingsopdracht. Vooral in tijden van rampen en crises.

Stafcapaciteit

Er kan ook een tekort aan middelen ontstaan. Defensie heeft stafcapaciteit klaar staan in de vorm van (indien nodig autonoom draaiende) computernetwerken en mobiele werkruimte.

Logistiek ondersteunen

Daarnaast zijn er legio mogelijkheden op het gebied van logistieke en facilitaire ondersteuning.

9

HET OPENBAAR MINISTERIE

Als de Officier van Justitie in de rechtszaal het woord voert, staat hij altijd. De rechter blijft altijd zitten. Om die reden worden leden van het Openbaar Ministerie ook wel de staande magistratuur genoemd. De rechters maken deel uit van de zittende magistratuur.

9.1 INTRODUCTIE OPENBAAR MINISTERIE

Mensen die worden verdacht van het plegen van een strafbaar feit, krijgen met het Openbaar Ministerie (OM) te maken. Het OM is de enige instantie in Nederland die verdachten voor de strafrechter kan brengen. Het OM zorgt ervoor dat strafbare feiten worden opgespoord en vervolgd. Daarvoor wordt samengewerkt met politie en andere opsporingsdiensten. De officier van justitie (de zaaksofficier) leidt het opsporingsonderzoek. Het OM heeft ook de taak om te zorgen dat het vonnis van de rechter wordt uitgevoerd; boetes moeten worden betaald, gevangenisstraffen uitgezeten en taakstraffen goed uitgevoerd. Samen met de rechters is het OM onderdeel van de rechterlijke macht. Het OM is dus geen ministerie in de gebruikelijke zin van het woord.

Het OM is een landelijke organisatie verdeeld over tien arrondissementen. Deze zijn gelijk aan de regio's van de politie. De indeling van de arrondissementen is weergegeven in bijlage 8. Daarnaast is er een landelijk parket dat zich richt op de bestrijding van (internationaal) georganiseerde misdaad. Militaire strafzaken zijn exclusief belegd bij het OM Oost Nederland in Arnhem (de militaire kamer).

Op de tien arrondissementsparketten beoordelen officieren van justitie, ondersteund door administratieve en juridische specialisten, de enkele honderdduizenden zaken die jaarlijks binnenkomen. De leiding over een arrondissementsparket berust bij de Hoofdofficier van Justitie. Hij heeft een plaatsvervanger. Binnen het arrondissement bestaan naast de (zaaks)officie-

>>>

ren van justitie ook nog rechercheofficieren van justitie. Zij zijn verantwoordelijk voor de organisatie van de recherche en de criminele inlichtingendienst bij hun regionale eenheid van de politie.

De zaken waarin hoger beroep wordt aangetekend komen bij één van de vier vestigingen van het Ressortsparket. Daar heet de vertegenwoordiger van het OM 'advocaat-generaal'. De parketten worden geleid door hoofdofficieren van justitie en hoofdadvocaten-generaal. De landelijke leiding van het OM berust bij het College van procureurs-generaal (het College, CPG) in Den Haag. De minister van Veiligheid en Justitie is politiek verantwoordelijk voor het OM. Hij bepaalt samen met het College de prioriteiten in de opsporing en vervolging.

Het OM beschikt tevens over het Functioneel Parket, een landelijk opererend onderdeel. Zij is verantwoordelijk voor de opsporing en vervolging in strafzaken waarin een bijzondere opsporingsdienst (BOD) het opsporingsonderzoek doet.

De BOD's zijn:

- De Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit (NVWA);
- De Fiscale Inlichtingen- en Opsporingsdienst (FIOD);
- De Inspectie Sociale Zaken en Werkgelegenheid (Inspectie SZW);
- De Inspectie Leefomgeving en Transport (ILT).

Daarnaast is het Functioneel Parket verantwoordelijk voor de opsporing en vervolging van vrijwel alle milieuzaken van de Nationale Politie. Ook is het Functioneel Parket belast met de handhaving van de wetgeving voor de visserij en de veiligheid op de Noordzee.

Hoewel de naam het doet vermoeden maakt een hulpofficier van justitie geen deel uit van het OM. Het is een politieofficier met de rang van inspecteur of hoger die enkele bijzondere strafrechtelijke bevoegdheden heeft. Deze functionaris wordt wel aangeduid met hOvJ.

Opschaling

In het geval van grootschalige incidenten wordt overgegaan tot het instellen van een coördinatieteam: Team Grootschalige Opsporing (TGO).

9.2 HOOFDPROCESSEN OPENBAAR MINISTERIE

Het Openbaar Ministerie (OM) heeft geen primaire taak in de Veiligheidsregio en heeft daardoor ook geen “knoppen”. Evenwel heeft het OM primaire hoofdprocessen:

Samengevat zijn de primaire taken van het OM:
- Opsporen strafbare feiten;
- Vervolgen van verdachten;
- Uitvoeren van het vonnis.

Politie, Justitie en Defensie werken structureel samen en maken graag gebruik van elkaars expertise en capaciteit.

10

DE GEMEENTE

Vergaderingen van de gemeenteraad en het college van Burgemeester en Wethouders worden meestal gehouden in een raadszaal.

10.1 INTRODUCTIE GEMEENTE

De Gemeente is de overheid die het dichtst bij de burger staat. Hoewel de laatste decennia veel gemeenten gefuseerd zijn, zijn er anno 2014 in Nederland nog altijd 403 gemeenten en 3 BES-eilanden.

Tot de dagelijkse taken van de gemeente behoren:

- Burgerzaken (paspoort, rijbewijs, bevolkingsregister etc.);
- Omgevingsontwikkeling (stadsontwikkeling);
- Verkeer en vervoer (mobiliteit);
- Onderwijs;
- Welzijn en sociale zaken;
- Belastingheffing.

De gemeente is daarbij de uitvoeringsinstantie van een heleboel wetten. Naast haar dagelijkse taak heeft de gemeente een duidelijke rol bij crisisbeheersing en rampenbestrijding. Dit wordt bevolkingszorg genoemd. De integrale veiligheid bestaat uit 2 componenten: de sociale veiligheid en de fysieke veiligheid.

Sociale veiligheid

De sociale veiligheid bestaat voor een belangrijk deel uit de openbare orde en veiligheid. Hoofdstuk IX van de Gemeentewet (GW) gaat over de bevoegdheden van de (gemeente)raad: zij kan verordeningen vaststellen die (onder andere) ten doel hebben deze openbare orde en veiligheid zeker te stellen, specifiek toegesneden op lokale situaties. De verordeningen kunnen

>>>

ook worden ingezet om het ontstaan van incidenten te voorkomen. De politie heeft, naast de handhaving van de openbare orde, de taak om deze verordeningen te handhaven. Artikel 175 van die wet geeft aan de burgemeester uitdrukkelijk de bevoegdheid maatregelen te nemen.

De burgemeester blijft voor de openbare orde en veiligheid verantwoordelijk in zijn gemeente totdat een GRIP4 wordt afgekondigd. Artikel 39 in de Wet Veiligheidsregio's (Wvr) regelt dat in dat geval de voorzitter van de veiligheidsregio die taken over neemt.

Fysieke veiligheid

Fysieke veiligheid bestaat voor een belangrijk deel uit de brandweerzorg, geneeskundige hulpverlening, bevolkingszorg en crisisbeheersing en rampenbestrijding. Deze taken zijn met de invoering van de Wvr overgedragen aan de veiligheidsregio.

Bevolkingszorg

3 van de 4 onderwerpen van de fysieke veiligheid komen als aparte hoofdprocessen aan de orde bij Brandweer, GHOR en Veiligheidsregio. Het proces bevolkingszorg blijft daarmee bij de gemeente. Bij de gemeente kent men een team bevolkingszorg. Wanneer er sprake is van een situatie waarbij er tot activering van het ROT wordt overgegaan, zal op dat niveau de algemeen commandant bevolkingszorg de coördinatie op zich nemen van alle bevolkingszorg activiteiten en heeft dan contact met de respectievelijke teams bevolkingszorg van de gemeenten. Vanwege de nationale kleuren (rood-wit-blauw-oranje) wordt bevolkingszorg en gemeente aangeduid als de oranje kolom.

Met name bij grotere incidenten kunnen gemeenten deze bevolkingszorgtaken niet alleen uitvoeren. Daarom werken gemeenten binnen de veiligheidsregio's intensief samen, zowel op het gebied van planvorming als bij een daadwerkelijke operationele inzet.

Opschaling

Naast de eerder genoemde gemeenteraad en het college van B&W (het politieke gemeenteapparaat) en het ambtelijke gemeenteapparaat kent de gemeente ook een Gemeenteelijk Beleidsteam (GBT). Dit team komt samen in het geval van een (aanstaande) crisis of ramp, bij GRIP3.

Daarbij kunnen zich incidenten voordoen die tot een GRIP-opschaling leiden maar niet tot de voor de hand liggende incidenten horen. Bij de grootschalige incestgevallen van 's-Hertogenbosch (zomer 2009, GRIP3 stil) en Amsterdam (december 2010, GRIP3 stil) hebben de gemeenten ertoe besloten hoog op te schalen om alle partijen (politie, GHOR en met name GGD, en gemeente) aan tafel te krijgen voor een gedetailleerde coördinatie bij de aanpak van deze zaken vanwege de te verwachten grote sociale onrust en grote aantallen getroffenen.

Preparatie

Aangezien inzet in een "warme fase" voor een GBT minder frequent voorkomt, zal de behoefte om deze situatie te beoefenen groter zijn dan bij de politie en brandweer. Net als bij het Regionaal Operationeel Team (ROT) en Regionaal Beleidsteam (RBT) zullen zij met enige regelmaat scenario's die zijn opgesteld ook daadwerkelijk oefenen.

10.2 HOOFDPROCESSEN BEVOLKINGSZORG

Het al eerder genoemde knoppenmodel kent (ook bij opschaling) bij de gemeente hoofdprocessen:

- (Crisis)communicatie (feitelijke informatie, instructie en duiding);
- Acute bevolkingszorg (opvang, verzorging en informeren van verwanten);
- Herstelzorg.

Crisiscommunicatie

Vanwege maatschappelijke veranderingen is crisiscommunicatie een steeds belangrijker proces. Niet alleen het verstrekken van feitelijke informatie over de crisis of ramp maakt deel uit van crisiscommunicatie. Tegenwoordig valt er veel meer onder crisiscommunicatie zoals omgevingsanalyses en instructies. Vroeger richtten gemeenten zich vooral op pers- en publieksvoorlichting.

Acute bevolkingszorg

Registratie van (alle) slachtoffers was een belangrijk proces bij een crisis of ramp. Uit incidenten blijkt echter dat het registreren van alle getroffenen een illusie is omdat velen zelf de rampplek verlaten. Bevolkingszorg is teruggegaan naar de primaire reden om slachtoffers te registreren: het informeren van verwanten. Gemeenten zullen alleen slachtoffers registreren die niet in staat zijn zelf hun verwanten te informeren.

Herstelzorg

De zorg die nodig is om zo snel mogelijk na de ramp of crisis naar de reguliere situatie terug te keren wordt herstelzorg genoemd. Afhankelijk van de aard en de impact van een incident kan daar bijzondere uitvaartzorg, nazorg (bv psychosociaal) en schaderegistratie deel van uitmaken.

Crisisvoorbereiding en rampenbestrijding algemeen

Het beoefenen van een crisissituatie, de bevelvoering en de beeldvorming, oordeelsvorming en besluitvorming (BOB) daarvan dient door de crisisstaf van de gemeente beoefend te worden. Defensie is in staat om scenario's op te stellen, tegenspel te geven, waarneming en training te verzorgen van, tijdens en na de oefening. Het kunnen ondersteuning van oefeningen in een beschermde omgeving geeft voor de crisisstaf het voordeel dat het verloop van de oefening niet in de openbaarheid plaatsvindt en dus ook niet tot publieke informatie (en dus tot potentiële imagoschade) leidt.

10.3 ACUTE BEVOLKINGSZORG

Wanneer als gevolg van een incident de bewoners van een gedeelte van de gemeente niet meer in hun eigen huis kunnen wonen, is de gemeente verantwoordelijk voor de opvang en het tijdelijk onderdak voor de getroffenen. Meestal worden daartoe openbare gebouwen (meest bekend zijn de sporthallen) ingericht tot slaapzalen. Wanneer er grote hoeveelheden slachtoffers geregistreerd moeten worden, kan Defensie snel ondersteunen met inzet van extra personeel.

Opvang

Wanneer echter de groepen zo groot zijn dat die de capaciteit van die gebouwen overtreft (of de binnen de gemeente liggende gebouwen zijn zelf niet beschikbaar) zal de gemeente op zoek moeten naar alternatieve opvanglocaties.

In de gegarandeerde capaciteiten van Defensie is voorzien in opvanglocaties voor geëvacueerde mensen. Zie daarvoor tabel bij paragraaf 17.18. In principe kan op elk kazernecomplex opvangcapaciteit worden ingericht, maar de genoemde zijn de gegarandeerde capaciteiten.

Vervoer

Onder zware omstandigheden, bijvoorbeeld bij hoog water en overstromingen, kan vervoer van evacuees van groot belang zijn. Defensie kan op diverse manieren steun verlenen.

Primaire levensbehoeften

Defensie is gewend voorzieningen voor primaire levensbehoeften te realiseren in gebieden die daar niet op zijn ingericht. Mobiele keukens zijn daar een voorbeeld van, maar ook mobiele bad- en wasinstallaties.

Stafvoorzieningen

Andere middelen, zoals autonoom functionerende staf-capaciteit, kunnen van groot belang zijn, bijvoorbeeld als stroomvoorziening, toegang tot internet en/of telefoonverbindingen zijn uitgevallen.

11

WATERBEHEER EN SCHEEPVAARTZORG

11.1 INTRODUCTIE WATERBEHEER EN SCHEEPVAARTZORG

Nederland is een land van water en Nederland is een land met een sterke reputatie als het gaat om zeevaart en handel. Nederland beschikt over zeehavens, binnenhavens, belangrijke scheepvaartroutes en druk bevaren rivieren. Vandaar dat enkele veiligheidsregio's in hun structuur een vijfde kolom hebben opgenomen die zich bezig houdt met waterbeheer en scheepvaartzorg.

Binnen die kolom zijn Rijkswaterstaat, de waterschappen en wanneer van toepassing het havenbedrijf vertegenwoordigd.

De volgende hoofdprocessen (knoppenmodel) worden daar onderkent:

- Waterkeren en waterkwantiteitsbeheer;
- Waterkwaliteitsbeheer;
- Nautisch verkeersmanagement;
- Search and Rescue;
- Informatiemanagement.

>>>

Waterkeren, waterkwantiteitsbeheer en -kwaliteitsbeheer zijn taken die bij zowel Rijkswaterstaat als bij het waterschap zijn belegd. Het gaat er daarbij om wie voor het betreffende stuk verantwoordelijk is.

Nautisch verkeersmanagement is een taak die zowel bij Rijkswaterstaat als bij het havenbedrijf liggen.

Search and rescue is een taak die bij het havenbedrijf rust daar waar het de haven zelf betreft. Wanneer het aansluit op een grootschalige reddingstaak dan valt dit proces onder de verantwoordelijkheid van de brandweer.

Informatiemanagement is het aggregaat van informatie dat bij alle 3 organisaties afkomstig is.

De bevoegdheden van de Algemeen Commandant Waterbeheer en Scheepvaartzorg (ACWSZ) zijn begrensd door de bepalingen in de bestuurlijke netwerkkaarten. Verder komt de taakinvulling van de ACWSZ tot stand in overleg tussen de Veiligheidsregio (VR), de waterschappen, RWS en het Havenbedrijf in die regio. Deze functionaris wordt dus op maat ingebed in de VR.

De waterschappen en de regionale diensten Rijkswaterstaat opereren in beginsel zelfstandig, zij het in afstemming met andere beheerders en met provincies.

Omdat de Hoofdingenieur-Directeur van de regionale dienst van RWS, net als de (Rijks)havenmeesters Rotterdam en Amsterdam, het hoofd Facilitair Steunpunt Nieuwe Haven te Den Helder en de directeur Kustwacht tevens rijksheer voor I&M zijn, kunnen zij sowieso deelnemers zijn in een Regionaal Beleidsteam. Door daar waar dit zinvol is een ACWSZ in de VR in te bedden zijn zij ook direct vertegenwoordigd in het Regionaal Operationeel Team

De burgemeester (of voorzitter veiligheidsregio) zou op grond van zijn noodbevelsbevoegdheid (inclusief het opperbevel) in verband met de openbare orde en veiligheid aan een beheerder zo nodig een bevel kunnen geven. Toepassing van het beginsel van subsidiariteit houdt echter in dat hij een verzoek tot interventie doet aan GS of de minister van I&M (behalve indien de tijd dat niet toelaat). De burgemeester (of voorzitter veiligheidsregio) past hier dus in beginsel zijn bevoegdheden niet toe.

Voor het IJsselmeergebied en Waddenzee (met het Eems Dollard gebied) gelden aparte afspraken inzake samenwerking. In beide gebieden wordt gewerkt met een Coördinerend regionaal beleidsteam in geval van regiogrensoverschrijdende waterincidenten. Bij effecten in andere gemeenten / regio's worden daar één of meerdere regionale operationele teams en (regionale) beleidsteams ingericht voor de bestrijding van de effecten op het eigen grondgebied.

Het zeegebied tot 1 kilometer buiten de kust is gemeentelijk / provinciaal ingedeeld. Het gezag van de minister van I&M krachtens de Wet bestrijding ongevallen Noordzee heeft in dit gebied voorrang boven het gezag van de burgemeester of voorzitter veiligheidsregio krachtens de Gemeentewet en Wet veiligheidsregio's. Dit heeft geen betrekking op de Waddenzee, het IJsselmeergebied (inclusief randmeren) en de Zuid-Hollandse en Zeeuwse Stromen.

Duikers van de Defensie Duikgroep kunnen in havens schepen en kades controleren op verdachte objecten. Gecombineerde teams voor havenbeveiliging is een gegarandeerde capaciteit,

11.2 HAVENBEDRIJF / (RIJKS)HAVENMEESTER

Daar waar een haven is, is een havenbedrijf. De havenbedrijven van Rotterdam en Amsterdam zijn vanzelfsprekend de meest bekende. Het havenbedrijf heeft naast de taak om de bedrijvigheid in de haven uit te baten ook formele taken die met veiligheid verband houden. Deze zijn meestal bij een divisie Havenmeester belegd.

De (Rijks)havenmeester heeft in het algemeen de volgende taken:

- zorg voor een vlotte afwikkeling van het scheepvaartverkeer;
- toezicht houden op de orde en de veiligheid in de haven.
- toezicht houden op de naleving van de wet- en regelgeving op het gebied van veiligheid, transport-, en milieuveiligheid;
- toezien op en handhaving van nautische wet- en regelgeving;
- inspecteren op veiligheids- en milieuvoorschriften;
- bijdragen aan het bestrijden van incidenten;
- bediening van (zee)sluizen.

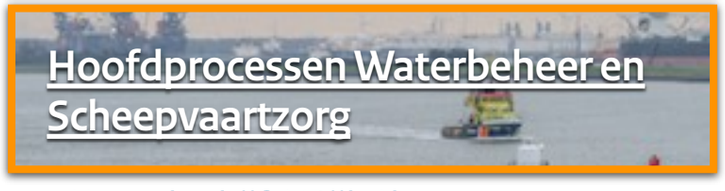

12

OVERIGE OVERHEDEN

Het beleid van het kabinet wordt goedgekeurd en gecontroleerd door de Tweede Kamer. Zij vergadert in de vergaderzaal waar naast het Kabinet plaats is voor de 150 kamerleden. Boven in de zaal is de publieke tribune.

12.1 INTRODUCTIE

Het Nederlandse staatsbestel is opgebouwd uit de Staten-Generaal, de regering, die bestaat uit de eerste en de tweede kamer, die het regeringsbeleid controleren. Het beleid wordt gemaakt door de ministeries die worden aangevoerd door een minister, vaak bijgestaan door één of meerdere staatssecretarissen.

De ministeries hebben elk hun gebied van verantwoordelijkheid. In meer of mindere mate kunnen ministeries elkaar ondersteunen bij de uitvoering van hun taak. Defensie, want daarover handelt immers deze catalogus, is een ministerie dat dit zelfs tot een hoofdtaak rekent: Nationale Operaties. Niet dat elk ministerie daar gebruik van kan en zal maken. Enkele ministeries worden echter zo vaak ondersteund dat het zinvol is ze in dit hoofdstuk te benoemen en beschrijven. Daarbij worden ook de bestuursorganen genoemd die het met name betreft.

Naast de directe overheidsorganisaties, worden hier ook de provincie, Rijkswaterstaat, het waterschap en het RIVM behandeld.

12.2 RIJKSOVERHEID

Rijksheren

Diverse departementen hebben Rijksheren die namens hen de belangen in de regio vertegenwoordigen. Wanneer in een uitzonderlijke situatie de vitale infrastructuur van Nederland bedreigd wordt of ontregeld is, dan kunnen deze Rijksheren aanwijzingen geven om de meest gewenste situatie te bereiken. Rijksheren kunnen daartoe uitgenodigd worden bij een RBT, GBT of ROT.

>>>

Veel van deze Rijksheren worden in de paragrafen hierna apart benoemd, maar enkele die een rol kunnen spelen in een crisissituatie worden voor de volledigheid hier opgenomen.

Departementen of Rijksdiensten hebben vaak ook een eigen opsporingsdienst. De Fiscale Inlichtingen en Opsporingsdienst (FIOD-ECD) is daar een goed voorbeeld van. Er bestaan 4 van dit soort opsporingsdiensten. Deze opsporingsdiensten maken graag gebruik van de capaciteiten van Defensie. Het feit dat er veelal geen convenant of arrangement bestaat voor die samenwerking maakt dat de Politie in het onderzoek betrokken moet worden om vervolgens via de Politiewet de bijstand van Defensie te kunnen aanvragen. De opsporingsdiensten worden ook genoemd bij het betreffende departement.

Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK)

De Commisaris van de Koning (CdK) is hier de Rijksheer die de belangen van BZK vertegenwoordigd. Zie hiervoor verder paragraaf 12.3.

Veiligheid en Justitie

Het ministerie vervult een belangrijke taak op het gebied van nationale veiligheid. Hiertoe behoren organisaties als de NCTV, het NCC en het LOCC. Beschrijvingen van deze onderdelen staan in paragraaf 3.3 bij Actoren in de Veiligheidsketen en Crisisbeheersing.

Indien de situatie daarom vraagt zal de CdK ook als Rijksheer optreden voor het Ministerie van Veiligheid en Justitie. In dit geval zal het zaken m.b.t. rechtspleging betreffen. Voor de andere 2 poten van de beheersdriehoek zijn Politie en Openbaar Ministerie verantwoordelijk en die zijn al in de Veiligheidsregio verankerd.

Naast het Openbaar Ministerie beschikt V&J nog over de Rijksrecherche.

Defensie

De Rijksheer is de Regionaal Militair Commandant (RMC). Zie hiervoor paragraaf 13.9.

Economische Zaken, Landbouw en Innovatie

De Rijksheer van Economische Zaken (EZ) heeft een rol wanneer er een verstoring is van de telecommunicatie (inclusief internet) en energie (elektriciteit, olie en gas). Voorheen waren de directeuren van de Kamers van Koophandel Rijksheer namens dit ministerie. Tegenwoordig heeft het ministerie 5 regioambassadeurs die die rol vervullen. De indeling van de regio's volgt die van de Kamers van Koophandel.

Regioindeling zoals die door het Ministerie van Economische Zaken wordt gebruikt.

>>>

EZ heeft ook een bijzondere rol vanuit de mijnbouwwet. Naast de mijnen en groeves vallen daar ook de off-shore installaties onder en ook de daarbij behorende rampenbestrijding. Hier treedt de inspecteur-generaal der mijnen namens EZ op.

Daarnaast is EZ het leidend ministerie bij schaarste.

Het ministerie heeft een opsporingsdienst in de nieuwe Voedsel en Waren Autoriteit Inlichtingen- en Opsporingsdienst (nVWA-IOD), voorheen de Algemene Inspectie Dienst.

Financiën

De Nederlandsche Bank (DNB) heeft een rol als Rijksheer. Zij is verantwoordelijk voor de stabiliteit van de financiële sector, waaronder het betalingsverkeer.

Financiën heeft als opsporingsdienst de FIOD-ECD. Zij speuren naar bijvoorbeeld witwaspraktijken (ontduiking belastingen).

Infrastructuur en Milieu (I&M)

De belangrijkste directie binnen I&M in het kader van crisisbeheersing en rampenbestrijding is Rijkswaterstaat (RWS). Vandaar dat deze apart is opgenomen in paragraaf 12.4. De hoofdingenieur-directeur (HID) van de regionale diensten van RWS treden op als Rijksheer als het gaat over (water)wegen en oppervlaktewater. Drinkwater maakt ook deel uit van het gebied waar I&M over gaat.

I&M heeft als opsporingsdiensten de Inspectie Leefomgeving en Transport, en de Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieu Inlichtingen- en Opsporingsdienst (VROM-IOD).

Een Rijksheer namens dit ministerie is ook de Rijkshavenmeester.

Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS)

Dit ministerie is verankerd in de Veiligheidsregio door de Directeur Publieke Gezondheid (DPG). Het RIVM treedt hier namens het ministerie adviserend op.

Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW)

Dit ministerie heeft de Sociale Inlichtingen en Opsporingsdienst (SIOD) als bijzondere opsporingsdienst.

12.3 PROVINCIE

De provincie is een zeer oud instituut en gaat terug tot in de 16e eeuw. Toen al waren het geografisch afgebakende gebieden met aan het hoofd een stadhouder. Met de hervormingen die het Nederlandse staatsbestel heeft doorgemaakt is de positie en de invloed van de provincie meermaals herzien. Nog steeds is het de overheidslaag tussen ministeries en de gemeenten. Daar waar de gemeente te klein en de nationale overheid te groot is, heeft de provincie een aantal toezichtstaken binnen haar gebied.

Het provinciaal bestuur bestaat uit de Provinciale Staten en de Gedeputeerde Staten (equivalent van het college van B&W) en is actief op een breed terrein:

- ruimtelijke ordening;
- verkeer en vervoer (niet voor niets spreken we van provinciale wegen);
- economie, agrarische zaken;
- milieu (zij treedt hier vaak op als bevoegd gezag voor bedrijven met een complexe milieuvergunning);
- recreatie;
- natuur en landschap;
- welzijn;
- cultuur;
- bestuurlijke organisatie;
- toezicht op de waterschappen en op de financiën van de gemeenten.

De Commissaris van de Koning (CdK) is voorzitter van het provinciaal bestuur én heeft tevens een taak als vertegenwoordiger van de landsregering, rijksorgaan wordt dat genoemd, in de provincie. Hoewel de CdK bestuurlijk hiërarchisch bovengeschikt is aan burgemeesters, heeft de CdK geen doorslaggevende stem bij de bestuurlijke besluiten die worden genomen bij de bestrijding van een bovenlokale ramp of crisis.

Ten tijde van de Wet Rampen en Zware Ongevallen (WRZO) had de CdK nog een prominente rol in de keten en had dus rechtstreeks invloed op de aanvraag van militaire bijstand. Nu lopen de lijnen vanuit de Veiligheidsregio rechtstreeks naar de overheid (LOCC en ministeries). Indien de CdK hier aanleiding toe ziet, kan hij wel aanwijzingen geven omtrent de samenwerking binnen het regionaal beleidsteam. De CdK kan dus geen aanwijzingen geven over de genomen besluiten zelf, bestuurlijk dan wel operationeel. De bevoegdheid hiertoe blijft te allen tijde bij de voorzitter van de veiligheidsregio liggen. In het geval van een ramp die zich uitstrekt over meerdere veiligheidsregio's, heeft de CdK wel ruimere bevoegdheden als het gaat om de inhoudelijke aansturing van de bestrijding van de ramp of crisis.

De voorzitters van de veiligheidsregio's, de CdK's en de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) moeten elkaar in ieder geval goed op de hoogte houden, in het geval van bovenregionale rampen. De provincie kan ertoe besluiten om in tijden van crisis en rampenbestrijding ook een crisisberaad bijeen te roepen. Zij nodigt dan ook de betrokken Rijksheren uit om aan dat overleg deel te nemen.

De CdK heeft ook een toezichthoudende taak op de veiligheidsregio's, zowel in de koude als warme fase. Hij ziet met name toe op de samenwerking binnen het RBT, de rapportages over rampen en crises en de crisisplannen. Hij legt ook regelmatig werkbezoeken af aan de gemeenten in zijn provincie. Welke bevoegdheden de CdK daarin heeft en hoe hij zijn toezicht moet uitoefenen ligt vast in een ambtsinstructie uitgegeven door de minister van BZK.

In de regeling MSOB (Militaire Steunverlening in het Openbaar Belang) is het ook voor de CdK, net als de burgemeester en de Dijkgraaf, mogelijk militaire steun aan te vragen wanneer hij dat nodig acht.

12.4 RIJKSWATERSTAAT

Rijkswaterstaat (RWS) is de uitvoeringsorganisatie van het ministerie van Infrastructuur en Milieu (IenM).

Enkele kenmerken van de organisatie:
- ruim 9.000 medewerkers;
- is regionaal georganiseerd, centraal aangestuurd;
- is sinds 2006 een agentschap;
- een budget van circa 4,8 miljard euro in 2013.

De Missie van Rijkswaterstaat is samenwerken aan een veilig, leefbaar en bereikbaar Nederland:
- Beschermen van Nederland tegen overstromingen (“Droge Voeten”);
- Beheren en ontwikkelen van de Rijkswegen (vlot en veilig verkeer over de weg);
- Beheren en ontwikkelen van de Rijksvaarwegen en -wateren (vlot en veilig verkeer over water);
- Inzetten op een duurzame leefomgeving (voldoende en schoon oppervlaktewater);
- Betrouwbare en bruikbare informatie.

Rijkswaterstaat geeft dagelijks vorm aan die beheertaak in drie maatschappelijke rollen:
- publieksgerichte netwerkmanager;
- toonaangevende projectmanager en
- slagvaardige crisismanager (crisisbeheersing is benoemd als primair proces van Rijkswaterstaat).

Rijkswaterstaat is een moderne organisatie met sterke historische wortels.

Hoewel de organisatie van oudsher sterk regionaal georiënteerd was, heeft deze zich in de laatste decennia ontwikkeld tot één landelijke organisatie. Deze ontwikkeling zet zich tot op de dag van vandaag voort. Dit verklaart tevens

>>>

waarom het soms afhankelijk is van het crisistype en de crisislocatie om te kunnen bepalen welk RWS-onderdeel in eerste aanleg verantwoordelijk is.

Vanuit crisisbeheersingsoogpunt is het voor ketenpartners van belang om te weten welk onderdeel van RWS in eerste aanleg verantwoordelijk is voor het bestrijden van een crisis. Daarbij geldt als algemeen uitgangspunt: indien het een crisistype betreft dat zich binnen één regio voordoet, dan is het betrokken regionale RWS-onderdeel verantwoordelijk voor de afhandeling van de situatie. In de operationele afhandeling zijn tevens medewerkers van andere RWS-onderdelen betrokken.

Bij regio-overstijgende crisistypen op wegen en vaarwegen (behoudens de Noordzee) zal er binnen RWS worden opgeschaald naar een Corporate Crisis Team (CCT) waarin afvaardigingen vanuit de betrokken regionale en landelijke RWS-onderdelen samenkomen. De operationele afhandeling vindt dan nog steeds in de regio plaats, maar de strategische aansturing vindt plaats vanuit dit CCT.

Ten slotte zijn er crisistypen denkbaar zoals bijvoorbeeld een cyber-aanval of een andere verstoring van de informatievoorziening van RWS, waarbij het specifiek verantwoordelijke organisatie-onderdeel aan zet is. In dit laatste geval zal bijvoorbeeld de Centrale Informatievoorziening (CIV) een rol spelen.

De Organisatie

Rijkswaterstaat is organisatorisch onderverdeeld in een zevental regionaal opererende organisatieonderdelen en een achttal landelijk opererende organisatieonderdelen.

Regionale onderdelen

1. RWS Noord-Nederland (RWS NN)
   provincies Groningen, Friesland en Drenthe, inclusief het Waddengebied.
2. RWS West-Nederland Noord (RWS WNN)
   provincie Noord-Holland, met extra nadruk op de Randstad, Amsterdam en Schiphol.
3. RWS West-Nederland Zuid (RWS WNZ)
   provincie Zuid-Holland, met extra nadruk op Den Haag, Rotterdam en gehele Rijnmondgebied.
4. RWS Oost-Nederland (RWS ON)
   provincies Gelderland en Overijssel.
5. RWS Midden-Nederland (RWS MN)
   provincies Utrecht en Flevoland, inclusief de randen van de omliggende provincies.
6. RWS Zuid-Nederland (RWS ZN)
   globaal provincies Noord-Brabant en Limburg.
7. RWS Zee en Delta (RWS ZD)
   provincie Zeeland, Deltawerken, Noordzee, Nederlandse Kust, nautisch beheer omgeving Bonaire, Saba en St. Eustatius.

>>>

Waterstaat

De vaststelling van Christiaan Brunings' Plan tot beheeringhe van de Waterstaat in de Bataafse Republiek op 24 mei 1798 wordt beschouwd als de geboorte van de Rijkswaterstaat (RWS). In de beginperiode volgen reorganisaties elkaar snel op; het begrip Waterstaat blijft steeds in de naamgeving terug komen. Het Bureau van de Waterstaat is vanaf 1798 de centrale organisatie. De grondwetswijziging van 1848 en de daarop volgende Provinciewet van Thorbecke bood de provincies de gelegenheid eigen waterstaatsdiensten in te stellen. Zo ontstonden er Provinciale Waterstaten en de centrale organisatie werd ter onderscheiding aangeduid als 's Rijks Waterstaat aanvankelijk niet aan elkaar geschreven. Pas vanaf ongeveer 1880 ontstond het gebruik om de naam als een woord te schrijven: Rijkswaterstaat.

Landelijk Opererende Onderdelen van RWS:

Rijkswaterstaat kent sinds 2013 acht organisatieonderdelen die regio-overstijgend actief zijn:

1. RWS Verkeer- en Watermanagement (RWS VWM).
   Dit is vanuit crisisbeheersingsoogpunt bezien zonder meer het belangrijkste RWS-onderdeel wanneer het crisistypen m.b.t. bijv. wegverkeer of waterwegverkeer betreft die regio-overstijgend zijn. Bij regionale crises worden deze vaak bestreden in nauwe samenwerking met het regionale RWS-onderdeel. De HID (Hoofdingenieur-Directeur, de hoogste directeur van ieder RWS-onderdeel) van VWM is bovendien proceseigenaar crisisbeheersing voor geheel Rijkswaterstaat.

2. RWS Centrale Informatievoorziening (RWS CIV).
   Dit onderdeel is te beschouwen als het ICT-bedrijf van RWS, tevens verantwoordelijk voor het beheer en levering van grote hoeveelheden data, areaalgegevens enz. Dit RWS-onderdeel beheert alle ICT van RWS, zoals bijvoorbeeld de verkeersgerelateerde systemen in de verkeerscentrales. Bovendien kent dit RWS-onderdeel onder meer een Security Operations Center (SOC) waarvandaan de 'Cyber'-component van RWS wordt beveiligd.

3. RWS Ruimte voor de Rivier (RWS RvdR).
   Rijkswaterstaat werkt samen met waterschappen, gemeenten en provincies aan het rijksprogramma Ruimte voor de Rivier: maatregelen die onze rivieren op 34 plaatsen meer ruimte geven. Dit programma zorgt voor de veiligheid van vier miljoen inwoners in het rivierengebied en bovendien voor een omgeving met kansen voor recreatie, economie en ecologie.

4. RWS Water, Verkeer en Leefomgeving (RWS WVL).
   WVL staat voor de kwaliteit van de drie bovengenoemde RWS netwerken: het hoofdwegennet, het hoofdvaarwegennet en de hoofdwatersystemen, en aandacht voor de leefomgeving (nu en in de toekomst). Dit onderdeel levert met name een bijdrage op het gebied van strategie, visie, advies, monitoring, kwaliteitsnormering en -borging.

5. RWS Grote Projecten en Onderhoud (RWS GPO).
   GPO zorgt ervoor dat de RWS netwerken beschikbaar zijn en blijven door middel van het realiseren van grote aanleg- en onderhoudsprojecten.

6. RWS Programma's, Projecten en Onderhoud (RWS PPO).
   PPO realiseert infrastructuurprojecten tot 65 miljoen euro.

7. RWS Corporate Dienst (RWS CD).
   Verzorgt een groot aantal taken op het gebied van HRM, Communicatie, Facilitaire en Financiele dienstverlening, Bestuurlijk Juridische zaken en Vastgoed.

8. RWS Bestuursstaf (RWS BS).
   Het bestuur ziet toe op het functioneren van de organisatie als geheel, waarbij het accent ligt op de strategische sturing en besluitvorming. In het bestuur is niet elk organisatieonderdeel maar wel elk primair proces van RWS vertegenwoordigd.

De Netwerkcentra

De landelijke organisatie RWS WVL heeft 3 netwerkcentra die onderdeel uitmaken van de respectievelijke netwerken: Hoofdwatersystemen (HWS), Hoofdvaarwegennet (HVWN) en Hoofdwegennet (HWN). Hierna worden deze kort toegelicht. Verkeer-, watermanagement en informatievoorziening zijn hun hoofdtaken.

>>>

Watermanagementcentrum Nederland (WMCN)

Het WMCN in Lelystad is één van de drie netwerkcentra van Rijkswaterstaat. Het Watermanagementcentrum is hét centrum voor kennis en informatie over het hoofdwatersysteem in Nederland en draagt bij aan een uniform en optimaal management van het watersysteem.

Hoofdwatersystemen (HWS)

Verkeerscentrum Nederland (VCNL)

Het VCNL in Utrecht is verantwoordelijk voor de verkeersinformatie en het landelijk verkeersmanagement. Voor verkeersinformatie wordt samengewerkt met marktpartijen zoals de ANWB en de VerkeersInformatieDienst (VID).

Hoofdwegennet (HWN)

ScheepvaartVerkeersCentrum (SVC)

Het SVC te Rotterdam zet zich in voor een betrouwbare vaarweg. Samen met de overige RWS-diensten wordt gewerkt aan een uniform en optimaal management van het scheepvaartverkeer.

Hoofdvaarwegennet (HVWN)

Hoofdwatersystemen

Bij hoofdwatersystemen behoren de taken:

- Beschermen van ons land tegen overstromingen (“droge voeten”);
- Werken aan een land met voldoende en schoon oppervlaktewater.

Beheergebied:

- 90.184 km² oppervlaktewater
- 35 kilometer duinen
- 214 kilometer dijken en dammen
- 10 stuwen
- Afsluitdijk en Houtribdijk
- 4 stormvloedkeringen

Waarneming

Defensie heeft middelen, geschikt voor observatie. Infrarood- en warmtebeeldapparatuur, radar, video, etc. gedragen door vliegtuigen, helikopters, of UAV’s, maar ook door RPV’s.

Tijdelijke wegverharding

Om met zwaar materieel op een slappe ondergrond toch werk te kunnen verrichten, kan Defensie met de mattenlegger een tijdelijke wegverharding aanbrengen die 70 tons voertuigen kan dragen.

Tankdozer

Wanneer in slecht begaanbaar terrein toch een veelzijdig inzetbaar stuk gereedschap nodig is, is de genietank een oplossing. Deze kan hoge duw en trekkrachten realiseren.

Havenbeveiliging

De duikers van de DDG kunnen onder water de kades en keringen onderzoeken op schade, manipulaties etc. Dit is een gegarandeerde capaciteit.

Hoofdvaarwegennet

Het beheren en ontwikkelen van de rijksvaarwegen en -wateren.

Beheergebied:
- 2.137 kilometer kanalen en rivieren,
- waarvan 1.462 kilometer hoofdtransportas
- 5.472 kilometer vaarweg in open water
- 84 sluizen
- 281 bruggen

Areaal voor 'nat' verkeersmanagement
- 10 'natte' verkeerscentrales, 1 landelijk scheepvaartverkeerscentrum
- 12 verkeersposten
- Circa 120 patrouille-, meet- en oliebestrijdingsvaartuigen.

Waarneming
Defensie heeft middelen, geschikt voor observatie. Infrarood- en warmtebeeldapparatuur, radar, video, etc. gedragen door vliegtuigen, helikopters, of UAV's, maar ook door RPV's.

Tankdozer
Wanneer in slecht begaanbaar terrein toch een veelzijdig inzetbaar stuk gereedschap nodig is, is de genietank een oplossing. Deze kan hoge duw en trekkrachten realiseren.

Kruiend ijs springen
Eén van de taken van de Genie in het gevecht is het opruimen en het opwerpen van hindernissen. De Genie beschikt over experts op het gebied van gebruik van springstoffen om bruggen te vernielen en kunnen ze, waar van belang, ook kruiend ijs springen (of als allerlaatste redmiddel een waterkering).

Hoofdwegennet

Het beheren en ontwikkelen van de rijkswegen.

Beheergebied:

- 3.042 kilometer snelweg inclusief verkeerssignalering
- 1.491 kilometer op- en afritten en verbindingswegen
- 45 spitsstroken
- 2.774 viaducten
- 23 tunnels
- 748 beweegbare en vaste bruggen
- 18 ecoducten

Areaal voor verkeersmanagement:

- 5 regionale verkeerscentrales en 1 landelijk verkeerscentrum (VCNL)
- 108 rijbaanbrede Dynamische Route Informatie Panelen (DRIP's) en 350 berm-DRIP's
- 2.000 camera's
- dynamische verkeersmanagementsystemen
- route-informatiesystemen

Bruggen

De brugleggende tank of de Leguaan kan zeer snel een stevige brug leggen tussen twee landhoofden. Deze bruggen hebben een draagvermogen van 70 ton.

Bouwmachines

Defensie beschikt ook over standaard industriële bouwmachines als de wiellaadschop en kleine graafmachines.

Informatievoorziening

De vlotte doorstroming van het verkeer is belangrijk. Zowel op het water als op de weg: Verkeer en water-management. Rijkswaterstaat heeft daarvoor diverse verkeerscentrales die toezicht houden op de doorstroming. Op het moment dat zich een incident voordoet is alles erop gericht de doorstroming zo snel mogelijk weer op gang te helpen.

Waarneming

Defensie heeft middelen, geschikt voor observatie. Infrarood- en warmtebeeldapparatuur, radar, video, etc. gedragen door vliegtuigen, helikopters, of UAV's, maar ook door RPV's.

Mattenlegger

Om een tijdelijke op- of afrit te creëren vanaf een snelweg kan met een MLC70 tijdelijke wegverharding worden gerealiseerd.

Pontons

Ongeval op het water? Denk aan capaciteiten van de Genie als pontons t.b.v. redding of berging op open water. Deze kunnen snel vanaf de weg en het land te water worden gelaten en worden daar gekoppeld tot een grotere eenheid, met draagvermogens tot 70 ton.

Duikers

Wanneer onder water constructiewerk gedaan moet worden of bijvoorbeeld een gat in een scheepshuid dichtgelast om het schip te kunnen lichten, zijn de duikers van Defensie geschikt. Zij mogen dieper duiken en langer onder water blijven dan brandweerduikers.

12.5 HET WATERSCHAP

Nederland is een land van water. Een groot deel ervan ligt beneden de zeespiegel. (Grond)waterbeheer is daardoor al eeuwenlang een belangrijk onderwerp om ons land droog te houden en de bodem geschikt te laten zijn voor landbouw. Tegelijk werd areaal (terug)gewonnen door inpolderingen en bemaling.

Aangezien waterlopen dwars door gemeente- en provinciegrenzen lopen en de plaatselijke belangen dus beïnvloed worden door wat er bovenstrooms en benedenstrooms en aan de kust aan waterbeheersing wordt gedaan, zijn in de loop der jaren hoogheemraadschappen, polderdistricten en waterschappen ontstaan.

Ooit waren er 1.200 waterschappen, polderdistricten en dergelijken. Anno 2014 zijn er na vele fusies en herindelingen nog 24 waterschappen over. Nog steeds hebben deze waterschappen hun grenzen op de waterweringen of afbakeningen van stroomgebieden liggen. In bijlage 10 is de kaart van Nederland opgenomen met daarin de waterschappen. De Nederlandse water- en hoogheemraadschappen zijn verenigd in een koepelorganisatie, de Unie van Waterschappen.

De volgende taken worden tot de taken van het waterschap gerekend:
- waterkeringszorg;
- waterkwantiteitsbeheer (voldoende water);
- waterkwaliteitsbeheer (schoon oppervlaktewater).

Daarnaast kunnen om redenen van doelmatigheid ook andere taken aan het waterschap worden toevertrouwd. Een voorbeeld daarvan is vaarwegenbeheer. Dit zijn taken die in principe algemene democratische overheidslichamen zoals gemeenten of provincies toebehoren. Reden hiervoor is dat in zeer sterke mate ‘bovenwaterschappelijke belangen’ bij deze taak zijn betrokken.

Op het gebied van wegen gaat het wel om de wegen en fietspaden buiten de bebouwde kom. Over het algemeen lopen deze wegen door polders, over dijken en in afgelegen gebieden. Ook zorgt het waterschap bij deze wegen voor onderhoud van de wegen, maar ook van de bermen langs de wegen.

>>>

Beheer waterkwantiteit

Beheer waterkwaliteit

Op het beleidsterrein van het waterschap kan het algemeen bestuur algemeen verbindende voorschriften vaststellen (verordeningen, 'keuren'). Sommige besluiten behoeven de goedkeuring van de provincie (voorafgaand toezicht). Ook kunnen reeds genomen besluiten onder bepaalde omstandigheden door de provincie worden geschorst of vernietigd (toezicht achteraf). Waterschappen worden ingesteld of opgeheven bij provinciale verordening.

Elk waterschap heeft een gekozen algemeen bestuur en een dagelijks bestuur, beide voorgezeten door een dijkgraaf of watergraaf, hij is de voorzitter van het Waterschap. Een Dijkgraaf heet ook wel Watergraaf als er geen belangrijke dijken binnen de waterschapsgrenzen liggen.

Aangezien de dijkgraaf de vertegenwoordiger is van een waterschap en bij dreiging van dijkdoorbraak of wateroverlast de partij is met de deskundigheid en het beheer over dijken en gemalen, is hij de aangewezen persoon om bij de crisisbeheersing of rampenbestrijding betrokken te zijn. Hij wordt dan als Rijksheer uitgenodigd.

Dijkring

Aangezien waterkeringen belangrijk zijn om droge voeten te houden worden dijken die een bepaald gebied droog houden ook wel een dijkring genoemd. Dat hebben de Hollanders al vroeg ingezien. De oudste dijkring (de Westfriese omringdijk) stamt van omstreeks 1250 en maakt nu deel uit van dijkring 13. De dijkringen vormen dus ook een geografische begrenzing in de crisis- en rampenbestrijdingsplannen.

Eén van de meest toonaangevende scenario's is de ergst denkbare overstroming (EDO). Het betreft hier met name dijkring 14 (Westelijke kust) met in het gebied Rotterdam (benoorden de Maas), Den Haag, Amsterdam (bezuiden het IJ) en een stuk van de stad Utrecht, die dus een groot deel van de randstad beschermt. Maar ook voor de grote rivieren (Benedenrivierengebied, Rijn-IJssel, Rijn-Maas), en de Noordelijke kust en het IJsselmeergebied zijn overstromingsscenario's opgesteld.

Er zijn sinds 2006 95 dijkringen (of dijkringgebieden). Voor die tijd waren de dijken in oostelijk Noord-Brabant en Limburg (stroomgebied van de Maas) niet als dijkringen aangemerkt. Een kaart met dijkringen is hier beschikbaar: Dijkringen.

«««

Waterschappen

Het oudste waterschap dateert al van 1255 (Hoogheemraadschap van Rijnland). Al eerder werkten dorpen en buurtschappen samen om de waterhuishouding te regelen. De oudste samenwerking vond plaats in Utrecht omstreeks 1122, toen twintig buurtschappen samenwerkten voor een afdamming van de Kromme Rijn onder Wijk bij Duurstede. Het is dus een zeer oude en in de wereld unieke bestuurslaag. Sinds 1848 is deze in de Grondwet verankerd.

Wegschap

In de twintigste eeuw bestonden er zelfs waterschappen die alleen wegbeheer als hun taak hadden. Deze werden wel wegwaterschappen of wegschappen genoemd. Het ging meestal om wegen die vooral een lokaal belang hadden. Deze wegen worden steeds maar aan de gemeenten overgedragen

Beheren waterkeringen

Situational Awareness

Overzicht over de situatie kan worden verkregen vanuit de lucht, door middel van het inzetten van onder andere helikopters.

Maar ook F-16 gevechtsvliegtuigen met Infrarood camera's. Zij kunnen waterbewegingen door en onder de dijk in beeld brengen.

Personeel

Wanneer grote dijkvakken en kades met grote regelmaat moeten worden geïnspecteerd heeft het Waterschap mogelijk onvoldoende personeel. Extra manschappen kunnen deze dijkbewaking uitvoeren.

Bewaken

Voor het bewaken van dijkvakken, kades en risicogebieden kan Defensie extra personeel leveren. Bijvoorbeeld wanneer dijken zijn afgesloten voor het verkeer.

Geniecapaciteit

Voor noodreparaties, extra beschermende maatregelen, het creëren van toegang, etc. kan de Genie een uitgebreid assortiment aan capaciteiten ter beschikking stellen, zowel boven als onder water.

12.6 HET RIVM

Al meer dan 100 jaar beschermt en bevordert het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM) de gezondheid van de bevolking en de kwaliteit van het leefmilieu. Ooit, in 1909, begon het RIVM met een kleine groep onderzoekers die cholera en andere ernstige ziektes bestreed. Levens redden was hun belangrijkste drijfveer.

Intussen is het uitgegroeid tot een kennisinstituut dat midden in de maatschappij staat. Als betrouwbare adviseur voorziet het de overheid van onafhankelijke kennis op het gebied van gezondheid en milieu. Het gaat daarbij om vraagstukken rondom infectieziekten, vaccinaties, bevolkingsonderzoeken, leefstijl, voeding, geneesmiddelen, milieu, duurzaamheid en veiligheid. Dit doet het via onderzoek, advies, regie of uitvoering.

Gedetailleerder kunnen de taken van het RIVM als volgt worden gekarakteriseerd:

- Beleidsondersteuning;Nationale coördinatie;
- Preventie- en interventieprogramma's;
- Informatie aan professionals en burgers;
- Kennisontwikkeling en onderzoek;
- Ondersteuning aan inspecties;
- Calamiteitenfuncties.

Haar opdrachtgevers zijn voornamelijk ministeries, inspecties en internationale organisaties, zoals de Europese Unie en de Verenigde Naties. Daarnaast heeft het veel nationale en internationale partners en bouwt het aan nieuwe netwerken en multidisciplinaire samenwerkingsverbanden. In Nederland wordt onder andere samengewerkt met TNO, NIVEL, KNMI en diverse universiteiten.

Wetenschappelijk onderzoek is het fundament voor alle taken van het RIVM. De expertise van het RIVM betreft drie inhoudelijke domeinen:

- Infectieziekten en Vaccinologie;
- Volksgezondheid en Zorg;
- Milieu en Veiligheid.

De Landelijke Coördinatie Infectieziekten (LCI) coördineert zowel de bestrijding van infectieziekten in Nederland als de daarmee samenhangende communicatie om op landelijk en regionaal niveau adequaat en snel te kunnen handelen.

Bij een uitbraak van infectieziekten is de LCI verantwoordelijk voor >>>

de inhoudelijke advisering van overheid en professionals over hoe deze uitbraak het beste kan worden bestreden en voor de implementatie van het landelijke beleid. De LCI draagt bij aan het onderhoud en de inrichting van het professionele bestrijdingsnetwerk bestaande uit onder meer deskundigen van GGD'en en zorginstellingen, alsmede eerstelijnszorg- en arboprofessionals. Daarnaast is het centrum verantwoordelijk voor de medisch-inhoudelijke aansturing van het Rijksvaccinatieprogramma (RVP) en voor de uitvoering van de medisch-inhoudelijke aspecten van de hielprikscreening bij pasgeboren baby's (NHS) en de screening van zwangeren.

Tussen Defensie en het RIVM bestaat een samenwerking. Er wordt kennis en ervaring uitgewisseld en er worden gezamenlijk scenario's uitgewerkt.

Het RIVM is hét expertise- en regiecentrum van de overheid dat kennis vernieuwt, verzamelt, genereert, integreert en toepasbaar maakt voor het publieke domein. Het draagt daarmee duurzaam bij aan de bevordering van de gezondheid van de bevolking en het leefmilieu en de bescherming tegen risico's op gezondheidsschade en aantasting van het leefmilieu.

Het RIVM zorgt ervoor dat bruikbare en onafhankelijke kennis beschikbaar komt voor de rijksoverheid en de lagere overheden, om beleid mee te formuleren en maatregelen te nemen. Daarnaast heeft het RIVM landelijke regietaken en uitvoeringstaken op het gebied van volksgezondheid en milieu.

In Nederland worden taken op het gebied van de volksgezondheid in Nederland decentraal uitgevoerd. Daardoor groeit bij het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) de behoefte aan overzicht en de mogelijkheid om bij te sturen, waar dat nodig is. Daarvoor is als eerste adequate kennis nodig.

Het RIVM is gevraagd om de nationale coördinatie van een aantal onderwerpen op zich te nemen. Bij het RIVM zijn daartoe het Centrum voor Infectieziektebestrijding, het Centrum voor Bevolkingsonderzoek en het Centrum voor Gezond Leven opgericht. Deze centra ondersteunen het beleid, coördineren de uitvoering, zorgen voor richtlijnen en draaiboeken en zijn een belangrijke vraagbaak voor professionals in het veld.

Infectieziekten en vaccinologie

Wanneer er een acute dreiging is van infectieziekten, voedselveiligheid, of op milieugebied, dan heeft Defensie een assortiment aan mogelijkheden om de civiele diensten te ondersteunen.

Dat kan uiteenlopen van het opbouwen van situational awareness, tot bewaken en beveiligen tot ontsmetten, of ontruimen, evacueren en opvangen. Dit is een gegarandeerde capaciteit.

Ontsmetting

Defensie heeft gespecialiseerde eenheden op het gebied van ontsmetting ter beschikking.

Tentenkamp of Veldhospitaal

In geval van een ramp of crisis kan een mobiel hospitaal worden opgebouwd op in principe iedere gewenste plek. Ook kan een gewoon tentenkamp worden gebouwd om tijdelijke behandelplekken of tijdelijke overnachtingsgelegenheid te creëren.

Logistieke capaciteit

Logistieke ondersteuning kan plaatsvinden op verlerlei manieren. Over de weg, over het water, maar ook door de lucht.

Milieu en veiligheid

CBRN verkenning

De CBRN Responseenheid kan ter plaatse onderzoek doen naar alle vormen van besmetting.

Ontsmetting voertuigen

Voertuigontsmetting is noodzakelijk wanneer deze vanuit een verontreinigd gebied het schone gebied in moeten rijden. Dat kan ook het geval zijn bij besmettelijke (dier)ziekten zoals de varkenspest. Dit is een gegarandeerde capaciteit.

NTC CBRN Trainingsfaciliteit

Behalve de 24-uurs capaciteit beschikt Defensie over een Nationale Trainingsfaciliteit. Hier kunnen militaire en civiele instanties zoals de brandweer, ambulance en de politie trainen. Defensie heeft uitgebreide ervaring, kennis en expertise op dit gebied en stimuleert kennisdeling en multidisciplinaire samenwerking.

EOD en CBRN explosieven

De EOD beschikt over gespecialiseerde teams voor het ruimen van CBRN explosieven (vuile bom). Dit geldt voor bijvoorbeeld een gifgasgranaat uit de Tweede Wereldoorlog die wordt aangetroffen, maar ook in geval van een terroristische dreiging.

13

DEFENSIE

Defensie kent 4 Krijgsmachtdelen. Bij bijzondere gelegenheden is een vaandelgroep met de vaandels van de Krijgsmachtdelen aanwezig.

13.1 INTRODUCTIE DEFENSIE

Defensie is met haar Nationale Operaties steeds meer een structurele en betrouwbare partner in de veiligheidsketen geworden. Op het gebied van de openbare orde en veiligheid, de strafrechtelijke handhaving van de rechtsorde en de steunverlening in het openbaar belang laat Defensie zien wat de toegevoegde waarde is van haar capaciteiten: mensen, middelen en expertise.

In dit hoofdstuk wordt de interne structuur en de algemene werkwijze binnen Defensie rondom Nationale Operaties beschreven. De meer specifiek werkwijze per bijstands- of steunvorm komt in bijlage 14 met stroomschema's nader aan de orde.

Om meer duidelijkheid te geven over de organisatie van Defensie en welke partijen op het koppelvlak met de civiele partijen opereren, is hierna in het kort beschreven uit welke onderdelen ze bestaat.

Koninklijke Marine

De rangen zijn ingedeeld per rangcluster (vlag- en opperofficieren, hoofdofficieren, subalterne officieren, onderofficieren, korporaals en manschappen). Bij de Koninklijke Marine behoort een korporaal echter tot de onderofficieren. Bij de Marine is er een verschil tussen de vloot en mariniers rangonderscheidingstekens, die van de mariniers staan in het zwart.

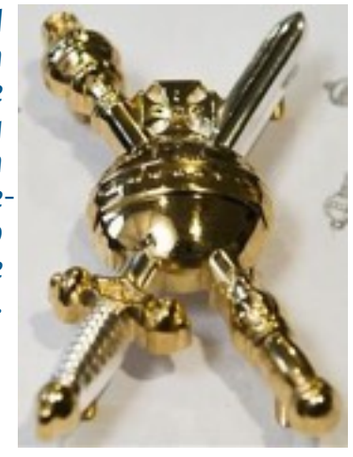

De koning mag als lid van de regering geen deel uitmaken van de Krijgsmacht. De Koning draagt in plaats van rangonderscheidingstekens dit distinctief op zijn uniformen van de Marine en Landmacht.

13.2 WIE IS WIE BIJ DEFENSIE

De aanspreektitel en rangbenaming is bij de Marine verschillend. Marinemannen en -vrouwen dragen doorgaans hun blauwe werkkleding. De mariniers dragen een camouflagetenue met op de linker mouw “korps mariniers” aangebracht. Verder hebben mariniers een rode bies in de broekspijp van hun nette uniform. De rang van Admiraal bestaat in feite niet. Defensie kent geen 5-sterren generaal.

>>>

Koninklijke Landmacht

Bij cavalerie en militaire administratie zijn de rangonderscheidingstekens in de rang van korporaal tot en met sergeant-majoor/opperwachtmeester uitgevoerd in zilver.

Generaal

Luitenant-generaal

Generaal-majoor

Brigade-generaal

Kolonel

Luitenant-kolonel

Majoor

Kapitein/ Ritmeester

Eerste luitenant

Tweede luitenant

Vaandrig/ Kornet

Adjudant-onderofficier

Sergeant-majoor/ Opperwacht-meester

Sergeant der 1e klasse/ Wachtmeester der 1e klasse

Sergeant/ Wachtmeester

Korporaal der 1e klasse

Korporaal

Soldaat der 1e klasse

Soldaat der 2e klasse

Soldaat der 3e klasse

Koninklijke Luchtmacht

Bij de Luchtmacht zitten de rangsonderscheidingstekens net als bij de Marine op de mouw van de jas van het Dagelijks Tenue. Oudere uniformen kunnen de rangsonderscheidingstekens nog op de schouder hebben, net als de gevechtstenues dat nog steeds hebben.

Koninklijke Marechaussee

Kolonel

Luitenant-kolonel

Majoor

Kapitein

Eerste luitenant

Tweede luitenant

Kornet

Luitenant-generaal

Generaal-majoor

Brigade-generaal

Adjudant-onderofficier

Opperwacht-meester

Wachtmeester der 1e klasse

Wachtmeester

Marechaussee der 1e klasse

Marechaussee der 2e klasse

Marechaussee der 3e klasse

Marechaussee der 4e klasse

De bestuursstaf is gehuisvest in het Plein Kalvermarkt-complex in Den Haag

13.3 BESTUURSSTAF DEFENSIE

De bestuursstaf ondersteunt de Minister en de Staatssecretaris bij de besturing van de organisatie en adviseert hen als lid van het kabinet. De Secretaris-Generaal is de hoogste ambtenaar van het ministerie en geeft leiding aan de bestuursstaf.

De bestuursstaf bestaat uit de volgende directies:

- Bureau Secretaris-Generaal (BSG);
- Defensiestaf / Commandant der Strijdkrachten (CDS);
- Directie Bedrijfsondersteuning Bestuursstaf (DBOBS);
- Directie Communicatie (DCo);
- Directie Financiën en Control Bestuursstaf;
- Directie Juridische Zaken (DJZ);
- Hoofddirectie Beleid (HDB);
- Hoofddirectie Bedrijfsvoering (HDBV);
- Hoofddirectie Financiën en Control (HDFC);
- Hoofddirectie Personeel (HDP)

In de navolgende paragrafen worden die onderdelen van de Bestuursstaf die direct betrokken zijn bij Nationale Operaties nader beschreven. Vanzelfsprekend hebben ook de andere (hoofd-)directies invloed op het domein van de Nationale Operaties maar de betrokkenheid is op afstand en niet van direct belang voor de uitvoering van de taken.

>>>

Bureau Secretaris-Generaal

Het Bureau Secretaris-Generaal (BSG) ondersteunt en adviseert de politieke en ambtelijke leiding in zowel inhoudelijke als praktische zin. BSG zorgt voor de noodzakelijke afstemming binnen het departement en bewaakt de voortgang. Daarnaast ondersteunt BSG de departementsleiding in haar managementtaak. In het kader van de Nationale Operaties ondersteunt BSG de SG in zijn taak als korpsbeheerder van de Koninklijke Marechaussee.

Commandant der Strijdkrachten

Als lid van de Bestuursstaf draagt de Commandant der Strijdkrachten (CDS) bij aan alle integrale beleidsontwikkeling door de Bestuursstaf. Daarbij draagt de CDS zorg voor de ontwikkeling van het operationele beleid. Uit het geformuleerde (operationele) beleid komen de operationele behoeftestellingen voort. In de rollen van de CDS als corporate planner, behoeftesteller én corporate operator is de beleids-, plannings- en begrotingsprocedure in belangrijke mate richtinggevend. De CDS is daarin belast met het opstellen en beheren van de investerings- en exploitatieplannen, de integratie van alle afzonderlijke plannen en het opstellen van het defensieplan.

In zijn rol van corporate operator verzorgt de CDS de aansturing van de operationele inzet en het gereedstellingsproces bij de Operationele Commando 's (OPCO). Daarnaast kanaliseert de CDS het in de Bestuursstaf geaccordeerde beleid naar de OPCO's. In deze zogenaamde "trechterrol" bewaakt de CDS de samenhang en uitvoerbaarheid van het beleid dat naar de OPCO's gaat. Dit gebeurt al in de fase waarin het beleid door onderdelen van de Bestuursstaf wordt ontwikkeld. Omgekeerd fungeert hij als intermediair tussen de OPCO's en de Bestuursstaf. Dit sluit functionele informatie-uitwisseling tussen de verantwoordelijke functionarissen uit de Bestuursstaf en de overeenkomstige functionarissen uit de staven van de OPCO's overigens niet uit.

De ondersteuning van de OPCO's door de dienstencentra geschiedt in een klant-leverancier relatie. Sturing door de CDS vindt in beginsel plaats door het geven van opdrachten en het daarbij ter beschikking stellen van middelen aan de OPCO's. Als corporate planner heeft de CDS tevens een rol bij de toewijzing van middelen aan de Defensie Materieel Organisatie (DMO) en het Commando Dienstencentra (CDC), voor zover de daaronder ressorterende bedrijven en dienstencentra hun exploitatie niet (volledig) dekken uit inkomsten die zij genereren uit de verkoop van goederen of de levering van diensten. Als verantwoordelijke voor de operationele gereedstelling en inzet van de krijgsmacht heeft de CDS de bevoegdheid aanvullende prioriteiten te stellen bij de door dienstencentra te leveren producten en diensten aan de OPCO's.

De Plaatsvervangend CDS (P-CDS) kan de CDS waarnemen in al zijn taken.

Bijzondere organisatieonderdelen

Naast de hiervoor genoemde organisatiedelen van de bestuursstaf, kent het ministerie nog een aantal bijzondere organisatiedelen die min of meer buiten de gewone hiërarchie staan. Deze organisatiedelen zijn:

- Inspecteur Generaal der Krijgsmacht (IGK);
- Militaire Inlichtingen en Veiligheidsdienst (MIVD);
- Militaire Luchtvaartautoriteit;
- Militaire Huis van de Koning.

Directie Operaties

De Directie Operaties (DOPS) is verantwoordelijk voor het plannen, voorbereiden, uitvoeren, ondersteunen en aansturen van de operaties van de Nederlandse Strijdkrachten, inclusief de Nationale Operaties. Binnen de DOPS is de plaatsvervangend directeur (PD-DOPS) primair verantwoordelijk voor de Nationale Operaties.

De DOPS is ingericht conform de functionele (NAVO) J – structuur waarbij de J3 verantwoordelijk is voor de uitvoering van de operaties. Onder de J3 vallen het Defensie Operatie Centrum (DOC) dat 24/7 bezet is en zorgt voor de lopende operaties en het verwerken en doorgeleiden van inkomende en uitgaande berichten. Onder de J3 valt ook de Sectie Nationale Operaties die verantwoordelijk is voor alle Militaire Bijstand (niet zijnde de inzet van de Koninklijke Marechaussee) en Steunverlening door Defensie.

Sectie Nationale Operaties

De Sectie Nationale Operaties is verantwoordelijk voor de (beleidsmatige) voorbereiding, aansturing en afhandeling van de Nationale Operaties zoals beschreven in de paragrafen 14.2 tot en met 14.4 en 14.6.

De Sectie Nationale Operaties bestaat uit een Hoofd sectie Nationale Operaties en twee vaste medewerkers. De medewerkers kommen van verschillende krijgsmachtdelen. De sectie wordt naar behoefte aangevuld met reservisten. De Sectie is 24 uur per dag en 7 dagen per week bereikbaar en beschikbaar door middel van piketdiensten Nationale Operaties.

Naast de nationale operaties zoals in de paragrafen 14.2 tot en met 14.5 beschreven is de Sectie Nationale Operaties ook verantwoordelijk voor de aansturing van de militaire inzet ten behoeve van internationale noodhulp en humanitaire hulpverlening (paragraaf 14.6).

>>>

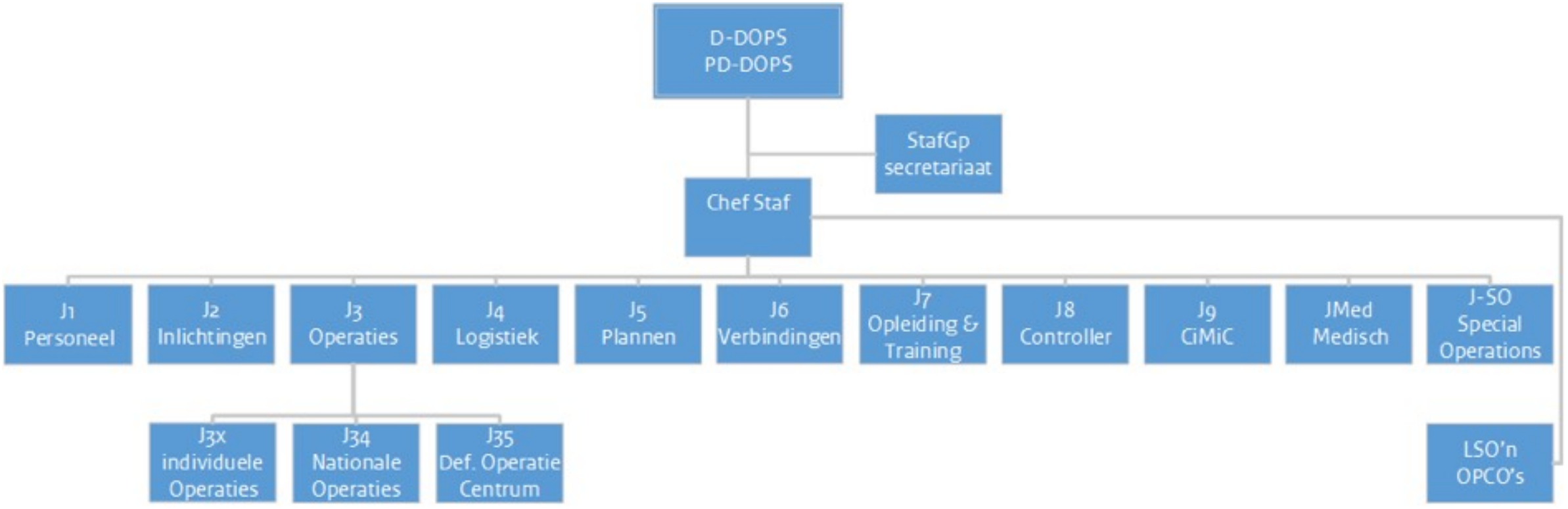

Organisatieschema Directie Operaties

Alhoewel Maatschappelijke Dienstverlening (MADI) is gemandateerd aan de OPCO's zal de Sectie Nationale Operaties om advies worden gevraagd in gevallen dat de dienstverlening maatschappelijk, politiek of juridisch gevoelig is/kan zijn.

De adviescapaciteit die door Defensie wordt uitgebracht naar de civiele autoriteiten is administratief ondergebracht bij de brigades van de Landmacht (zie paragraaf 13.9). Daar worden de Officieren Veilgheidsregio (OVR) en Officieren Beleidsteam (OBT) ondersteund en daar waar nodig bijgestaan door de NatOps organisatie in het brigadehoofdkwartier.

Defensie Operatie Centrum

Het Defensie Operatie Centrum (DOC) heeft een spilfunctie binnen de Directie Operaties. Het staat altijd in contact met alle Defensieonderdelen en eenheden die deelnemen aan internationale en nationale operaties. 24 uur per dag, 7 dagen per week. Medewerkers bij het DOC verzamelen alle berichten en rapportages van lopende missies in binnen- en buitenland en verwerken deze informatie in rapportages en overzichten. Zij informeren te allen tijde de D-DOPS en sleutelfunctionarissen binnen de DOPS over belangrijke ontwikkelingen en eventuele calamiteiten.

Daarnaast is het DOC verantwoordelijk voor de ochtendbriefing en beheert en bewaakt zij het Calamiteiten Actie Team.

Voor Nationale Operaties en de daarbij geldende aanvraagprocedures is het DOC de brievenbus van Defensie. Alle aanvragen komen er binnen en zij dragen zorg voor de juiste verspreiding ervan. Zij houdt ook contact met de operatiecentra van de Krijgsmachtdelen en de brigades over de uitvoering ervan.

Opschaling binnen Defensie

Ook binnen het departement van Defensie zal worden opgeschaald wanneer er een crisis is. Dat kan zijn wanneer er een incident is met de in het buitenland ingezette troepen of binnen de organisatie in Nederland. Met het DOC beschikt Defensie al over een coördinatiecel voor alle lopende operaties in binnen- en buitenland. Het DOC kan worden opgeschaald naar een grotere bezetting waarmee er een Crisis Advies Team (CAT) wordt geformeerd dat het Defensie BeleidsTeam (DBT) kan adviseren over de te nemen maatregelen. Het DBT wordt voorgezeten door de SG.

Overige directies

Directie Communicatie

De Directie Communicatie (DCO) is eindverantwoordelijk voor de interne en externe communicatie van Defensie. Kerntaken hierbij zijn:

- Het vergroten van draagvlak voor Defensie voor het verkrijgen van maatschappelijke steun voor de inzet van Defensie en de instandhouding van een veelzijdig inzetbare krijgsmacht. Het uitdragen van de uitvoering en de resultaten van Nationale Operaties kan een belangrijke bijdrage aan deze doelstelling leveren;
- Het positioneren van Defensie als aantrekkelijke werkgever;
- Creëren en versterken van betrokkenheid, identificatie en trots van de medewerkers met de eigen Defensie organisatie zodat de medewerkers als ambassadeurs van Defensie kunnen optreden.

Directie Juridische zaken

De Directie Juridische Zaken (DJZ) vervult de centrale juridische, bestuurlijke en wetgevingsfunctie binnen het Ministerie van Defensie. Naast het ondersteunen en adviseren van de Minister bewaakt de DJZ de juridische en bestuurlijke zorgvuldigheid van het beleid. In het bijzonder vervult DJZ een rol in de Nationale Operaties als adviseur van de minister bij de inzet van Defensie personeel of middelen ter ondersteuning van de civiele autoriteiten. De rol die DJZ vervult verschilt per type bijstand of steunverlening:

- Juridisch-bestuurlijke advisering bij inzet KMAR;
- Juridisch-bestuurlijke toetsing bij inzet van Defensie voor Militaire Bijstand op grond van de Politiewet 2012;
- Juridisch-bestuurlijke advisering bij inzet van Defensie voor Militaire Bijstand op grond van de Wet Veiligheidsregio 2010;
- Juridisch-bestuurlijke advisering bij inzet van Defensie voor Militaire Steunverlening Openbaar Belang;
- Juridisch-bestuurlijke advisering bij inzet van Defensie voor Militaire Bijstand in Caribisch Nederland;
- Juridisch-bestuurlijke toetsing bij inzet van Defensie voor Maatschappelijke Dienstverlening in situatie met een politiek of juridisch complexe dimensie;

Daarnaast is DJZ betrokken bij het tot stand komen van convenanten tussen Defensie en andere partners in de veiligheidsketen en eventuele samenwerkingsafspraken tussen departementen.

Hoofddirectie Beleid

De Hoofddirectie Beleid (HDB) is verantwoordelijk voor de integrale totstandkoming van het beleid. Civiel-militaire samenwerking maakt onderdeel uit van dit beleid.

Operationele Commando's

De Operationele Commando's (OPCO) richten zich op het primaire proces van Defensie. Zij zijn verantwoordelijk voor het, op aanwijzing van de CDS, formeren en gereed stellen van eenheden en personen. Het OPCO draagt ook zorg voor de personele en materiële instandhouding van ingezette eenheden tijdens een operatie. Tenslotte is het OPCO ook verantwoordelijk voor de nazorgfase van een inzet, inclusief de recuperatie van de operationeel ingezette capaciteit. Voor elke Nationale Operatie wordt door de CDS (door tussenkomst van de DOPS) een coördinerend OPCO aangewezen. Dit OPCO is voor de uitvoering van de actie c.q. operatie verantwoordelijk.

In de volgende secties worden de OPCO's behandeld.

Het commando Zeestrijdkrachten beschikt over een moderne vloot.

13.4 MARINE (COMMANDO ZEESTRIJDKRACHTEN)

De Koninklijke Marine zet zich met vloot en mariniers wereldwijd in voor veiligheid op en vanuit zee. De Marine kan zelfstandig operaties uitvoeren. Optreden kan ook samen met de Landmacht, Luchtmacht, Marechaussee en met buitenlandse bondgenoten. In Nederland en in het buitenland helpt de Marine bij crisisbeheersingsoperaties, humanitaire hulpoperaties en bij rampen. De Koninklijke Marine is het oudste onderdeel van de Nederlandse krijgsmacht.

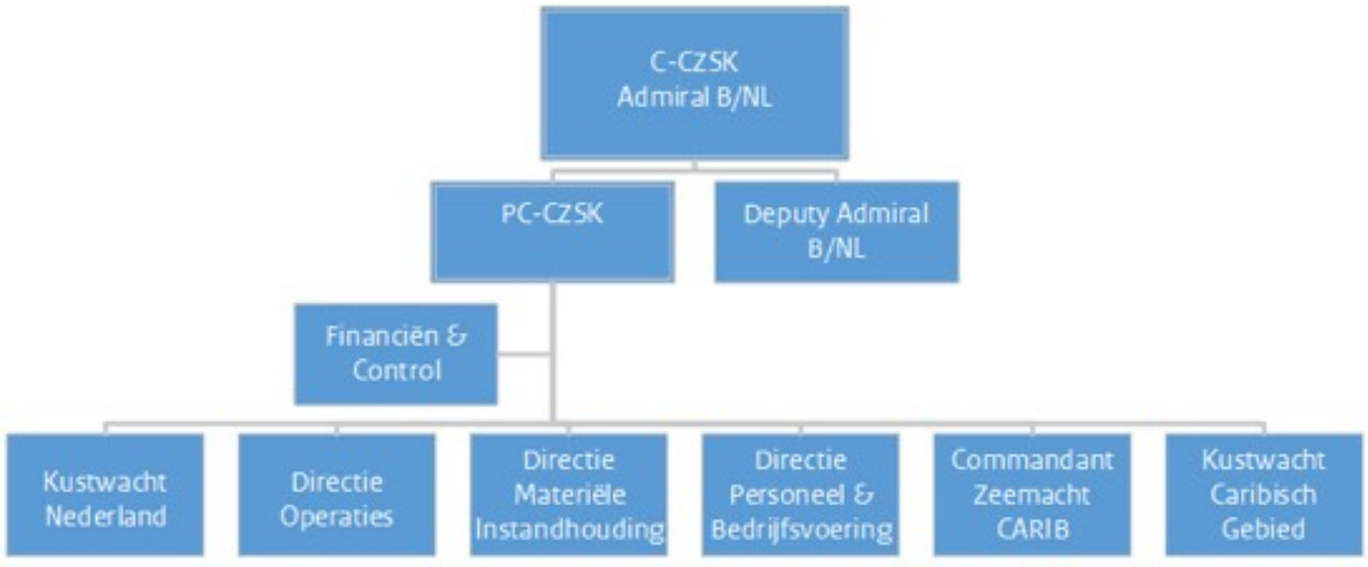

Organisatieschema Commando Zeestrijdkrachten

>>>

Marine globale taken en capaciteiten.

Veiligheid op zee

Door scheepvaartroutes en knooppunten op zee te beveiligen is ongehinderde handel en veilig energietransport mogelijk. De Marine bestrijdt bijvoorbeeld drugstransporten, piraterij, mensensmokkel, wapensmokkel en terreur. Marineschepen varen daarvoor patrouilles, leggen blokkades en voeren boardingoperaties uit.

De onderzeeboten beveiligen wereldwijd zeegebieden en verzamelen inlichtingen. Dichter bij huis ruimt de Marine explosieven op zee en in havens. Ook redt ze drenkelingen en controleert de kustwateren.

Veiligheid vanuit zee

Eenheden van het Korps Mariniers kunnen vanuit zee op het land worden ingezet en zelfstandig landoperaties uitvoeren of ondersteunen. Ze doen dit onder meer door:
- de aanvoer van militairen, voertuigen, munitie, voeding en water;
- het geven van medische en humanitaire hulp;
- het verzamelen van inlichtingen met onder andere geavanceerde sensoren;
- het geven van vuursteun.

Op zee kan de Marine hiervoor ook een basis inrichten op een marineschip. Vanuit deze basis kan een commandant het bevel voeren over een operatie. Een dergelijke basis op zee is helemaal zelfvoorzienend met eigen medische voorzieningen, helikopters, landingsvaartuigen en technische ondersteuning.

Marine in Nederland

In Nederland levert de Marine een belangrijke maatschappelijke bijdrage. Ze:
- ondersteunt de Kustwacht en voert zoek- en reddingsacties uit;
- bestrijdt terrorisme;
- ruimt niet-ontplofte explosieven op zee en in havengebieden, veelal in nauwe samenwerking met de Explosieven Opruimingsdienst;
- levert duikexpertise en duikmedische assistentie;
- verricht hydrografische metingen voor het maken van zeekaarten;
- ondersteunt de civiele autoriteiten bij onder meer natuurrampen of het zoeken naar vermiste personen.

In het Caribisch gebied beschermt de Marine het grondgebied en de wateren van het Koninkrijk der Nederlanden. Om deze taken uit te voeren, zijn permanent marineschepen en marinierseenheden aanwezig in het Caribisch gebied.

Maritiem Hoofdkwartier (MHK)

Het Maritiem Hoofdkwartier valt rechtstreeks onder de Directie Operaties. Het Hoofd Maritiem Hoofdkwartier legt verantwoording af aan de Directeur Operaties. Het Maritiem Hoofdkwartier is het permanente coördinatiepunt binnen de Directie Operaties en realiseert de uitwisseling van informatie tussen de operationele eenheden in inzet of oefening enerzijds en de bestuurlijke elementen, staven en een deel van de ondersteunende eenheden aan de wal anderzijds.

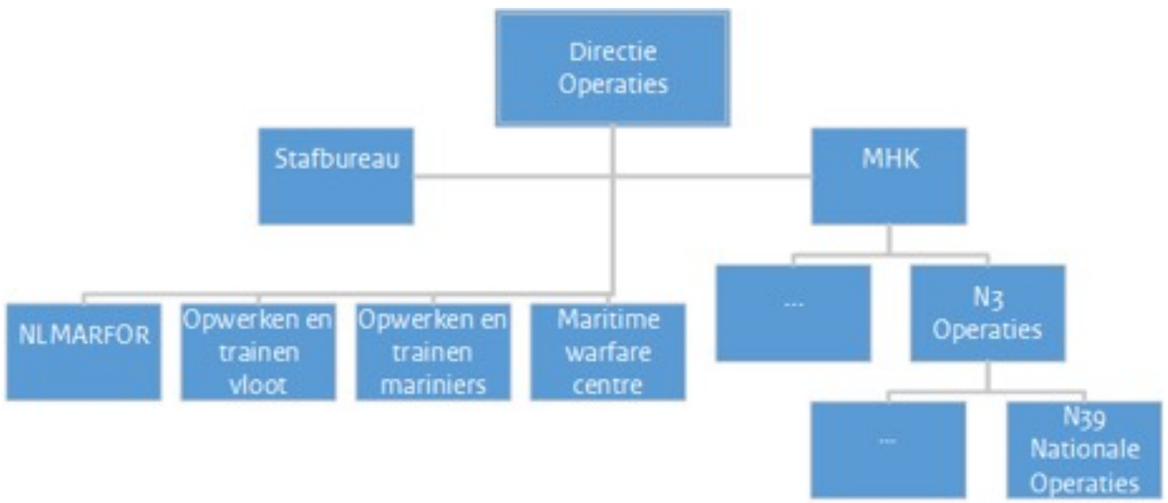

Organisatieschema Directie Operaties Marine met het Maritiem Hoofdkwartier

>>>

Nationale Operaties (NATOPS)

De sectie Nationale Operaties is bij de Marine (CZSK) belegd bij de afdeling Operaties (N3) van het Maritiem Hoofdkwartier (MHK) in Den Helder en maakt hiermee deel uit van de Directie Operaties. De sectie is o.a. belast met de voorbereiding, coördinatie, aansturing en afhandeling van alle NATOPS-gerelateerde activiteiten. Alle beschikbare operationele eenheden kunnen in principe worden ingezet voor nationale operaties, afhankelijk van het advies dat de sectie NATOPS per situatie geeft. Deze stafafdeling bestaat uit 2 personen en is verantwoordelijk voor alle NATOPS (gerelateerde) inzetten in Nederland, evenals in de Nederlandse Antillen. Voor inzetten op de eilanden in het Caribisch gebied, onderhouden zij rechtstreeks contact met het Operatie Centrum CZMCARIB op de marinekazerne “Parrera” op Curaçao.

Het commando Landstrijdkrachten beschikt over modern materieel en goed getrainde militairen.

13.5 LANDMACHT (COMMANDO LANDSTRIJDKRACHTEN)

De Landmacht heeft al geruime tijd eenheden in haar geledingen die niet oorspronkelijk Landmacht zijn, maar zijn samengevoegd vanuit Luchtmacht en Marine met landmachteenheden. Het overgrote deel is Landmacht. In onderstaand organogram is de samenstelling van de Landmacht weergegeven. Naast de 3 brigades en het OOCL kent de Landmacht nog het Opleidings- en Trainingscommando (OTCO), het Materieellogistiek Commando (Matlogco), Het Korps Commandotroepen, het Defensie Grondgebonden Luchtverdedigingscommando (DGLC), het Defensie Cyber Commando, het Duits/Nederlandse Legerkorps Hoofdkwartier en haar staf.

Binnen de staf is een Directie Training en Operaties opgenomen waarbinnen de Sectie Nationale Operaties is belegd bij de Afdeling Uitvoering.

Elk van de 3 brigades en het Operationeel Ondersteunings Commando Land (OOCL) heeft in haar hoofdkwartier een staf waarbinnen ook een G3 aanwezig is met een bureau Nationale Operaties. De 3 brigades hebben gebiedsverantwoordelijkheid die niet alleen in vredestijd een functie heeft, maar zeer specifiek is beschreven in de Noodwetgeving.

Het OOCL kent naast specifieke landmachteenheden ook eenheden die een combinatie zijn van mensen en middelen van de andere krijgsmachtdelen en geheel Defensie ondersteunen:

- het JISTARC (Joint Intelligence, Surveillance, Target Acquisition and Reconnaissance Commando);
- Bevoorradings- en Transport Commando;

>>>

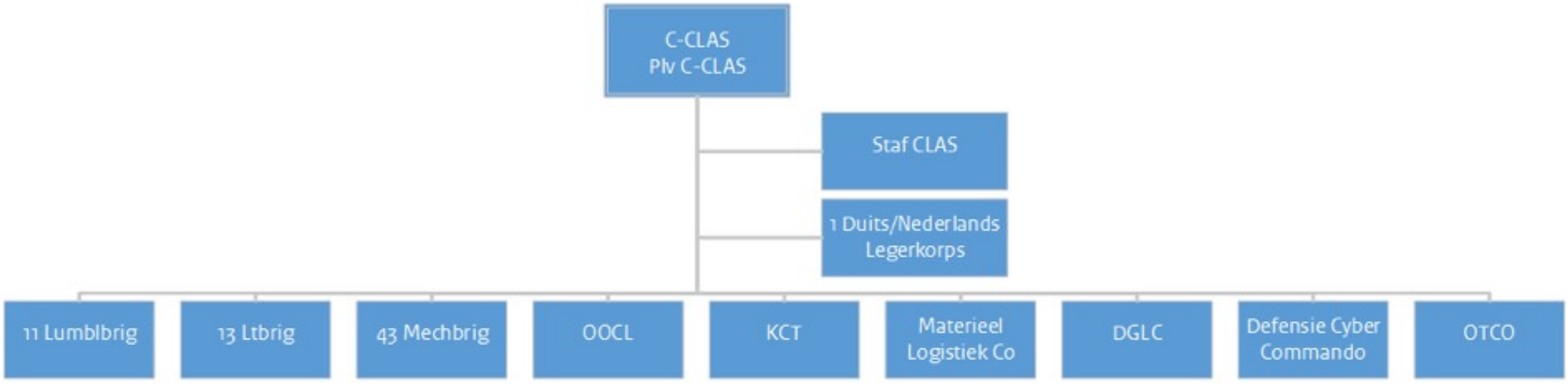

Organisatieschema Commando Landstrijdkrachten

- Explosieven Opruimingsdienst Defensie (EOD);
- Vuursteuncommando

Deze eenheden, het OOCL in het algemeen, hebben veel in de gereedschapskist om in te kunnen zetten voor Nationale Operaties. Het OOCL levert ook de mensen die het StafDetachement Nationale Operaties (SDNO) vormen. In voorkomend geval zal dit SDNO het Landelijk Operationeel Coördinatie Centrum (LOCC) ondersteunen bij de plan- en besluitvorming.

Brigades

Naast het feit dat de brigades de indeling van de gevechtseenheden van de Landmacht zijn, hebben de brigades daarnaast een bijzondere taak in het kader van Nationale Operaties.

Het Nederlands grondgebied is ingedeeld in een aantal gebieden van verantwoordelijkheid voor elk van de 3 Landmacht-brigades. Elke brigade is in zijn gebied van verantwoordelijkheid "drijver der inrichting" en "opdrachtgeversorganisatie" van de binnen haar gebied liggende defensiecomplexen en terreinen. Verder dragen zij zorg voor de contacten met de veiligheidsregio's, regionale eenheden van de Politie, het OM en provincies en andere civiele autoriteiten die zich in hun gebied bevinden (zie Bijlage 9).

Nederland is als volgt verdeeld in deze gebieden van verantwoordelijkheid en omvat:

11 Luchtmobiele Brigade

Het hoofdkwartier van de 11e brigade is gevestigd op de oranjekazerne in Schaarsbergen en heeft "West" als gebied van verantwoordelijkheid.

de Veiligheidsregio's:
- Noord- en Oost-Gelderland, Gelderland Midden, Gelderland-Zuid, Amsterdam-Amstelland, Haaglanden, Hollands Midden, Rotterdam-Rijnmond, Zuid-Holland Zuid;

regionale eenheden van de Politie:
- Amsterdam, Den Haag, Rotterdam, Oost-Nederland (Gelderse deel);

de provincies:
- Gelderland, Zuid-Holland en een deel van Noord-Holland.

>>>

13 Lichte Brigade

Als gevolg van de omvorming van een gemechaniseerde brigade tot een gemotoriseerde brigade in 2014 is de naam van de 13e brigade gewijzigd in Lichte Brigade. Het hoofdkwartier is gevestigd op de Generaal-majoor De Ruyter - van Steveninckkazerne in Oirschot en heeft “Zuid” als gebied van verantwoordelijkheid.

de Veiligheidsregio’s
- Zeeland, Midden en West-Brabant, Brabant-Noord, Brabant-Zuidoost, Limburg-Noord en Zuid-Limburg;

regionale eenheden van de Politie:
- Zeeland West-Brabant, Oost-Brabant en Limburg

De provincies
- Noord-Brabant, Zeeland en Limburg

43 Gemechaniseerde Brigade

Het hoofdkwartier van deze brigade is gevestigd op de Johannes Postkazerne bij Havelte en heeft “Noord” als gebied van verantwoordelijkheid.

de Veiligheidsregio’s
Groningen, Friesland, Drenthe, IJsselland, Twente, Utrecht, Noord-Holland Noord, Zaanstreek-Waterland, Kennemerland, Gooi en Vechtstreek en Flevoland;

regionale eenheden van de Politie:
- Noord-Nederland, Oost-Nederland (Overijsselse deel), Midden-Nederland en Noord-Holland.

De provincies:
- Friesland, Groningen, Drenthe, Overijssel, Flevoland, Utrecht en een deel van Noord-Holland;

OOCL (Operationeel OndersteuningsCommando Land)

Het hoofdkwartier is gevestigd op de Frank van Bijnenkazerne in Apeldoorn. Heeft geen specifiek gebied van verantwoordelijkheid. Wel heeft ze een specifieke rol binnen Nationale Operaties:

- Stafdetachement Nationale Operaties (onder commando van de plaatsvervangend commandant OOCL)

Staf Landmacht (CLAS)

De staf van de Commandant Landstrijdkrachten bevat alle afdelingen die hem ondersteunen bij het uitvoeren van het beleid dat het ministerie en de bestuursstaf bepalen en die het hem mogelijk maken de landstrijdkrachten te leiden.

Nationale Operaties (NatOps)

Binnen de staf bestaat een Directie Training en Operaties die de G3 functionaliteit bevat. Binnen die directie is het bureau NatOps ondergebracht als ook het Operatiecentrum van de Landmacht.

Organisatieschema Staf CLAS

Nog is de F-16 het paradepaardje van het Commando Luchtstrijdkrachten. Haar opvolger, in de vorm van de F35 is onderweg.

13.6 LUCHTMACHT (COMMANDO LUCHTSTRIJDKRACHTEN)

Het Commando Luchtstrijdkrachten (CLSK) is een modern en technologisch krijgsmachtdeel dat wereldwijd actief is. De Luchtmacht ondersteunt bestrijding van internationale onrust en biedt hulp bij rampen. In Nederland zorgt ze voor veiligheid vanuit de lucht. Hiervoor beschikt het krijgsmachtdeel over hooggekwalificeerd personeel, vliegtuigen, helikopters en andere wapensystemen.

Bij internationale conflicten speelt de Luchtmacht een belangrijke rol. De vliegtuigen en helikopters zorgen voor veiligheid en transport door de lucht. Daarmee draagt de Luchtmacht bij aan de afspraken om wereldwijd goed met elkaar om te gaan: het internationaal recht. Dit gebeurt samen met andere krijgsmachtdelen en met bondgenoten van de NAVO en de VN.

De Luchtmacht helpt ook slachtoffers van rampen of oorlogsgeweld. Met deze humanitaire operaties levert ze een belangrijke bijdrage aan de stabiliteit in de wereld. En een stabiele wereld geeft rust. Dat is goed voor de handel en de veiligheid van Nederland.

Binnen Nederland draagt de Luchtmacht dag en nacht bij aan veiligheid:

- Jachtvliegtuigen staan 24 uur per dag paraat voor het beschermen van het luchtruim;
- Patrouillevliegtuigen voeren kustwachttaken uit;
- De militaire gevechts- en luchtverkeersleiding draagt bij aan een veilig, ordelijk en vlot verloop van het vliegverkeer;
- Patiëntenvervoer vanaf de waddeneilanden;

>>>

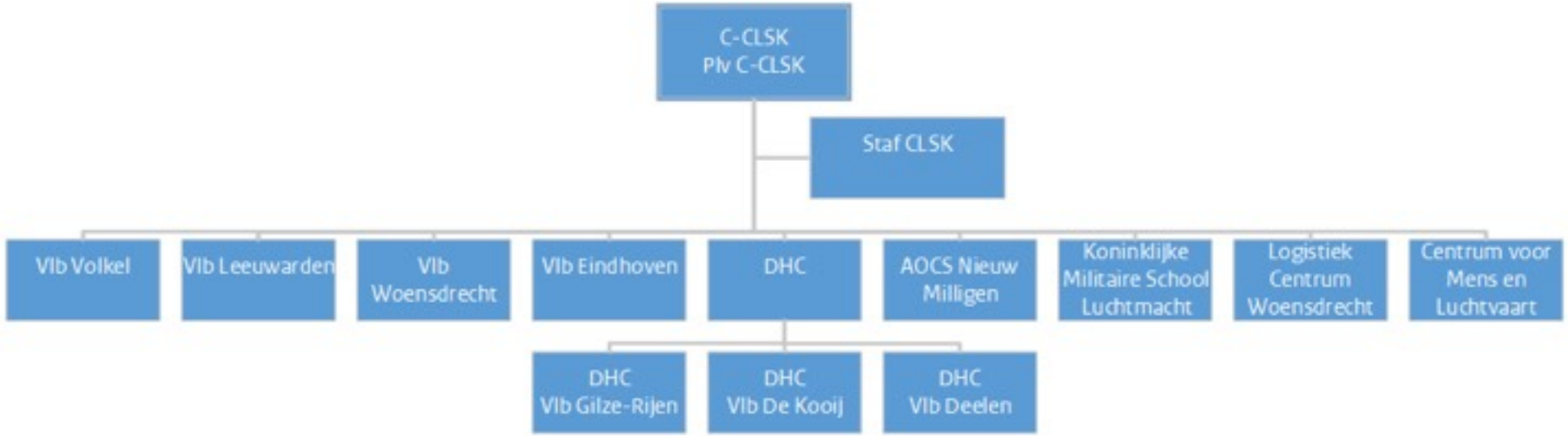

Organisatieschema Commando Luchtstrijdkrachten

- Vervoeren patiënten vanaf schepen;
- Transporthelikopters kunnen ondersteuning leveren bij het blussen van grote (natuur-)branden of vervoeren van mensen en materiaal bij calamiteiten;
- Gevechtshelikopters en jachtvliegtuigen kunnen in voorkomend geval opsporingsacties van politie of Openbaar Ministerie ondersteunen.

De Commandant Luchtstrijdkrachten (C-LSK) heeft naast zijn staf een achttal luchtmachtonderdelen onder zijn commando:

- Vier luchtmachtbases (Vlb. Volkel, Vlb. Leeuwarden, Vlb. Woensdrecht en Vlb. Eindhoven);
- Defensie Helikopter Commando (DHC, paarse organisatie op Vlb. Gilze-Rijen, MVK De Kooij en Vlb Deelen);
- Air Operations Control Centre Nieuw Millingen (AOCS-NM);
- Koninklijke Militaire School Luchtmacht (KMSL, onderdeel van Woensdrecht);
- Logistiek Centrum Woensdrecht (LCW);
- Centrum voor Mens en Luchtvaart (CML).

De Staf Commando Luchtstrijdkrachten maakt het beleid en stuurt de organisatie aan. De staf bestaat uit drie directies, die elk over een ander gedeelte van het organisatiebeleid gaan:

- De Directie Operaties (DO) treedt op als de operationele normsteller voor het operationele domein van de Luchtmacht. Daarnaast coördineert de DO de samenstelling van personeel en materieel tot operationeel gerede eenheden. Tevens stemt ze af met Luchtmacht onderdelen t.a.v. de verdeling en inzet van personeel en materieel t.b.v. een operationele inzet, zowel tijdens nationale als internationale operaties.

- De Directie Materieellogistieke Instandhouding (DMI) zorgt dat de Luchtmacht over het juiste materieel beschikt.

- De Directie Personeel en Bedrijfsvoering (DP&BV) zorgt dat de Luchtmacht over voldoende en kwalitatief goed personeel beschikt en zorgt voor ontwikkeling, beheer en bewaking van de bedrijfsvoering.

De DO bestaat uit de volgende secties:

- Operatie Centrum CLSK (OPCEN CLSK);
- Afdeling Jachtvliegtuig Operaties (AJO);
- Afdeling Helikopter Operaties (AHO);
- Afdeling Luchttransport en Tanker Operaties (ALTO);
- Command, Control, Communications, Computers, Intelligence, Surveillance en Reconnaissance (C4ISR)

>>>

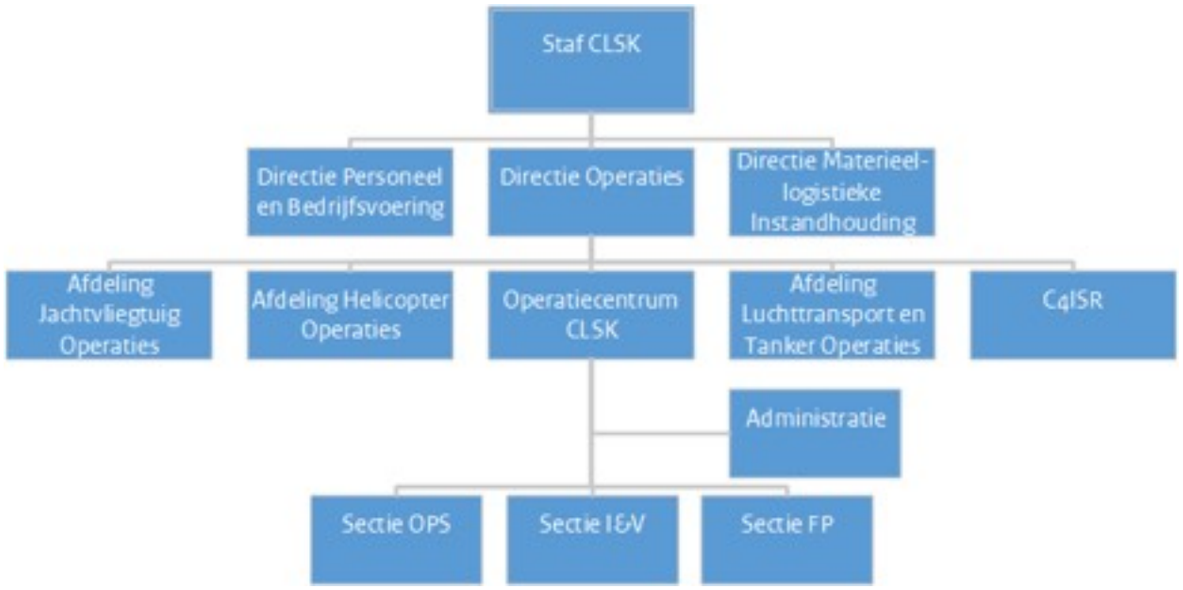

Organisatieschema Staf CLSK

Operatiecentrum CLSK

Bij inzet van luchtmachteenheden of individuele militairen tijdens internationale uitzendingen of nationale operaties, voert het OPCEN CLSK de plan-matige en beheersmatige regie. Het OPCEN CLSK stelt zeker dat de inzet binnen vastgestelde kaders haalbaar is, met voldoende personeel en middelen.

Sectie Operaties

De Sectie Operaties initieert en coördineert het operationele planningsproces binnen het CLSK. Daarnaast coördineert en ondersteunt de sectie alle luchtmachtoperaties, (individuele) uitzendingen, oefeningen en inzet t.b.v. Nationale Operaties. De sectie stelt zeker dat de gevraagde personele en materiële capaciteiten door de Luchtmacht worden geleverd en luchtmachtbelangen zijn geborgd.

Daarnaast fungeert de Sectie Operaties 24 uur per dag als centraal aanspreekpunt voor eenheden of individuele militairen tijdens internationale uitzendingen of nationale operaties.

Bureau 'Uitzendingen en nationale operaties'

Het bureau is belast met het initiëren en coördineren van activiteiten met betrekking tot de planning van nationale en internationale operaties die worden uitgevoerd door luchtmachteenheden. Het planningsproces van CLSK maakt deel uit van het DOPS planningsproces. Verder verzamelt, inventariseert en verwerkt het bureau informatie betreffende mogelijke wijzigingen van huidige internationale operaties, nationale operaties en mogelijke nieuwe missies. Daarnaast begeleidt het bureau de lopende operaties en de inzet van luchtmachteenheden i.h.k.v. nationale operaties. In voorkomend geval levert het bureau een functionaris die optreedt als Commandant Militaire Middelen (CMM). Het bureau verzorgt de liaison functie met de DOPS en coördineert waar nodig met andere krijgsmachtdelen.

OPCEN DESK

Binnen de sectie operaties is de OPCEN DESK gepositioneerd. OPCEN DESK beschikt over vijf shifts waarmee een permanente (24/7) bezetting wordt gegarandeerd en fungeert als primair aanspreekpunt voor uitgezonden of oefenende luchtmachteenheden, personeel, achterban, zendende onderdelen, DOPS en andere krijgsmachtdelen. Daarnaast is de OPCEN DESK primair aan-

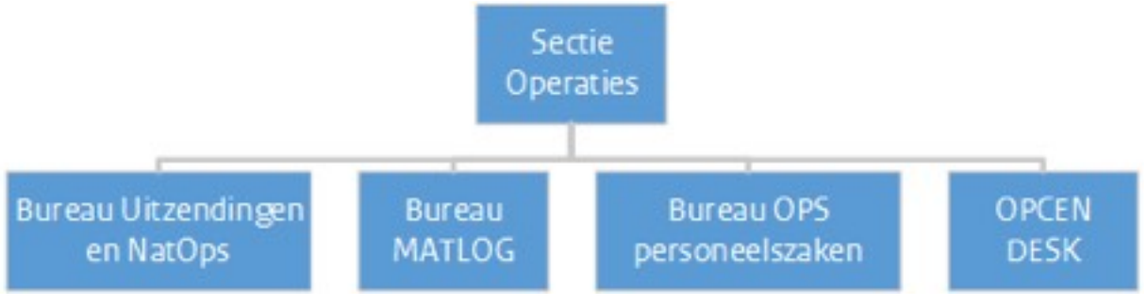

Organisatieschema Sectie Operaties CLSK

spreekpunt/coördinator bij afwijkingen van de operationele bedrijfsvoering, in het geval van calamiteiten waarbij luchtmachtpersoneel is betrokken of bij aanvragen en coördinatie ten behoeve van nationale operaties.

De Koninklijke Marechaussee is een gendarmeriekorps, een politiekorps met militaire status.

13.7 KONINKLIJKE MARECHAUSSEE

De Koninklijke Marechaussee (KMar) is een politieorganisatie met een militaire status die verantwoordelijk is voor een breed takenpakket. In artikel 4 van de Politiewet 2012 (PW) staan de (politie)taken van de KMar opgesomd. Ook zijn taken van de KMar belegd in de Vreemdelingenwet 2000. De KMar is werkzaam op verschillende taakvelden, te weten beveiliging, rechtshandhaving, handhaving vreemdelingenwetgeving, militaire politietaak, samenwerking bijstand en assistentie, grensbewaking en (vredes)missies.

De diversiteit van de taken stelt bijzondere eisen aan de aansturing van de KMar. Deze aansturing wordt getypeerd door een scheiding tussen gezag en beheer. Het gezag over de KMar berust bij verschillende Ministers en wel bij die Minister die verantwoordelijk is voor het beleidsterrein waarbinnen de betreffende taak valt. Het beheer van de KMar berust bij de Minister van Defensie. De Minister van Defensie is verantwoordelijk voor het beschikbaar hebben en houden van voldoende mensen en middelen van de juiste kwaliteit zodat de met het gezag overeengekomen doelen worden bereikt. Het gezag berust bij het Ministerie van Veiligheid en Justitie voor de taken die in de Politiewet beschreven staan.

Daarnaast vloeien een beperkt aantal taken voort uit eigen taken van Defensie en rust het gezag dus daar. De eigenstandige nationale taken van de KMar zijn:

>>>

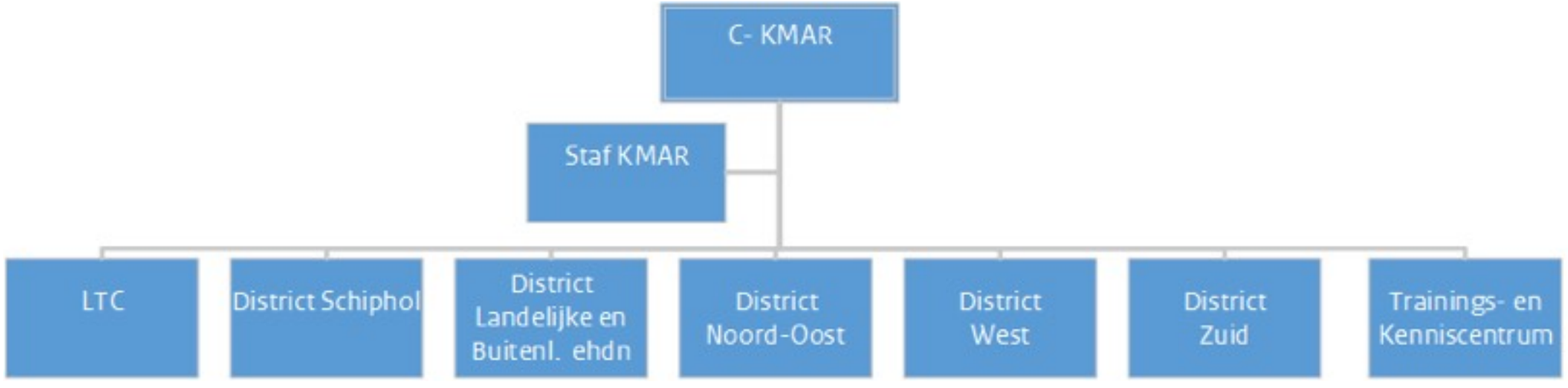

Organisatieschema Koninklijke Marechaussee

- het waken over de veiligheid van de leden van het koninklijk huis, in samenwerking met andere daartoe aangewezen organen (zoals de Dienst Bewaken en Beveiligen van de Landelijke Eenheid van de Nationale Politie);
- de uitvoering van de politietaak ten behoeve van Nederlandse en andere strijdkrachten, alsmede internationale militaire hoofdkwartieren, en ten aanzien van tot die strijdkrachten en hoofdkwartieren behorende personen;
- de uitvoering van de politietaak op de luchthaven Schiphol en op de andere door de Minister van Infrastructuur en Milieu en de Minister van Defensie aangewezen luchtvaartterreinen, alsmede de beveiliging van de burgerluchtvaart;
- de verlening van bijstand alsmede de samenwerking met de politie krachtens deze wet, daaronder begrepen de assistentieverlening aan de politie bij de bestrijding van grensoverschrijdende criminaliteit;
- de uitvoering van de politietaak op plaatsen onder beheer van de Minister van Defensie, op verboden plaatsen die krachtens de Wet bescherming staatsgeheimen ten behoeve van de landsverdediging zijn aangewezen, alsmede op het terrein van de ambtswoning van de Minister-President;
- diverse taken op het vlak van grensbewaking en controle op toegang en vertrek van vreemdelingen (met name asielzoekers);
- de bestrijding van mensensmokkel en van fraude met reis- en identiteitsdocumenten;
- het in opdracht van de Minister van Veiligheid en Justitie en de Minister van Defensie ten behoeve van De Nederlandsche Bank N.V. (DNB) verrichten van beveiligingswerkzaamheden (waaronder het begeleiden van de transporten van de DNB).

Van oudsher is de Marechaussee een organisatie die gebiedsgebonden optrad. Zij was daartoe ingedeeld langs Districten en Brigades. De Marechaussee zit in een omvormingsproces naar informatiegestuurd optreden (IGO). Op dit moment is zij nog ingedeeld in de 5 districten. Naast die districten heeft de Marechaussee natuurlijk haar Staf (Den Haag), het Landelijk Tactisch Commando (Soesterberg) en het opleidings-, trainings- en kenniscentrum (Apeldoorn).

De 5 districten zijn:
- District Schiphol;
  - Brigade Politie & Beveiliging;
  - Brigade Grensbewaking;

>>>

    - Brigade Vreemdelingenzaken;
    - Brigade OOD;
- District Landelijke en Buitenlandse eenheden;
    - Brigade Buitenlandse Missies;
    - Koninklijke Marechaussee Caribisch Gebied;
    - Brigade Krijgsmacht en Operationele Ondersteuning;
    - Brigade Ondersteuning;
    - Brigade Recherche;
    - Brigade Speciale Beveiligingsopdrachten;
    - Dienst Terugkeer en Vertrek;
    - Expertise Bewaken en Beveiligen;
- District Noord-Oost;
    - Brigade Waddengebied;
    - Brigade Drenthe-IJsselstreek;
    - Brigade Oostgrens-Noord;
    - Brigade Oostgrens-Midden;
    - Brigade Veluwe;
    - Brigade Ondersteuning;
- District West;
    - Brigade Den Haag;
    - Brigade Zuid-Holland;
    - Brigade Noord-Holland;
    - Brigade Utrecht;
- District Zuid.
    - Brigade Scheldestromen;
    - Brigade Brabant-Zuid;
    - Brigade Brabant-Noord / Limburg-Noord;
    - Brigade Limburg-Zuid.

De regionale Brigades worden uiteindelijk anders ingedeeld (het districtsniveau verdwijnt, naar verwachting jan 2017) en blijven de thuisbasis van de marechaussees vanwaaruit ze werken. Vooralsnog vallen de districten rechtstreeks onder commando van het LTC.

Landelijk Tactisch Commando

Onderdeel van de omvorming naar het IGO is de oprichting van het Landelijk Tactisch Commando (LTC). Dat is sinds 1 januari 2015 operationeel en wordt in Soesterberg gevestigd en zal de kern worden van alle operaties van de Marechaussee. Het LTC is nu al verantwoordelijk voor de tactische aansturing van het operationele werk van de gehele Marechaussee.

Het LTC kent de volgende kernprocessen:
- Inlichtingen;
- Plannen;
- Operaties;
- Support.

De spin in dat web is het Operatie Centrum (OpsCent). Het OpsCent beschikt daartoe over de volgende onderdelen:
- Meldkamer (samenvoeging van de landelijke en de Schiphol meldkamer);
- Camera Toezichtruimte;
- Real Time Intelligence Desk;
- Klantcontactcentrum.

Wanneer in 2017 de reorganisatie afgerond is zal de organisatiestructuur van de KMAR zijn aangepast en zullen de organisatieschema's in deze catalogus aangepast zijn aan de werkelijke situatie. In de loop van het proces zullen regelmatig verschuivingen plaatsvinden.

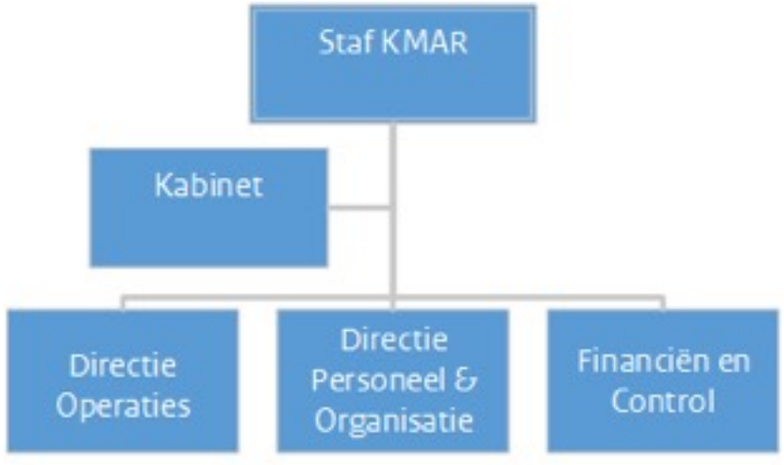

Organisatieschema Staf KMAR

Staf KMAR

De Staf van de Koninklijke Marechaussee bestaat uit het Kabinet en de Directie Operaties, de Directie Personeel en Organisatie en de afdeling Financiën en Control.

Directie Operaties

De directie Operaties bestaat uit een commandogroep, een bureau Regie & Besturing en 5 thematische clusters: Bewaken en Beveiligen, Grensmanagement, Handhaving & Opsporing, Defensie/Internationaal en Intelligence (met het Strategisch Informatie Centrum).

Organisatieschema Directie Operaties KMAR

Nationale Operaties (NatOps)

De coördinatie van de inzet van de Marechaussee ten behoeve van de ondersteuning van civiele autoriteiten en de rest van Defensie vindt plaats binnen het cluster Defensie/Internationaal.

Bijzondere eenheden

De Marechaussee heeft voor Nationale Operaties een aantal eenheden die een bijzonder karakter hebben.

Brigade Speciale Beveiligingsopdrachten

De Brigade Speciale Beveiligingsopdrachten (BSB) is onderdeel van de Marechaussee en gericht op speciale beveiligingsopdrachten, zoals persoonsbeveiliging in binnen en buitenland. Zij is ondergebracht bij het district Landelijke en Buitenlandse Eenheden.

Daarnaast heeft de BSB heeft ook een arrestatieteam en een observatie team. Het arrestatieteam van de BSB is tevens onderdeel van de Dienst Speciale Interventies van de Nationale Politie.

Bijstandseenheid

Naast de BSB beschikt de marechaussee over 4 pelotons Bijstands Eenheid (BE). De BE is vooral bedoeld voor bewakings- en beveiligingsopdrachten in het hogere geweldsspectrum. De BE is gevuld met marechaussees die deze taak als neventaak hebben. Op het moment dat zij ingezet worden voor de BE, leggen ze dus tijdelijk hun reguliere taak neer.

Hoog Risico Beveiliging

In het kader van de verhoogde dreiging wordt de Marechaussee uitgebreid met 6 pelotons Hoog Risico Beveiliging (HRB) om verschillende overheidsgebouwen te bewaken en beveiligen. De NCTV bepaald welke gebouwen of personen deze extra beveiliging zullen krijgen. In 2015 worden 2 pelotons gevuld en de andere 4 volgen in 2016. Zij nemen geleidelijk de taak over van de BE die deze beveiliging nu voor haar rekening neemt.

«««

Het CDC heeft Paresto (de Defensie-cateraar) als een van haar bedrijven. Tijdens de NSS in 2014 heeft Paresto talloze maaltijden verzorgd voor onder meer de Politie.

13.8 COMMANDO DIENSTENCENTRA

Het Commando DienstenCentra (CDC) verricht ondersteunende taken voor Defensie. Het zorgt bijvoorbeeld voor voedsel, gezondheidszorg, gebouwen, oefenterreinen, onderwijs en personeelsdiensten. Zo kunnen Marine, Landmacht, Luchtmacht en Marechaussee zich richten op hun belangrijkste hoofdtaak: werken aan vrijheid, veiligheid en welvaart.

Eenheden Commando DienstenCentra

Het CDC kent een grote verscheidenheid aan eenheden, dit komt voort uit de CDC ondersteuning.

Deze ondersteuning bestaat onder andere uit, transport, bewaking, gezondheidszorg, catering en personeelsdiensten.

De eenheden zijn gevormd in 4 divisies en de NLDA:

- Divisie Facilitair en Logistiek
- Divisie Defensie Gezondheidszorg Organisatie
- Divisie Personeel & Organisatie Defensie
- Divisie Vastgoed en Beveiliging
- Nederlandse Defensie Academie (NLDA)

De staf van het CDC wordt gevormd door de Ondersteuningsgroep en het Kabinet. Het organisatieschema staat op de volgende pagina weergegeven.

>>>

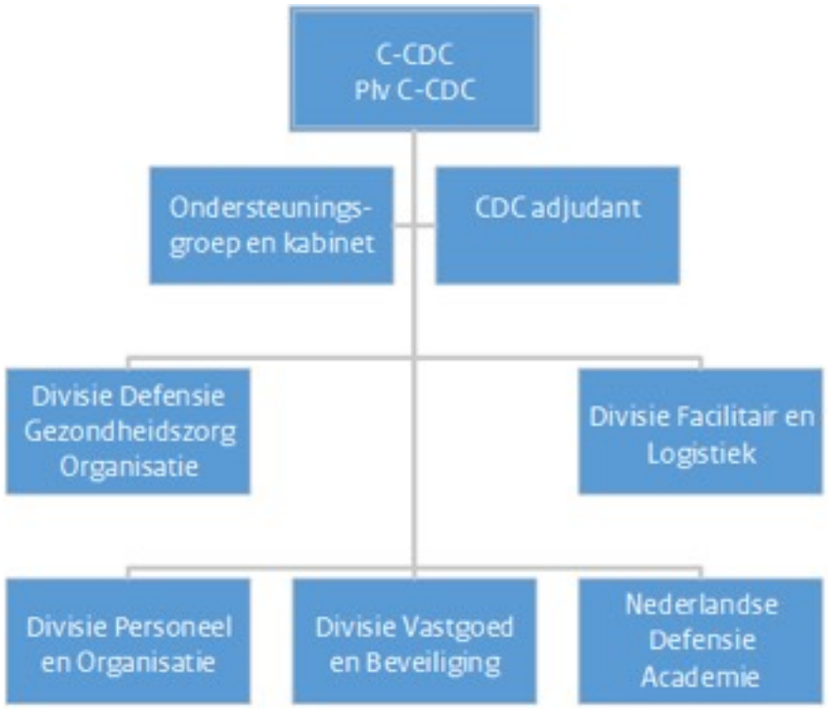

Organisatieschema Commando Dienstencentra

Divisie Facilitair en Logistiek

De Divisie Facilitair en Logistiek (DF&L) heeft een eigen Divisiestaf en bestaat uit de onderdelen die hierna worden toegelicht:

Dienstencentrum Paresto
Verzorgt de catering op ongeveer 90 Defensielocaties in Nederland en Duitsland.

Facilitair Bedrijf Defensie
Levert facilitaire ondersteuning voor Defensie. Denk daarbij aan wasserij, postbezorging, reprografie, magazijnbeheer en servicebalies.

Internationale Ondersteuning Defensie
Ondersteunt Nederlandse Defensiemedewerkers die voor langere tijd werken in het buitenland en het Caribisch gebied. Bijvoorbeeld met huisvesting, visa en vergunningen. Ook internationale eenheden die in Nederland verblijven, kunnen rekenen op deze ondersteuning.

Defensie Verkeers- en Vervoersorganisatie
Verzorgt wereldwijd het transport van personen en goederen. Bijvoorbeeld grote verplaatsingen als eenheden op oefening of uitzending gaan. Dat gebeurt over de weg, door de lucht, over zee of met de trein.

Mediacentrum Defensie
Maakt het werk van de krijgsmacht zichtbaar in beeld en tekst. Het levert foto, video, geluid, grafische en tekstproducties. Bijvoorbeeld voor websites en personeelsbladen. Het centrum heeft een uitgebreid beeldarchief.

Financieel Administratie en Beheer Kantoor
Verwerkt facturen, verleent diensten op het gebied van vorderingenbeheer en beheert de kas en rekeningen van Defensie. Het levert kassiers en kasbeheerders voor uitzendingen en grote oefeningen. Het verzorgt ook de douane- en btw-aangiftes voor heel Defensie.

Bureau Internationale Militaire Sport
Ondersteunt militaire wedstrijdsportbeoefening in binnen- en buitenland. Zo draagt het bij aan de fitheid van militairen.

Tehuis voor oud-militairen en Museum Bronbeek
Biedt ouderenzorg aan veteranen en herdenkt een specifiek (Indisch) verleden.

Divisie Personeel & Organisatie Defensie

De Divisie Personeel & Organisatie Defensie (DPOD), bestaat naast haar eigen divisiestaf (hier Besturing genoemd) uit Dienstencentra en Uitvoeringsbedrijven.

Besturing, Bedrijfsvoering
De sectie Bedrijfsvoering (BV) wordt aangestuurd door de souschef BV. De sectie beoogt en bewaakt kwaliteit en doelmatigheid van de DPOD-ondersteuning en haar bedrijfsvoering. Het kader waarbinnen dit plaatsvindt is

>>>

de rijksbrede, defensiebrede en CDC-brede wet- en regelgeving. De sectie heeft zowel een interne als externe focus. Het bevat de afdelingen:
(1) Vraag en Aanbodmanagement,
(2) Bedrijfsvoering, Informatievoorziening en Kwaliteit en
(3) Interne Ondersteuningsgroep.

Besturing, Regie & Integratie
De sectie Regie & Integratie (R&I) wordt aangestuurd door de souschef R&I. De sectie is het organisatie-element binnen de DPOD dat verantwoordelijk is voor de brugfunctie tussen de Bestuursstaf (beleid) en de Defensieonderdelen (uitvoering) binnen het P&O-domein. Het bevat de afdelingen:
(1) Beleidsimplementatie,
(2) Bedrijfsvoering en Informatievoorziening,
(3) Kwaliteit P&O-domein en
(4) Trends, Onderzoek en Statistiek.

Dienstencentra en Uitvoeringsbedrijven

Management Development
Het waarborgen van een goede bezetting van top- en sleutelfuncties binnen Defensie. Tevens is de (door-)ontwikkeling van het MD-beleid binnen Defensie bij de MD-groep belegd.

Defensie Coördinatie Centrum (DCC)
In samenwerking met Regionale OpleidingsCentra (ROC's) verzorgt het DCC de opleiding Veiligheid en Vakmanschap, dit vormt de komende jaren de kweekvijver voor jong Defensiepersoneel. In deze opleiding leren leerlingen primair een vak op MBO niveau en krijgen ze daarnaast een uitgebreide kennismaking met Defensie.

Diensten Geestelijke Verzorging
De Diensten Geestelijke Verzorging dragen bij aan het (geestelijk) welbevinden van militairen, overig defensiepersoneel, veteranen en het thuisfront, en aan de moraliteit van de krijgsmacht als geheel. Zingeving en ethiek staan hierbij centraal.

Uitvoeringsbedrijf Veteranen, Reservisten, Decoraties
Het uitvoeringsbedrijf Veteranen, Reservisten & Decoraties is het kenniscentrum en uitvoeringsorgaan van Defensie op het gebied van de (na)zorg, erkenning & waardering van veteranen (inclusief post-actieven en militaire oorlogs- en dienstslachtoffers); het beheer van reservisten en decoraties voor defensiemedewerkers.

Uitvoeringsbedrijf Organisatie en Formatie
Het UBOF levert hoogwaardige, eenduidig en defensiebrede ondersteuning bij organisatie- en formatievraagstukken en bij het doorlopen van reorganisatietrajecten evenals de daarmee samenhangende veranderkundige aspecten.

Uitvoeringsbedrijf Personeelsplanning
Het uitvoeringsbedrijf Personeelsplanning draagt bij aan een adequate vulling van de hele defensieorganisatie d.m.v. aanstellingsopdrachten en eenduidige in-, door- en uitstroomplanning.

Uitvoeringsbedrijf Rechtspositie
Levert advies en ondersteuning bij (meer bijzondere) rechtspositionele aangelegenheden, bereidt besluiten voor en levert een bijdrage aan beleidsimplementatie en zorgt zo voor uitvoerbare, eenvoudige regelingen.

Uitvoeringsbedrijf Begeleidings- en bemiddelingsorganisatie
Begeleiding van medewerkers in de herplaatsingsperiode naar buiten Defensie door een ondersteunende en adviserende rol door een reorganisatie of door reguliere uitstroom (Negatief doorstroombesluit FPS, BBT).

Dienstencentrum Human Resources
Is het aanspreekpunt op het gebied van P&O-regelgeving en -systemen van Defensie en de personeels- en salarisadministratie. Daarnaast het aanspreekpunt op het gebied van P&O-regelgeving en -systemen van Defensie en de personeels- en salarisadministratie.

>>>

Dienstencentrum Re-integratie
DCR voert het re-integratiebeleid uit voor heel Defensie op een eenduidige, geharmoniseerde, gestandaardiseerde en transparante wijze. Daarnaast ondersteunt en adviseert zij de beleidsmakers en het lijnmanagement van Defensie.

Dienstencentrum Bedrijfsmaatschappelijk Werk
De bedrijfsmaatschappelijk werkers begeleiden, verwijzen, bemiddelen en adviseren en dragen bij aan het verbeteren van de inzetbaarheid van personeel.

Dienstencentrum Juridische Dienstverlening
JDV adviseert C-CDC en zijn ondercommandanten over juridische vraagstukken. Tevens juridisch advies aan P&O bij rechtspositionele aangelegenheden.

Dienstencentrum Werving en Selectie
Het voorziet door middel van verwerving en selectie de defensieonderdelen in de opgedragen hoeveelheid militair personeel van de juiste kwaliteit.

Defensie Gezondheidszorg Organisatie

Defensie levert hoogwaardige medische zorg aan haar personeel. Ook tijdens uitzending en oefening. De operationele eenheden en gezondheidszorgbedrijven worden hierbij ondersteunt door de divisie Defensie Gezondheidszorg Organisatie (DGO). Defensie Gezondheidszorg Organisatie (DGO), bestaat naast haar staf uit:

Bijzondere Medische Beoordelingen
Het bedrijf voor Bijzondere Medische Beoordelingen (BMB) is expert op arbeidsdeskundig, psychologisch, verzekeringsgeneeskundig en forensisch sociaal psychiatrisch gebied.

Centraal Militair Hospitaal
Het CMH is dé tweedelijns gezondheidszorginstelling van Defensie en een goed geoutilleerd ziekenhuis, waar specialistische zorg wordt verleend. Het calamiteiten hospitaal is in overleg met het UMCU en Min VWS beschikbaar voor de opvang bij calamiteiten. Het CMH telt ongeveer 250 medewerkers die altijd gericht zijn op de inzetbaarheid van de militair.

Coördinatiecentrum Expertise Arbeidsomstandigheden en Gezondheid
Het CEAG ondersteunt Defensie met haar expertise op het gebied van arbeidsomstandigheden en gezondheidsbescherming. Tevens levert het arbo gerelateerd onderzoek, advies en assistentie en verricht audit taken op het gebied van preventieve gezondheidszorg, veiligheid en arbeidsomstandigheden, voedselveiligheid en stralingsbescherming.

Defensie Tandheelkundige Dienst
Tandheelkundige dienst door tandheelkundige centra in het land op defensielocatie.

Eerstelijns Gezondheidszorg Bedrijf
Eerstelijns Gezondheidszorg door gezondheidscentra in het land op defensielocatie.

Instituut Defensie Geneeskundige Opleidingen
Het opleidingsinstituut verzorgt de geneeskundige opleidingen voor de gehele krijgsmacht.

Instituut samenwerking Defensie en Relatieziekenhuizen
Het Instituut samenwerking Defensie en Relatieziekenhuizen (IDR) coördineert de samenwerking van Defensie met civiele ziekenhuizen.

Militair Geneeskundig Logistiek Centrum
De geneeskundig-logistieke ondersteuning d.m.v. verzorgen van levering van het gehele goederenpakket benodigd voor medische, farmaceutische, fysiotherapeutische en tandheelkundige verzorging.

>>>

Militair Revalidatie Centrum
Het revalidatiecentrum is aangesloten bij de brancheorganisatie Revalidatie Nederland, erkend en gecertificeerd en is ingericht voor behandeling van zowel militairen als burgers.

De productgroepen zijn: Neurologie, Trauma & Pijn, Orthopedie en (algemene) Ondersteuning, Arbeidsrevalidatie en Orthopedie Techniek Aardenburg.

Militaire Bloedbank
De bloedvoorziening van militair-geneeskundige eenheden bij operationele inzet in het buitenland en voor leden van het Koninklijk Huis bij (staats)bezoeken aan het buitenland. De MBB is uniek in het produceren van diepgevroren bloedproducten.

Militaire Geestelijke Gezondheidszorg
De Militaire Geestelijke Gezondheidszorg (MGGZ) zet zich in voor een optimale geestelijke gezondheid van actief dienende militairen en veteranen. De MGGZ beschikt over expertise gericht op de behandeling van Post Traumatisch Stress Syndroom (PTSS).

Divisie Vastgoed & Beveiliging (DV&B)

De Divisie Vastgoed & Beveiliging (DV&B) bestaat naast haar eigen divisiestaf uit de volgende onderdelen:

Defensie Bewakings- en BeveiligingsOrganisatie
Zorgt dag en nacht voor de fysieke beveiliging van de te beschermen belangen (TBB) van de Defensieonderdelen binnen het Koninkrijk. Dit wordt gedaan door een combinatie van gewapende interventie, patrouillegang en toegangscontrole. Daarmee ondersteund de DBBO de operationele inzet van Defensie.

Defensie Vastgoed Management
Is verantwoordelijk voor het beheer van het Defensievastgoed en adviseert de Defensiestaf en de Defensieonderdelen over alle aspecten betreffende het vastgoed. Namens Defensie Vastgoedmanagement wordt het daadwerkelijk beheer uitgevoerd door het Rijksvastgoedbedrijf (RVB).

Servicedienst Vastgoed Defensie
Verhelpt storingen, defecten en manco's voor al het defensievastgoed en bijbehorende installaties, ondergebracht bij het RVB. De Servicedienst is verantwoordelijk voor uitvoering van het niet planbare onderhoud, specifiek gaat het om de 24/7 storingsdienst. Daarmee garandeert de Servicedienst de operationele inzet van Defensie.

Nederlandse Defensie Academie

De Nederlandse Defensie Academie (NLDA), bestaat uit:

Koninklijk Instituut voor de Marine
Verzorgt de initiële marine officiersopleidingen voor de militair-wetenschappelijke opleiding, de korte officiersopleiding en de specialistenopleiding.

Koninklijke Militaire Academie
Verzorgt de initiële landmacht, luchtmacht en marechaussee officiersopleidingen voor de militair-wetenschappelijke opleiding, de korte officiersopleiding en de specialistenopleiding.

Instituut Defensie Leergangen
Voorziet in loopbaanopleidingen (Hogere en Middelbare Defensie Vorming HDV/MDV), internationale opleidingen en specifieke opleidingen (oa de attaché cursus).

Faculteit Militaire Wetenschappen
Voorziet en ondersteunt wetenschappelijk onderwijs d.m.v. bachelor en masteropleidingen.

>>>

Nederlands Instituut voor Militaire Historie
Beheert een uniek militair-historisch erfgoed collectie en voert wetenschappelijk onderzoek uit.

Tevens ondersteuning aan divers onderwijsinstellingen en beleidsadviezen aan militaire doctrines.

ExpertiseCentrum Leiderschap Defensie
Ontwikkelt of vergroot de kennis over de kwaliteit van leiderschap en teameffectiviteit door het defensiebreed aanbieden van diverse begeleidings- en ondersteuningsvormen.

Talencentrum Defensie
Voorziet alle taalondersteuning van de krijgsmacht in de vorm van: vertaaldiensten, taalopleidingen, taalondersteuning en (operationele) inzet van tolken.

Ondersteuningsgroep en Kabinet

Ondersteuningsgroep en Kabinet
Het CDC kenmerkt zich door een matrix-organisatie waar andere defensieonderdelen lijnorganisaties zijn. De ondersteuningsgroep heeft alle elementen uit de J-structuur:
- Personeel en Organisatie J1
- Financiën en Control J8
- Communicatie
- Materieellogistiek J4
- Informatievoorziening en -beveiliging J2 en J6

In deze ondersteuningsgroep is een Kernstaf Operationele Ondersteuning aanwezig die de divisies van het CDC ondersteunt. De ‘J3 en J5’ van het CDC. De Kernstaf is de verbindende factor voor zowel externe als interne relaties en valt onder de Groep Vraag- en Aanbodmanagement (GVAM).

Kernstaf
Zij coördineren de activiteiten die de divisies voor elkaar moeten uitvoeren en de activiteiten die door andere defensieonderdelen aan het CDC worden gevraagd.

Om coördinatie van activiteiten ten behoeve van andere defensieonderdelen mogelijk te maken is er in de Kernstaf een liaison (LSO) opgenomen voor elk Defensieonderdeel (inclusief de bestuursstaf) en één voor tweeden (andere departementen) en derden (extern rijksoverheid). Verder bestaat de Kernstaf uit coördinatoren per divisie van het CDC.

Nationale Operaties (NatOps)
De aanvragen voor Militaire Bijstand en Steunverlening komen vanuit DSDops/Natops bij de Kernstaf binnen en worden daar in behandeling genomen en uitgezet bij de verschillende divisies. Bij dit defensieonderdeel CDC is geen specifiek bureau NatOps, maar is de coördinatie ingebed in de normale activiteiten van de Kernstaf Operationele Ondersteuning.

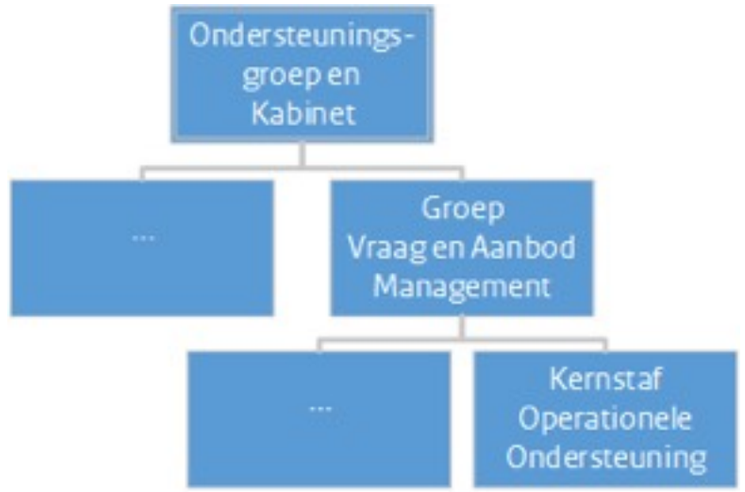

Organisatiestructuur Ondersteuningsgroep en Kabinet

Militair advies wordt zowel in de koude als ook in de warme fase gegeven.

13.9 HET MILITAIR ADVIES

Ondersteuning door Defensie aan de civiele partners begint bij de Militair Adviseur. Op alle niveaus, strategisch, tactisch en operationeel (vanuit de civiele context), borgt Defensie haar adviescapaciteit. Namens de Commandant der Strijdkrachten (CDS) zit de Regionaal Militair Commandant (RMC) in het Beleidsteam en is de Officier Veiligheidsregio (OVR) het eerste aanspreekpunt voor de Veiligheidsregio, de Politie, het OM, de Brandweer of de GHOR en andere partners in de veiligheidsketen. Op het operationele niveau, bij de ingezette eenheden, brengt Defensie een liaison officier (LSO) uit. En voor het noodzakelijke voortzettingsvermogen staan achter deze militaire adviseurs Reserveofficieren klaar zodat de adviescapaciteit altijd beschikbaar is. Op landelijk niveau kan Defensie liaisons inzetten voor het afstemmen van afhankelijkheden en keteneffecten tussen vitale infrastructuren ter voorbereiding op grootschalige calamiteiten en structureel herstel.

De Militair Adviseur is het aanspreekpunt voor de veiligheidspartners op het gebied van de capaciteiten, kennis en kunde die Defensie kan inzetten ten behoeve van de veiligheid in Nederland. De Militair Adviseur heeft gedegen kennis van de militaire organisatie en is door zijn dagelijkse werk in de civiele structuren goed bekend met de veiligheidsorganisatie in Nederland. In de koude fase ondersteunt hij de veiligheidspartners bij scenario-ontwikkeling, het oefenen en trainen. In de warme fase is de Militair Adviseur direct betrokken bij de bestrijding van het incident en zet hij zijn kennis van de militaire organisatie in voor het effectief en efficiënt inzetten van middelen of

>>>

expertise. Enkele van de functionarissen die als militair adviseur optreden worden hieronder benoemd.

Commandant Militaire Middelen

De Commandant Militaire Middelen (CMM) is een functionaris die door het coördinerend OPCO wordt aangewezen als verantwoordelijke voor het onder civiel gezag stellen van militaire capaciteiten in het kader van inzet voor Nationale Operaties. De belangrijkste taken van de CMM zijn:

- Draagt zorg voor de controle op de opgedragen bijstand of steunverlening;
- Draagt zorg voor het voortzettingsvermogen van de ingezette capaciteiten;
- Draagt zorg voor het in- en uitmelden van de opgedragen bijstand of steunverlening;
- Treedt op als bewaker van het mandaat en treedt in die hoedanigheid op als 'Red Card Holder' die optreden buiten het mandaat dient te voorkomen;
- Houdt ruggespraak met de piketofficier NATOPS met betrekking tot mandaatkwesties;
- onderhoudt de contacten tussen DOPS, civiele autoriteiten en de overige defensieonderdelen.

Meestal is er ten behoeve van een inzet één CMM aangewezen, maar voor meerdere parallelle inzetten kunnen er dus meerdere CMM's actief zijn. Bij inzetten met deelname van meerdere krijgsmachtdelen, kunnen er meerdere CMM's aangewezen zijn: CMM-Land, CMM-Lucht en CMM-Maritiem.

Mandataris

Bij zeer omvangrijke inzetten, grote evenementen van nationaal belang, is er een Mandataris van Defensie aangesteld. Dit was het geval bij de NSS in 2014 maar is ook het geval bij een staatsbegrafenis. Naast Defensie hebben dan andere departementen ook een mandataris met betrekking het onderwerp.

Brigades Landmacht

De Brigades van de Landmacht hebben een bijzondere rol in het kader van Nationale Operaties. Zij coördineren de inzet van de eenheden bij Nationale Operaties en fungeren als Militair ActieCentrum (MAC). Binnen het hoofdkwartier van de brigade is in de sectie Operaties (G3) een Operatiecentrum of Militair Actiecentrum opgenomen. Verder is de Regionaal Militair Commandant tevens de plaatsvervanger van de brigadecommandant en zijn de OVR'n administratief ingedeeld bij de brigade.

Deze functies worden hierna nader besproken.

Officier Veiligheidsregio

Defensie heeft aan elke veiligheidsregio een militair adviseur toegevoegd. Deze Officier Veiligheidsregio (OVR) vertegenwoordigt de CDS op het operationele niveau van de veiligheidsregio. De OVR maakt structureel deel uit van de crisismanagementstructuur van de regio waaraan hij is toegevoegd. Hij staat als zodanig ook genoemd als Defensie-liaison in het Landelijk Convenant Samenwerkingsafspraken. De OVR is administratief geplaatst bij de brigade. Ondanks dat de brigades onderdeel zijn van de Landmacht, zijn de OVR-en afkomstig uit alle krijgsmachtdelen. Afhankelijk van het zwaartepunt van een regio kan een OVR ook afkomstig zijn van de Koninklijke Luchtmacht, de Marine of de Marechaussee. De OVR wordt ondersteund door reservisten die het mogelijk maken om 24 uur per dag, 7 dagen per week een OVR in de regio beschikbaar te hebben voor de civiele partners.

De belangrijkste taken van de OVR zijn:

- Vertegenwoordigt Defensie in de hem opgedragen regio;
- Treedt op als militair adviseur op het niveau van de Veiligheidsregio, (Regionaal) Operationeel Team, Openbaar Ministerie (OM), (regionale eenheid van de) Politie of Burgemeester. In deze hoedanigheid is de OVR

>>>

(mede-) verantwoordelijk voor het begeleiden van de aanvraag voor militaire bijstand of steunverlening;

- Zorgt voor integrale voorbereiding op en coördinatie van militaire bijstand en steunverlening door in alle fases van de rampenbestrijding en/of crisisbeheersing actief deel te nemen en zo invulling te geven aan voorbereiding, coördinatie, uitvoering en evaluatie van maatregelen in de veiligheidsketen;
- Stimuleert vroegtijdige betrokkenheid binnen de politieorganisatie bij het voorbereiden van politieacties waarbij een beroep wordt gedaan op defensiecapaciteiten;
- Draagt bij aan de organisatie van multidisciplinaire oefeningen;
- Participeert als volwaardig lid van het Regionaal Operationeel Team, binnen de gegeven mogelijkheden;
- Treedt op als intermediair tussen (delen van) Defensie en de civiele autoriteiten bij voorbereiding op en uitvoering van inzet van Defensie capaciteiten.

Het militair advies omvat meer dan alleen het voorstellen van capaciteiten van Defensie die bij kunnen dragen aan het bestrijden van de ramp of de crisis. De militair adviseur participeert volwaardig als partij in het ROT en zal daar bijdragen aan de vorming van scenario's, voorstellen doen om met de middelen van de regio en de capaciteiten van Defensie in diverse samenstellingen het gewenste effect te bereiken. Daarbij zullen opties ontstaan die bestaan uit combinaties van capaciteiten van Defensie en middelen uit de regio die de civiele autoriteit in staat moeten stellen een keuze uit die opties te maken. Dit is een gegarandeerde capaciteit.

Sectie G3, bureau NATOPS

De Sectie G3 is binnen het brigadehoofdkwartier verantwoordelijk voor het voorbereiden, uitvoeren en afronden van de operaties. Binnen de Sectie G3 is een aparte functionaris die optreedt als specialist Nationale Operaties, het hoofd van het bureau NATOPS. De belangrijkste taken van deze functionaris zijn:

- Is in voorkomend geval waarnemer van de Regionaal Militair Commandant;
- Treedt op als Militair Adviseur op het niveau van het Bestuur van de Veiligheidsregio, (Regionaal of Gemeentelijk) Beleidsteam (RBT/GBT). Het tactisch / strategisch niveau;
- Geeft leiding aan de Officieren Veiligheidsregio in het gebied van verantwoordelijkheid van de brigade;
- Draagt zorg voor begeleiding van de Officieren Veiligheidsregio bij het optreden als militair adviseur op het niveau van de Veiligheidsregio, (Regionaal) Operationeel Team of Burgemeester;
- Draagt zorg voor begeleiding van de Officieren Veiligheidsregio bij het opstellen en invullen van de aanvraag Militaire Bijstand en/of Militaire Steunverlening Openbaar Belang. Hierbij is het vooral van belang dat de juridische grondslag juist is en dat de argumentatie en onderbouwing sluitend is.

Regionaal Militair Commandant

De Regionaal Militair Commandant (RMC), tevens plaatsvervangend brigadecommandant, is een officiële functie die in de "Regeling militaire gezagsdragers" buitengewone bevoegdheden krijgt toegekend. De RMC is geen commandant in de normaal gangbare militaire term omdat hij geen eigen

>>>

troepen onder zijn bevel heeft. De RMC vervult een belangrijke rol als militair adviseur in de relatie met de civiele autoriteiten in het gebied van verantwoordelijkheid. De belangrijkste taken van de RMC zijn:

- Rijksheer namens Defensie;
- Treedt op als militair adviseur op het niveau van het bestuur van de Veiligheidsregio, de Commissaris van de Koning en het (Regionaal of Gemeentelijk) Beleidsteam (RBT/GBT). Het tactisch / strategisch niveau;
- Treedt veelal op als CMM in geval van een Nationale Operatie in zijn “gebied van verantwoordelijkheid”.

Officier Beleidsteam (OBT)

De RMC heeft meerdere Veiligheidsregio’s in zijn gebied en kan bij een grotere crisis of ramp onmogelijk bij alle RBT-of GBT-vergaderingen aanwezig zijn. Naast dat binnen het hoofdkwartier van de brigade andere functionarissen beschikbaar zijn die hem kunnen waarnemen (zoals het Hoofd G3 NatOps) is er voor elke regio een reserveofficier beschikbaar die als Officier Beleidsteam (OBT) kan functioneren en in plaats van de RMC bij een RBT (of GBT) aanwezig kan zijn.

Militair ActieCentrum

Wanneer eenheden worden ingezet ter ondersteuning van de civiele autoriteiten zal Defensie net als de andere hulpverleningsdiensten een actiecentrum (het Militair AC) openen om de coördinatie van de ingezette eenheden te verrichten. Zij dragen zorg voor een compleet beeld van de inzet ten behoeve van de Commandant Militaire Middelen (CMM) en zullen desnoods namens hem bijsturen in de inzet. Wanneer een inzet buiten haar mandaat dreigt te raken kan het MAC de CMM informeren en zal hij als ”red card holder” ingrijpen.

Het MAC coördineert de inzet, draagt zorg voor een vlekkeloze voortzetting van de inzet en zal waar nodig een liaison uitzenden om nabij het incident een contactpersoon te hebben tussen civiele autoriteiten, ingezette eenheden en het MAC.

Operationeel ondersteuningscommando Land (OOCL)

De plaatsvervangend commandant OOCL is tevens commandant Stafdetachement Nationale Operaties (SDNO). Dit stafdetachement ondersteunt de Landelijk Operationele Staf (LOS) bij grootschalige rampen of crises bij planvorming en coördinatie. Zie verder bij paragraaf 17.3.

NatOps bij de krijgsmachtdelen of organisatiedelen

De commando’s van de krijgsmachtdelen en organisatiedelen hebben ook een bureau Nationale Operaties. Bij de betreffende paragrafen is beschreven waar zij zich in de organisatie bevinden. De taken zijn vergelijkbaar met die van de G3 van de brigades. Zeker bij de Luchtmacht (in de A3), Marine (in de N3), en het CDC waar verder geen andere NatOps-organisatie of -functionaris aanwezig is, vervullen zij een rol die vergelijkbaar is met het hoofd NatOps van de brigade.

Het bureau NatOps van de Landmacht coördineert overkoepelend over de 3 brigades de inzet en de beschikbare capaciteiten voor nationale inzet. Ook is zij, namens C-LAS, de afdeling die zich beleidsmatig met nationale operaties binnen de Landmacht bezig houdt.

DS-DOPS J3 Natops

Naast de in paragraaf 13.3 genoemde taken zal vanuit DS-DOPS natuurlijk ook militair advies uitgebracht worden aan civiele instanties (strategisch). Soms in de vorm van Liaison namens Defensie, soms als vaste deelnemer in gremia.

>>>

(permanente) Liaisons

Defensie is bij verschillende organisaties en departementen (ad-hoc en permanent) vertegenwoordigd of heeft liaisons geplaatst om namens Defensie als militair adviseur op te treden binnen bijvoorbeeld het DCC en de belangen te behartigen (tactisch en strategisch). Tevens zullen ze veelal als adviseur functioneren bij de voorbereiding van departementale crisisplannen.

Bij de volgende organisaties of gremia is Defensie vertegenwoordigd of heeft liaisons uitgebracht:

- Ministerie van Veiligheid & Justitie;
- de NCTV;
- het LOCC;
- Ministerie van BZK;
- Ministerie van EZ;
- ICCb.

Defensie Expertise Centrum Grondgebonden Nationale Inzet

Het Defensie Expertise Centrum Grondgebonden Nationale Inzet (DEC-GNI) is een eenheid in ontwikkeling. Dit kennis- en expertisecentrum is ondergebracht bij het Land Warfare Centre (LWC) van de Landmacht. Zij draagt zorg voor de borging van de kennis over Militaire Bijstand en Steunverlening en kan daar waar nodig specifieke (civiele) expertise betrekken uit het CMI-Co.

14

NATIONALE OPERATIES

14.1 HOOFDPROCESSEN DEFENSIE (NATOPS)

Er zijn verschillende vormen van nationale operaties. Ze zijn in paragraaf 1.6 al aangehaald. In dit hoofdstuk wordt nader ingegaan op de volgende vormen van Nationale Operaties:

- Militaire bijstand:
  - Ingeval van een ramp of crisis of de vrees voor het ontstaan daarvan;
  - Handhaving van de openbare orde;
  - Strafrechtelijke handhaving van de rechtsorde;
  - Bijzondere militaire bijstand.
- Militaire steunverlening in het openbaar belang;
- Maatschappelijke dienstverlening;
- Host-nation support;
- Expeditionaire logistieke ondersteuning;
- (internationale) Noodhulp en humanitaire hulpverlening.

Ceremoniële taken zijn weliswaar als nationale taken te beschouwen maar worden door het Kabinet van de CDS gecoördineerd en uitgevoerd door de Operationele Commando's.

Nationale Operaties kunnen een incidenteel en structureel karakter hebben (zie paragraaf 16.3). Wanneer een taak vaak voorkomt of alleen maar door Defensie kan worden uitgevoerd, zijn dat veelal structurele taken van Defensie geworden. Die taken zijn pas dan structureel als er op enigerlei wijze een permanente regeling voor is getroffen door een wet, (ministeriële) rege-

>>>

ling of convenant.

De vraag of Defensie die bijstand, steun- of dienstverlening mag leveren wordt beantwoord in het aanvraagtraject. Daarbij dient de aanvraag te zijn gebaseerd op een wetsartikel, een interne regeling van Defensie of een convenant. Valt een aanvraag niet binnen de hieronder staande wetten en regelingen en bestaat er geen convenant of arrangement voor de inzet, dan zal een aanvraag niet in behandeling kunnen worden genomen. Het is dus van belang dat de aanvraag op de juiste gronden wordt ingediend en met de juiste omschrijving en langs de juiste aanvraagroute. De militair adviseur (zie paragraaf 13.9) is bij uitstek de persoon die de aanvrager kan ondersteunen bij de juiste formulering van de aanvraag.

De procedureschema's van de diverse soorten aanvragen staan in de bijlagen 14b tot en met 14r opgenomen.

De wettelijke grondslagen waar deze taken door ontstaan of waaronder zij plaatsvinden staan in hoofdstuk 15.

De verrekening van de kosten voor deze nationale operaties zijn voor wat betreft de militaire bijstand en steunverlening (paragraaf 14.2) geregeld in het Convenant FNIK (Financiering en verrekening Militaire Bijstand en Steunverlening in het Openbaar Belang, paragraaf 14.2). De belangrijkste elementen uit dit convenant zijn opgenomen in Bijlage 13.

Bij een frontale botsing tussen 2 goederenlocomotieven in Barendrecht kwamen de locs vast te zitten onder een viaduct. Met behulp van een Leopard bergingstank lukte het ze los te trekken.

14.2 MILITAIRE BIJSTAND EN STEUNVERLENING

Militaire Bijstand op grond van Wet Veiligheidsregio's

Op grond van artikel 51, lid 3 van de Wet Veiligheidsregio's kan de Minister van Veiligheid en Justitie zich in bijzondere gevallen, bij een ramp, ongeval, crisis of incident, wenden tot de Minister van Defensie met een verzoek om Militaire Bijstand. De procedure staat beschreven in bijlage 14b.

Militaire Bijstand op grond van de Politiewet 2012

Op grond van artikel 57 en 58 van de Politiewet 2012 kan de Minister van Veiligheid en Justitie bepalen dat er bijstand wordt verleend door Defensie. Dit gebeurt in overeenstemming met de Minister van Defensie die be-

>>>

paald op welke wijze deze bijstand wordt verleend. Artikel 57 betreft de bijstand door de Koninklijke Marechaussee, waarbij onder deze bijstand niet wordt verstaan de in artikel 4 genoemde politietaken. Artikel 58 betreft de bijstand die wordt verleend door andere delen van de krijgsmacht, niet zijnde de Koninklijke Marechaussee.

De bijstand die op grond van artikel 57 en 58 wordt verleend kan zowel op grond van de handhaving van de openbare orde en veiligheid worden aangevraagd (door de burgemeester), als op grond van de strafrechtelijke handhaving van de rechtsorde (aangevraagd door de (hoofd-)officier van Justitie).

De procedures zijn beschreven in bijlage 14c (Art 57 OO&V), bijlage 14d (Art 57 SHRO), bijlage 14e (Art 58 OO&V) en bijlage 14f (Art 58 SHRO).

Bijzondere bijstandsvormen (bijzondere bijstandseenheden)

Alhoewel Militaire Bijstand op grond van artikel 59 van de Politiewet 2012 (bijzondere bijstandseenheden) een inzet is van Defensie in het kader van de Nationale Operaties, verloopt de aanvraag en inzet op een afwijkende wijze. Het is mogelijk dat, gebaseerd op de inzet onder artikel 59, aanvullende Militaire Bijstand wordt gevraagd ter ondersteuning van de ingezette speciale eenheden. Deze aanvullende inzet (conform artikel 58) wordt wel op de normale wijze aangevraagd.

De alarmering van de speciale eenheden van het nationale stelsel verloopt rechtstreeks via de landelijke eenheid van de Nationale Politie. De Dienst Speciale Interventies van Defensie maakt deel uit van het nationale stelsel. De Officier van Justitie dient een aanvraag om bijstand in met een plan van inzet bij het College van Procureurs-Generaal (CPG) dat in bepaalde gevallen gemandateerd is hierover te beslissen. Het gaat dan om de volgende situaties:

- Situaties die vallen binnen door de Minister van Veiligheid en Justitie (in overeenstemming met de Minister van Defensie) vastgestelde standaardscenario's;

en

- Niet op meerdere locaties tegelijk plaatsvinden met onderling verband of waar op enige andere wijze een groot nationaal belang in het geding is;

en

- Niet omvatten de inzet van het M-Squadron van de NL Maritime Special Operations Forces (NLMARSOF) (voorheen Unit Interventie Mariniers (UIM)).

In alle andere gevallen zal de Minister van Veiligheid en Justitie de beslissingsbevoegdheid aan zich houden. Indien het M-Squadron wordt ingezet, zal de Minister van Defensie worden geconsulteerd.

De Minister van Veiligheid en Justitie laat zich in een nationale situatie adviseren door zijn beleidsteam alvorens over het plan van inzet te beslissen. Defensie neemt, vertegenwoordigd door de Directie Juridische Zaken (DJZ), deel aan dat beleidsteam. DJZ informeert de Secretaris-generaal (SG), de Commandant der Strijdkrachten (CDS) en de Directie Communicatie (DCO).

De Minister van Defensie en de Minister-President worden door de Minister van Veiligheid en Justitie of door de Nationaal Coördinator Terrorismebestrijding en Veiligheid (NCTV) onverwijld in kennis gesteld van een besluit tot inzet van een speciale eenheid, indien mogelijk voorafgaand aan de daadwerkelijke inzet.

Bijzondere bijstandsvormen (bijstand door de EOD)

Voor inzet voor het ruimen van explosieven door de EOD geldt een afwijkende procedure. Door de specifieke expertise heeft de EOD een unieke positie waarin de EOD direct door hulpverleningsdiensten wordt ingelicht.

Er wordt onderscheid gemaakt in inzet voor het ruimen van aangetroffen conventionele explosieven en inzet voor het ruimen van aangetroffen geïmproviseerde explosieven. CBRN explosieven zijn daarbij inbegrepen. Indien explosieven vermoedelijk aanwezig zijn, dus niet aangetroffen, zoals bij bijvoorbeeld een huiszoeking, geldt de procedure voor het aanvragen van bijstand conform inzet in het kader van Politiewet artikel 58 onverkort.

De procedure die geldt bij het aantreffen van conventionele explosieven aan land is beschreven in bijlage 14m. De procedure die geldt bij aantreffen van conventionele explosieven op zee is beschreven in bijlage … [nieuw]. Bij het aantreffen van verdachte objecten geldt het Protocol Verdachte Objecten (PVO) dat door MinBZK is opgesteld. De meldingsprocedure daarvan is ook opgenomen in bijlage 14m. Het PVO is niet openbaar maar voor hulpverleningsdiensten aan te vragen via het Infopunt Veiligheid van dit Ministerie.

Militaire Steunverlening in het Openbaar Belang

Militaire Steunverlening in het Openbaar Belang (MSOB) is de inzet van de krijgsmacht, niet zijnde Militaire Bijstand, ten behoeve van een bestuursorgaan in het kader van een Openbaar Belang. Nederland kent talloze bestuursorganen.

Voor de steunverlening ten behoeve van de bestuursorganen: Minister, Commissaris van de Koning, Burgemeester en Dijkgraaf zijn richtlijnen opgesteld door de Minister van Defensie. Dit is de ministeriële regeling “Militaire Steunverlening in het Openbaar Belang”. Daarin zijn procedures opgesteld voor alle instanties binnen de defensieorganisatie die betrokken (kunnen) zijn bij de behandeling en afhandeling van aanvragen. De Regeling MSOB is van toepassing in Nederland. In principe geldt de regeling dus niet voor Caribisch Nederland, maar kan de regeling daar wel naar analogie worden toegepast.

Een bestuursorgaan heeft een taak. Deze taak kan een verplichting zijn vanuit de overheid en een openbaar belang dienen. Wanneer het bestuursorgaan niet zelf, niet tijdig of niet afdoende zo’n verplichte taak kan uitvoeren, kan zij Militaire Steunverlening aanvragen. Het bestuursorgaan dient te motiveren waarom in de gevraagde capaciteit niet zelf kan worden voorzien en bovendien moet gemotiveerd worden waarom geen opdracht aan een civiele marktpartij kan worden gegund (non-concurrentie beding). Deze laatste voorwaarde wordt niet gesteld aan een aanvraag die rechtstreeks door een minister wordt ingediend (MSOB Interdepartementaal). Zie voor opmerkingen hierover bij de noten in Bijlage 12.

MSOB wordt altijd ongewapend uitgevoerd.

De aanvraagprocedures staan beschreven in bijlage 14g (gewone MSOB) en bijlage 14h (MSOB interdepartementaal).

Militaire Bijstand in het Caribische gebied

Het Caribische deel van het Koninkrijk bestaat uit 2 soorten eilanden: Aruba, Curaçao en Sint Maarten zijn landen binnen het Koninkrijk. Bonaire, Sint Eustatius en Saba zijn bijzondere gemeenten. Bij de omvorming van de Nederlandse Antillen als land naar de 3 landen en de 3 gemeenten op 10 oktober 2010, zijn er wetten en regelingen ingesteld om de positie en ondersteuning van de landen binnen het Koninkrijk te bepalen. Onderstaand wordt aangegeven op basis van welke regeling of wet de verschillende soorten bijstand en steunverlening zijn georganiseerd.

Aruba, Curaçao en Sint Maarten

Militaire Bijstand ten behoeve van de inwendige veiligheid en de openbare orde in Aruba, Curaçao en Sint Maarten (Harde Bijstand) wordt verleend op grond van artikel 1 lid 2 van het Koninklijk Besluit van 3 juli 1987 betreffende Aanwijzingen inzake de inzet van de Krijgsmacht in Aruba, Curaçao en Sint Maarten. Militaire Bijstand in geval van een orkaan of een andere calamiteit (Zachte Bijstand) wordt verleend op basis van artikel 3 van het Besluit.

Aanvraagprocedures zijn weergegeven in bijlage 14i (Art 1 lid 2) en bij- >>>

lage 14j (Art 3).

Zachte Bijstand vindt in beginsel ongewapend plaats en is gericht op het ondersteunen van de lokale bevolking en de lokale autoriteiten bij het verlenen van hulp. De veiligheidssituatie na een calamiteit kan echter inzet van bewapend bewakingspersoneel noodzakelijk maken, of een geleidelijke overgang naar handhaving van de openbare orde met zich mee brengen. Daardoor kan vermenging plaatsvinden van de twee vormen van bijstand. Op dat moment is vaak onvoldoende tijd om de aanvraagprocedure voor Harde Bijstand alsnog te laten plaatsvinden. Het verdient daarom de voorkeur om zodra enige noodzaak van gewapende militairen wordt voorzien, zo spoedig mogelijk de goedkeuringsprocedure voor bijstand ter handhaving van de openbare orde en veiligheid dan wel de strafrechtelijke handhaving van de rechtsorde op te starten. Zo nodig kan de toestemming voor inzet in Harde Bijstand worden 'vastgehouden' op het niveau van Commandant Zeemacht Caribisch Gebied (CZMCARIB) om te worden toegepast naar bevind van zaken.

Indachtig deze mogelijke – en in de praktijk vaak voorkomende – overgang van de ene vorm van bijstand naar de andere, is in 2000 tussen de Directie Juridische Zaken (DJZ) en CZMCARIB, in overleg met de Commandant Zeestrijdkrachten, afgesproken dat in te zetten militairen in alle gevallen (dus ook bij inzet in het kader van Zachte Bijstand) wel al het persoonlijk wapen mogen meenemen met daarop geplaatst een lege patroonhouder. Tevens is het toegestaan een volle patroonhouder op de man te dragen. Het omwisselen van de lege patroonhouder door de volle is pas toegestaan ter voorbereiding op daadwerkelijk gebruik van het vuurwapen ter zelfverdediging of na verkregen toestemming voor inzet in Harde Bijstand. Voor het militair personeel geldt bij gewapende inzet bij Harde Bijstand een reeds vastgestelde standaard geweldsinstructie. Uitgifte daarvan door CZMCARIB vereist voorafgaande toestemming van DJZ, die als procesbewaker optreedt voor de goedkeuringsprocedure voor de bijstandsaanvraag.

Indien de capaciteit van CZMCARIB ontoereikend is om in de gevraagde Zachte Bijstand te voorzien, zal CZMCARIB aanvullende capaciteit vanuit Nederland moeten aanvragen. Hiertoe neemt CZMCARIB contact op met het Defensie Operatie Centrum (DOC) dat vervolgens de Directie Operaties (DOPS) en DJZ informeert. Aan deze aanvullende inzet voor Zachte Bijstand is in beginsel geen formele (additionele) goedkeuringsprocedure verbonden. Leidt de gevraagde bijstand tot conflicten met andere operationele inzet die in de visie van de Commandant der Strijdkrachten (CDS) niet (meer) verantwoord is, dan dient te worden opgeschaald naar nationale calamiteitenbesluitvorming. Op dat moment zal het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties door DJZ overeenkomstig worden geïnformeerd en zal het DOC het Nationaal CrisisCentrum (NCC) informeren. Verdere bijstandsaanvragen zullen dan door het NCC worden gecoördineerd terwijl de besluitvorming plaatsvindt in de Interdepartementale Commissie Crisisbeheersing (ICCb) of de Ministeriële Commissie Crisisbeheersing (MCCb).

Er bestaan geen formele regelingen inzake bijzondere bijstand, steunverlening in het openbaar belang of maatschappelijke dienstverlening voor Aruba, Curaçao en Sint Maarten. Aanvragen of situaties die aanleiding geven tot een noodzaak tot inzet in dat kader dienen per geval beoordeeld te worden, in overleg met de betrokken departementen.

Bonaire, Sint Eustatius en Saba (Caribisch Nederland)

Militaire Bijstand ter handhaving van de openbare orde, handhaving van de rechtsorde of voor diensten ten behoeve van justitie in Caribisch Nederland is gebaseerd op de artikelen 6 tot en met 9 van de Veiligheidswet BES (bepalingen over de Politie en over de brandweerzorg, de rampenbestrijding en de crisisbeheersing op Bonaire, Sint Eustatius en Saba). De bijstand wordt in beginsel door de Marechaussee geleverd, aan wie in Carbisch Nederland een deel van de politietaak is toegewezen. In uitzonderlijke gevallen, dat wil zeggen als de KMar kwalitatief of kwantitatief niet in de gevraagd bijstand kan voorzien, kunnen ook overige delen van de Krijgsmacht worden inge-

zet. >>>

In de Veiligheidswet BES is geen onderscheid gemaakt tussen Harde Bijstand en Zachte Bijstand. Echter, de artikelen 6 tot en met 9 vertonen grote overeenkomst met de artikelen 57 tot en met 59 van de Politiewet 2012 en kunnen als zodanig als Harde Bijstand worden aangemerkt. Artikel 58 van de wet is te vergelijken met artikel 51 van de Wet Veiligheidsregio. Belangrijk verschil in de afhandeling van de aanvraag tot bijstand is dat op de aanvragen voor Caribisch Nederland door de Minister van Defensie wordt beslist waar in Nederland de Minister van Veiligheid en Justitie besluit. Dit laatst geldt niet voor de bijzondere bijstand (inzet van speciale eenheden zoals de DSI), hier beslist ook in Caribisch Nederland de Minister van Veiligheid en Justitie. Een besluit tot bijstand in het kader van artikel 58 Veiligheidswet BES is gemandateerd aan CZMCARIB.

De aanvraagprocedures zijn weergegeven in bijlage 14k (Art 6 t/m 9) en bijlage 14l (Art 58).

Er bestaan geen formele regelingen inzake bijzondere bijstand, steunverlening in het openbaar belang of maatschappelijke dienstverlening voor Caribisch Nederland. Aanvragen of situaties die aanleiding geven tot een noodzaak tot inzet in dat kader, worden analoog aan de bestaande regelingen voor Nederland afgehandeld.

Inzetten in het kader van Nationale Operaties

Omdat de Militaire Bijstand en Steunverlening, zoals in dit hoofdstuk beschreven, inzet van Defensie ten behoeve van Nederland (en het Caribisch deel van het Koninkrijk) betreft, worden dit ook wel Nationale Inzetten genoemd. Nevenstaande infographic geeft het aantal inzetten weer in de afgelopen jaren.

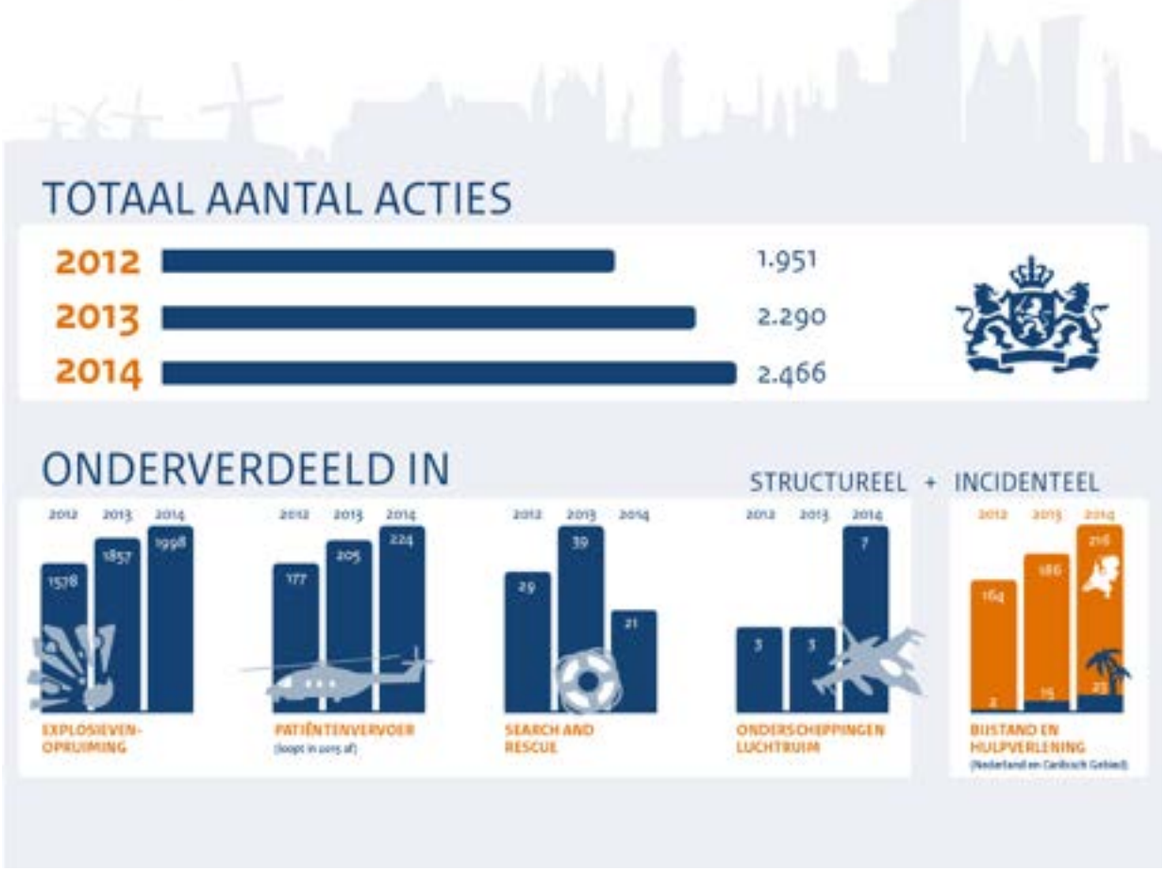

Defensie-inzetten in de de afgelopen jaren in het kader van Militaire Bijstand en -Steunverlening

Financiering en verrekening Militaire Bijstand en Steunverlening in het Openbaar Belang

Defensie is zelf verantwoordelijk voor de instandhouding en gereedstelling. Additionele uitgaven in het kader van Militaire Bijstand en Militaire Steunverlening worden exogeen gefinancierd. Hiervoor is het convenant Financiering Nationale Inzet Krijgsmacht (FNIK) ontwikkeld. De FNIK zorgt voor een eenduidige, effectieve en efficiënte wijze van verrekening van de additionele kosten die door Defensie zijn gemaakt ten behoeve van Nationale Operaties.

Het convenant tussen de Ministeries van Defensie, Binnenlandse Zaken en Koninkrijkrelaties en Justitie (nu Veiligheid en Justitie), dat geldig is met ingang van 1 januari 2010, regelt dat alle inzet van Defensie in het kader van Nationale Operaties wordt gefinancierd door een jaarlijkse toevoeging aan de begroting van Defensie van € 3.080.000 (nieuw bedrag per 1 januari 2015, was voorheen € 2.250.000). Deze toevoeging wordt betaald door de Nederlandse gemeenten vanuit het Gemeentefonds (€ 1.822.857,00), het Ministerie van Veiligheid en Justitie (€ 1.131.429,00) en de overzeese rijksdelen (het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, € 125.714,00). Niet gefinancierd zijn inzetten van de Krijgsmacht in het kader van Maatschappelijke Dienstverlening (zie paragraaf 14.3), Host Nation Support (zie paragraaf 14.4) of (Internationale) Noodhulp (zie paragraaf 14.6).

Het convenant heeft geen invloed op de procedures en werkwijze bij het aanvragen van Militaire Bijstand en/of Militaire Steunverlening in het Openbaar Belang. Defensie verplicht zich tot het leveren van bijstand en/of steun ongeacht de werkelijke kosten die worden gemaakt met dien verstande dat, indien een beroep op Defensie wordt gedaan en de inzet van een dermate grote omvang is dat het budget in één keer wordt overschreden, met partijen afspraken worden gemaakt over nadere financiering van de inzet in dat jaar.

Het convenant Financiering Nationale Inzet Krijgsmacht is tot wederopzegging geldig en wordt elke twee jaar geëvalueerd. Indien daar aanleiding toe is wordt de jaarlijkse vergoeding bijgesteld.

De regeling staat in bijlage 13.

Militairen ondersteunen evenementen door aan deelnemers waterflessen uit te reiken.

14.3 MAATSCHAPPELIJKE DIENSTVERLENING

Maatschappelijke Dienstverlening heeft betrekking op door Defensie te leveren goederen en/of diensten zonder een wettelijke grondslag. Onder Maatschappelijke Dienstverlening (MADI) wordt verstaan het ten behoeve van derden (niet zijnde een persoon of instantie behorende tot de (Rijks-)overheid) op incidentele basis inzetten van personeel en/of materieel ter ondersteuning van een charitatief doel, uit oogpunt van goed nabuurschap of ter bevordering van de positieve beeldvorming van Defensie. Indien maatschappelijke dienstverlening wordt aangevraagd door een (rijks-)overheidsinstantie dan dient te worden teruggegrepen op de Regeling Maatschappelijke Steunverlening in het Openbaar Belang (paragraaf 14.2).

Het uitvoeren van MADI kan snel worden uitgelegd als het verrichten van (commerciële) activiteiten door de overheid en daarmee verstorend werken voor civiele marktpartijen. Het is om die reden dan ook dat MADI met grote terughoudendheid wordt ingezet. Het uitgangspunt is ‘nee – tenzij’ waarbij het ‘tenzij’ wordt ingevuld aan de hand van de voor deze inzet vastgestelde criteria en voorwaarden. Wanneer vanwege de financiële mogelijkheden ven een instelling een normale civiele uitvoering van diensten onmoge-

>>>

lijk maken en de uitvoering van de taak van die instelling daarmee in gevaar komt, is een non-concurrentiebeding niet van toepassing.

De bevoegdheid voor MADI is gemandateerd aan de commandanten van de krijgsmachtdelen met dien verstande dat indien de aanvraag politiek gevoelig is, dan wel een principieel beleidsmatig karakter heeft of van groot publicitair belang is, de toestemming moet worden verleend door de Minister van Defensie. De commandanten van de krijgsmachtdelen kunnen onder mandaat MADI verlenen.

MADI mag nimmer voor Defensie branchevreemde activiteiten bevatten en moet diensten betreffen die behoren tot of in het verlengde liggen van de normale hoofdtaken van Defensie en van het betreffende defensieonderdeel in het bijzonder.

In gevallen dat de MADI wordt aangevraagd buiten Nederland moet het doel en de betrokken personen of instanties passen in het gevoerde Nederlands buitenlands beleid. Met Ministerie van Defensie moet daarom inzicht hebben in de achtergronden van de aanvragende personen en/of instanties. Buiten Nederland worden in principe alleen diensten verleend aan gerenommeerde humanitaire organisaties zoals het (Nederlandse) Rode Kruis. Bij dienstverlening aan andere, minder bekende, humanitaire organisaties zal een voor het Ministerie van Defensie aanvaardbaar plan van aanpak moeten worden overlegd aan de hand waarvan het Ministerie van Defensie voldoende vertrouwen kan krijgen dat de hulp ook daadwerkelijk terecht komt bij degenen die deze hulp nodig hebben. Afstemming met het Ministerie van Buitenlandse Zaken is noodzakelijk.

De aanvraagprocedure is opgenomen in bijlage 14q.

Recente voorbeelden van Maatschappelijke Dienstverlening zijn:
- Pontonbrug bij Cuijk voor de Vierdaagse (jaarlijks)
- Transport van de 5 goederenwagons t.b.v. het herinneringscentrum Kamp Westerbork (december 2014)
- Transport van een drukpers van verzetskrant Trouw naar het Drukkerijmuseum in Meppel (april 2015)
- Transport van daken voor een Atlantikwall bunker in Noordwijk (met Chinook helikopter, maart 2015)

De traditionele pontonbrug bij Cuijk over de Maas tijdens de Vierdaagse van Nijmegen is een voorbeeld van Maatschappelijke Dienstverlening

Wanneer grote troepenverplaatsingen plaatsvinden van NATO-collega's over Nederlands grondgebied, worden zij ondersteund door Defensie. De laatste grote operaties waren tijdens de eerste Golf-oorlog en de Irak-oorlog. Tijdens de oefening Reforger in 1984 is het grootschalig geoefend.

14.4 GASTLANDSTEUN

Host Nation Support (HNS) – gastlandsteun – omvat de civiele en militaire ondersteuning die Nederland levert aan bondgenootschappelijke eenheden en aan NAVO-organisaties, die verblijven en/of verplaatsen over Nederlands grondgebied. Het gaat daarbij primair om verblijf en verplaatsing in het kader van internationale missies, oefeningen en (strategische) verplaatsingen. Verblijf in Nederland in het kader van een inzet in dit land vanwege crisisbeheersing en rampenbestrijding valt hier niet direct onder.

De Commandant der Strijdkrachten (CDS) is uiteindelijk verantwoordelijk voor de uitvoering van de Host Nation Support maar heeft de operationele taken gedelegeerd naar de krijgmachtdelen die betrokken zijn bij de normale dagelijkse uitvoering:

a. De Landmacht is verantwoordelijk voor de coördinatie en planning van alle HNS, de Noord-Atlantische VerdragsOrganisatie (NAVO) overeengekomen procedures voor HNS en het 'Eventualiteitenplan HNS' (contingency plan HNS - CP HNS), met uitzondering van wat onder b. is verwoord;

b. De Marine is verantwoordelijk voor de coördinatie van HNS direct

>>>

gekoppeld aan bezoek van gastschepen aan Nederlandse havens. Het gaat dan om bezoekende schepen waarbij geen invoer, uitvoer of doorvoer van militair materieel en/of personeel wordt uitgevoerd.

Het gaat daarbij voornamelijk om de volgende activiteiten:
- Beschikbaar stellen en bewaken en beveiligen van faciliteiten voor laden en lossen van schepen;
- Beschikbaar stellen en bewaken en beveiligen van faciliteiten voor verzorging (eten, wassen en slapen);
- Beveiligen en bewaken van transportroutes (corridors);
- Het onderhouden van verbindingen (liaisons, coördinatie, situationeel beeld)

Er is een aantal vaste gastlandsteun locaties beschikbaar in Nederland:
- Luchthavens: Schiphol, Rotterdam, Eindhoven en Beek;
- Zeehavens: Rotterdam, Amsterdam, Eemshaven en Vlissingen.

De te leveren gastlandsteun wordt in principe uitgevoerd met militaire middelen en militair personeel. Indien dit niet mogelijk is wordt, in overleg met de bondgenoot die HNS aangevraagd heeft, overgegaan tot de inkoop of inhuur van civiele middelen.

Beveiliging en bewaking

De tijdelijk ingerichte logistieke locaties zijn veelal van huis uit niet-militaire objecten; de aanvoerlijnen naar deze locaties zijn altijd openbaar terrein. Het beveiligen en bewaken van locaties en routes tijdens HNS-operaties is daarom een samenspel tussen:
- de civiele autoriteiten (die verantwoordelijk zijn voor de openbare orde);
- de eigenaar van de betreffende locatie, gebouw of terrein;
- Nederlandse en buitenlandse militairen die verantwoordelijk zijn voor de beveiliging en bewaking van – ook tijdelijke – militaire terreinen, objecten of activiteiten.

Schepen van buitenlandse krijgsmachten die in Nederlandse havens verblijven verzorgen meestal hun eigen bewaking en beveiliging aan boord en de onmiddellijke toegang tot het schip.

Verantwoordelijkheden jegens militaire objecten

Militaire terreinen zijn in beginsel niet voor het publiek toegankelijk. De interne orde wordt bewaard door defensiepersoneel (inbegrepen burgerbewakers) en is geen verantwoordelijkheid van de burgemeester of korpsbeheerder. Met betrekking tot het geweldgebruik bij de bewaking van militaire objecten, (interne orde) met daarnaast de wettelijke politietaak (taken Marechaussee (KMar) op basis van artikel 4 van de Politiewet 2012) dient men de Rijkswet aan te houden. Een tijdelijk militair object of terrein is een door Defensie (of een buitenlandse eenheid) in gebruik zijnde bivaklocatie, verzamel- of logistiek gebied, waar zich militair personeel of materieel bevindt en als zodanig is bekend gesteld. Objecten in de zin van de Rijkswet met betrekking tot geweldgebruik bij de bewaking van militaire objecten zijn onder te verdelen in vaste objecten en mobiele objecten zoals bijv. transporten van wapens.

Regionaal Militair Commandant (RMC)

De RMC is verantwoordelijk voor het verkrijgen van de toestemming voor gebruik van de eigenaar van de locatie. De RMC onderneemt daartoe de volgende activiteiten:

- indienen van een verzoek bij de rechtmatige eigenaar tot het gebruik van de gewenste locatie;
- opnemen van bepalingen over toegangsregeling, brandpreventie en milieuzorg in het met de eigenaar af te sluiten contract. Daarnaast regelingen met betrekking tot de geweldsinstructie (zie taken KMAR), de ambtsinstructie en Rijkswet geweldgebruik bewaken militaire objecten (vaste in-

>>>

structiekaart);

- informeren van de KMar;
- informeren van de burgemeester.

Bij een tijdelijk verblijf van buitenlandse eenheden op Nederlands grondgebied wordt in beginsel Nederlands bewakingspersoneel ingezet (militairen van buitenlandse strijdkrachten mogen immers slechts geweld gebruiken in het geval van noodweer). Voor het verblijf in Nederland worden de Rules of Engagement (inbegrepen de vastgestelde geweldsinstructie) voor niet-Nederlandse eenheden door de Minister van Defensie vastgesteld.

HNS bij inzet bij rampen en crises

Wanneer een buitenlandse militaire eenheid ten behoeve van een ramp of crisis in Nederland wordt ingezet, bijvoorbeeld in het kader van het EU Civil Protection Mechanism (EU-CPM), verblijft en verplaatst die eenheid ook in Nederland. De HNS wordt in dit geval separaat georganiseerd via de bijstandsaanvraag.

Hetzelfde is van toepassing wanneer buitenlandse politie-eenheden in Nederland bijstand verlenen of anderszins verblijven. In politiekringen wordt dat ook HNS genoemd en wanneer daarvoor bijvoorbeeld legering nodig is, kan de politie daartoe bijstand of steunverlening aanvragen bij Defensie.

Wanneer eenheden van Defensie uitgezonden worden naar missies in het buitenland, wordt het daarvoor benodigde met vliegtuig of schip naar het inzetgebied gebracht. Hier wordt een schip ontladen voor de missie in Mali (2014).

14.5 EXPEDITIONAIRE LOGISTIEKE ONDERSTEUNING

Wanneer eenheden van Defensie ingezet worden buiten de landsgrenzen zal in de meeste gevallen een zogenaamde strategische verplaatsing moeten plaatsvinden (deployment). Daarnaast moet de inzet in stand worden gehouden (sustainment) en natuurlijk volgt de afronding van de inzet en de terugverplaatsing naar Nederland (redeployment). Dit is expeditionaire logistieke ondersteuning.

Het betreft de logistieke steunverlening aan eenheden en personeel van Defensie die zijn ingezet in het kader van:

- een (grootschalige) gevechtsoperatie in het kader van Artikel 5 van het NAVO-verdrag;
- een vredesoperatie;
- een buitenlandse oefening van een dusdanige omvang dat daarvoor een separate logistieke keten moet worden opgezet.

Zo'n strategische verplaatsing gaat gepaard met het vervoer van vele voertuigen en containers over de Nederlandse wegen naar spoorwegemplacementen, lucht- of zeehavens om die vervolgens met schepen of vliegtuigen verder te vervoeren naar het inzetgebied.

Na de vliegtuigcrash van de MH-17 in Oekraïne op 17 juli 2014 werden de stoffelijke resten gerepatrieerd door C-130 Hercules vliegtuigen van de Luchtmacht. Op de vliegbasis Eindhoven werden de kisten door militairen vanuit het toestel in de rouwauto's geladen.

14.6 (INTERNATIONALE) NOODDHULP EN HUMANITAIRE HULPVERLENING

Defensie kan ten behoeve van (internationale) noodhulp en humanitaire hulpverlening worden ingezet. Noodhulp is gericht op ondersteuning en hulp aan staten, humanitaire hulpverlening is gericht op individuen. De uitvoering van humanitaire taken wordt afgestemd tussen het Ministerie van Buitenlandse Zaken en Defensie. De inzet van militair personeel en materieel voor noodhulp en humanitaire hulpverlening zal van korte duur zijn (in beginsel niet langer dan zes weken). Voor deze (internationale) noodhulp is in 2014 een raamovereenkomst opgesteld tussen de ministeries van Defensie, Buitenlandse Zaken en Ontwikkelingssamenwerking.

Onder humanitaire hulp wordt verstaan: het bieden van levensreddende hulp, het verlichten van lijden en het behouden van menselijke waardigheid in acute noodsituaties als gevolg van natuurrampen en door mensen veroorzaakte crises waarbij gehandeld wordt vanuit de humanitaire principes van neutraliteit, onpartijdigheid en onafhankelijkheid.

Het Ministerie van Buitenlandse Zaken stelt het vragende land, de vragende landen of de (internationale) organisaties die om noodhulp of humanitaire hulpverlening vragen, op de hoogte van de te verlenen noodhulp of

>>>

humanitaire hulpverlening. Het draagt, zo nodig in overleg met het Ministerie van Defensie, zorg voor de contacten en de afstemming met andere hulpverlenende organisaties (niet gouvernementele organisaties (NGO's), Europese Unie (EU) of Verenigde Naties (VN) organisaties, Internationaal Rode Kruis (ICRC)). De wijze van inzet van militair personeel en materieel wordt door het Ministerie van Defensie, in overleg met het Ministerie van Buitenlandse Zaken, vastgelegd in een projectplan en wordt bij het Ministerie van Buitenlandse Zaken ter goedkeuring ingediend. De activiteiten worden uitgevoerd onder verantwoordelijkheid van het Ministerie van Defensie, conform het projectplan en in overeenstemming met de met het Ministerie van Buitenlandse Zaken overeengekomen projectbegroting.

Luchttransport

In het geval dat het Ministerie van Buitenlandse Zaken ten behoeve van noodhulp of humanitaire hulpverlening de inzet van luchttransportcapaciteit nodig acht, zal het een aanvraag indienen bij het Ministerie van Defensie. Vluchtaanvragen van andere ministeries, noodhulporganisaties en/of media ingediend bij het Ministerie van Defensie worden verwezen naar het Ministerie van Buitenlandse Zaken.

In het projectplan vermeldt het Ministerie van Defensie het vluchtplan, de geschatte tijdsduur, vliegduur, benodigd militair personeel en materieel. Bovendien geeft zij in het projectplan een schatting van de te maken additionele kosten. Daarop stuurt het Ministerie van Buitenlandse Zaken ter bevestiging een opdrachtbrief.

Indien de luchttransportcapaciteit van het Commando Luchtstrijdkrachten (CLSK) ontoereikend is, zal de Defensie Verkeer en Vervoer Organisatie (DVVO) op verzoek van het Ministerie van Buitenlandse Zaken als intermediair optreden op zowel de militaire als op de civiele markt.

De aanvraagprocedure staat in bijlage 14t.

Zeetransport

Naast vliegtuigen van de Luchtmacht, kunnen ook schepen van de Marine ingezet worden voor (internationale) noodhulp. De amfibische transportschepen Zr. Ms. Rotterdam en Zr. Ms. Johan de Witt en het Logistiek ondersteuningsschip Zr. Ms. Karel Doorman zijn daarvoor uitermate geschikt. Zij beschikken over veel laadruimte, geneeskundige capaciteit en helikopters kunnen op de schepen landen.

Voor de inzet van deze schepen zijn vooralsnog geen bijzondere procedures of randvoorwaarden opgesteld.

USAR.NL

USAR.NL (Urban Search & Rescue Nederland) is de Nederlandse bijstandseenheid voor het zoeken en redden van ingesloten of bedolven slachtoffers bij rampen in binnen- en buitenland. USAR.NL is inzetbaar in Nederland, het Caribisch deel van het Koninkrijk en in het buitenland. De leiding van USAR.NL berust bij het Ministerie van Veiligheid en Justitie in de vorm van een Landelijk Operatie Team (LOT). Over een inzet in Nederland beslist de Minister van Veiligheid en Justitie, over een inzet in het buitenland de Minister van Buitenlandse Zaken.

Een USAR-team omvat vier Reddinggroepen, een Ondersteuningsgroep, een Stafgroep en een Commandogroep. Het team is multidisciplinair samengesteld: zoek- en redpersoneel, verpleegkundigen, speurhondengeleiders, ondersteunend personeel en leiding, bij elkaar circa 65 personen. De belangrijkste beroepsgroepen zijn brandweer, politie, geneeskundige hulpverlening bij ongevallen en rampen en Defensie. De participatie van Defensie bestaat uit het beschikbaar stellen van het platform van de vliegbasis Eindhoven, een transportvliegtuig en het USAR personeel.

USAR.NL wordt ingezet als er wordt voldaan aan de volgende criteria:

1. er is sprake van een ernstige of omvangrijke calamiteit;
2. het land heeft om internationale bijstand gevraagd bij de calamiteit;
3. het gaat om het zoeken en redden van mens en dier;
4. het ramptype en de rampomvang passen in het beeld van ‘urban search and rescue’.

Het team is door de modulaire opbouw ook gedeeltelijk in te zetten. USAR.NL dient tussen het 12de en 24ste uur na alarmering operationeel te zijn in het inzetgebied.

De aanvraagprocedure staat in bijlage 14s.

USAR.nl is onder andere ingezet na de aardbeving in Nepal van april 2015. De Luchtmacht heeft USAR naar Nepal gebracht en weer opgehaald met de KDC10.

USAR.nl werd in april en mei 2015 ingezet na de aardbeving in Nepal. De KDC10 van de Luchtmacht bracht de eenheid met hulpgoederen naar Kathmandu.

15

JURIDISCH KADER

WEGWIJZER JURIDISCH KADER - OP BASIS VAN HOOFDPROCESSEN

Deze wegwijzer geeft in het kort weer in welke gevallen welke procedure gevolgd dient te worden voor een aanvraag Militaire Bijstand of Steunverlening. Het houdt geen rekening met afwijkende (verkorte) procedures voor structurele taken en uitzonderingen. Het is uiteindelijk aan de militaire adviseur om de juiste procedure voor te stellen.

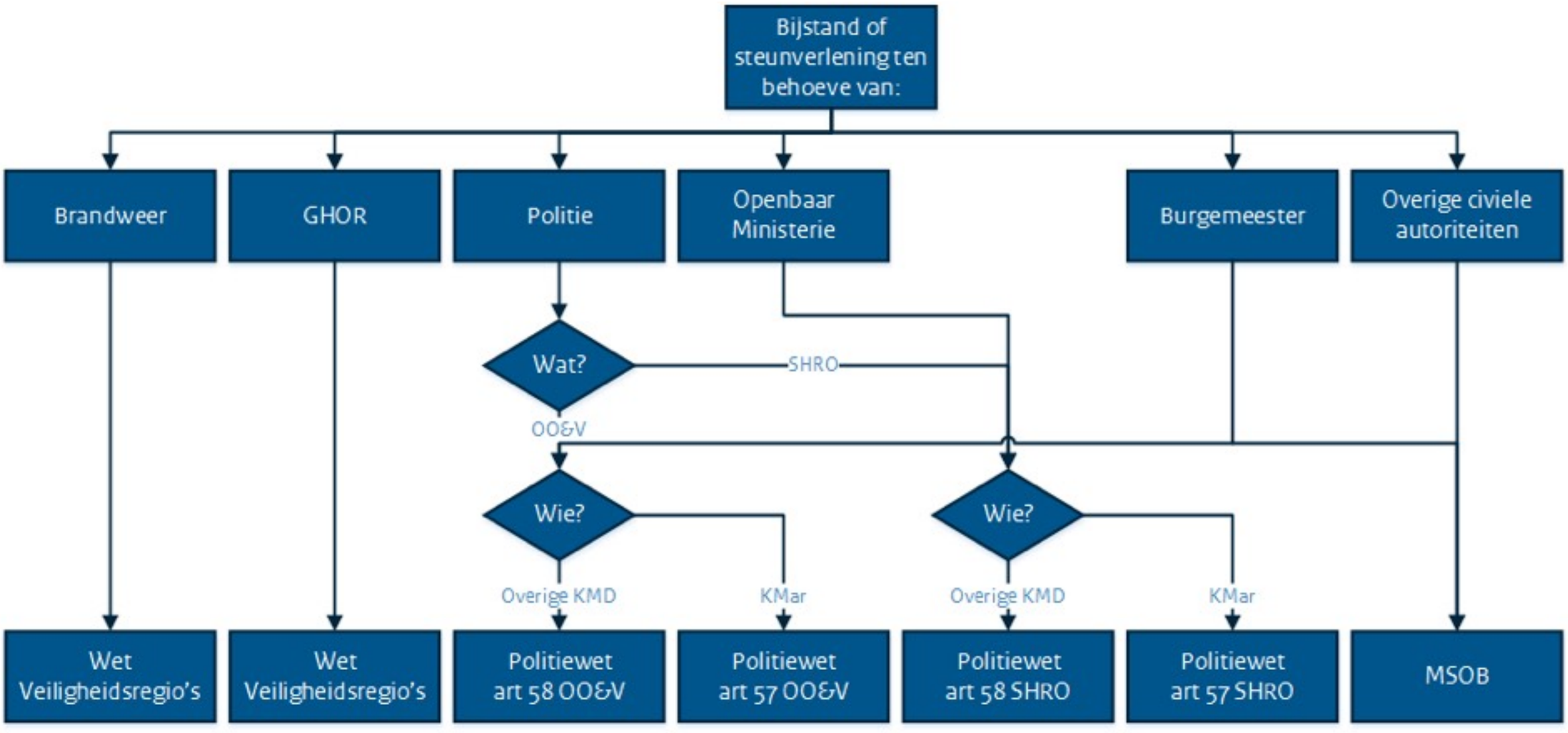

15.2 INLEIDING

In dit hoofdstuk wordt dieper ingegaan op wettelijke grondslagen onder mogelijke bijstand of steunverlening van Defensie tijdens incidenten of crises.

Door op een van de knoppen te drukken, komt u direct bij de door u gewenste informatie.

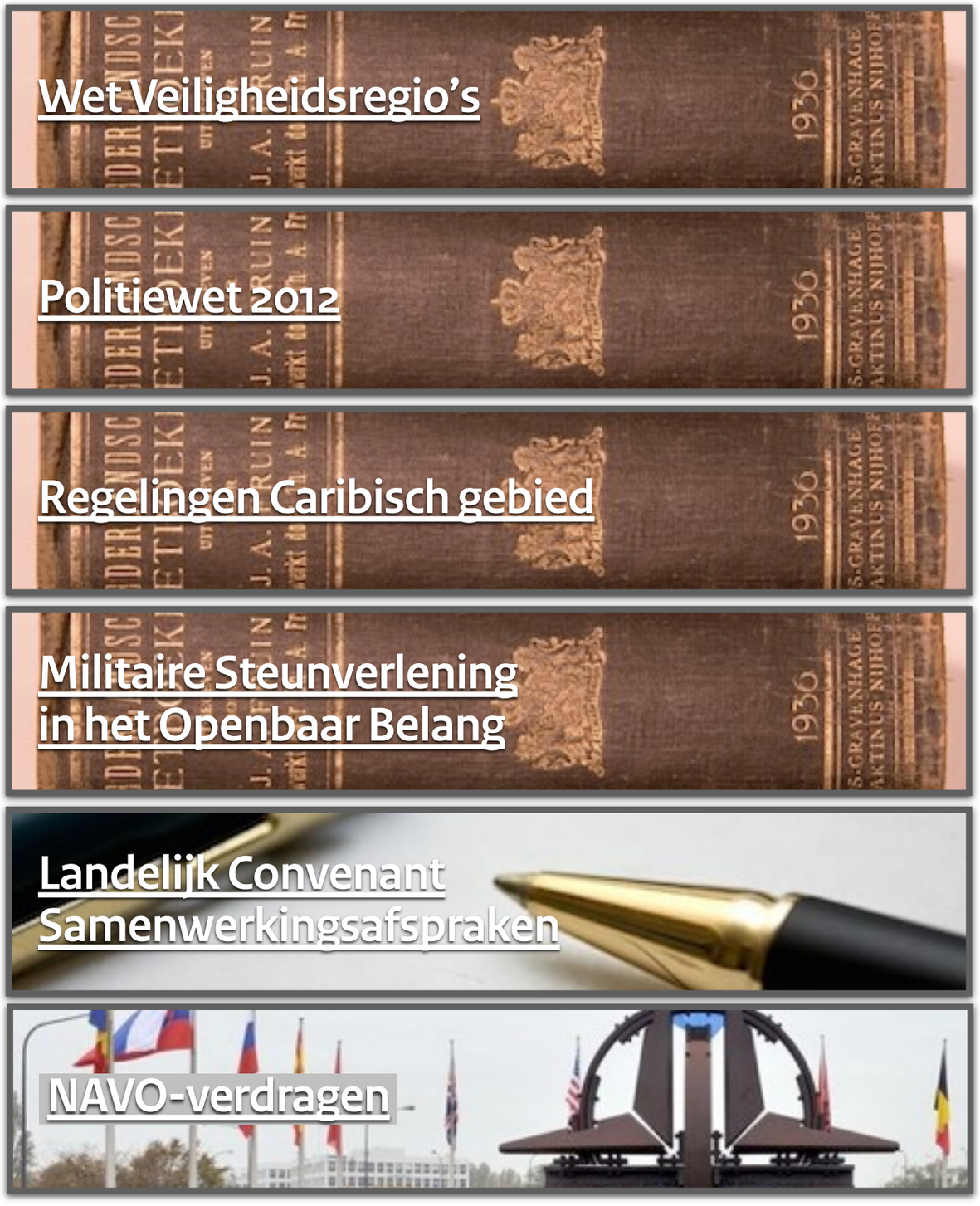

15.3 WET VEILIGHEIDSREGIO'S

De Wet Veiligheidsregio's (Wvr) is op 11 februari 2010 van kracht verklaard en lost daarmee de Wet Rampen en Zware Ongevallen af die sinds 1985 de organisatie van hulpdiensten in tijden van crisisbeheersing en rampenbestrijding regelde. Ook de Brandweerwet (1985) en de Wet Geneeskundige Hulpverlening bij Ongevallen en Rampen (1991) werden daarmee vervangen.

Belangrijkste zaken die in de wet zijn bepaald:

- Geregionaliseerde brandweer;
- GHOR;
- Rol van de VR in tijden van crisis (warme fase);
- Rol van de VR onder normale omstandigheden (koude fase);
- De rol van de Burgemeester in geval van rampen of zware ongevallen;
- De rol van de Voorzitter Veiligheidsregio in geval van rampen of zware ongevallen.

De politieorganisatie bij rampen en zware ongevallen staat niet in de wet beschreven. De link tussen de veiligheidsregio en de politieorganisatie wordt vastgelegd in een convenant conform artikel 19 lid 1 Wvr.

De integrale tekst van de Wet Veiligheidsregio's is te lezen via de link naar: Wet Veiligheidsregio's. De meest relevante artikelen daaruit zijn in bijlage 5 van deze catalogus opgenomen.

Militaire bijstand kan worden ingeroepen op basis van artikel 51 lid 3, Wvr. De aanvraagprocedure staat in bijlage 14b.

15.4 POLITIEWET 2012

De Politiewet van 1993 is in 2012 afgelost door de Politiewet 2012 (PW): Daardoor beschikt Nederland sinds 2013 over een Nationale Politie, bestaand uit één korps met tien regionale eenheden en een landelijke eenheid. Daardoor is er sindsdien ook maar één korpschef.

In de Politiewet is naast de taak en bevoegdheid van de Politie ook de politietaak van de Koninklijke Marechaussee (KMar) geregeld. Verder is in die wet geregeld hoe de politie over bijstand kan beschikken van de KMar specifiek en Defensie in het geheel.

De integrale tekst van de Politiewet is te lezen op wetten.nl via de link naar: Politiewet 2012. De meest relevante artikelen daaruit zijn in bijlage 3 van deze catalogus opgenomen.

Er is een aantal artikelen die (militaire) bijstand mogelijk maken:

- militaire bijstand door de Marechaussee art 57, PW, in het kader van openbare orde en veiligheid;
- militaire bijstand door de Marechaussee art 57, PW, in het kader van strafrechtelijke handhaving van de rechtsorde;
- militaire bijstand door de overige krijgsmachtdelen art 58, PW, in het kader van openbare orde en veiligheid;
- militaire bijstand door de overige krijgsmachtdelen art 58, PW, in het kader van strafrechtelijke handhaving van de rechtsorde;
- bijzondere militaire bijstand art 59, PW

Militaire bijstand art 57, PW, Openbare orde en veiligheid

In dit type van bijstand zal de Marechaussee de Politie ondersteunen bij het uitoefenen van haar taken. De KMar treedt hier organiek op. De burgemeester is de aanvragende partij. De aanvraagprocedure staat in bijlage 14c.

>>>

Militaire bijstand art 57, PW, Strafrechtelijke handhaving rechtsorde

In dit type van bijstand zal de Marechaussee de Politie ondersteunen bij het uitoefenen van haar taken. De KMar treedt hier organiek op. De officier van Justitie is de aanvragende partij. De aanvraagprocedure staat in bijlage 14d.

Militaire bijstand art 58, PW, Openbare orde en veiligheid

In dit type van bijstand zal Defensie met de overige krijgsmachtdelen de Politie ondersteunen bij het uitoefenen van haar taken. De burgemeester is de aanvragende partij. De aanvraagprocedure staat in bijlage 14e.

Militaire bijstand art 58, PW, Strafrechtelijke handhaving rechtsorde

In dit type van bijstand zal Defensie met de overige krijgsmachtdelen de Politie ondersteunen bij het uitoefenen van haar taken. De officier van Justitie is de aanvragende partij. De aanvraagprocedure staat in bijlage 14f.

Militaire bijstand art 59, PW

Het betreft hier inzet van de bijzondere bijstandseenheden van Defensie in het kader van het stelsel van bijstandseenheden. De Dienst Speciale Interventies maakt daar onderdeel van uit.

De DSI van de Marechaussee maakt deel uit van het stelsel van Bijstandseenheden

15.5 REGELINGEN CARIBISCH GEBIED

Het Koninkrijk der Nederlanden bestaat naast Nederland ook nog uit het Caribisch deel van Nederland. Dat bestaat uit de 3 landen Aruba, Curacao en Sint Maarten en de 3 bijzondere gemeenten Bonaire, Sint Eustatius en Saba. De 3 bijzondere gemeenten samen heten Caribisch Nederland.

Veiligheidswet BES

Om de positie van de bijzondere gemeenten ten opzicht van Nederland op het gebied van veiligheid (de politie alsmede de brandweerzorg, de rampenbestrijding en de crisisbeheersing en over de voorbereiding daarop) te waarborgen is op 30 september 2010 de Veiligheidswet BES (Bonaire, Sint Eustatius en Saba) van kracht geworden. Daarin is, net als in de Wvr en de PW2012, de bijstand door Defensie geregeld. Daarover handelen de artikelen 6 tot en met 9.

Aanwijzing inzet Krijgsmacht

In de “Aanwijzingen inzake de inzet van de krijgsmacht in Aruba, Curaçao en Sint Maarten” is iets soortgelijks geregeld met betrekking tot de 3 landen in de Cariben. Artikel 1.2 gaat daarbij over harde bijstand (bewapend, inwendige veiligheid en openbare orde) en artikel 3 over zachte bijstand (rampen, ongevallen en storingen in het verkeer of de verbindingen).

De meest relevante artikelen uit deze wet en aanwijzing zijn opgenomen in de volgende bijlagen:

Bijlage 16: Wet BES

Bijlage 17: Aanwijzing inzet Krijgsmacht

15.6 EIGENSTANDIGE EN STRUCTURELE TAKEN

Defensie heeft haar nationale taken in 3 groepen verdeeld: eigenstandige taken, structurele en incidentele taken. De beschrijving van die taken is opgenomen in hoofdstuk 16. Eigenstandige en structurele taken zijn altijd terug te voeren op of zijn bepaald in wetten, regelingen, besluiten en convenanten of arrangementen.

Onderdelen van Defensie die Nationale Operaties uitvoeren als eigenstandige taak zijn:

- Koninklijke Marechaussee (zie 16.2, Politiewet en Vreemdelingenwet);
- Kustwacht (zie 16.2, Besluit instelling Kustwacht)

Onderdelen van Defensie die structurele taken op het gebied van Nationale Operaties hebben:

- Explosieven Opruiming (EOD, zie 16.3);
- Luchtruimbewaking (QRA, zie 16.3, Regeling bijstand bestrijding luchtvaartterrorisme);
- Bijzondere bijstandseenheden (zie 16.3);
- Search and Rescue (zie 16.3).

Om garantie te hebben met betrekking tot de beschikbaarheid van capaciteiten voor incidentele taken, zijn er convenanten opgesteld en zijn hierover in het kader van ICMS al afspraken hierover gemaakt (gegarandeerde capaciteiten).

Het onderscheid tussen eigenstandige taak en structurele taak is erin gelegen dat bij de eigenstandige taak er geen opdracht ten grondslag ligt aan de uitvoering van een specifieke opdracht. Bij een structurele taak is er altijd sprake van een vorm van alarmering of opdrachtverstrekking vooraleer er een operatie wordt gestart.

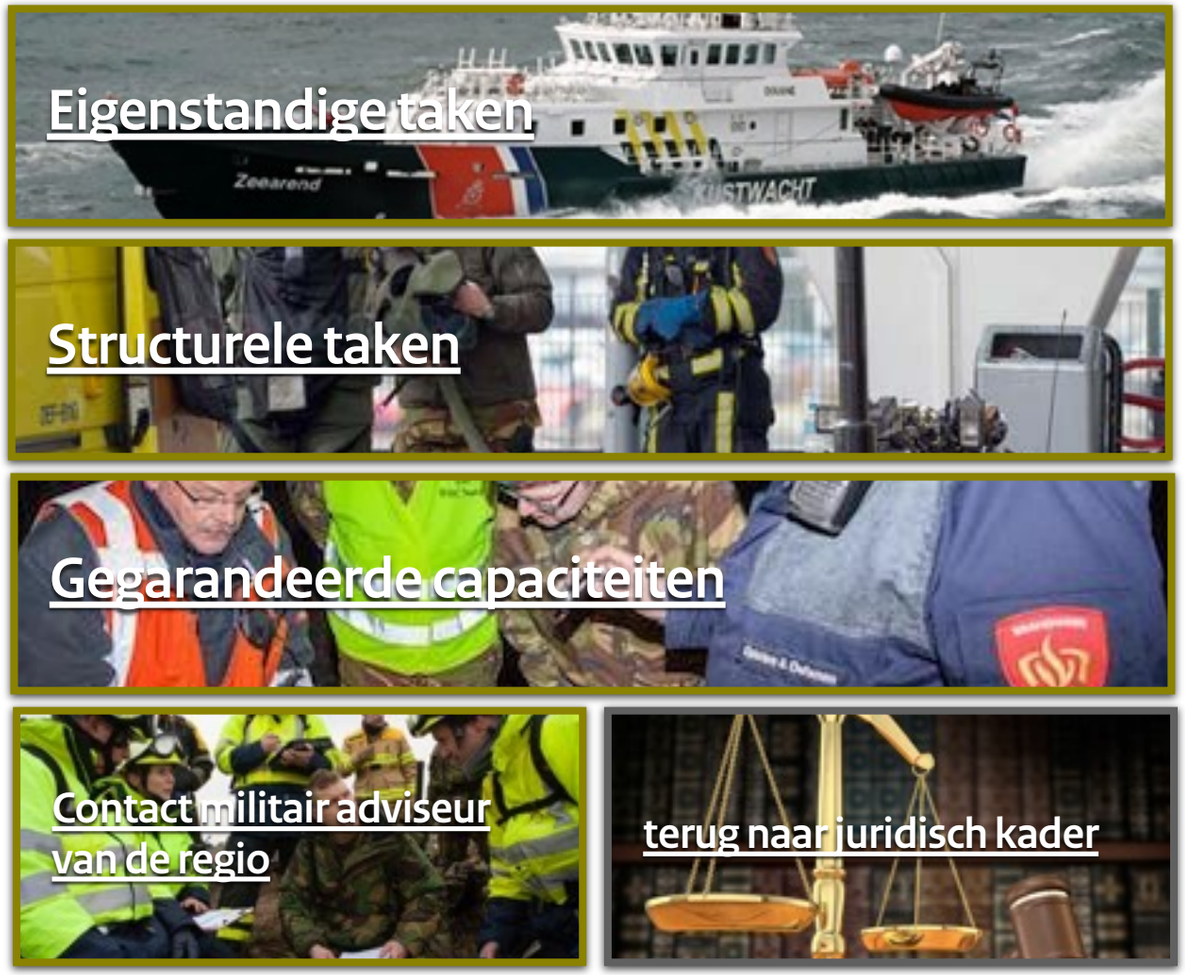

15.7 MILITAIRE STEUNVERLENING IN HET OPENBAAR BELANG

Omdat ook nationale operaties denkbaar of wenselijk zijn die niet zijn onder te brengen in de 2 belangrijkste wetten op dit gebied (Wvr en PW, militaire bijstand), is door Defensie in 2007 de Regeling Militaire Steunverlening in het openbaar belang (MSOB) opgesteld. Deze regeling is een direct gevolg van de afspraken in het kader van de Intensivering Civiel-Militaire Samenwerking (ICMS).

Steunverlening kenmerkt zich doordat zij is gebaseerd op omstandigheden waarbij een bestuursorgaan zelf niet, niet tijdig of niet afdoende kan (laten) voorzien in een taak die zij dient uit te voeren. Het bestuursorgaan dient in de aanvraag te motiveren waarom niet op een andere wijze in het gevraagde kan worden voorzien. Zij moeten dus eerst bij marktpartijen deze ondersteuning proberen te verkrijgen. Mocht dat niet lukken omdat er onvoldoende, niet tijdig of niet over de juiste capaciteiten beschikt kan worden, dan kan Defensie, na ampele goedkeuring, haar capaciteiten aanwenden om het bestuursorgaan steun te verlenen. Het stroomschema voor de aanvraag is weergegeven in bijlage 14g en bijlage 14h (Interdepartementaal).

MSOB en Maatschappelijke Dienstverlening (MADI, zie paragraaf 14.3) kunnen ogenschijnlijk veel op elkaar lijken. Toch is MADI iets anders dan inzet in het kader van MSOB.

De belangrijkste passages uit die Regeling zijn opgenomen in bijlage 12. De volledige tekst is via de knop te bereiken.

15.8 LANDELIJK CONVENANT VOOR SAMENWERKINGSAFSPRAKEN

Omdat de rol van Defensie als (structurele) veiligheidspartner niet is belegd in de Wvr, is er in samenspraak met het veiligheidsberaad door Defensie een modelconvenant opgesteld. Daarin wordt de rol van Defensie als structurele veiligheidspartner ingevuld en eenduidigheid gecreëerd over de samenwerking van de veiligheidspartners en Defensie.

De belangrijkste elementen daaruit zijn:

- De rol van de liaisons van Defensie (Officier Veiligheidsregio (OVR), RMC) binnen de Veiligheidsregio (VR);
- Diensten die Defensie aanbiedt tijdens de koude fase (buiten crisisbeheersing en rampenbestrijding);
- Diensten die Defensie levert tijdens de warme fase (tijdens crisisbeheersing en rampenbestrijding);
- Regiospecifieke actielijst waarin uit te voeren acties zijn opgenomen

Dit modelconvenant wordt voor elke VR en de betreffende regionale eenheid van de Politie en RMC opgesteld en getekend (er zijn er dus 25). De volledige tekst is hier te vinden via de knop.

15.9 NAVO VERDRAGEN

Host Nation Support, gastlandsteun, is een nationale operatie die niet alleen wordt ingegeven door gastvrijheid en goed gastheerschap, maar is een verplichting die een gevolg is van de verdragen die ten grondslag liggen aan de NAVO. Die verplichting is verder uitgewerkt in NAVO-doctrines die weer vertaald worden naar nationale doctrines en operatiebevelen.

Artikel 5 van het NAVO-verdrag is de kern waar het binnen de NAVO om draait. Dit artikel gaat over de gezamenlijke bewaking en beveiliging van het bondgenootschappelijke grondgebied: een aanval op één van de lidstaten wordt als een aanval op het bondgenootschap (elk van de lidstaten individueel) gezien. De consequentie van dit ene artikel is wel verstrekkend. Er dient dus een heleboel geregeld te worden om dat en de voorbereiding daarop te bewerkstelligen.

De territoriale integriteit van de lidstaten maakt dat een vreemde krijgsmacht niet zondermeer een ander land mag binnentreden en zich door dat land mag verplaatsen ook al zijn haar bedoelingen vredig.

Om dit toch mogelijk te maken, is er een groot aantal regelingen waardoor het verplaatsen door een lidstaat onder voorwaarden mogelijk is. Host Nation Support vindt zijn basis in internationale verdragen op politiek strategisch niveau. Het NAVO beleid is geformuleerd in MC 0334/2, NATO Principles and Policies for Host Nation Support (HNS) (MC staat voor Military Committee). De hiervan afgeleide doctrine is vastgelegd in de 'Allied Joint Publication' 4.5: Allied Joint Host Nation Support Doctrine and Procedures (mei 2013)'.

15.10 OVERIGE CONVENANTEN, ARRANGEMENTEN EN WETTEN

Structurele taken en bijbehorende convenanten

Operationele overeenkomst CZSK met Kustwacht over bijstand en steunverlening door de Marine aan de Kustwacht.

Overige wetten, convenanten en arrangementen

De wet Veiligheidsregio's (Wvr) stelt in Artikel 19 dat het bestuur van de veiligheidsregio een convenant sluit met de Minister van Defensie over de samenwerking met de Koninklijke Marechaussee over haar politietaak (in artikel 4, eerste lid, onder c, Politiewet 2012).

Convenant samenwerking KMAR en Douane m.b.t. ongedocumenteerde asielzoekers en de bestrijding van mensen- en goederensmokkel.

Convenant m.b.t. Vierdaagse Marsen te Nijmegen.

Convenant opvang tbv Zeeland in Marinekazerne Vlissingen.

Convenant over de uitvoering van Fire Bucket Operations.

Memorandum of Understanding van Fire Bucket Operations NL-BE.

Verdrag integratie van de beveiliging van het luchtruim NL-BE-LU.

Verder zijn er convenanten tussen de vliegbases van de Luchtmacht en de schietkampen van Oldebroek en Harskamp met betrekking tot de inzet van hun blusvoertuigen in de omliggende gemeenten.

16

TAKEN EN CAPACITEITEN

16.1 INTRODUCTIE TAKEN

Defensie verricht nationale taken op basis van wetten, regelingen, convenanten en arrangementen. Deze vinden soms ook hun oorsprong in eigen initiatieven en eerdere successen en de wil daar een vaste vorm aan te geven.

Om een duidelijk onderscheid te maken in deze taken, wordt een indeling gehanteerd die duidelijk maakt hoe Defensie deze inkadert.

Veel van de capaciteiten die Defensie kan leveren zijn voor vele soorten bijstand, steun- en dienstverlening inzetbaar. Sommige van die capaciteiten komen vaker tot inzet omdat de oplossing van soortgelijke incidenten of problemen vaak tot inzet van dezelfde capaciteiten leidt. In deze catalogus zijn die capaciteiten dan ook opgenomen als concrete voorbeelden.

Met de komst van het National TrainingsCentrum is de eerste gezamenlijke activiteit van meerdere departementen ontstaan.

De Kustwacht is een eigenstandige taak van Defensie, waar zij een groot bestanddeel van levert.

16.2 EIGENSTANDIGE TAKEN

Eigenstandige taken zijn taken die autonoom, zonder dat daarvoor eerst een bijstands- of steunverleningsverzoek of oproep hoeft te worden gedaan, door de eenheden worden uitgevoerd en die ook alleen maar ten behoeve van die nationale taak zijn ingericht. Deze eigenstandige taken zijn bij wet, ministeriële regeling of ministerieel besluit bepaald. Zie hiervoor ook het deel dat gaat over Juridisch Kader (Hoofdstuk 15)

Koninklijke Marechaussee

De Koninklijke Marechaussee (KMar) is een politieorganisatie met een militaire status die verantwoordelijk is voor een breed takenpakket. In artikel 4 van de Politiewet 2012 (PW) staan de (politie)taken van de KMar opgesomd. Ook zijn taken van de KMar belegd in de Vreemdelingenwet (grensbewaking).

De KMar is werkzaam op verschillende taakvelden, te weten beveiliging, rechtshandhaving, handhaving vreemdelingenwetgeving, militaire politietaak, samenwerking bijstand en assistentie, grensbewaking en (vredes)missies.

>>>

De diversiteit van de taken stelt bijzondere eisen aan de aansturing van de KMar. Deze aansturing wordt getypeerd door een scheiding tussen gezag en beheer. Het gezag over de KMar berust bij verschillende Ministers en wel bij die Minister die verantwoordelijk is voor het beleidsterrein waarbinnen de betreffende taak valt. Het beheer van de KMar berust bij de Minister van Defensie. De Minister van Defensie is verantwoordelijk voor het beschikbaar hebben en houden van voldoende mensen en middelen van de juiste kwaliteit zodat de met het gezag overeengekomen doelen worden bereikt.

Het gezag berust bij het Ministerie van Veiligheid en Justitie voor de taken die in de Politiewet beschreven staan. Daarnaast vloeien een beperkt aantal taken voort uit eigen taken van Defensie en rust het gezag dus daar.

De eigenstandige nationale taken van de KMar zijn:

- het waken over de veiligheid van de leden van het koninklijk huis, in samenwerking met andere daartoe aangewezen organen (zoals de EBB);
- de uitvoering van de politietaak ten behoeve van Nederlandse en andere strijdkrachten, alsmede internationale militaire hoofdkwartieren, en ten aanzien van tot die strijdkrachten en hoofdkwartieren behorende personen;
- de uitvoering van de politietaak op de luchthaven Schiphol en op de andere door de Minister en de Minister van Defensie aangewezen luchtvaartterreinen, alsmede de beveiliging van de burgerluchtvaart;
- de verlening van bijstand alsmede de samenwerking met de politie krachtens deze wet, daaronder begrepen de assistentieverlening aan de politie bij de bestrijding van grensoverschrijdende criminaliteit;
- de uitvoering van de politietaak op plaatsen onder beheer van de Minister van Defensie, op verboden plaatsen die krachtens de Wet bescherming staatsgeheimen ten behoeve van de landsverdediging zijn aangewezen, alsmede op het terrein van de ambtswoning van de Minister-President;
- diverse taken op het vlak van grensbewaking en controle op toegang en vertrek van vreemdelingen (met name asielzoekers);
- de bestrijding van mensensmokkel en van fraude met reis- en identiteitsdocumenten;
- het in opdracht van de Minister van Veiligheid en Justitie en de Minister van Defensie ten behoeve van De Nederlandsche Bank N.V. (DNB) verrichten van beveiligingswerkzaamheden (waaronder het begeleiden van de transporten van de DNB).

Kustwacht (www.kustwacht.nl)

Op 1 januari 2007 is het Besluit instelling Kustwacht Nederland in werking getreden. Hiermee is het samenwerkingsverband Kustwacht formeel omgevormd tot Kustwacht Nederland. De Kustwacht is een zelfstandige civiele organisatie die taken uitvoert en coördineert voor vijf ministeries: Infrastructuur en Milieu, Veiligheid en Justitie, Financiën, Economische Zaken en Defensie.

In Den Helder beschikt de Kustwacht over een Kustwachtcentrum dat fungeert als centraal meld-, informatie- en coördinatie centrum (ook wel aangeduid als Front Office) en is tevens het nationale Maritieme en Aeronautische Reddings Coördinatie Centrum (JRCC). In het Kustwachtcentrum is ook een Back Office ingericht dat ondersteuning verleent aan de Front Office. Diverse handhavingsdiensten leveren hiervoor personeel. In geval van incidenten worden de verschillende databases geraadpleegd en de benodigde informatie samengevoegd om tot een integraal optreden te komen in geval van incidenten of overtredingen.

De missie van de Kustwacht

De Kustwacht heeft 3 hoofddoelstellingen:
- Een verantwoord gebruik van de Noordzee.
- De veiligheid op zee, zowel op het gebied van dienstverlening als

>>>

van handhaving.
- Het toezien op de naleving van (inter-)nationale wetgeving en verplichtingen.

Kustwachttaken

De Nederlandse Kustwacht is verantwoordelijk voor de volgende taken:

Dienstverleningstaken:
- Nood-, spoed- en veiligheidsverkeer;
- Maritieme hulpverlening, Opsporing en Redding (SAR);
- Rampen- en incidentenbestrijding;
- Verkeersbegeleiding;
- Vaarwegmarkering;
- Zeeverkeersonderzoek;
- Explosieven opruiming (in samenwerking met EOD en Marine).

Toezicht houdende taken:
- Algemene politietaak;
- Douane toezicht (in-, uit- en doorvoer van goederen);
- Toezicht op het milieu;
- Toezicht op de visserij;
- Toezicht op het scheepvaartverkeer;
- Toezicht op de uitrusting van schepen;
- Toezicht op mijnbouwactiviteiten op de Noordzee;
- Grensbewaking.

De Minister van Defensie is verantwoordelijk voor de organisatie en het beheer van de Kustwacht en de uitvoering van kustwachttaken. Het Kustwachtcentrum is beheersmatig ondergebracht bij de Marine. De Kustwacht heeft de beschikking over varende en vliegende middelen die boven en op zee voor Kustwachttaken worden ingezet.

Het werkgebied van de Kustwacht omvat de territoriale zee en de aangrenzende Exclusieve Economische Zone (EEZ).

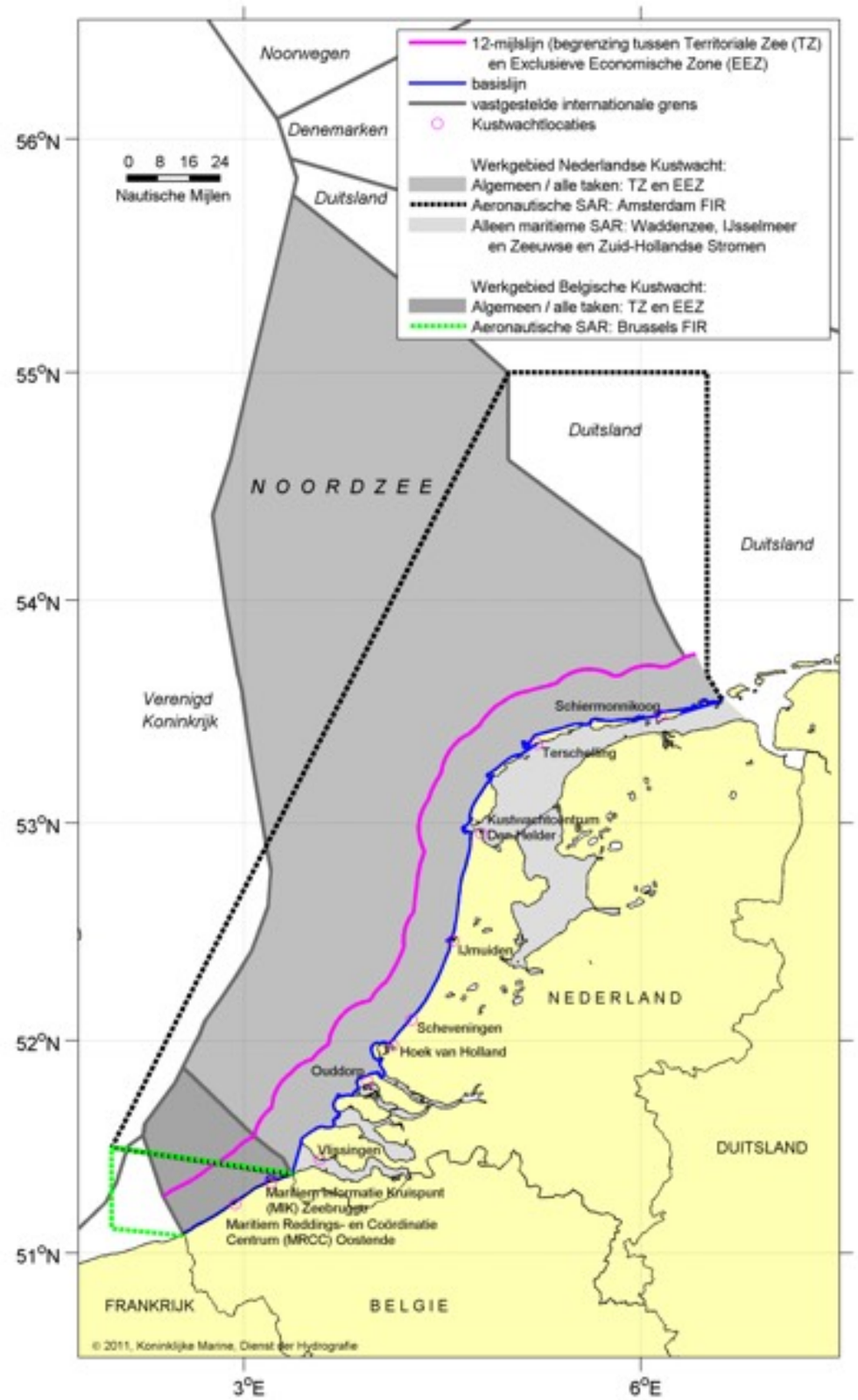

Werkgebied van Kustwacht Nederland >>>

Voor de maritieme hulpverlening, opsporings- en reddingstaak vallen ook de Waddenzee, het IJsselmeer (inclusief Markermeer en Randmeren) en de Zeeuwse- en Zuid Hollandse Stromen onder de verantwoordelijkheid van de Kustwacht.

Voor de aeronautische hulpverlening- en reddingstaak is de Flight Information Region (FIR) Amsterdam als verzorgingsgebied vastgesteld. Dit gebied omvat ook het Nederlands grondgebied.

De Kustwacht heeft vanuit haar taak om toezicht te houden op de openbare orde en veiligheid ook een taak als het gaat om op zee opgeviste en aangetroffen explosieven. De melding van aangetroffen explosieven vindt plaats aan het Kustwachtcentrum die op haar beurt de Stafofficier van Dienst van de Marine of de EOD inlicht. Deze explosieven worden vervolgens door de Defensie Duikgroep verplaatst en vernietigd of door de EOD geruimd. Voor meer informatie zie onder EOD.

Explosieven opruiming is een structurele taak van Defensie. Zij beschikt over diverse robots om explosieven en objecten uit moeilijk bereikbare plaatsen te halen.

16.3 STRUCTURELE TAKEN

Er zijn structurele taken die door Defensie worden uitgevoerd ten behoeve van de Nederlandse samenleving. Deze worden op dagelijkse basis uitgevoerd en zijn daardoor niet meer zo bijzonder dat er elke keer aandacht aan wordt besteed in pers en media. Zij zijn daardoor echter niet minder belangrijk. Voor deze taken geldt daarnaast dat er geen specifiek bijstand- over steunverleningsverzoek hoeft te worden gedaan, hoewel het wel degelijk bijstand of steunverlening is. Wel wordt de betreffende eenheid conform de overeengekomen alarmeringslijnen en regelingen opgeroepen.

Hieronder staan de structurele (Nationale) taken van Defensie:

- Explosieven Opruiming;
- Luchtruimbewaking en -beveiliging (BeNeLux);
- (bijdrage aan) Bijzondere bijstandseenheden;
- Search and Rescue
- Berging en identificatie van vermiste (oorlogs)slachtoffers.

>>>

EOD (Explosieven Opruimingsdienst Defensie)

De ruiming van conventionele en geïmproviseerde explosieven op het land en te water is voorbehouden aan de Explosieven OpruimingsDienst van Defensie (EOD). Te water dient hier worden gezien als oppervlaktewater binnen 1 km uit de kustlijn en minder dan 10 meter diep en daarnaast in rivieren en havens.

De conventionele explosieven zijn veelal een overblijfsel uit de Tweede Wereldoorlog. Dagelijks worden er nog bommen en granaten gevonden die al die jaren onder de grond of onder water hebben gelegen. Dit is een Niet-Gesprongen Conventioneel Explosief (NGCE). In het verleden is door de ministerraad besloten dat de taak voor het ruimen van die explosieven is voorbehouden aan de explosieven opruimingsdiensten van de krijgsmachtdelen. Vermoedelijk is daartoe lang geleden al besloten, maar in elk geval op 13 april 1999 is dat alsnog op deze manier door de ministerraad vastgesteld. Dit is verankerd in de Circulaire “Bergen van vliegtuigwrakken en vermiste bemanningsleden uit de Tweede Wereldoorlog; opsporen en ruimen van andere explosieven dan geïmproviseerde” ingaande 1 juni 2009 (zie ook BIDKL).

Door de EOD wordt daarbij regelmatig gebruik gemaakt van civieltechnische explosievenopsporingsbedrijven (voor b.v. graafwerkzaamheden). Indien de opsporingswerkzaamheden worden uitgevoerd zonder personeel van de EOD, dan dienen de desbetreffende opsporingsbedrijven in het bezit te zijn van een ontheffingsvergunning van het ministerie van Veiligheid en Justitie. De handhaving van de openbare orde en veiligheid is een primaire verantwoordelijkheid van de burgemeester: de ruiming van explosieven buiten de defensieterreinen vinden dus altijd plaats onder gezag van de burgemeester.

In de loop der jaren zijn er ook geïmproviseerde explosieven gevonden. Ook hiervan is de ministerraad van mening dat de ruiming ervan exclusief door de EOD plaatsvindt. Zij heeft dat tijdens de ministerraad van 14 juli 1976 besloten (het ExplosievenOpruimingsCommando Koninklijke Landmacht (EOCKL) kreeg die exclusieve taak). De EOD’en van de diverse krijgsmachtdelen, EOCKL, EOCKLu en de Duik- en Demonteergroep van de Marine zijn op 3 juni 2009 samengevoegd tot de EODD. De afkorting is inmiddels weer teruggebracht tot EOD. De EOD is ondergebracht bij het OOCL. De EOD is opgebouwd uit personeel van alle krijgsmachtdelen en levert structureel capaciteit voor het ruimen van explosieven.

Daarnaast is de EOD in staat explosieven op te sporen en te identificeren. De inzet vindt plaats conform de Politiewet 2012 (bijstand in het kader van openbare orde en veiligheid) en vindt plaats onder gezag van de burgemeester.

De Marine is in samenwerking met de Kustwacht verantwoordelijk voor het opruimen van uit zee opgeviste explosieven, het ondersteunen bij het ruimen van mijnen op zee, duikopdrachten, hyperbare behandelingen en militaire duiksteun op Nederlands grondgebied. De Marine maakt gebruik van de Maritieme EOD-teams om op zee gevonden explosieven onschadelijk te maken. Die teams maken ook deel uit van de Defensie DuikGroep (DDG).

De EOD bestaat uit een staf, het logistieke peloton, een grondgebonden EOD compagnie, een maritieme EOD compagnie, het Expertisecentrum Explosievenopruiming en de EOD school. Zij werken voorts intensief samen met de specialisten van Brandweer en Politie op het gebied van kennis en opleiding.

Meer informatie op de website: EOD. Dit is een gegarandeerde capaciteit.

Voor de EOD bestaat een verkorte aanvraagprocedure. Deze is weergegeven in bijlage 14m.

Luchtruim bewaking en beveiliging

Het bewaken van het Nederlands luchtruim behoort tot één van de oudste taken van de krijgsmacht. De bestrijding van luchtvaartterrorisme is een nationale verantwoordelijkheid. In Nederland is de Minister van Veiligheid en Justitie aangewezen als bevoegde nationale autoriteit en wordt in

>>>

praktijk uitgevoerd door de Nationaal Coördinator Terrorisme en Veiligheid (NCTV). Zowel de NAVO, het Air Operations and Control Station (AOCS NM) van de Koninklijke Luchtmacht als de NCTV kan een civiel vliegtuig aanmerken als een terroristische dreiging vanuit de lucht. Vanaf het moment dat een civiel vliegtuig is aangemerkt als een terroristische dreiging vanuit de lucht is de Minister van Veiligheid en Justitie bevoegd aanwijzingen te geven aan twee bewapende F-16´s, de zogenaamde Quick Reaction Alert (QRA). Inzet van de QRA vindt dan plaats onder verantwoordelijkheid van de Minister van Veiligheid en Justitie.

In de regeling Bijstand bestrijding luchtvaartterrorisme (Renegade regeling) zijn procedureafspraken tussen de Ministeries van Defensie en Veiligheid en Justitie over de militaire bijstandsverlening bij de bestrijding van terroristische dreigingen vanuit de lucht vastgelegd. De aanvraagprocedure staat in bijlage 14n.

In maart 2015 is een Memorandum of Understanding tussen Nederland, België en Luxemburg getekend dat bepaald dat met ingang van 2016 deze taak door beide luchtmachten samen voor de gehele BeNeLux zal worden uitgevoerd.

Bijzondere bijstandseenheden

In artikel 59 van de Politiewet is beschreven dat er een of meer bijzondere bijstandseenheden bestaande uit personeel van de politie, de Marechaussee of andere delen van de krijgsmacht zijn. Deze wordt ingezet bij dreiging van terroristische acties en zware criminaliteit. De inzet van eenheden van het stelsel van speciale eenheden vindt plaats onder gezag van het OM en onder aansturing van het hoofd DSI op grond van artikel 59 van de Politiewet.

Defensie levert een bijdrage aan het stelsel, dat bestaat uit de volgende eenheden:

Aanhoudings- en Ondersteuningseenheden

Deze eenheden zijn bedoeld voor het aanhouden van vuurwapengevaarlijke verdachten, ongeacht eventuele banden met terroristische organisaties, waarbij geen escalatie wordt verwacht naar het geweldsniveau van de Unit Interventie of Unit Interventie Mariniers. De aanhoudings- en ondersteuningseenheden vallen beheersmatig onder de Politie (6x) en de Marechaussee (1x).

Dienst Speciale Interventies (DSI)

De DSI bestaat uit de Unit Interventie (UI), de Unit Expertise & Operationele Ondersteuning (UE&OO) en een staf. De UI is gespecialiseerd in kleinschalige high risk operaties, waarin sprake is van explosieven/zware vuurwapens, opofferingsbereidheid van verdachten en/of CBRN-dreigingen. Om flexibel te kunnen optreden is de UI samengesteld uit personeel van Defensie (2/3) en Politie (1/3). De scherpschutters zijn ondergebracht in de UE&OO. De helft van de schutters zijn afkomstig van Defensie, de andere helft is afkomstig van de Politie. De DSI valt beheersmatig onder de Landelijke eenheid Nationale Politie.

M-Squadron van NLMARSOF

Het M-Squadron van de Netherlands Maritime Special Operation Forces (NLMARSOF) is een speciale bijstandseenheid, bestaande uit *special forces* van het Korps Mariniers. De eenheid heette voorheen de Unit Interventie Mariniers (UIM). Zij is gespecialiseerd in contraterreuroperaties en gijzelingssituaties in complexe omgevingen zoals schepen, vliegtuigen, treinen, olieplatformen en gebouwen.

Het M-Squadron valt beheersmatig onder het Ministerie van Defensie en kan zowel zelfstandig worden ingezet, als in combinatie met de Unit Interventie van de DSI.

Search and Recue (SAR)

De Nederlandse SAR-dienst is ondergebracht bij de Nederlandse kust-

>>>

wacht. De coördinatie van de inzet van alle eenheden die deel uit maken van de SAR-dienst vindt plaats bij het Kustwachtcentrum.

Het Kustwachtcentrum is het operationele deel van de Kustwacht en valt onder het Ministerie van Defensie. Het is gehuisvest op het marineterrein in Den Helder en fungeert als nationaal Communicatie- en Coördinatie Centrum. Het is aangewezen als Nederlands Maritiem en Aeronautisch Reddings Coördinatie Centrum. Het is dus zowel MRCC als ARCC en dat wordt in het Engels aangeduid als Joint Rescue Coordination Centre (JRCC).

In Nederland zijn als SAR-eenheden aangemerkt de varende eenheden van onder andere de Koninklijke Nederlandse Redding Maatschappij (KNRM), Reddingsbrigades, de vaartuigen van de Koninklijke Marine, vaartuigen van het Ministerie van Verkeer en Waterstaat en van de Landelijke Eenheid van de Politie en van Bergings- en sleepdienst Theunisse. Als luchtgebonden eenheden primair de vliegende eenheden van de Kustwacht (Dornier) en Noordzee Helikopters Vlaanderen (NHV).

Voorheen werden de AB-412 helikopters van 303 Squadron, wanneer de SAR-capaciteiten niet benodigd zijn voor SAR-taken, ingezet voor patiëntenvervoer vanaf de Waddeneilanden. NHV doet de gehele helikopter SAR-taak op de Noordzee. Defensie heeft sinds eind 2014 geen SAR-heli taak meer en heeft op Leeuwarden een tweetal Cougar heli's paraat voor patiëntenvervoer vanaf de Waddeneilanden.

Bergings- en identificatiedienst

Net zoals de EOD taken heeft in de berging van vliegtuigwrakken uit de tweede wereldoorlog, heeft de Bergings- en Identificatiedienst Koninklijke Landmacht (BIDKL) daarbinnen ook taken.

De BIDKL bestaat sinds 1945 en is verantwoordelijk voor het opsporen, bergen en identificeren van slachtoffers uit de Tweede Wereldoorlog. Dat gaat zowel om militairen als burgers. De dienst wil oorlogsslachtoffers een naam geven en hun families informeren. Ze oordeelt niet over 'goed' of 'fout'.

Voor het onderzoeken van stoffelijke resten beschikt de BIDKL over een modern laboratorium op Kamp Soesterberg. Daar werken 4 zogenoemde identificatiespecialisten. Zij combineren archeologie, antropologie en militaire geschiedenis.

De BIDKL was in 2007 medeoprichter van de Werkgroep Vermiste Personen Tweede Wereldoorlog, die nabestaanden oproept DNA af te staan. Dat wordt vergeleken met DNA-profielen van onbekende oorlogsslachtoffers uit naamloze graven. Het levert met regelmaat identificaties op.

De dienst maakt als internationaal erkend kenniscentrum deel uit van een wereldwijd netwerk. Ze adviseert over opsporing, berging en identificatie van vermisten op voormalige slagvelden en uit vliegtuigwrakken.

In de jaren '80 en '90 nam het aantal teruggevonden slachtoffers en identificaties sterk toe. Dat gebeurde door nieuwe bouwprojecten, betere explosievenopsporing en nieuwe samenwerkingsverbanden. Ook historische bronnen waren steeds beter beschikbaar. Door moderne forensische methoden zoals DNA- en isotopenonderzoek, lukte het steeds vaker stoffelijke resten te identificeren. Waar onderzoek in het verleden stopte, werden graven heropend voor nieuwe analyses.

Meer informatie op de website: BIDKL

Defensie staat bij haar incidentele taken meestal onder gezag van de civiele autoriteiten. Ook militairen participeren in het motorkapoverleg.

16.4 INCIDENTELE TAKEN

In principe staat de gehele Krijgsmacht ten dienste van de samenleving. Dat heeft tot gevolg dat alle mensen, middelen en expertise ook (incidenteel) ingezet kunnen worden ten behoeve van militaire bijstand en steunverlening. Normaliter zal Defensie echter een groot deel van haar organisatie belasten met de taak (voorbereiding op) de verdediging van het bondgenootschappelijke grondgebied en internationale crisisbeheersings- en stabilisatieoperaties, 2 van de 3 hoofdtaken van Defensie.

De andere (derde) hoofdtaak van Defensie is ondersteuning van civiele autoriteiten in Nederland en het Caribisch deel van het Koninkrijk.

Gegarandeerde capaciteiten

Om te voorkomen dat alle capaciteiten van Defensie die niet nodig zijn voor de eigenstandige nationale taken, continue gebruikt worden voor de andere 2 hoofdtaken, zijn er afspraken gemaakt (convenanten, regelingen en bestuurlijke afspraken) om bepaalde capaciteiten (gegarandeerd) op afroep binnen een zo kort mogelijk tijdsbestek inzetbaar te hebben.

>>>

In de tabellen op de volgende bladzijden staat weergegeven wat de afspraken zijn die per capaciteit concreet gemaakt zijn.

De reactietijd (hoe snel) gaat in op het moment dat tot inzet wordt besloten en behelst de tijd die nodig is om verplaatsingsgereed te zijn (notice to move). Dit is vanaf de plaats waar de eenheid is gelegerd danwel de locatie waar de consignatie plaatsvindt. De tijd die nodig is om op de inzetlocatie aan te komen is dus niet in de reactietijd inbegrepen. De vermelde reactietijden zijn te beschouwen als de maximale reactietijden. Het is mogelijk om de reactietijden te verkorten, bijvoorbeeld als ruim van te voren bekend is dat defensiecapaciteiten nodig kunnen zijn (bijvoorbeeld bij hoogwater). In het algemeen streeft Defensie ernaar zo snel als mogelijk ter plaatse te zijn.

De civiele vraag voor inzet van defensiecapaciteiten dient te formuleren wat er bereikt moet worden. Defensie zal dan vervolgens analyseren hoe de bijstand het beste uitgevoerd kan worden en welke defensiecapaciteiten daar het beste invulling aan kunnen geven.

Niet-gegarandeerde capaciteiten

Alle andere capaciteiten zijn incidenteel beschikbaar maar kunnen niet worden gegarandeerd. Vandaar het onderscheid tussen gegarandeerde en niet-gegarandeerde capaciteiten. Daarbij worden in de advisering die capaciteiten voorgesteld die op de locatie en binnen een nuttig tijdsbestek inzetbaar kunnen zijn.

Het doel van alle Krijgsmachtdelen is om de inzet van niet gegarandeerde capaciteiten zo snel als mogelijk, nadat de inzet is goedgekeurd, te realiseren.

Voortzettingsvermogen en zelfvoorzienendheid

De bijstand of steunverlening die geleverd wordt, zeker daar waar het gaat om gegarandeerde en andere incidentele capaciteiten, zijn in beginsel niet zelfvoorzienend en continuerend. In de aanvraag dient nadrukkelijk te worden gespecificeerd voor welke duur de gevraagde inzet geldt en of de inzet langer dan een normale werkdag per etmaal gevraagd wordt.

Dit heeft consequenties voor het aantal opvolgende eenheden dat ingezet moet worden (voortzettingsvermogen). De arbeidstijdenwet (ATW) is gewoon van toepassing. Wanneer een inzet “rond de klok” is, betekent dit dat 2 of 3 opvolgende ploegen moeten worden ingezet (afhankelijk van de aard van de inzet en de omstandigheden).

De batches van de (gegarandeerde) detachementen militairen zijn in beginsel inzetbaar voor 8 uren per etmaal en zijn voor die duur zelfvoorzienend (self-supporting). Andere eenheden die ingezet moeten worden vallen qua verzorging terug op de dienst aan wie zij worden toegevoegd (b.v. brandweer, politie of waterschap). Indien verzorging daar niet mogelijk is, moet dat in de aanvraag expliciet worden aangegeven, zodat dit in de opdracht aan de eenheid geregeld kan worden.

Gegarandeerde capaciteiten

Capaciteit	**Hoeveel**	**Hoe snel*** *(NTM)*
Defensieliaison/adviseur per veiligheidsregio de fulltime OVR wordt bijgestaan door parttime OVR's.	25 x	na max. 2 uur
Detachement van 3.000 militairen	3 x 65 (of 200) 1.000 1.800	na max. 8 uur na max. 24 uur na max. 48 uur
Een defensiecomplex per provincie voor de tijdelijke opvang van grote hoeveelheden personen nabij rampenterrein (zie 16.19)	12	
EOD (IEDD) -team, inbegrepen gerobotiseerde ruimingsmiddelen.	1	na max. 5 min (Soesterberg)
EOD (IEDD) -team, inbegrepen gerobotiseerde ruimingsmiddelen.	1	na max. 1 uur (Soesterberg)
EOD (IEDD/CBRN) -team, inbegrepen gerobotiseerde ruimingsmiddelen.	2	na max. 3 uur (Soesterberg)
Maritiem EOD (IED) -duikteam, inbegrepen gerobotiseerde ruimingsmiddelen.	1	na max. 1 uur (Den Helder)
Maritiem EOD (IED) -duikteam, inbegrepen gerobotiseerde ruimingsmiddelen.	2	na max. 48 uur (Den Helder)
Constructie-eenheid inclusief technische adviescapaciteit	1 compagnie	na max. 48 uur
Een vouwbrug voor noodbruggen en noodvlotten	1 (1 peloton)	na max. 48 uur
Geneeskundige hulpposten voor triage en eerstelijnshulp	1	na max. 48 uur
Noodhospitaal voor de tweedelijns verzorging (low care bedden in tent)	1 (3x 20 bedden)	na max. 48 uur
Ziekenauto's	12 incl bemanning	na max. 48 uur
Stafcapaciteit voor aansturing van operaties bij rampen en crisis (bijvoorbeeld de SDNO (Stafdetachement Nationale Operaties))		na max. 48 uur
Rups- en wielvoertuigen voor de evacuatie van burgers binnen rampgebieden	350	na max. 48 uur
Eenheid voor de bewaking en beveiliging van objecten en gebieden	1 bataljon	na max. 48 uur
Schepen van de wacht voor de bescherming van havens en vaarroutes	2	na max. 48 uur
Back-up voorzieningen voor ondersteuning van bestuurlijke- en/of operationele centra in geval van uitval van bestaande verbindingsmiddelen		na max. 24 uur
Mobiele grondradarsystemen voor bewaking van objecten en gebieden		na max. 48 uur
Kleine onbemande vliegtuigen voor de bewaking en beveiliging van objecten en gebieden (teams met expert operators voor verstedelijkt gebied).		na max. 48 uur
Samengestelde eenheden voor de bescherming van havens	2	na max. 48 uur

vervolg op volgend blad >>>

>>>

Gegarandeerde capaciteiten (vervolg)

Capaciteit	**Hoeveel**	**Hoe snel*** *(NTM)*
CBRN Responsteam Advies en Assistentie (A&A)	1 team	na max. 5 minuten (Vught)
CBRN Responsteam Detectie, Identificatie en Monitoring (DIM)	1 team	na max. 5 minuten (Vught)
CBRN Ontsmettingscapaciteit	1 ontsmettingsstraat	na max. 3 uur (Wezep of Oirschot)
Blushelikopters voor het bestrijden van (bos)branden, **wanneer consignatie is aangevraagd**. Eventueel aangevuld met een FireBucket Operations Team (FBOT).	1	na max. 2 uur (basis van consignatie)
Defensie Natuurbrandbestrijdingondersteuningsmodule (DNOM), **wanneer consignatie is aangevraagd**.	maatwerk	na max. 2 uur (basis van consignatie)
Patiëntenvervoer door helikopters (op basis van convenant voor Friese waddeneilanden)	2 Cougar helikopters	na max. 5 minuten (Leeuwarden)

** met " hoe snel" wordt bedoeld de tijd die ten hoogste benodigd is om de in te zetten eenheden gereed te hebben voor vertrek van hun kazerne of basis. De tijd benodigd om op de inzetlocatie aan te komen dient daarbij te worden opgeteld. Het zijn nadrukkelijk maximaal benodigde tijden. Defensie streeft ernaar deze tijd zo kort mogelijk te laten zijn. Tussen haakjes staat eventueel de plaats vanwaar vertrokken wordt. NTM staat voor "Notice to Move".*

Niet-gegarandeerde capaciteiten

Capaciteit	**Hoeveel**	**Hoe snel*** *(NTM)*
Blushelikopters voor het bestrijden van (bos)branden, **wanneer geen consignatie aangevraagd is**.		na max. 24 uur
Defensie Natuurbrandbestrijdingondersteuningsmodule (DNOM), **wanneer geen consignatie aangevraagd is.**	1	na max. 24 uur
DNOM+, **wanneer consignatie is aangevraagd**.	1	na max. 8 uur
DNOM+, **wanneer geen consignatie aangevraagd is**.	1	na max. 36 uur

Het trainingshuis op het Nationaal Trainings-centrum CBRN te Vught.

16.5 GEZAMENLIJKE ACTIVITEITEN

Naast de eerder genoemde eigenstandige, structurele en incidentele taken zijn er sinds kort activiteiten waarbij niet meer ondubbelzinnig sprake is van wie die activiteiten (taken) uitvoert. Het zou bestempeld kunnen worden als “combined assets”, een activiteit van enkele departementen tezamen.

Nationaal Training Centrum CBRN

Op 27 november 2014 is het Nationaal Trainings Centrum CBRN (NTC CBRN) officieel geopend. Het NTC CBRN verzorgt voor civiele hulpverleningsorganisaties en Defensie mono- en multidisciplinaire opleidingen en trainingen onder CBRN omstandigheden die zich in Nederland kunnen voordoen. Daarnaast kunnen op verzoek middelen, bebouwing en daar waar nodig trainingsondersteuning ter beschikking worden gesteld.

Verder biedt het de mogelijkheid om het ontsmetten van voertuigen, infrastructurele zaken of personen, te beoefenen en kan er worden getraind in het uitvoeren van metingen.

>>>

Op het 6 hectare grote terrein beschikt het NTC CBRN over een:

- Opleidings- en trainingshuis met tientallen in te richten multifunctionele ruimtes;
- Ingestorte bebouwing;
- Agrarische loods;
- Ontsmettingsstraat die tevens kan worden gebruikt als snelweg of winkelstraat;
- Metrostation inclusief treinstellen;
- Spooremplacement met laad- en losdock en wagons;
- CBRN detectielaan;
- CBRN meetvelden;
- Containerterminal;
- Mobiele Geldautomaat-kiosk.

Binnen deze voorzieningen kent het NTC CBRN in totaal vijftig verschillende realistische settings waarbinnen kan worden getraind. Van een spoedeisende hulppost tot postagentschap, van chemisch laboratorium tot winkelcentrum enzovoorts. Al deze settings zijn tot stand gekomen op basis van de TNO "Training Needs Analysis" en door een grondige inventarisatie van de gebruikerswensen die bij de diverse veiligheidspartners aanwezig waren.

Het NTC CBRN is, net als het Defensie Expertise Centrum CBRN (DEC CBRN), de CBRN School en de CBRN Responseenheid een onderdeel van het Defensie CBRN Centrum (DCBRNC).

Op het DCBRNC werken, naast militairen, vertegenwoordigers van strategische partners zoals de Politie, Brandweer, GGD/GHOR, TNO, NFI, het RIVM, IFV en DCMR/ LIOGS. Hierdoor heeft het DCBRNC over de volle breedte een duidelijke interdepartementale functie op het gebied van "kennisontwikkeling en deling", "opleiding en training" alsmede "inzet en ondersteuning" binnen het CBRN vakgebied, of anders verwoord, het vakgebied gevaarlijke stoffen.

Het DCBRNC is daarmee een multidisciplinaire organisatie, van en vóór de partners, dat effectief en efficiënt samenwerken faciliteert. Door dit unieke samenwerkingsverband wordt bestaande kennis en ervaring niet gedupliceerd maar voor en door een breder publiek gedeeld. Naast het verbeteren van de ondersteuning van First Responders op een "Plaats Incident" of een "Plaats Delict" streeft het samenwerkingsverband in het bijzonder naar het verhogen van de kwaliteit van, en meer eenduidigheid bij, het opleiden en trainen binnen het vakgebied gevaarlijke stoffen. Meer informatie: NTC CBRN.

Ceremoniële ereafzetting bij Prinsjesdag.

16.6 DIVERSEN

Naast de eerder genoemde eigenstandige, structurele en incidentele taken en gezamenlijke activiteiten zijn er een aantal taken die nog niet of niet meer tot Defensie behoren, maar waar Defensie wel degelijk een groot belang of grote inbreng in heeft. Wijzigingen in de hierna genoemde taken zijn vaak het resultaat van reorganisaties en kabinetsbesluiten om taken anders te beleggen.

Calamiteitenhospitaal

Het Calamiteitenhospitaal was een structurele taak van Defensie. Het Calamiteitenhospitaal is nu een civiel-militair samenwerkingsverband tussen het UMC Utrecht (UMCU) en het Centraal Militair Hospitaal (CMH). De Commandant CMH is tevens lid van de Raad van Bestuur UMC Utrecht. Het Calamiteitenhospitaal is gevestigd onder het beddenhuis van het UMCU waar het CMH onmiddellijk naast staat.

Het Ministerie van Defensie en/of het Ministerie van VWS en/of het UMC Utrecht stelt het Calamiteitenhospitaal beschikbaar. Het Calamiteitenhospitaal is een landelijke voorziening voor gegarandeerde medische opvang van militaire en burgerslachtoffers (groepen groter dan vijf per-

>>>

sonen), die de reguliere opvangcapaciteiten van ziekenhuizen in kwalitatief of kwantitatief opzicht te boven gaan. Het Calamiteitenhospitaal is na alarmering binnen 30 minuten operationeel en heeft een maximale capaciteit van 200 bedden verdeeld over “high, medium & low care’’ alsmede isolatiebedden (quarantaine). In principe gaat het om tijdelijke opvang in de acute fase.

Enkele GHOR-regio’s hebben afspraken gemaakt met het calamiteitenhospitaal dat vanaf vijf of meer T1/T2 slachtoffers een verzoek kan worden gedaan tot opstarten van het calamiteitenhospitaal.

Het Calamiteitenhospitaal wordt voorts operationeel gesteld in het geval van de volgende scenario’s:

1. Situaties van oorlog of oorlogsdreiging, crisis of operationele inzet waarbij (grote) aantallen Nederlandse militaire slachtoffers moeten worden opgevangen: de Minister van Defensie verzoekt om openstelling;
2. Ongevallen in het buitenland, waarbij te repatriëren groepen Nederlandse ingezetenen (militair en/of burger) betrokken zijn: de Minister van Defensie dan wel de Minister van VWS verzoekt om openstelling;
3. Situaties waarin de Nederlandse overheid hulp aanbiedt bij de medische opvang van buitenlandse slachtoffers van ongevallen en crisis in het buitenland: de Minister van VWS verzoekt om openstelling;
4. De opvang van slachtoffers bij een uitbraak van bijzondere infectieziekten: de Minister van VWS verzoekt om openstelling;
5. Specifieke calamiteiten, aanslagen of grote ongevallen in Nederland, die de reguliere opvangcapaciteit te boven gaan: de Raad van Bestuur UMC Utrecht besluit tot openstelling.

Zie ook de website van het Calamiteitenhospitaal.

Structurele samenwerking

Naast alle genoemde taken (eigenstandig, structureel en incidenteel) wordt door Defensie intensief en structureel samengewerkt met civiele partners. Defensie beschikt over kenniscentra en scholen op het gebied van Explosieven en CBRN. Binnen die kenniscentra en scholen wordt samengewerkt met Politie (CENTREX), Brandweer, GGD/GHOR, RIVM, NFI en TNO. Deze samenwerking resulteert in het samenvoegen van die capaciteiten van de overheidsdiensten onder één dak. Met name kan daar genoemd worden het kenniscentrum EOD en de School EOD als ook het Defensie ExpertiseCentrum CBRN (DEC CBRN) en de CBRN School (CBRNS).

IDR

Ook op het vlak van de gezondheidszorg wordt intensief samengewerkt. Het calamiteitenhospitaal is daar naast het Instituut samenwerking Defensie en Relatieziekenhuizen (IDR) een goed voorbeeld van.

DefCERT

Het Defensie Computer Emergency Response team (DefCERT) werkt intensief samen met het Computer Emergency Response Team van de Nederlandse overheid (GovCERT.NL) onderdeel van het Nationaal Cyber Security Centrum (NCSC). Dat is een onderdeel van de NCTV. Ook wordt samengewerkt met de Algemene Inlichtingen en Veiligheidsdienst (AIVD). DefCERT maakt deel uit van de Defensie Materieel Organisatie (DMO).

Zij participeren in het Nationaal Respons Netwerk (NRN) om de digitale weerbaarheid van Nederland te vergroten. De Belastingdienst, SURFnet, Defensie CERT (DefCERT), de Informatiebeveiligingsdienst voor gemeenten (IBD) en het Nationaal Cyber Security Centrum (NCSC) hebben zich als eerste partijen aan het NRN gecommitteerd.

DCC

Het Defensie Cyber Commando (DCC) is een in 2014 opgerichte eenheid. Ook zij zal intensief gaan samenwerken met de organisaties die bij

>>>

DefCERT zijn genoemd. Het DCC is een defensiebrede organisatie (joint, paars) maar ondergebracht bij de Landmacht. Daarnaast wordt er intensief samengewerkt met de Joint Sigint en Cyber Unit (JSCU) (een AIVD/MIVD samenwerkingsorganisatie).

Ceremonieel

Wanneer belangrijke buitenlandse gasten ons land bezoeken, bijvoorbeeld bij een ontvangend staatsbezoek, wordt rondom de ontvangst en de diverse plechtigheden het nodige ceremonieel verzorgd. Daarnaast zijn er regelmatig erewachten bij het aanbieden ten paleize van de geloofsbrieven van ambassadeurs. Daarnaast de veel grotere ondersteuning bij Prinsjesdag en bij staatsbegrafenissen en inhuldigingen.

Ook alle ondersteuning die is geleverd bij de aankomst van de stoffelijke resten van de slachtoffers van de MH-17 ramp op Vliegbasis Eindhoven, waarbij talloze militairen de kisten van het vliegtuig naar de rouwauto's hebben gedragen, valt binnen de ceremoniële activiteiten van Defensie.

Ereafzetting langs de route van de Gouden Koets tijdens Prinsjesdag. Een vast jaarlijks evenement waarbij het nodige ceremonieel wordt getoond.

17

BEOOGDE EFFECTEN

Beoogd effect

De te beogen of gewenste effecten die de inzet van Defensiecapaciteiten heeft zijn in dit hoofdstuk ingedeeld vanuit de functies van militair vermogen. Deze indeling is: Stafcapaciteit (vanuit Commandovoering), informatie en inlichtingen, interventies (manoeuvre), brandbestrijding (slagkracht), bescherming en logistiek.

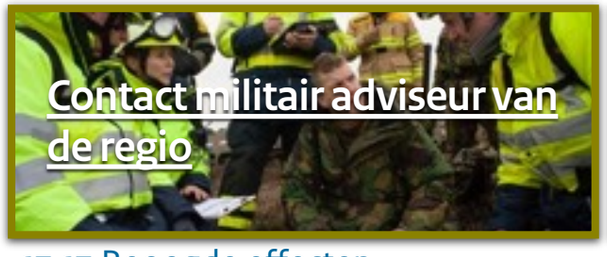

Het opleiden en trainen van ziekenhuispersoneel om te werken onder CBRN omstandigheden en met een gewonden ontsmettingsstation is een van de vele mogelijkheden.

17.1 OPLEIDEN, TRAINEN, OEFENEN

Opleiden en trainen is binnen Defensie een zeer groot deel van haar taak. Zeker ten tijde van de opkomst van grote aantallen dienstplichtigen werden jaarlijks duizenden militairen voor hun taak opgeleid. Ook nu, ondanks de opschorting van de opkomstplicht, moeten jaarlijks vele honderden militairen opgeleid worden voor hun taak binnen Defensie. Defensie beschikt daarvoor over een uitgebreid pallet aan opleidings- en trainingscentra (OTC'n).

Niet meer zoals vroeger per wapen en dienstvak, maar steeds meer samengevoegd tot clusters.

Zonder daarin compleet te zijn, staan hierna een paar voorbeelden genoemd. De militair adviseur kan het best een voorstel maken aan de hand van de opleidingsbehoefte en het ruime aanbod van opleidingen en cursussen bij Defensie.

Defensie Expertise Centrum CBRN (DEC CBRN)

Het DEC CBRN is, samen met de CBRN School (CBRNS), de Respons Eenheid CBRN (CBRN RE) en het Nationaal TrainingsCentrum CBRN (NTC CBRN) een onderdeel van het DCBRNC en gehuisvest bij het OTC-Ge- >>>

nie op de Van Brederodekazerne te Vught. Haar taken liggen op het terrein van het vergaren, analyseren, verwerken en verstrekken van kennis en informatie op het vakgebied CBRN-verdediging inbegrepen ervaringen uit oefeningen en missies. Daarnaast is een belangrijke taak het inrichten van één centrale Defensie CBRN-kennisbank. De kennis en ervaring van het DEC CBRN is in het bijzonder van belang als input voor beleidsvorming, doctrinevorming, operationele behoeftestellingen en het materiële verwervingsproces.

Al de hier vermelde eenheden worden al geruime tijd ingezet ter ondersteuning van de civiele diensten. Meer informatie en nieuws op de website: DEC CBRN

Land Training Centre (LTC)

Het LTC is een samenvoeging van alle OTC'n van de grondgebonden operaties (commandovoering, operaties). Er kunnen daar opleidingen verzorgd worden in commandovoering, operationele besluitvorming en dat bijvoorbeeld in simulatie, serious gaming etc.

Meer informatie op de website: LTC/LWC

Defensie DuikSchool (DDS)

De DDS heeft faciliteiten (zoals het 21 m diepe Triton-bassin) en infrastructuur om onder verschillende omstandigheden trainingen te laten plaatsvinden voor duikers. Deze worden gebruikt voor de eigen duikers van Defensie (Landmacht en Marineduikers), maar kunnen ook ingezet worden voor Brandweer en andere civiele hulpverleners.

Ook op de pioniers- en pontonniersschool worden duikopleidingen verzorgd.

OTCRij

Het Opleidings- en Trainingscentrum Rijden (OTCRij) is een grote rijschool en heeft het grootste afgesloten rijopleidingsterrein in Nederland met 25 kilometer aan verharde wegen. Het verzorgt rijopleidingen voor alle bij Defensie in gebruik zijnde voertuigen. Daarnaast worden opleidingen verzorgd voor de aanvullende werktuigen op de voertuigen: berging, laden en lossen en ook rijden op andere dan verharde wegen (onverhard terrein, door watergangen, hindernissen). Dit OTC kan voor andere overheidsdiensten die met bijzondere voertuigen rijden aanvullende rijopleiding verzorgen (naast de standaardopleidingen voor het civiele rijbewijs).

Met de RAV van de Veiligheidsregio Brabant Zuid-Oost is een convenant getekend voor de verzorging van de rijopleidingen van de bemanningen van de ambulances door het OTCRij.

Meer informatie op de website: OTCRIJ

Oefenterreinen, faciliteiten

Defensie beschikt over een groot aantal oefenterreinen in Nederland. Daar kan onder gecontroleerde omstandigheden, op een afgesloten terrein, geoefend worden. Verder bezitten de meeste legerplaatsen uitgebreide sportfaciliteiten. Deze kunnen ook door andere overheidsdiensten gebruikt worden. Voorbeelden daarvan zijn: Klimtorens, Oefendorpen in Hollandsche Rading, Marnehuizen en Zoutkamp.

Het Expertise Centrum Identiteitsfraude & Documenten (ECID) is een onderzoeksbureau van de Koninklijke Marechaussee in samenwerking met het Korps Landelijke Politiedien-
sten waarvan het hoofdkantoor gevestigd is op de luchthaven Schiphol.

17.2 KENNIS

Defensie expertise Centrum CBRN (DEC CBRN)

Het DEC CBRN is, samen met de CBRN School (CBRNS), de Respons Eenheid CBRN (CBRN RE) en het Nationaal TrainingsCentrum CBRN (NTC CBRN) een onderdeel van het DCBRNC en gehuisvest bij het OTC-Genie op de Van Brederodekazerne te Vught. Haar taken liggen op het terrein van het vergaren, analyseren, verwerken en verstrekken van kennis en informatie op het vakgebied CBRN-verdediging inbegrepen ervaringen uit oefeningen en missies. Daarnaast is een belangrijke taak het inrichten van één centrale Defensie CBRN-kennisbank. De kennis en ervaring van het DEC CBRN is in het bijzonder van belang als input voor beleidsvorming, doctrinevorming, operationele behoeftestellingen en het materiële verwervingsproces.

Al de hier vermelde eenheden worden al geruime tijd ingezet ter ondersteuning van de civiele diensten. Informatie en nieuws: DCBRNC

EOD (Explosieven Opruimingsdienst Defensie)

De EOD is het meest bekend om haar ruimploegen die in het land gevonden explosieven onschadelijk maken en ruimen. Door de jarenlan- >>>

ge ervaring met allerhande conventionele en geïmproviseerde explosieven is er bij de EOD en haar voorgangers een schat aan ervaring en kennis opgedaan. Deze is verankerd in het Expertisecentrum EOD.

De EOD bestaat uit een staf, het logistieke peloton, een grondgebonden EOD compagnie, een maritieme EOD compagnie, het Expertisecentrum Explosievenopruiming en de EOD school. Zij werken verder intensief samen met de specialisten van Brandweer en Politie op het gebied van kennis en opleiding. Informatie op de website: EOD

DDG

De Defensie Duikgroep (DDG) verleent een brede expertise op het gebied van duikarbeid en overige arbeid onder overdruk. Hierin wordt actief samengewerkt met de Defensie Duikschool en het Duikmedisch Centrum. Tevens heeft de DDG zitting in diverse (inter)nationale overlegfora. De expertiseverlening omvat onder andere het opstellen van beleid en procedures.

De DDG heeft ook een actieve rol in de normstelling op het gebied van duikmateriaal. Hiervoor doet zij aan marktverkenning, bewaakt zij de aansluiting van de Marine bij de hedendaagse stand der techniek en heeft zij een rol bij het uitvoeren van ongevalsonderzoeken, zowel voor de Marine als in het kader van Militaire Bijstand, voor bijvoorbeeld de Onderzoeksraad voor Veiligheid.

Meer informatie vindt u op de website: DDG

Regelmatig ontmoeten leden van de LOS en het OOCL elkaar. C-OOCL en plv C-OOCL zijn daar meestal bij aanwezig.

17.3 STAFCAPACITEIT

Commandovoering is het proces van op basis van de omgevingsfactoren, de common operational picture (het totaalbeeld), het oogmerk van de operatie en op basis van die uitgangspunten en de opgestelde scenario's, komen tot een weloverwogen beslissing. Commandovoering bestaat uit de elementen besluitvorming, leidinggeven en bevelvoering. Commandovoering is uiteindelijk de verbindende schakel tussen de verschillende functies van optreden.

Deel van de besluitvorming is het opstellen van alternatieve plannen (scenario's). Daarvoor beschikt een militaire eenheid ter grootte van ten minste een bataljon over een staf die in staat is de commandant te ondersteunen bij zijn besluitvormingsproces (stafcapaciteit). Een bataljonsstaf kan dus ook een ROT bijstaan in het besluitvormingsproces door juist die planningsbehoefte te kunnen invullen. Dit is een gegarandeerde capaciteit.

SDNO

Het Stafdetachement Nationale Operaties (SDNO) is een planningsstaf samengesteld uit militairen van de staf van het OOCL en de staven van de eenheden binnen het OOCL, met de plaatsvervangend commandant van het

>>>

OOCL als commandant van het SDNO. Zij zijn in staat bij grootschalige operaties het Landelijk Operationeel Coördinatie Centrum (LOCC) te ondersteunen bij planvorming en coördinatie. Naar behoefte worden zij bijgestaan door officieren uit het Civiel en Militair Interactiecommando (CMI-Co). Dit is opgezet naar aanleiding van de oefeningen rondom de ergst denkbare overstroming (EDO) en de daarbij te verwachten grootschalige evacuaties. Het SDNO is natuurlijk ook inzetbaar in andere scenario's. Dit is een gegarandeerde capaciteit.

Facilitair en logistiek

Het CDC heeft als gevolg van haar activiteiten kennis van en ervaring met de planning van grootschalige facilitaire en logistieke ondersteuning. Het CDC kan daardoor staf- en adviescapaciteit leveren voor dit soort grote behoeften en kan een Staf Grootschalig en Bijzonder Optreden (SGBO) of een Operationeel Team van de Veiligheidsregio bijstaan in de planning van bijvoorbeeld een grootschalige opvang.

01:30 19-COPI-IM: Druk op Noord is weg. De organisatie vraagt zich af of de hoeveelheid politie daar gerechtvaardigd is. De security staat NIET onder regie politie. Security en organisatie lossen dit op.

Oordeelsvorming:

Besluiten:

Operationele veiligheid:

Bestrijding:

Slachtofferbeeld:

00:43 19-COPI-IM:

Bronhouder MES, totaalrapportage 00:00 uur

MES	OPGAVE
Zorgcontacten Totaal	148
E1	1
E2	4
E3	143
Ziekenhuistransport	2

Lokale meteo:

22:33 19-COPI-IM:
Lichte regen gestart. Na 24:00 hardere regen verwacht.

De partners in veiligheid gebruiken het LCMS (Landelijk Crisis Management Systeem) om een gezamenlijk beeld van de situatie op te bouwen. LCMS is afgeleid van het door Defensie gebruikte ISIS (Integrated Staff Information System)

17.4 INFORMATIE EN INLICHTINGEN

Situational awareness

F-16 (RecceLite)

De F-16 is een multifunctioneel jachtvliegtuig. Naast bewapening kan een F-16 onder de romp worden voorzien van een elektronische storingscontainer. Verder is het mogelijk om aan de luchtinlaat doelaanwijzings- en verkenningsinstrumenten te bevestigen. Ten slotte kan het multi-role jachtvliegtuig ook worden ingezet voor diverse luchtverkenningsmissies, waarbij de grote snelheid van het vliegtuig borg staat voor het verkennen van een groot gebied. Daarnaast geeft de infrarood camera-apparatuur van de F-16 de mogelijkheid om veel meer te zien dan met het blote oog of reguliere camera's.
Meer informatie: F-16

Specificaties:

Topsnelheid: 2.000 kilometer per uur
Vliegbereik: 2.700 kilometer zonder bijtanken in de lucht
Vlieghoogte: maximaal 17 kilometer

>>>

Reccelite

De Reccelite-sensor is een medium level reconnaissance system (vlieghoogte van 300m tot 7km) welke beschikt over een daglicht en een infrarood camera die bijzonder geschikt is voor het onderkennen van door mensen gemaakte structuren. De sensor heeft diverse zoom levels waardoor er vanaf grote hoogte een sub decimale resolutie bereikt kan worden. Deze sensor maakt losse foto´s die verwerkt kunnen worden tot een grote foto (mozaïek).

Deze sensor voor diverse zaken ingezet, zoals:

- D.m.v. het vergelijken van beelden genomen op verschillende dagen verschillen aan te geven en zo mogelijk grondverstoringen of essentiële verandering te onderkennen.
- Het in detail fotograferen en beschrijven van objecten, om voor de grondcommandant vooraf compleet beeld te geven van het object. Denk hierbij aan toegangsmogelijkheden, hoogte/dikte van muren, etc.
- Het aangeven van mogelijke landingslocaties voor heli´s rekeninghoudend met obstakels, helling en telefoondraden.
- Het in kaart brengen van gebieden om eventuele naderingswegen kenbaar te maken. Tevens kan er doormiddel van Stereo en hoogte modellen een Line of sight bepalingen gemaakt worden.

Met bovenstaande inzet heeft het Tactical Air Reconnaissance Center (tactisch luchtverkenningscentrum, TARC) onder andere ondersteuning geleverd bij het opsporen van stoffelijke overschotten en drugs. Ook heeft het de passieve beveiliging (camera's en hekwerken) van specifieke objecten in kaart gebracht en heeft het ervaring met dijkbewaking tijdens hoogwaterperiode in Nederland.

Beperkingen: De sensor heeft als grote beperking dat deze niet door wolken kan kijken, waardoor hij niet in alle weersomstandigheden te gebruiken is. Echter doordat deze door een F-16 met getrainde vliegers wordt vervoerd kan deze in vele gevallen nog onder het wolkendek komen, waardoor er toch nog resultaten kunnen worden bereikt. Ook heeft deze sensor geen mogelijkheid om in kleur op te nemen waardoor vragen die specifiek over kleuren gaan niet beantwoord kunnen worden. Tot slot is de IR-sensor geen warmtebeeldcamera en kan deze maar beperkte temperatuurverschillen waarnemen.

Capaciteiten TARC: Naast de Reccelite-sensor beschikt het TARC over personeel met een grote kennis op het gebied van Luchtfotografie en de analyse van luchtbeelden. Hierdoor kan er te allen tijde gebruik gemaakt worden van deze capaciteit om bestaande beelden welke gemaakt zijn door andere middelen van analyse te voorzien.

UAS Raven

De Raven is een 91 cm lang vliegtuig met een spanwijdte van 140 cm. Het gewicht is circa 2 kg en is van Kevlar gemaakt. De kruissnelheid is ongeveer 48 km/uur. Normaal gesproken vliegt Raven 50 tot 350 m boven het aardoppervlak. Het toestel heeft een vliegbereik van ongeveer 10 km en kan 1 uur in de lucht blijven.

Het vliegtuig kan worden uitgerust met een daglichtcamera of nachtlichtcamera. Elk systeem bestaat uit een set grondapparatuur en drie vliegtuigen. Een volledige crew bestaat uit twee personen. Het aantal teams met expert-operators voor verstedelijkt gebied is beperkt. Meer informatie: Raven mini UAV. Dit is een gegarandeerde capaciteit.

UAS ScanEagle

De definitieve opvolger van de Sperwer zal naar verwachting eind 2014 gaan binnenstromen. Tot die tijd zal de eenheid gaan opereren met twee systemen ScanEagle. De ScanEagle is, net als de Sperwer, een Shortrange Tactical UAS. Het heeft een bereik van 90 km en een vluchtduur van 12 uur. Het vliegtuigje met een startgewicht van ongeveer 20 kg wordt gelanceerd met een pneumatische katapult en de recovery vindt plaats d.m.v. een skyhook wingtip capture. De Scan Eagle kan voor zowel land operaties als ook voor maritieme operaties ingezet worden.

Fennek Voorwaartse Waarnemer (VWWRN)

De Fennek VWWRN vervangt sinds 2007 de YPR voor de voorwaartse waarnemersgroepen. De VWWRN beschikt over speciale technologie:

- Met meerdere radio's en hardware kunnen de waarnemers vuursteun aanvragen vanaf de grond (grondgebonden vuursteun), vanuit de lucht (luchtsteun) of vanaf zee (scheepsgeschut);
- Geavanceerd navigatiesysteem (GPS-ILS);
- De voertuigcommandant of vuursteunofficier gebruikt extra C2-hardware om vuursteuncoördinatie-taken uit te voeren. Daarnaast zijn er nog meerdere command en control middelen beschikbaar;
- De Advanced Fire Support Information System software (AFSIS);
- Het voertuig heeft een ingebouwde speciale waarnemingsuitrusting (BAA-kop met graticule). Met de voorwaartse waarnemers, de ogen van de vuursteun, sporen militairen doelen op van grote afstand. De houwitsers van de artillerie nemen, met de gegevens van de Fennek, doelen snel en nauwkeurig onder vuur. De speciale waarnemingsuitrusting is ook buiten het voertuig te gebruiken (uitgestegen optreden).

meer informatie:
Fennek VWWRN

>>>

Waarneming en verkenning

JISTARC

Dit staat voor Joint Intelligence, Surveillance, Target Acquisition & Reconnaissance Commando. Het JISTARC is ondergebracht bij het OOCL. Het bestaat uit verschillende eenheden die werken op het gebied van verzamelen en verwerken van informatie: de EOV-compagnie, 2 Verkenningseskadrons, het Field Humint Eskadron, een Inlichtingeneskadron en de Aireal Systems Batterij. Ook het CMI-Commando van het OOCL beschikt over analisten.

ASIC JISTARC,

Verkenners voeren operaties uit gericht op het verkrijgen van informatie over de samenstelling, activiteiten, capaciteiten en intenties van individuen en organisaties. Hiervoor worden verschillende observatie en surveillance tactieken gebruikt. Deze vorm van optreden is bekend als “Non-Source Operations” binnen het spectrum van Human Intelligence operaties. Deze tactieken zijn zeer geschikt om Human Source operaties, politiewerkzaamheden en counter inlichtingen te ondersteunen. Deze taken worden vaak uitgevoerd op grote afstand en kunnen vallen binnen het kader van “Special Reconnaissance”. De verkenners kunnen deze taken zowel in “bosrijk” (groene) als “bebouwd” (witte) gebieden uitvoeren.

Naast deze verkenners bestaan ook nog de analisten die gegevens verzamelen uit menselijke bronnen en deze informatie analyseren tot bruikbare informatie die onderdeel kan zijn van een opsporingsoperatie.

Tot de taken van het JISTARC op het gebied van HUMINT behoren:

- Het uitvoeren van discrete source operations;
- Het uitvoeren van ondervragingen;
- Het uitvoeren van de-briefingsgesprekken tijdens operationele inzet;
- Het uitbrengen van inlichtingenliaison.

DISCUS (Demonstration of Integrated Sensors for CompoUnd Security)

DGLC beschikt over 2 DISCUS systemen. Elk systeem bestaat uit een commandopost (CP), een mobiele mast , een dag- en nachtcamera, 3 Squires en 4 maal Acoustic Multi-Mission Sensor (AMMS).

De Squire gevechtsveldbewakingsradars detecteren verplaatsingen van voertuigen en personen en komen vooral tot hun recht in gebieden waar geen verplaatsingen mogen zijn. De geüpgraded Squires (van DGLC) zijn in staat om mini UAV’s (drones) te detecteren. De AMMS sensoren detecteren schoten en explosies. Door het spreiden van de sensoren op bijvoorbeeld daken is het mogelijk om een groot gebied te observeren. Schutters worden zeer nauwkeurig gelokaliseerd. De akoestische sensor is ook in staat om drones te detecteren.

De akoestische sensoren kunnen onopvallend en onbeheerd weggelegd worden. De squires moeten op een locatie staan waar toezicht is. Discus wordt centraal bediend.

De Squire radar kan voorzien worden van een accu maar voor langdurig gebruik wordt de Squire aangesloten op een lokale stroomvoorziening. De Squires kunnen verbonden worden middels WiFi en datakabels. De AMMS sensoren kunnen 3 weken met één accu doen en maken gebruik van een netwerk op basis van Zigbee. Dit is een gegarandeerde capaciteit.

>>>

Search

Military Trackers

Het Korps Mariniers beschikt over professioneel opgeleide spoorzoekers, de zogenaamde Military Trackers. Deze mariniers zijn gespecialiseerd in het lezen van het terrein en het analyseren van omgevingen, om zo sporen of aanwijzingen te vinden en te volgen. Absence of the normal, presence of the abnormal. U kunt hierbij onder andere denken aan afwijkingen in de natuur, stukjes kleding of voetstappen.

Dit specialisme kan van pas komen in gevechtssituaties of oorlogsgebieden, maar ook in civiele omstandigheden bewijzen de Military Trackers van het Korps Mariniers hun waarde. De afgelopen jaren hebben de mariniers politie en justitie regelmatig ondersteund in het zoeken naar vermiste of voortvluchtige personen of bewijsmateriaal.

Military Trackers kunnen voor twee taken worden ingezet:

- Het lokaliseren van sporen;
- Het (achter)volgen van een persoon of groep.

Zo hebben de Military Trackers op Curaçao ondersteuning gegeven aan de lokale autoriteiten bij het opsporen van ontsnapte gevangenen. In Nederland leidde de inzet van een team in de zaak van het vermoorde meisje Farida Zargar tot het vinden van een aantal persoonlijke voorwerpen van het meisje en in de geruchtmakende vermissingszaak van de broertjes Ruben en Julian doorzochten de mariniers het bosgebied tussen Rhenen en Doorn.

Daarnaast zijn Military Trackers een week beschikbaar geweest voor de regio Zeist tijdens de week van de inbraak. Tijdens deze week hebben ze meerdere keren een route in kaart gebracht van een roofovervaller en hebben ze forensische opsporing op sporen gewezen bij een inbraak. In de regio is er vaker ondersteuning geleverd om sporen en/of routes in kaart te brengen bij inbraken met geweld.

Military Search.

Military Search capaciteit is al goed bruikbaar gebleken ter ondersteuning van zoekacties voor het OM en de politie.

Het doel van het inzetten van Military Search capaciteit kan zijn:

- Opsporen van middelen van een criminele organisatie of crimineel;
- Vergaren van inlichtingen;
- Zoeken en vinden van bewijs.

De Military Search capaciteit is ingedeeld bij zowel de 11e, 13e als de 43e brigade van de Landmacht. Afhankelijk van het doel waarvoor de zoekactie wordt opgezet, zijn er verschillende soorten capaciteiten beschikbaar:

- In het algemeen kunnen militairen ondersteunen bij het controleren van personen en voertuigen op targets.
- Intermediate Search capaciteit is verder gespecialiseerd en past gestructureerd zoekmethodes en technieken toe, waardoor er met grotere waarschijnlijkheid een target kan worden gevonden of kan worden uitge-

>>>

sloten dat een target zich ergens bevindt. De Landmacht beschikt over capaciteit om dit zowel op het land als in of nabij het water uit te voeren.

- Advanced search capaciteit heeft aanvullende specialistische middelen (zoals metaaldetectoren) die zelfstandig of in combinatie met intermediate search capaciteit in de grond kan kijken of verborgen ruimtes kan identificeren.

De targets waarnaar gezocht kunnen worden zijn:
- Niet conventionele en conventionele explosieven
- Wapens en munitie
- Drugs
- Personen
- Inlichtingen
- Objecten

Welke capaciteit het meest geschikt is wordt door de militair adviseur voorgesteld na overleg met de search advisor / -coördinator van de desbetreffende brigade.

Defensie Duikgroep (DDG) voor onderwaterverkenning (evt icm RPV)

Defensie beschikt over vele militairen die kunnen duiken. Naast de duikers van de bijzondere eenheden bij het KCT, de mariniers en de KMAR zijn het de duikers van de Marine en de Genie die op grote diepte onder water kunnen en mogen werken. De DDG kan ondersteunen bij het zoeken naar bewijsmateriaal, het bergen van drenkelingen, het in kaart brengen van een gezonken wrak etc. Meer informatie vindt u op de website: DDG.

Speurhonden

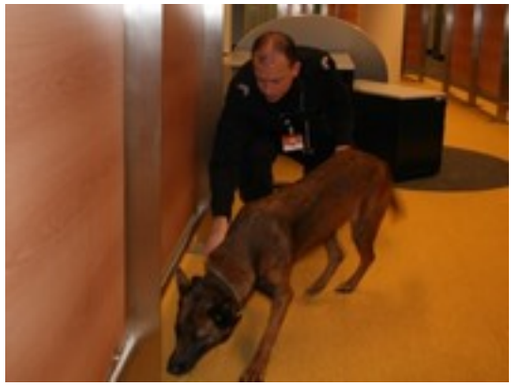

De Luchtmacht beschikt over honden die getraind zijn om explosieven op te sporen. Meer informatie: Explosievenspeurhonden.

CBRN Respons

Bij CBRN incidenten in Nederland ondersteunt Defensie de civiele autoriteiten met een “nationaal gegarandeerde capaciteit”. Deze capaciteit is onder gebracht bij de CBRN Responseenheid. Deze eenheid levert 365 dagen per jaar 24/7 ondersteuning aan civiele autoriteiten met een Advies en Assistentie (A&A) team en een Detectie, Identificatie en Monitoring (DIM) team.

Tijdens een inzet is er altijd sprake van minimaal één A&A team (2 personen) en minimaal één DIM team (4 personen). Een A&A team adviseert de betrokken hulpdiensten over de huidige en toekomstige gevaren van CBRN agentia en stoffen en over de te nemen beschermings- en tegenmaatregelen bij incidenten met CBRN agentia en stoffen. Tevens assisteert het A&A team de hulpverleners bij het incident met het aanvragen en inzetten van aanvullende militaire CBRN capaciteiten. Een DIM team voert in opdracht van het A&A team taken uit op het gebied van detectie, identificatie en monitoring Het DIM team beschikt hiervoor over een meetstrategie voor detectie, identifi-

>>>

catie en monitoring van CBRN agentia en stoffen.

De A&A en DIM capaciteit is complementair aan de CBRN capaciteit van de civiele hulpdiensten. Het personeel van de CBRN Responseenheid is ondergebracht bij het Defensie CBRN Centrum te Vught. Voor meer informatie zie: Gevaarlijke Stoffen. Dit is een gegarandeerde capaciteit.

Een vliegtuig dat zich niet via radio meldt wanneer het Nederlands luchtruim in vliegt wordt door de QRA van de Luchtmacht onderschept en van koers geleid of tot communiceren aangezet.

17.5 INTERVENIËREN

Dienst Speciale Interventies

De Dienst Speciale Interventies (DSI) is een organisatie, ondergebracht bij de landelijke eenheid van de Politie, die leiding geeft aan de bijzondere bijstands eenheden van Politie, KMAR en Defensie. Defensie, waartoe natuurlijk ook de KMAR behoort, levert verschillende eenheden ten behoeve van de DSI. Een nadere beschrijving van deze eenheden volgt, maar er is ook informatie te vinden op internet: Speciale Eenheden

M-Squadron van NLMARSOF

Het M-Squadron van de Netherlands Maritime Special Operations Forces (NLMARSOF), voorheen genaamd Unit Interventie Mariniers (UIM), is de eenheid die ingezet wordt in zeer complexe en gevaarlijke situaties. Zij zijn getraind voor het hoogste geweldsspectrum. Zij maken deel uit van de DSI. Zie ook op het internet: UIM

Korps Commando Troepen

Het Korps Commando Troepen (KCT) is het Special Forces korps van de Landmacht. Ook zij kunnen in het hoogste geweldsspectrum opereren. Zie ook op het internet: KCT.

Specialismen van het KCT in dit dit kader zijn:

>>>

- Hostage Release Operations;
- Non-Combatant Evacuation;
- Scherpschutters.

Brigade Speciale Beveiligingsopdrachten

De Brigade Speciale Beveiligingsopdrachten (BSB) is onderdeel van de Marechaussee en gericht op speciale beveiligingsopdrachten, zoals persoonsbeveiliging in binnen en buitenland. Daarnaast heeft de BSB heeft ook een arrestatieteam en een observatie team. Het arrestatieteam van de BSB is tevens onderdeel van de Dienst Speciale Interventies van de Nationale Politie. Naast de BSB beschikt de marechaussee over 4 pelotons Bijstands Eenheid (BE). De BE is vooral bedoeld voor bewakings- en beveiligingsopdrachten in het hogere geweldsspectrum.

Quick Reaction Alert (QRA)

Wanneer een vliegtuig onaangekondigd het luchtruim van Nederland binnenvliegt, kan dat een vliegtuig zijn dat kwade bedoelingen heeft. Om de mogelijke dreiging te verijdelen zal de Luchtmacht een QRA de lucht in sturen om het vliegtuig te onderscheppen en tot koerswijziging dwingen of aanzetten om te communiceren met de luchtverkeersleiding. Meer over de structurele taak: QRA

Deze taak zal in de nabije toekomst in samenwerking met de Belgische Luchtmacht voor de gehele BeNeLux worden uitgevoerd. Zie hier: het verdrag.

Riot en Crowdcontrol

Ordehandhaving. Dit is een specialisme van de Bijstandseenheden van de Marechaussee.

Explosieven Opruimingsdienst Defensie (EOD)

Het ruimen en onschadelijk maken van explosieven (conventioneel en geïmproviseerd), is een taak die exclusief bij de EOD is belegd. Meer informatie hier over: EOD

Luchtverdediging

Wanneer er een dreiging is van vliegtuigen of andere projectielen die potentieel strategisch belangrijke plaatsen kunnen vernielen, kan een luchtverdedigingseenheid voor de nodige luchtverdediging zorgen en ruim voor het bereiken van het beoogde doel die dreiging neutraliseren. Ze zijn ingezet ten tijde van de NSS in 2014. Meer informatie: DGLC.

De fregatten van de Marine kunnen ook worden ingezet voor luchtverdedigingsdoeleinden. Ten tijde van de NSS lagen er voor de kust van Noordwijk.

Springen kruiend ijs

Wanneer na een lange periode van vorst de dooi aanbreekt en er een sterke wind staat, raken ijsschotsen op drift en kunnen, door het kruien (het op elkaar schuiven van ijsschotsen), schade aanrichten aan dijklichamen en kunstwerken. Door met springstof deze ijsschotsen kapot te springen, wordt dit gevaar geëlimineerd. De explosievenexperts van de Genie zijn hiervoor aangewezen.

medio 2014 werd een convenant getekend voor de inzet van blusheli's bij natuurbranden. Deze "Fire Bucket Operations" zijn daarmee een gegarandeerde capaciteit geworden.

17.6 BRANDBESTRIJDEN

Specialistische blussing

Om de beschikbaarheid van blushelikopters van Defensie te verbeteren is een convenant getekend tussen Defensie en het ministerie van Veiligheid en Justitie, Infrastructuur en Milieu en de VR Noord- en Oost-Gelderland. Dit convenant bepaalt de procedures om een blushelikopterteam in te kunnen zetten of stand-by te hebben (consignatie).

Met name in het geval dat een team is geconsigneerd, zal de tijd tot inzet van de blushelikopter veel korter zijn dan zonder deze consignatie.

De Veiligheidsregio Noord- en Oost Gelderland heeft de meeste expertise over dit soort branden en dient als adviesorgaan voor de inzet van blusheli's. Zij beschikt eveneens over een team dat bij de band de coördinatie op zich neemt.

Inzetmogelijkheden van de blusheli's beperken zich niet alleen tot natuurbranden, echter is alleen voor dat soort branden het convenant afgesloten. Een situatie waarbij blusheli's bijvoorbeeld ook kunnen worden ingezet is een brand in een cacao-opslag.

>>>

Verder zijn er convenanten tussen de vliegbases van de Luchtmacht en de schietkampen van Oldebroek en Harskamp met betrekking tot de inzet van hun blusvoertuigen in de omliggende gemeenten.

E-One Titan crashtender

De E-One Titan crashtender is een speciaal type brandweervoertuig dat voornamelijk ingezet wordt voor de bestrijding van vliegtuigbranden op vliegvelden. Het blusvoertuig is ook inzetbaar voor het bestrijden van andere soorten branden.

Een E-One kan 11.700 liter water, 750 liter schuimvormend middel en 250 kilo bluspoeder meenemen. Het bereik van het bluskanon op het dak is ongeveer 76 meter. Water en blusschuim kunnen via alle hierboven beschreven systemen het voertuig verlaten, bluspoeder alleen via de dakmonitor of haspel.

De blusmiddelen kunnen via diverse systemen (al dan niet gelijktijdig) uit het voertuig gespoten worden.

E-One Titan crashtender

De 25 voertuigen staan op de volgende locaties:

- Vliegbasis Eindhoven: 5
- Brandweer Opleiding en Trainingscentrum (Vliegbasis Woensdrecht): 4
- Vliegbasis Leeuwarden: 3
- Vliegbasis Volkel: 3
- Vliegbasis Woensdrecht: 3
- Defensie Helikopter Commando (Vliegbasis Gilze-Rijen): 3
- Maritiem Vliegkamp De Kooy Den Helder: 3
- Militair Luchtvaartterrein Deelen: 1

Defensie zette haar crashtenders de afgelopen jaren meermalen in. Dit gebeurde onder meer bij de vuurwerkramp in Enschede, een fabrieksbrand in Veghel, een industriebrand in Someren, heidebranden nabij Heeze en Woensdrecht, een natuurbrand in Alphen-Chaam en fabrieksbranden in Tilburg, Sint Maartensdijk en Breda. In januari 2011 is de crashtender ingezet voor een grote brand bij een chemiebedrijf in Moerdijk.

Meer technische details over de E-one Titan crashtender vindt u met de volgende link: E-one Titan crashtender.

>>>

Overige Blusvoertuigen

Mercedes-Benz Atego

Naast de E-One beschik Defensie nog over andere blusvoertuigen. Voor de vliegbases zijn dit Mercedes-Benz blusvoertuigen.

Ginaf

Het Artillerie Schietkamp Oldebroek (ASK) en het Infanterie Schietkamp De Harskamp (ISK) beschikken over Ginaf blusvoertuigen. Deze blusvoertuigen zijn terreinvaardig en er bestaat voor het ASK een convenant met de VR Noord- en Oost-Gelderland voor de inzet van deze blusvoertuigen.

Mercedes-Benz Actros - The bull

Deze 5 robuuste voertuigen zijn specifiek bedoeld voor inzetgebieden om helikopteroperaties te ondersteunen. Zie: The Bull.

Blushelikopters

Defensie beschikt voor haar transporthelikopters over Fire-buckets: Flexibele waterzakken die onder de heli gehangen worden en waarmee watermassa's over brandhaarden kunnen worden uitgestort (zie volgende pagina). Onder bepaalde voorwaarden is dit een gegarandeerde capaciteit. Op basis van een memorandum of understanding uit maart 2015 is inzet van deze heli's ook op Belgisch grondgebied en op verzoek van Belgische autoriteiten mogelijk.

>>>

Boeing CH-47D Chinook transporthelikopter

Onder de 11 zware Chinook CH-47D transporthelikopters kan met behulp van 3 haken vracht worden vervoerd. De centrale cargo-hook kan maximaal 12.700 kilogram dragen. Het vliegbereik is afhankelijk van het gebruik van extra brandstoftanks in de cabine, maar zonder die tanks 250 kilometer, zonder nuttige belasting 324 kilometer.

Brandbestrijding: De Chinook kan worden voorzien van een zogeheten 'Fire-bucket'. Een Chinook is zo in staat om per keer bijna 10.000 liter water op een brandhaard te storten. Ook kan een watergordijn worden gelegd, zodat uitbreiding van de brand voorkomen wordt of objecten kunnen worden afgeschermd. Meer informatie: Boeing CH-47D Chinook

Boeing CH-47D met Fire Bucket in actie

Eurocopter AS-532U2 Cougar MK II transporthelikopter

Het Defensie Helikopter Commando heeft 17 AS-532U2 Cougar transporthelikopters voor vervoer van troepen en materieel. Externe ladingen kunnen onder de romp worden vastgehaakt. De taken bestaan daarnaast ondermeer uit gewondentransport en assistentie bij brandbestrijding.

De toestellen kunnen circa 20 passagiers vervoeren of maximaal 2.450 kilogram interne of 3.000 kilogram externe lading. Het vliegbereik is maximaal 800 kilometer (zonder brandstofreserve).

Brandbestrijding: De Cougar is ook inzetbaar voor brandbestrijding. De helikopter kan worden voorzien van een zogeheten 'Fire-bucket'. De 'Fire-bucket' voor de Cougar beschikt over een inhoud van 2500 liter.

Meer informatie: Eurocopter AS-532U2 Cougar

Eurocopter AS-532U2 Cougar met Fire Bucket

Contact militair adviseur van de regio

terug naar beoogd effect

<<<

17.6 Brandbestrijden

terug naar wegwijzer

Redden van mensen kan een lastige klus zijn. Zeker wanneer ze onder het ijs raken. Duikers van de Defensie Duikgroep hebben uitrusting en zijn getraind voor inzet onder dat soort extreme omstandigheden.

17.7 REDDEN

Het redden van personen bestaat in eerste instantie uit het opsporen van de persoon en in tweede instantie uit het redden. Search and Rescue in het Engels. De meest bekende variant is de nautische of marine SAR waarbij met behulp van helikopters denkelingen uit zee of personen in nood van een schip of boorplatform worden gehaald.

Een minder bekende variant is de USAR (Urban Search and Rescue). Dat is het zoeken en redden van personen in bewoond gebied (urbaan). Defensie levert een permanente bijdrage aan het USAR.NL team dat in staat is op heel kort tijdsbestek naar een rampplek te worden gebracht om haar werk te doen. Meer informatie over USAR.nl vindt u hier.

Overigens is er een grijs gebied tussen redden en opsporen. Als het vermoeden bestaat dat de vermiste persoon overleden zal zijn wordt redding opsporing (en berging). Voor opsporing met UAV / RPV en duikers zie Opsporen bij de Politie.

Ten behoeve van redding kan gebruik gemaakt worden van voer-, vlieg en vaartuigen van Defensie. Zie daarvoor bij Mobiliteit.

>>>

Defensie Duikgroep (DDG) voor onderwaterverkenning (evt icm RPV)

Defensie beschikt over vele militairen die kunnen duiken. Naast de duikers van de bijzondere eenheden bij het KCT, de mariniers en de KMAR zijn het de duikers van de Marine en de Genie die op grote diepte onder water kunnen en mogen werken. De DDG kan ondersteunen bij het zoeken naar bewijsmateriaal, het bergen van drenkelingen, het in kaart brengen van een gezonken wrak etc. Meer informatie vindt u op de website: DDG

In de veiligheidsregio Noord-Holland Noord voert de DDG sinds 1 januari 2010 het hulpverleningsduiken uit. Dit is zowel gericht op het redden van slachtoffers onderwater als het mogelijk bergen van slachtoffers onderwater. Daarnaast fungeert de DDG als duikcoördinator binnen deze veiligheidsregio. De DDG heeft zitting in landelijke overlegfora (zie ook bij paragraaf 17.2 Kennis).

Bij diverse evenementen waar Defensie bij betrokken is zorgt zij voor haar eigen beveiliging. Ook onder andere omstandigheden kan Defensie personeel leveren voor beveiligingstaken.

17.8 BEWAKEN EN BEVEILIGEN

Voordat dit onderwerp verder wordt uitgewerkt is het zinvol om bij de verklarende woordenlijst het verschil te bestuderen tussen de civiele en de militaire context van deze woorden. In deze sectie zal uitgegaan worden van de civiele context van bewaken en beveiligen.

Zoals uit de aanvraagprocedures duidelijk wordt zal bij de aanvraag van militaire bijstand duidelijk gemaakt moeten worden of er sprake is van gewapende of ongewapende bijstand.

Er kan alleen maar sprake zijn van gewapende bijstand in het kader van de Politiewet. Bij bijstand conform artikel 57 (KMar) is het alleen van belang of er toestemming gegeven is voor het meevoeren van automatisch vurende wapens. Dat is vanwege het andere type wapen dat de KMar draagt dan de politie. De KMar wordt ingezet in haar politietaak en is gewapende inzet daarmee gelijk aan haar normale inzet.

Voor bijstand conform artikel 58 (rest van de Krijgsmacht) is het ook van belang of er bewapende bijstand plaatsvindt en dat dan automatisch vu-

>>>

rende wapens mogen worden gevoerd. Primair zal het uitgangspunt zijn de inzet onbewapend uit te voeren.

Voor bewaking en beveiliging van (tijdelijke) militaire objecten zijn aparte regels opgesteld en binnen dat mandaat zal Defensie conform de geweldsinstructies en gewapend de taken uitvoeren.

Bewaken en beveiligen van overige objecten zal als regel zodanig ingericht worden dat militairen het te bewaken object onder permanente observatie houden om bij waargenomen binnendringing of betreding de politie te waarschuwen. Die zal dan ingrijpen.

Voor een aanvraag voor Militaire Bijstand wordt aandacht gevestigd op enkele bepalingen die opgenomen zijn in Bijlage 14. Defensie heeft een standaard geweldsinstructie voor bewakings- en beveiligingstaken in Nationale Operaties. Deze wordt onder andere ook gebruikt bij het opleiden van haar personeel. Wanneer er geen specifieke geweldsinstructie wordt bepaald bij de bijstand en de bijstand is gewapend, zal deze geweldsinstructie worden gehanteerd. Deze is opgenomen in Bijlage 19a.

Bewaken en beveiligen kan op 2 manieren: permanent bewaken en beveiligen door posten, observeren en patrouilles. De andere is waarnemingsapparatuur opstellen en op het moment dat die wat signaleren poolshoogte gaan nemen. Dit is een gegarandeerde capaciteit.

Bewaken en beveiligen door de Marine

Een gegarandeerde capaciteit die door de Marine wordt geleverd zijn de samengestelde eenheden voor havenbeveiliging. Deze eenheden zijn in staat om zowel boven als onder water controles uit te voeren op dreigingen die zich aan schepen of kades kunnen bevinden. Een samengestelde eenheid bestaat uit 28 militairen uit de DDG en 4 vanuit de EOD. Waar nodig beschikken zij over de nodige apparatuur om hen te ondersteunen bij de werkzaamheden. Meer informatie vindt u op de website: DDG

Verder kan de Marine haar schepen inzetten om de vaarroutes en aanlooproutes van de zeehavens te bewaken en beveiligen. Schepen van de wacht heet dat in jargon. Dit is een gegarandeerde capaciteit.

Bewaken en Beveiligen door de Marechaussee

De Koninklijke Marechaussee is verantwoordelijk voor het ongestoord kunnen functioneren van vitale objecten en personen die van belang zijn voor de Staat. Denk hierbij bijvoorbeeld aan de woon- en werkverblijven van de leden van het Koninklijk Huis, de beveiliging van De Nederlandsche

>>>

Bank, het bewaken en beveiligen van luchthavens en het beveiligen van hoge militairen en/of andere hoogwaardigheidsbeklederss die reizen naar zogenaamde hoog risico gebieden in het buitenland. Zie ook de website: Beveiliging van objecten.

Het beveiligen van transporten van De Nederlands Bank behoort ook tot het takenpakket van de Marechaussee

Deze beveiligingstaken worden uitgevoerd door de Brigade Speciale Beveiligingsopdrachten (BSB) en in toenemende mate de pelotons Hoog Risico Beveiliging (HRB). De BSB is een bijzondere eenheid die wordt ingezet wanneer snel en specialistisch optreden vereist is. De brigade kan samen met civiele of militaire eenheden optreden, maar kan indien gewenst ook zelfstandig opereren. De BSB beschikt onder meer over observatie- en arrestatieteams. Het personeel, dat een gerichte training heeft gevolgd, is voor een breed scala van opdrachten inzetbaar, variërend van het binnendringen in gebouwen en het beveiligen van objecten en personen tot aan het herkennen van explosieven. Uiteraard zijn de persoonlijke beschermingsmiddelen aangepast aan het optreden. Voor een goede uitvoering van de taken is de brigade bovendien met snelle en praktische voertuigen uitgerust.

De Marechaussee heeft een bijzondere positie in de maatschappij omdat zij naast beveiligen ook met geweld kan en mag ingrijpen als de situatie daar om vraagt. Hiervoor heeft de Marechaussee speciale middelen en vakmanschap in huis. De expertise en vaardigheden van de Marechaussee zijn complementair aan die van andere diensten, zoals de politie of particuliere beveiligingsorganisaties.

De Marechaussee werkt op het gebied van bewaken en beveiligen nauw samen met deze organisaties. De Marechaussee is gericht op samenwerking en interoperabiliteit met publieke en private partners en wil deze partners aanvullen met specifieke kennis en vaardigheden, zoals bijvoorbeeld met de Bijstands Eenheid (BE). De BE is een inzetmiddel met specifieke uitrusting en tactieken en is in staat zich te richten op bewaken en beveiligen in bijzondere omstandigheden, ordehandhaving in een hoog geweldspectrum en het geïntegreerd kunnen optreden met andere diensten. Dit zowel in Nederland als in het buitenland.

Hoog Risico Beveiliging is een taak van de Marechaussee

<<<

Op 25 september 2014 werd het Defensie Cybercommando opgericht. Deze eenheid is ondergebracht bij de Landmacht maar zal de gehele krijgsmacht ten dienste staan. Ook zal deze eenheid intensief samenwerken met alle andere overheidsorganisaties die zich met cyber bezighouden.

17.9 CYBER

Defensie Cyber Commando (DCC)

In de loop van 2014 is het Defensie Cyber Commando (DCC) opgericht. Defensie beschikte al over enige cyber-capcaiteit in de vorm van DefCERT het Defensie Computer Emergency Response Team. Dit team was hoofdzakelijk defensief gericht om de computersystemen van Defensie te beschermen tegen aanvallen van buitenaf. Het DCC is, als resultaat van de Defensie Cyber Strategie, opgericht om cybermogelijkheden in militaire operaties beter te benutten maar het heeft ook een coördinerende en regierol binnen het Cyberdomein. Zij vormt de schakel tussen de verdedigende (Cybersecurity), cyberinlichtingen en aanvallende capaciteiten (offensieve Cyber).

Nu cyber steeds meer een wapen wordt van staten en non-state-actors om samenlevingen en militaire operaties te verstoren, is het essentieel om militaire cyberoperaties te kunnen uitvoeren. Daarnaast groeit het aantal criminele (burgers en bedrijven) cyber activiteiten.

Het Defensie Cyber Commando is ondergebracht bij de Landmacht maar werkt voor de hele krijgsmacht. Het beschikt over personeel van alle krijgsmachtdelen. Het commando streeft op het gebied van onderzoek en

>>>

ontwikkeling, opleiding en personeel naar maximale samenwerking. Naast andere departementen ook met publieke partners, kennisinstellingen en het bedrijfsleven. Daarvoor is het Defensie Cyber Expertise Centrum (DCEC) opgericht. Zij zijn onderdeel van het DCC en leidend in al de ontwikkel-, onderzoek- en opleidingstrajecten.

Waar mogelijk werkt het commando met andere landen samen die een vergelijkbare ambitie hebben, dezelfde aanpak voorstaan als Nederland en die op een vergelijkbaar niveau opereren. Informatie: Cyber Commando

DefCERT

Informatiesystemen bij de krijgsmacht zijn vaak van levensbelang. Cyberaanvallen om deze systemen in te komen moeten daarom worden voorkomen. Het ministerie van Defensie zet hiervoor onder meer het Computer Emergency Response Team (DefCERT) in.

Het team moet ervoor zorgen dat militaire operaties geen hinder ondervinden en de informatiesystemen van Defensie betrouwbaar zijn. Hiervoor moet DefCERT:

- cyberdreigingen op tijd zien;
- onderzoeken hoe groot de dreiging is;
- zorgen dat de dreiging vermindert of verdwijnt;
- cyberincidenten voorkomen of oplossen.

Daarnaast kan DefCERT ook civiele autoriteiten ondersteunen bij de coördinatie van cyberdreigingen.

Bij het uitvoeren van haar werkzaamheden werkt DefCERT nauw samen met andere teams, zoals:

- het Nationaal Cyber Security Centrum (NCSC);
- het NATO Computer Incident Response Capability (NCIRC);
- binnen het Forum of Incident Response and Security Teams (FIRST).

Meer informatrie: DefCERT

Wanneer een incident gepaard gaat met een onbekende substantie, is het zaak vast te stellen wat het is. Defensie heeft een Advies en Assistentie-teams (A&A team) die op de plaats van het incident eerste ondersteuning biedt.

17.10 BESCHERMEN / CBRN(E)

Fuchs-NBC

Chemisch Biologisch Nucleair Radiologisch (CBRN)-verkenner Fuchs ondersteunt uitgezonden eenheden bij het uitvoeren van nucleaire, biologische en chemische verkenningen en detectie. De Fuchs is uitgerust met een uitgebreid assortiment sensoren.

Het doel van CBRN verkenning is het verzamelen van informatie om de aanwezigheid van CBRN dreiging of CBRN aanvallen al dan niet te bevestigen. Bij vloeistofbesmetting kan de bemanning een analyse en een identificatie uitvoeren en besmette gebieden afzetten. De Fuchs is uitgerust met instrumenten die militairen gebruiken voor het nemen van grondmonsters.

Ook het verzamelen van plaatselijke meteorologische gegevens behoort tot de mogelijkheden van de Fuchs. Het doen van weersvoorspellingen voor de gevarengebieden wordt ook gerekend tot CBRN verkenning.

>>>

Fuchs pantservoertuig voor elektronische oorlogvoering

Naast de Fuchs als CBRN-verkenningsvoertuig, beschikt Defensie ook over een TPz Fuchs Eloka (6x6) pantservoertuig voor elektronische oorlogvoering. De enige overeenkomst is dat beide voertuigen gebruik maken van een Fuchs-onderstel. Meer informatie: Fuchs EOV.

CBRN Responsteams

Bij CBRN incidenten in Nederland ondersteunt Defensie de civiele autoriteiten met een “nationaal gegarandeerde capaciteit”. Deze capaciteit is onder gebracht bij de CBRN Responseenheid. Deze eenheid levert 365 dagen per jaar 24/7 ondersteuning aan civiele autoriteiten met een Advies en Assistentie (A&A) team en een Detectie, Identificatie en Monitoring (DIM) team.

Tijdens een inzet is er altijd sprake van minimaal één A&A team (2 personen) en minimaal één DIM team (4 personen). Een A&A team adviseert de betrokken hulpdiensten over de huidige en toekomstige gevaren van CBRN agentia en stoffen en over de te nemen beschermings- en tegenmaatregelen bij incidenten met CBRN agentia en stoffen. Tevens assisteert het A&A team de hulpverleners bij het incident met het aanvragen en inzetten van aanvullende militaire CBRN capaciteiten. Een DIM team voert in opdracht van het

>>>

A&A team taken uit op het gebied van detectie, identificatie en monitoring Het DIM team beschikt hiervoor over een meetstrategie voor detectie, identificatie en monitoring van CBRN agentia en stoffen.

De A&A en DIM capaciteit is complementair aan de CBRN capaciteit van de civiele hulpdiensten. Het personeel van de CBRN Responseenheid is ondergebracht bij het Defensie CBRN Centrum te Vught. Voor meer informatie zie: Gevaarlijke Stoffen. Dit is een gegarandeerde capaciteit.

CBRN Ontsmetting

Het CBRN Ontsmettingssysteem van Defensie is in het bijzonder uitgerust voor het uitvoeren van ontsmettingen van voertuigen en infrastructuur. Het ontsmetten van (civiel) personeel is, gelet op het tijddwingende karakter, een taak die volledig bij de brandweer ligt.

Het systeem is voorzien van twee draagbare ontsmettingstoestellen voor het ontsmetten van moeilijk bereikbare plaatsen en twee draagbare ontsmettingstoestellen voor het ontsmetten van gevoelige apparatuur en (voertuig)interieurs.

Het CBRN Ontsmettingssysteem wordt door zes personen bediend en bestaat uit een 20' ISO-container en losse componenten.

Het ontsmettingssysteem heeft twee watertanks (elk 1.500 liter) en kan daardoor voor een bepaalde tijd zelfstandig opereren. Twee ontsmettingssystemen samen vormen een zogenoemde ontsmettingsstraat. De capaciteit van één ontsmettingsstraat per uur is 500 m2 voertuigoppervlak of maximaal 6000 m2 terrein door 1 ontsmettingssysteem (het maximum is afhankelijk van de terreinsoort).

Meer informatie ook op de website: CBRN. Dit is een gegarandeerde capaciteit.

Search

Search capaciteit is al goed bruikbaar gebleken ter ondersteuning van zoekacties voor het OM en de politie.

Het doel van het inzetten van Military Search capaciteit kan zijn:
- Zoeken en vinden van bewijs;
- Veiligstellen van infrastructuur.

De Military Search capaciteit is ingedeeld bij zowel de 11e ,13e als de 43e brigade. Afhankelijk van het doel waarvoor de zoekactie wordt opgezet, zijn er verschillende soorten capaciteiten beschikbaar:

- Intermediate Search capaciteit is verder gespecialiseerd en past gestructureerd zoekmethodes en technieken toe, waardoor er met grotere waarschijnlijkheid een target kan worden gevonden of kan worden uitgesloten dat een target zich ergens bevindt. De Landmacht beschikt over capaciteit om dit zowel op het land als in of nabij het water uit te voeren.
- Advanced search capaciteit heeft aanvullende specialistische middelen die zelfstandig of in combinatie met intermediate search capaciteit onder de grond kan kijken of verborgen ruimtes kan identificeren.

De targets waarnaar gezocht wordt kunnen zijn:
- Niet conventionele en conventionele explosieven
- CBRN (gevaarlijke stoffen)
- Wapens en munitie
- Drugs

Welke capaciteit het meest geschikt is, wordt door de militair adviseur voorgesteld na overleg met de search advisor / -coördinator van de desbetreffende brigade.

Speurhonden

De Luchtmacht beschikt over honden die getraind zijn om explosieven op te sporen. Meer informatie: Explosievenspeurhonden.

>>>

EOD

Explosieven (op)ruimen is belangrijk om te voorkomen dat ze ongecontroleerd afgaan. De EOD heeft al sinds vele jaren de exclusieve taak van de ministerraad gekregen om hiervoor zorg te dragen. Het gaat daarbij om zowel de conventionele als de geïmproviseerde explosieven. Dit is een gegarandeerde capaciteit. Meer informatie vindt u bij: EOD en op de website: EOD

DDG

Naast de EOD heeft ook de Defensie Duikgroep (DDG) de expertise om, maar dan onder water, explosieven op te sporen en te ruimen. Zij doen dat op open zee, in kustwateren, in de aanloop naar zeehavens in zeehavens en binnen Nederland ook in de ruime binnenwateren. Meer informatie vindt u op de website: DDG.

Wanneer de Maas in Limburg buiten haar oevers treedt, krijgen traditiegetrouw Borgharen en Itteren het eerst natte voeten. Personeel van de NatRes zorgt met 4-tonners voor de nodige ondersteuning

17.11 EVACUEREN

Evacueren heeft veel weg van redden. Het verschil is dat evacueren vaak plaatsvindt vóórdat de ramp of het incident heeft plaatsgevonden, redden is tijdens of net na het incident. Evacueren van mensen vindt bijvoorbeeld plaats wanneer de verwachting is dat een besmettelijke ziekte uitgebroken is en inwoners van een gebied preventief naar een andere locatie overgebracht moeten worden om verdere besmetting te voorkomen. Een andere vorm is wanneer de waterstanden in rivieren zo hoog worden of dijken te zwak waardoor dijkdoorbraak dreigt. Een grootschalige evacuatie is sinds de hoogwaterperioden in 1993 en 1995, waarbij bij de laatste daadwerkelijk 250.000 mensen zijn geëvacueerd, niet meer voorgekomen.

De waterhoogtevoorspellingen worden steeds beter en daardoor kan tijdig worden ingegrepen. Bij Borgharen en Itteren in Zuid-Limburg en vaak ook bij Bergen in Noord-Limburg bereikt de Maas vaker een niveau waarbij wegen onderlopen. Met de 4-tonners van Defensie, die door dieper water kunnen rijden, worden dan inwoners heen en weer gebracht van hun huizen naar hoger gelegen grond.

Naast de vaar- en voertuigen van Defensie die kunnen worden ingezet

>>>

om inwoners uit een benarde situatie te halen, is op grote schaal evacueren vooral een planningsprobleem. Dit is een gegarandeerde capaciteit. De volgorde van evacueren en wanneer is van groot belang om het verkeerssysteem niet volledig vast te laten lopen.

Voor deze grote planningsopdrachten is de Landelijk Operationele Staf (LOS) in het leven geroepen die, met ondersteuning van het Stafdetachement Nationale Operaties (SDNO), deze planning voor haar rekening neemt. Zie voor meer informatie ook: SDNO en SDNO Internet.

Daf YA-4400 serie

De Daf, ook wel 4-tonner genoemd, is het werkpaard van Defensie. In vele varianten is deze vierwielaangedreven vrachtauto beschikbaar. Waaronder de versie die in staat is personen te vervoeren (YAP-4442). In de komende jaren zal dit voertuig vervangen gaan worden.

Ook voor de bouw van een kamp in het inzetgebied moet eerst een terrein geschik gemaakt worden voor de bouw van het kamp. Hier een Werklust shovel.

17.12 MOBILITEIT

Begaanbaar maken (rups/wiel)

Bouwmachines

Defensie beschikt over meerdere verschillende types wiellaadschoppen en andere bouwmachines. Deze worden ook wel wiellader of shovel genoemd.

Meer informatie: uni-bouwmachine en wiellader en graaf/laad combinatie.

Leopard 1 brugleggende tank

De Leopard 1 brugleggende tank creëert in een zeer korte tijd onder moeilijke omstandigheden een relatief kleine overbrugging. Door deze tank in te zetten, kunnen kleine waterlopen en hindernissen in het terrein overgestoken worden.

De 4 pantsergeniecompagnieën van de landmachtbrigades beschikken elk over 4 Leopard 1 brugleggers. De tank vervoert bovenop een uitschuifbare brug van 2 delen van 11 meter. Na uitschuiven en koppelen is de totale lengte van de brug 22 meter. De uitgeschoven brug kan maximaal 20 meter overbruggen.

De brugdelen bestaan uit 2 onderling verbonden rijplaten met een af-

>>>

zonderlijke breedte van 1,55 meter. In totaal hebben de brugdelen een breedte van 4 meter. De brug van de Leopard 1 heeft de classificatie MLC50 en MLC60 (met bijzondere maatregelen). Meer informatie: Leopard 1 brugleggер. Dit is een gegarandeerde capaciteit.

MLC-70 wegenmatsysteem

Deze oprolbare mat van staal of kunststof dient als tijdelijke (weg)verharding. Bijvoorbeeld voor omleidingen, waterovergangen en als rolbaan voor vliegtuigen. Het MLC-70 wegenmatsysteem maakt slecht begaanbaar terrein op snelle en flexibele wijze berijdbaar.

Achter op de terreinvrachtauto is een installatie geplaatst waarmee militairen de wegenmatten kunnen leggen. Op het wegenmatsysteem bevindt zich een opgevouwen mat die zich tijdens het leggen automatisch ontvouwt. De wegenmatten kunnen aan elkaar gekoppeld worden. Bij 2 soorten wegenmatsystemen is een hijskraan nodig om de wegenmatten van de vrachtauto op en af te hijsen. De wegenmatten kunnen tanks en voertuigen met een gewicht van 650 kN (kilonewton) dragen. Meer informatie: MLC-70

Leguaan

4 Leopard 1 brugleggende tanks zijn in november 2011 vervangen door de Leguaan brugleggers MLC70 op een wielonderstel. De Leguaan-wiel legt de brug onder goede omstandigheden binnen 8 minuten en heeft een maximale overspanning van 25 meter. Die overspanning is, door gebruik te maken van 2 overlappende bruggen, te vergroten tot 38,5 meter.

Het voertuig heeft een aantal voordelen ten opzichte van de oude brugleggende tank. Zo is de verplaatsingssnelheid op de weg hoger en zijn de kosten van onderhoud en gebruik lager. De Leguaan is in tegenstelling tot de bruglegger met rupsen ongepantserd en minder terreinvaardig in het veld. Meer informatie: Leguaan. Dit is een gegarandeerde capaciteit.

>>>

Bergen van gestrande voertuigen (rups/wiel)

Leopard 2 genietank (Kodiak)

De Kodiak is in staat om doorgangen te forceren in gebieden met hindernissen als aarden wallen, greppels, barricaden en mijnenvelden. De standaarduitvoering is voorzien van een bulldozerblad, een graafarm met hijscapaciteit, een snijbrander en een hydraulische knipper. Daarnaast kan de Kodiak worden ingezet bij humanitaire rampen. Hiervoor kan het voertuig worden uitgerust met een hydraulische knipper of hamer. Meer informatie: Kodiak.

Leopard 1 genietank

De Leopard 1 genietank komt in kleine aantallen voor bij artillerie- en genieeenheden. Dit middelzware rupsvoertuig is bedoeld voor specifieke genietaken.

Deze tank beschikt over een:

- kraaninstallatie;
- bergingsinstallatie;
- dozerinstallatie (grote stalen plaat waarmee een voertuig bijvoorbeeld aarde kan wegduwen);
- elektrische las- en snij installatie.

Greppels en anti-tankgrachten overbruggen met fascines. Fascines zijn hoogwaardige kunstofbuizen die de genisten in een bundel op de dozer van de genietank plaatsen. Met deze constructie kunnen pantsergenie-eenheden hindernissen als greppels of anti-tankgrachten vullen en overbruggen.

De Leopard 1 genietank vult greppels of anti-tankgrachten met een diepte van maximaal 3 meter en een breedte van maximaal 10,5 meter. Het maken van doorwaadbare plaatsen in beken behoort ook tot de mogelijkheden van de Leopard 1. Meer informatie: Leopard 1 Genietank

Leopard 1 bergingstank

De Leopard 1 bergingstank is in staat om defect materieel tot een gewicht van 50 ton te bergen. Het voertuig beschikt over een kraan, een hijslier, een hoofdlier en een snij- en lasinstallatie. Om het voertuig te verankeren en stabiel te houden is het uitgerust met een steunblad. Tevens kunnen met het steunblad grondverzetwerkzaamheden worden verricht. Meer informatie: Leopard 1 bergingstank.

Contact militair adviseur van de regio
terug naar beoogd effect
>>>

Leopard 2 bergingstank

De Leopard 2 bergingstank is in staat om defecte tanks tot 60 ton te bergen.Het voertuig beschikt over een kraan-, lier-, snij- en lasinstallatie. Om het voertuig te verankeren en stabiel te houden is het uitgerust met een dozer/steunblad. De Leopard 2 bergingstank kan op het achterdek een reservemotor vervoeren. Meer informatie: Leopard 2-bergingstank (Buffel).

Brugslag (MGB, Bailey)

De brug wordt in onderdelen aangevoerd en ter plekke in elkaar gezet. Door de constructie kan deze brug grote overspanningen bereiken zonder ondersteund te worden. Afhankelijk van de belasting natuurlijk.

Pontons en vlotten

Drijvende werkplatforms, veerpont of vaste oeververbinding. Dit is een gegarandeerde capaciteit.

Verkeersbegeleiding en geleiding

De Tropco oftewel Trekker-Opleggercombinatie is het transportmiddel om voertuigen die normaal niet zelf over de weg rijden te vervoeren, maar ook zware, lange, hoge of brede lading kan ermee vervoerd worden.

17.13 TRANSPORTEREN

Zwaar transport

TROPCO 650kN

De TROPCO is een trekker-opleggercombinatie. Deze semi-dieplader wordt gebruikt voor het vervoer van de Leopard-tank en de Pantserhouwitser en is voorzien van een lierinstallatie. Specificaties 650kN:

- Lierinstallatie: 240 kN minimale statische trekkracht;
- Afmetingen oplegger (l x b x h): 10,51 x 2,99 (max 3,42) x 1 meter;
- Combinatie maximaal laadvermogen: 65.000 kilogram

TROPCO 400kN

Naast de TROPCO 650kN beschikt Defensie ook over de TROPCO 400kN. Deze TROPCO is bestemd voor het transport van infanterievoertuigen en overige uitrustingsstukken. Specificaties 400kN

- Laadvermogen: 40.000 kilogram

Zowel de 650kN als de 400kN versie kan ook gebruikt worden voor het trekken van opleggers met een koppelpenhoogte van ongeveer 1,45 meter.

>>>

Vervoer van 20’ containers door zwaar terrein

Wissel Laad Systeem (WLS)

De Scania Wissel Laad Systeem (WLS) is een vrachtauto die bestemd is voor het vervoer van containers of flatracks. Een flatrack bestaat uit een containerframe met kopschotten en is een onafgesloten geheel. Het wissellaadsysteem is de totale constructie van vrachtauto en haakarm. De haakarm is het middel om de laadeenheid zelfstandig de vrachtwagen op of af te zetten.

De vrachtauto WLS kan ingezet worden bij rampenbestrijdiging door bijvoorbeeld een civiele brandweer flatrack te vervoeren. De vrachtauto WLS kan uitgerust worden met een autolaadkraan (ALK). De ALK kan een meegevoerd flatrack beladen en ontladen. Meer informatie: WLS.

Luchttransport

Lockheed C-130 Hercules

De Lockheed C-130H Hercules wordt ingezet voor het vervoer van personeel en materieel van de krijgsmacht en voor humanitaire hulpvluchten. De Hercules is een middelzwaar transportvliegtuig met een achterlaadklep dat tot 17.500 kilo over een afstand van circa 7.800 kilometer kan vervoeren. Het toestel is niet afhankelijk van speciale beladingsfaciliteiten op luchthavens.

De Hercules kan opstijgen en landen op zeer primitieve vliegvelden waarbij nauwelijks voorzieningen aanwezig hoeven te zijn. Dit is belangrijk bij het uitvoeren van crisisbeheersingsoperaties en het verlenen van humanitaire hulp. Het vliegtuig kan ook worden ingezet voor evacuatie van gewonden.

De 4 C-130H-30 Hercules toestellen zijn ingedeeld bij het 336 Squadron op vliegbasis Eindhoven. Meer informatie: Lockheed C-130 Hercules

McDonnell Douglas KDC-10

De KDC-10 is het grootste transportvliegtuig van de Koninklijke Luchtmacht en kan snel grote hoeveelheden vracht en personeel over lange afstand vervoeren. De KDC-10 doet ook dienst als vliegend tankstation. Zo kan een F-16 gemakkelijk in de lucht bijtanken.

>>>

De KDC-10's kunnen flinke hoeveelheden vracht en personeel snel en over grote afstanden vervoeren. Daarbij kan gekozen worden voor geen passagiers en alleen vracht (maximaal 65 ton) of voor de combi-configuratie: half passagiers (165 personen) en half vracht. In principe worden de vliegtuigen in de combi-configuratie ingezet. Het vliegbereik is circa 9.760 kilometer

De KDC-10 toestellen zijn ingedeeld bij het 334-squadron op Vliegbasis Eindhoven. Meer informatie: McDonnell Douglas KDC-10

Boeing CH-47D Chinook transporthelikopter

De 11 zware Chinook CH-47D en 47F transporthelikopters kunnen grondtroepen snel verplaatsen. Ook vervoeren ze materieel, proviand en andere voorraden. Het laden en lossen gebeurt snel via de laaddeur aan de achterzijde. Grotere vrachten worden aan één van de 3 haken onder de romp vastgehaakt.

De toestellen kunnen circa 33 personen vervoeren in stoelen en daarnaast eventueel 24 mensen zittend op de vloer. Zowel de voorste als de achterste cargo-hook kan worden belast met maximaal 9.072 kilogram. De centrale cargo-hook kan maximaal 12.700 kilogram dragen (het totale gewicht zowel intern als extern inclusief brandstof mag niet meer zijn dan 13.343 kilogram).

Het vliegbereik is afhankelijk van het gebruik van extra brandstoftanks in de cabine, maar zonder die tanks 250 kilometer en zonder nuttige belasting 324 kilometer. De CH-47's zijn ingedeeld bij het 298 Squadron van het Defensie Helikopter Commando op Vliegbasis Gilze-Rijen.

De Chinook kan worden voorzien van een zogeheten 'Fire-bucket'. Dit zijn flexibele watercontainers die onder de helikopter worden gehangen. Een Chinook is zo in staat om per keer bijna 10.000 liter water op een brandhaard te storten. Ook kan een watergordijn worden gelegd, zodat uitbreiding van de brand voorkomen wordt of objecten kunnen worden afgeschermd. Meer informatie: Boeing CH-47D Chinook

Eurocopter AS-532U2 Cougar MK II transporthelikopter

Het Defensie Helikopter Commando heeft 17 AS-532U2 Cougar transporthelikopters voor vervoer van troepen en materieel. Externe ladingen kunnen onder de romp worden vastgehaakt. Ze kunnen worden ingezet voor maritieme operaties (vanaf een schip). Daarnaast ondermeer voor gewondentransport en assistentie bij brandbestrijding.

De toestellen kunnen circa 20 passagiers vervoeren of maximaal 2.450 kilogram interne of 3.000 kilogram externe lading. Het vliegbereik is maximaal 800 kilometer (zonder brandstofreserve). De Cougars zijn gestationeerd op Vliegbasis Gilze-Rijen en ingedeeld bij het 300 Squadron van het Defensie Helikopter Commando.

Voor brandbestrijding kan de helikopter worden voorzien van een zogeheten 'Fire-bucket'. Dit zijn flexibele watercontainers die onder de helikopter worden gehangen. De 'Fire-bucket' voor de Cougar beschikt over een inhoud van 2500 liter. Meer informatie: Eurocopter AS-523U2 Cougar.

Op vliegbasis Leeuwarden staat een 2-tal Cougars voor patiëntenvervoer vanaf de waddeneilanden. Dit is een tussenoplossing na het wegvallen van de SAR heli-taak.

NH90

De NH90 is ontwikkeld naar een idee uit de jaren '80 om een gezamenlijke NAVO-helikopter te ontwikkelen. Diverse landen nemen deel aan dit project. De NH90 kent 2 versies: een maritieme gevechtshelikopter (NFH) en een tactische transporthelikopter (TTH). Het vliegbereik is 800 kilometer. Meer informatie: NH90.

Zeetransport

Amfibische transportschepen

Defensie heeft 2 amfibische transportschepen (Landing Platform Docks, LPD). De eerste van de 2 was Zr. Ms. Rotterdam. Een paar jaar later werd Zr. Ms. Johan de Witt in de vaart genomen. Meer informatie: LPD

De schepen zijn bedoeld als Landing Platform Docks en hebben daartoe helikopterhangars en landingsplaatsen. Verder kunnen er landingsvaartuigen in geplaatst worden en kunnen er tot 604 manschappen worden meegenomen. De schepen kunnen ook (tijdelijk) anders ingericht worden door de hangars om te bouwen.

>>>

Zr. Ms. Rotterdam is 166 m lang.

Zr. Ms. Johan de Witt is 176 m lang.

Logistiek ondersteuningsschip

De nieuwste telg in de vloot van de Marine is het Joint logistic Support Ship (JSS) Zr. Ms. Karel Doorman. Al tijdens haar proefvaarten in 2014 werd zij ingezet voor internationale noodhulp. Meer informatie: JSS.

De specificaties van het schip:

- laadvermogen van 10.600 ton;
- waarvan 5.000 ton zwaar rollend materieel;
- het kan een aantal helikopters herbergen;
- landingsplaats voor helikopters;
- heeft een klein ziekenhuis met 2 operatiekamers;
- is licht bewapend;
- heeft zelfbeschermingsmiddelen.

Zr. Ms. Karel Doorman is 205 m lang.

Contact militair adviseur van de regio

terug naar beoogd effect

De bouw van een kamp in het inzetgebied is iets wat voor de aankomst van de eenheden die ingezet worden ter hand wordt genomen door de z.g. deployment task-force. Hier bouwen Genisten gebouwen voor de missie in Mali (2014).

17.14 WEG- EN WATERBOUW, CONSTRUCTIE

Defensie beschikt over haar eigen aannemersbedrijf. Dat is 101 Geniebataljon. Het maakt deel uit van OOCL en is gevestigd op meerdere locaties in Nederland: Wezep, Hedel. Dit bataljon is in staat om huisvesting te bouwen en wegen en bruggen te construeren. Dat doen ze bij de bouw van de eigen kampen in de inzetgebieden, maar ook bij wederopbouw van getroffen gebieden: ziekenhuizen herstellen in Afghanistan, een schooltje bouwen, wegen herstellen, landingsbaan herstellen.

Zie ook: 101Gnbat

Dit is een gegarandeerde capaciteit.

DDG

In de Duikgroep (DDG) zijn ook de duikers van de genie ondergebracht. Die hebben van oudsher de expertise voor:

Constructiewerkzaamheden onder water is geen probleem voor de duikers van de genie

>>>

Contact militair adviseur van de regio

terug naar beoogd effect

- Het duiken op en in gezonken voer-, vlieg- en vaartuigen;
- Het uitvoeren van schadeherstel. Dit omvat onder andere het uitvoeren van onderwater reparaties aan schepen, laswerkzaamheden en het begaanbaar maken van een haven na bijvoorbeeld een orkaanpassage;
- Het uitvoeren van duikwerkzaamheden in sterk verontreinigd water (hiervoor beschikt de DDG medio 2015 over de benodigde middelen).

Meer informatie vindt u op de website: DDG

Defensie beschikt over boorinstallaties om waterputten te slaan. Deze kunnen worden ingezet om drinkwater te winnen of om de brandweer te voorzien van bluswater.

17.15 LEVENSBEHOEFTEN

Energievoorziening

Defensie heeft voor de ondersteuning van haar eenheden te velde aggregaten ter beschikking. Er is een grote verscheidenheid aan groottes en aantallen.

Levensonderhoud

Voedselbereiding

Defensie heeft voor militairen te velde tegenwoordig diepgevroren maaltijden die in de Mobiele Satellietkeuken (MSK) worden geregenereerd. De maaltijden worden onder hoge temperatuur ontdooid en opgewarmd. Deze MSK's kunnen tot op zekere hoogte voor geëvacueerde personen warme maaltijden bereiden.

Mobiele drinkwaterinstallaties

Niet alle water is geschikt voor consumptie (drinken en koken). Om bij een inzet toch voldoende geschikt water te realiseren beschikt Defensie over (mobiele) drinkwaterinstallaties. Deze zuiveren en ontsmetten het water.

>>>

Dat kan oppervlaktewater zijn en water uit een bron, al dan niet zelf geboord. Meer informatie: Mobiele Drinkwaterinstallatie

Waterboorinstallatie

Defensie heeft ten behoeve van het kunnen realiseren van een eigen watervoorziening, niet persé voor drinkwater, boorinstallaties. De Genie kan daarmee waterputten realiseren. Meer informatie: Waterboorinstallatie

Defensie beschikt over diverse gewondentransportvoertuigen, gepantserd en ongepantserd. Links op de foto de Boxer die in 2014 zijn intrede gedaan heeft en de YPR die, al-thans bij de 13e brigade, door de Boxer wordt vervangen.

17.16 GENEESKUNDIG ONDERSTEUNEN

Gewondentransport

YPR en Boxer

Defensie beschikt over gepantserde gewondentransportvoertuigen. De YPR is het rupsvoertuig op bovenstaande foto en de Boxer het wielvoertuig. Meer informatie: Boxer

MB 290GD

Dit ongepantserde lichte gewondentransportvoertuig wordt de ziekenauto genoemd. Het is echter geen ziekenauto als een ambulance. Er kan een patiënt liggend in worden vervoerd maar verder is er geen geavanceerde bewakingsapparatuur aanwezig. Meer informatie: MB 290GD. Dit is een gegarandeerde capaciteit.

>>>

First Responders (geneeskundige afvoergroepen)

Dit zijn militairen die in staat zijn om zelfstandig en volgens een protocol eerste hulp te verlenen aan slachtoffers van een ongeval. Bovenop de ZHKH (Zelfhulp en Kammeradenhulp, militaire EHBO) kunnen zij het leven van een slachtoffer met aanvullend aangeleerde levensreddende handelingen verlengen. Dit is nog geen medisch personeel maar een militair met een geneeskundige neventaak. Zij zijn gewondenhelper of geneeskundig verzorger.

Deze militairen zijn daardoor in te zetten in een gewondennest om gewonden gereed te maken voor transport naar een ziekenhuis.

Behandeling van gewonden

Veldhospitaal

Op het operatietoneel moet onder geïmproviseerde omstandigheden een ziekenhuis kunnen worden gebouwd. Dit valt in 2 stukken uiteen: de verplegingscapaciteit en de operatiecapaciteit. Voor de verplegingscapaciteit kan een veldhospitaal worden neergezet. Een veldhospitaal met 3 tenten met elk 20 bedden voor low-care verpleging (60 bedden totaal) is een gegarandeerde capaciteit.

MOGOS

De operatiecapaciteit kan in het veldhospitaal zijn ondergebracht, maar Defensie beschikt al geruime tijd ook over een Mobiel Operationeel Geneeskundig OperatiekamerSysteem (Mogos, modulair en gecontaineriseerd). Meer informatie: Mogos.

Gewondenontsmetting

Wanneer als gevolg van een incident met gevaarlijke (CBRN) stoffen slachtoffers eerst ontsmet moeten worden voordat de behandeling plaats kan vinden heeft Defensie daarvoor specialistische capaciteit.

Calamiteitenhospitaal / CMH

Defensie heeft een eigen ziekenhuis voor haar personeel. Dit Centraal Militair Hospitaal (CMH) is verbonden aan het Universitair Medisch Centrum Utrecht. Daar is ook het calamiteitenhospitaal gevestigd. Het Calamiteitenhospitaal is niet langer van Defensie. Meer informatie: CMH (Defensie Gezondheid Organisatie) en Calamiteitenhospitaal

Het gevechtsnetwerk TITAAN van Defensie kan als noodnetwerk worden ingericht om enkele locaties met elkaar te verbinden.

17.17 TECHNISCH ONDERSTEUNEN

Satellietcommunicatie

Defensie heeft satellietcommunicatie nodig, zoals bijvoorbeeld in Afrika. Defensie stuurt operaties aan door sensordata en beeldinformatie te delen. De hele communicatieketen van Defensie verloopt via satellieten. Zo ontwikkelde Nederland in Afghanistan een complete netwerkomgeving via de satelliet. Militairen op uitzending kunnen hierdoor e-mailen en internetten.

Defensie gebruikt voor haar satellietcommunicatie verschillende frequentiebanden. Ze verschillen zowel in informatiedichtheid als in de mate van beveiliging. Defensie neemt de frequentiebanden af van commerciële en militaire satellietaanbieders. Dit biedt Defensie flexibiliteit en zekerheid.

>>>

netwerken (BAM) TITAAN

Wanneer Defensie een grote operatie uitvoert moet zij in staat zijn haar hoofdkwartieren in het operatiegebied met elkaar te verbinden. Daar heeft ze communicatiesystemen voor die ook ingezet kunnen worden om informatieknooppunten in een crisissituatie met elkaar te verbinden wanneer bijvoorbeeld de normale verbindingen in Nederland verstoord zijn. Meer informatie: 101CISBat. Dit is een gegarandeerde capaciteit.

MOTEL AF

Het Mobiel Telefoon systeem (Motel) is in eerste instantie gerealiseerd ten behoeve van de Luchtmacht onder de benaming MOTEL AF. MOTEL AF is een mobiel telefoniesysteem bestaande uit basisstations, portofoons en/of mobilofoons en aanverwante middelen. Het aantal basisstations bedraagt nu 12 stuks en het totaal bestand aangekochte porto-/mobilofoons is 849 stuks.

Het MOTEL AF systeem verzorgt spraakcommunicatie en beperkte tekstberichtverzending met ambulante gebruikers. Het systeem is aangekocht voor gebruik tijdens vredesoperaties. Daarnaast wordt het systeem ook regelmatig ingezet als bijstand en steunverlening in Nederland bij grote evenementen zoals de NSS en de inhuldiging van de Koning.

Kazernecomplexen kunnen naast noodopvanglocatie ook dienst doen als locatie voor andere omstandigheden. In juli en augustus 2014 was de Korporaal van Oudheusden kazerne in Hollandsche Rading de plaats waar de identificatie van de slachtoffers van de vliegramp in Oekraïne plaats had.

17.18 FACILITEREN

Defensie beschikt over een groot aantal kazernecomplexen en (oefen)terreinen. Ook deze kunnen beschikbaar gemaakt worden voor steunverlening en bijstand.

Wanneer grote groepen mensen moeten worden geëvacueerd en tijdelijk ondergebracht, heeft Defensie diverse locaties ter beschikking als gegarandeerde opvangcapaciteiten (afgesproken in de CMBA) waar conform de tabel op de volgende bladzijde tijdelijke opvang kan worden gerealiseerd. Vanzelfsprekend zijn er veel meer complexen waar een soortgelijke opvang te realiseren is, maar dan binnen andere tijdsvensters. Voor elke provincie is daarvoor een locatie aangewezen. Zie ook: Gegarandeerde capaciteiten.

Opvangcapaciteit kan ook voor andere doelen ingezet worden. Zo kan een kazernecomplex ingericht worden om grote aantallen slachtoffers te identificeren en als tijdelijk mortuarium dienst te doen. Dit is uitgevoerd na de vliegtuigcrash in Oekraïne op 17 juli 2014 waarna op 23 juli de eerste stoffelijke resten naar de Korporaal van Oudheusden kazerne werden gebracht waar het LTFO de identificatie heeft uitgevoerd van alle slachtoffers.

>>>

Opvanglocaties

Provincie	Locatie	Optie licht*	Optie midden*	Optie zwaar*
GR	Willem Lodewijk van Nassaukazerne, Zoutkamp	100	100 800	580 bedden 800 stretchers
FR	Vliegbasis Leeuwarden	2.300	2.300 800	240 beden 3.100 stretchers
DR	Johan Willem Friso-kazerne, Assen	200	200 800	1.100 bedden 1.000 stretchers
OV	Johannes Postkazerne, Havelte	200	200 800	1.100 bedden 1.000 stretchers
GLD	Oranjekazerne, Schaarsbergen	200	200 800	1.100 bedden 1.000 stretchers
UTR	Van Braam Houckgeest-kazerne, Doorn	200	200 800	1.300 bedden 1.000 stretchers
FL	Generaal Spoorkazerne, Ermelo	200	200 800	850 bedden 1.000 stretchers
ZL	Vliegbasis Woensdrecht	200	200 800	1.200 bedden 1.000 stretchers
	Michiel Adriaanszoon de Ruyterkazerne, Vlissingen (op basis van convenant met Veiligheidsregio Zeeland)	500		
BR	Generaal-majoor De Ruyter van Steveninck-kazerne, Oirschot	200	200 800	2.800 bedden 1.000 stretchers
LI				
NH	Marinekazerne, Amsterdam	100	100 400	800 bedden 500 stretchers
ZH	Van Ghentkazerne, Rotterdam	100	100 400	725 bedden 500 stretchers

** Het aantal personen dat ondergebracht kan worden.*

>>>

Faciliteiten van Defensie kunnen ook voor andere doeleinden gebruikt worden. Een voordeel is, dat het in veel gevallen gaat om afgesloten en bewaakte terreinen.

Na de brand in en het instorten van de radio zendtoren van Hoogersmilde is op de Johan Willem Friso kazerne in Assen een tijdelijke mast opgebouwd om het Noorden van het land toch van radio- en TV-signaal te kunnen voorzien.

Verder worden kazernes gebruikt door de politie voor trainingsdoeleinden en kunnen bij grote en langdurige inzetten buiten de eigen woonregio medewerkers van hulpdiensten gehuisvest worden op een kazerne

18

MIDDELEN

18.1 INTRODUCTIE MIDDELEN

Naast de te bereiken effecten in het vorige hoofdstuk, waar veel middelen van Defensie zijn beschreven, zijn er nog talloze andere middelen met een veel generieker karakter. Deze middelen zijn in dit hoofdstuk opgenomen.

Samengestelde capaciteiten die als zodanig zijn ontstaan, zijn hier ook in een sectie opgenomen. De Defensie Natuurbrandbestrijding Ondersteunings-module (DNOM) is de eerste daarvan.

De meest generieke inzetcapaciteit van Defensie: Manschappen. Hier op de foto een inzet van manschappen bij de brand op de Strabrechtse Heide. Daar werd op linie met vuurzwepen en scheppen de smeulende heide omgezet.

18.2 PERSONELE CAPACITEIT

Wanneer een incident of ramp een dusdanig omvang heeft dat op grote schaal mensen ingezet moeten worden, is het aloud bekende middel “militair“, “ manschappen”, een bijstands of steunverleningscapaciteit. Van bewaken en beveligingen tot heidebrandbestrijding met vuurzwepen en scheppen en zelfs het vullen van zandzakken.

In de tabel met gegarandeerde capaciteiten staan 3 aantallen manschappen genoemd. In totaal kunnen binnen 48 uur 3000 mannen en vrouwen ingezet worden. De genoemde aantallen binnen 8 uur (3x 65 of 200) komen voort uit de ICMS afspraken (200 militairen) en de praktische invulling dat 3 eenheden van pelotonsgrootte (65 militairen), van elke brigade 1, binnen die tijd beschikbaar moet kunnen zijn.

Uiteindelijk zullen de brigades in staat moeten zijn uiteindelijk het gehele contingent van nagenoeg 3.000 militairen te mobiliseren. Daartoe vindt een zekere mate van consignatie van manschappen plaats aangezien dat een bepaalde Notice to Move (NTM) inhoudt.

Als gevolg van de grotere natuurbranden van de afgelopen jaren is in samenwerking met de Veiligheidsregio Noord- en Oost-Gelderland de Defensie Natuurbrandbestrijding Ondersteuningsmodule ontstaan.

18.3 DNOM - DEFENSIE NATUURBRANDBESTRIJDING ONDERSTEUNINGSMODULE

Naar aanleiding van enkele grote bos- en heidebranden in de afgelopen jaren zijn, in een samenwerking van de VR Noord-en-Oost Gelderland (VR NOG) en Defensie, capaciteiten in kaart gebracht. Aangezien verschillende inzetopties bij elke natuurbrand terugkwamen is er een Defensie Natuurbrandbestrijding OndersteuningsModule (DNOM) ontwikkeld. Daarin komen de volgende capaciteiten samen:

- Commandovoertuig met defensieliaison;
- Wiellaadschop (Shovel) - brandgangen creëren, terrein egaliseren;
- Bergingsvoertuig (DAF YBZ-3300) - hulpverleningsvoertuigen los trekken;
- Brandstofdistributievoertuig (BDM of tanktainer) om brandweerwagens af te tanken op locatie.

>>>

De DNOM+ voegt daar de volgende elementen aan toe:

- Shovel (tweede);
- Ziekenauto (ZAU);
- Scania 8x8 haakarm, vervoer van brandweercontainers in zwaar terrein.
- MLC-70 wegenmatsysteem met op afroep een tweede;
- Leopard 1 bergings- of genietank of Kodiak genietank;
- Mobiele keuken;
- Vrachtwagen (YAP4240), 4-tonner voor personeelsvervoer.

De beschikbaarheid van de DNOM is op dezelfde wijze geregeld als die van de blushelikopters. Onder bepaalde voorwaarden is dit een gegarandeerde capaciteit. Zie daarvoor het convenant: Fire Bucket Operations. De bluscapaciteiten staan hier.

Een deel van de DNOM in beeld: op de voorgrond een ziekenauto en een YAP4240, op de achtergrond rijdt het YBZ-3300 bergingsvoertuig en op de grond ligt een MLC-70 wegmat (rechts op foto).

Een uitzending is altijd maatwerk. Uit vele onderdelen van Defensie wordt een op haar taak toegesneden eenheid samengesteld: een taskforce. Hier de inscheping van het Patriot detachement voor Turkije

18.4 MAATWERK, OVERIGE MIDDELEN

Zoals in de inleiding van deze catalogus is geschreven, is de catalogus een selecte weergave van de mogelijkheden die Defensie heeft om civiele partners in veiligheid bijstand en steun te verlenen. Deze weergave is niet allesomvattend en limitatief.

In principe zou Defensie alles in kunnen zetten wat zij tot haar beschikking heeft: elke unieke capaciteit, elk individueel uitrustingsstuk, elk denkbare combinatie van mensen, middelen en expertise. Maatwerk dus.

Hier willen we nogmaals onderstrepen dat de rol van de militair adviseur juist daarom zo belangrijk is: hij of zij weet wat Defensie kan, weet de wegen te bewandelen om diep in de organisatie de mogelijkheden te onderzoeken en de beschikbaarheid ervan in te schatten.

19

BIJLAGEN

BIJLAGE 1: VERKLARENDE WOORDENLIJST

B

Bataljon	Indelingseenheid van landmachteenheden tot een min of meer zelfstandige eenheid. Een bataljon bestaat uit een aantal ondersteunende pelotons en de compagnieën die de gevechtskracht leveren.
Bewaken	is het systematisch en onafgebroken toezicht houden op en waarnemen van activiteiten, een gebied, object, personeel, materieel of (informatie)systeem teneinde te waarschuwen of te alarmeren bij (mogelijke) inbreuken op de veiligheid van activiteiten, het gebied, het object, het personeel, het materieel of het (informatie)systeem.
Beveiligen	(civiele context) is het geheel van maatregelen en activiteiten om onbevoegde of onbedoelde beïnvloeding van de bedrijfsprocessen, gebieden, objecten, materieel of (informatie)systemen te mitigeren, te onderkennen en beheersbaar te maken. (militaire context) is bewaken (het systematisch en onafgebroken toezicht houden op en waarnemen van activiteiten, een gebied, object, personeel, materieel of (informatie)systeem) en het bij (mogelijke) inbreuken op de veiligheid van de activiteiten, het gebied, het object, het personeel, het materieel of het systeem ook met alle middelen (desnoods geweld) voorkomen en bestrijden van deze (mogelijke) inbreuken.
Brigade	Indelingseenheid van landmachteenheden tot een zelfstandig opererende eenheid van verbonden wapens. In totaal kan het gaan om een totaal aan militairen van 2000 tot 6500. Een brigade is opgebouwd uit een staf, enkele ondersteunende compagnieën en de bataljons die de gevechtskracht leveren. Een brigade heeft ongeveer 4 bataljons en 4 compagnieën. Bij de Marechaussee is ook sprake van de term brigade. Daarbij gaat het dan om de kleinste zelfstandige eenheid, vergelijkbaar met de compagnie van de Landmacht. In vergelijking met de politie zou ook sprake kunnen zijn van de parallel met het politiebureau. Een district bij de Marechaussee kent meerdere brigades.

C

Caribisch Nederland	Het Koninkrijk der Nederlanden bestaat uit de 4 landen Nederland, Aruba, Curaçao en Sint Maarten. De laatste 3 landen vormen samen met de 3 bijzondere gemeenten Bonaire, Sint Eustatius en Saba het Caribisch deel van het Koninkrijk. De 3 bijzondere gemeenten samen heten Caribisch Nederland.
Capaciteiten	verzamelnaam voor expertise, mensen, middelen, zowel kwalitatief als kwantitatief.
Compagnie	Indelingseenheid van landmachteenheden. Een compagnie kan een zelfstandige eenheid zijn (bijvoorbeeld een verkenningseskadron of herstelcompagnie) of een onderdeel van een bataljon. Een compagnie kent meerdere pelotons.

G

GRIP	Gecoördineerde Regionale Incidentbestrijdingsprocedure GRIP 0: monodisciplinaire incidentbestrijding GRIP 1: tenminste 2 diensten zijn aanwezig voor de incidentbestrijding, er is een COPI GRIP 2: coördinatie vindt plaats op niveau van ROT GRIP 3: coördinatie vindt plaats op niveau van ROT, er is een gemeentelijk beleidsteam GRIP 4: coördinatie vindt plaats op niveau van de Veiligheidsregio GRIP 5: coördinatie vindt plaats tussen meerdere Veiligheidsregio's, bronregio heeft de leiding GRIP RIJK: coördinatie vindt plaats op niveau van MCCb

H

Host Nation Support	Gastlandsteun. Dit is een verplichting vanuit de NAVO-verdragen om bondgenootschappelijke eenheden en NAVO-organisaties die ons grondgebied passeren te ondersteunen en verzorgen tijdens hun verblijf in en verplaatsing door ons land.

K

Knoppenmodel	Model waarbij de primaire hulpverleningsprocessen van de hulpdiensten worden weergegeven als knoppen.
Kunstwerk	Constructie in de infrastructuur van het (vaar- en spoor-)wegennet. Voorbeelden zijn viaducten, (beweegbare) bruggen, tunnels, fly-overs, etc.

L

Liaison

Verbindingsofficier, officier die contacten onderhoudt tussen partijen. Defensie kent meerdere liaisons die in Nationale Operaties worden ingezet:

1. Liaison van Defensie in de VR (OVR, OBT, RMC), deze worden door de veiligheidspartners Defensie liaisons genoemd. Dit zijn de militair adviseurs binnen de VR. De RMC en OBT zijn dat op het beleidsniveau (RBT) en de OVR is dat op operationeel niveau (ROT en Veiligheidsbureau).
2. Liaisons van Defensie op nationaal niveau. Zo wordt door DS-DOps militair advies uitgebracht bij nationale gremia (DCC's) en andere departementen en is er een permanente liaison bij het LOCC en de NCTV.
3. Liaisons binnen defensie:

a. Tussen defensieonderdelen

b. Tussen de CMM (vaak door tussenkomst van een actiecentrum van Defensie) en de ingezette eenheden. Deze liaisons worden ingezet door en in opdracht van de CMM.

c. Tussen de CMM (vaak door tussenkomst van een actiecentrum van Defensie) en een COPI of een crisisstaf van een andere overheid. Deze liaisons worden ingezet door en in opdracht van de CMM.

Gangbare terminologie binnen Defensie is dat de OVR, OBT en de RMC als zodanig worden benoemd en wanneer over liaisons gesproken wordt, meestal de militairen beschreven bij 3 bedoeld worden.

M

MLC / Military Load Class

Het aantal MLC drukt het draagvermogen van een uitrusting of brug uit in tonnage (1.000 kg): MLC50 is een brug met draagvermogen van 50.000 kg.

N

NAVO – functionele staf structuur (bijvoorbeeld: CJ4, J3)

C: Combined – meerdere nationaliteiten samen

J: Joint – meerdere krijgsmachtdelen gezamenlijk

N: Naval – Zeemacht

A: Air – Luchtmacht
G: Ground – Landmacht / landoptreden
1: Personeel
2: Inlichtingen
3: Operaties
4: Logistiek
5: Plannen
6: Verbindingen
7: Opleiding en training
8: Controlling
9: Cimic (Civil-Miliary-Coöperation)
Med: Medisch
SO: Special Operations

O

Operationeel	zie Strategisch
OPCO	Operationeel Commando: Commando Zeestrijdkrachten, CZSK Commando Landstrijdkrachten, CLAS Commando Luchtstrijdkrachten, CLSK

R

RPV	Remotely Pivoted Vehicle: een op afstand bestuurd voertuig. Dit kan zowel een onderwatervoertuig zijn (op afstand bestuurde onderwaterrobot), of een robot op wielen of rupsen. Doordat de bestuurder niet aan boord hoeft te zijn kunnen deze voertuigen zeer klein zijn en wordt de bestuurder niet aan dezelfde gevaren blootgesteld als het voertuig. Een voorbeeld is de explosieven-ruim-robot (zie foto)

S

Sector	Werkgebied, gebied van verantwoordelijkheid van een departement.

Strategisch	In de militaire en de civiele wereld worden verschillende abstractieniveaus bedoeld met de termen Strategisch, Tactisch en Operationeel. Bij de civiele partners is het operationele niveau de brandweerman bij de brand, de politieagent op straat. Het niveau van de soldaat op patrouille wordt in militaire termen het technisch niveau genoemd. Het tactische niveau is vergelijkbaar en ligt daar onmiddellijk boven. Wat in civiele termen het strategisch niveau wordt genoemd, is in militaire termen het operationele niveau. Voor de militair is het strategische niveau het politiek (strategische) niveau (de militaire inzet is de operationele vertaling van de politieke strategische doelen). Strategisch binnen de civiele wereld is dus het militaire strategisch en operationele gezamenlijk.

T

Tactisch	zie Strategisch
Technisch	zie Strategisch
Triage	Triage is het beoordelen van slachtoffers bij grote(re) ongevallen, rampen en pandemieën, in verschillende categorieën verdeeld naar de ernst van de verwondingen of ziektebeeld. Triage categorieën • T1 - ABC instabiel (directe behandeling noodzakelijk) • T2 - ABC bedreigd (continue monitoring noodzakelijk) • T3 - Niet ABC bedreigd (opvangcentrum) • T4 - Niet behandelbaar • (T5 – Overleden)

BIJLAGE 2: AFKORTINGEN

A

ABC	Airway, Breathing, Circulation (luchtweg, ademhaling en bloedsomloop)
ABNL	Admiraliteit BeNeLux
AC	Actie Centrum (AC'a = ActieCentra) Algemeen Commandant (met hierachter de kolom
ACWSZ	Algemeen Commandant Waterbeheer en Scheepvaartzorg
AFD	Audit Functie Defensie
AGS	Advies(eur) gevaarlijke stoffen (van de Brandweer)
AIVD	Algemene Inlichtingen en Veiligheidsdienst
AOCS NM	Air Operations and Control Station van de Koninklijke Luchtmacht in Nieuw-Milligen
ARCC	Aeronautisch Reddings Coördinatie Centrum (Aeronautic Rescue Coordination Centre)
ASK	Artillerie Schietkamp (Oldebroek)
Atb	Alerteringssysteem Terrorismebestrijding
ATW	Arbeidstijdenwet

B

BAM	Basismodule Titaan (militair local en wide area network)
BBE	Bijzondere Bijstandseenheid (van de KMAR)
BES	de 3 bijzondere gemeenten Bonaire, Sint Eustatius en Saba
BDM	Brandstof Distributie Middel
BIDKL	Bergings- en Identificatiedienst Koninklijke Landmacht
BSG	Bureau Secretaris-Generaal
BZK	Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

C

CAOC	Combined Air Operations Centre (van de NAVO)
CAT	Crisis Advies Team
CBRN(e)	Chemisch, Biologisch, Radiologisch en Nucleair (explosieven)
CDC	Commando Dienstencentra
CDS	Commandant der Strijdkrachten
CET	Crisis Expert Team
CIS	Communicatie en Informatie Systemen
C-KMAR	Commandant Koninklijke Marechaussee
CLAS	Commando Landstrijdkrachten = (Koninklijke) Landmacht
C-LAS	Commandant Landstrijdkrachten
CMBA	Civiel-Militaire Bestuursafspraken
CMH	Centraal Militair Hospitaal
CMI-Co	Civiel Militair Interactie Commando
CMM	Commandant Militaire Middelen
COL	Coördinerend Operationeel Leider
CPG	College van Procureurs-Generaal
CoPI	Commando Plaats Incident
CSLK	Commando Luchtstrijdkrachten = (Koninklijke) Luchtmacht
C-LSK	Commandant Luchtstrijdkrachten
CZMCARIB	Commandant Zeemacht Caribisch Gebied
CZSK	Commando Zeestrijdkrachten = (Koninklijke) Marine
C-ZSK	Commandant Zeestrijdkrachten

>>>

D

DBOBS	Directie Bedrijfsondersteuning Bestuursstaf
DBT	Defensie BeleidsTeam
DEC CBRN	Defensie Expertise Centrum CBRN
DEC-GNI	Defensie Expertise Centrum Grondgebonden Nationale Inzet
DefCERT	Defensie Computer Emergency Response Team
DCBRNC	Defensie CBRN Centrum
DCC	Departementaal Crisiscentrum (of) Departementaal Coördinatiecentrum Crisisbeheersing
DCC	Defensie Cyber Commando
DCEC	Defensie Cyber Expertise Centrum
DCMR	Dienst Centraal Milieubeheer Rijnmond
DCO	Directie Communicatie
DDG	Defensie Duikgroep
DEC GNI	Defensie Expertise Centrum Grondgebonden Nationale Inzet
DGLC	Defensie Grondgebonden Luchtverdediging Commando
DHC	Defensie Helikopter Commando
DJZ	Directie Juridische Zaken
DKDB	Dienst Koninklijke en Diplomatieke Beveiliging (onderdeel van de Landelijke Eenheid Nationale Politie, EEB)
DMO	Defensie Materieel Organisatie
DNOM	Defensie Natuurbrandbestrijdingondersteuningsmodule
DOC	Defensie Operatie Centrum, fungeert als DCC in tijden van crisis
DOPS	Directie Operaties
DPG	Directeur Publieke Gezondheid
DSI	Dienst Speciale Interventies
DVVO	Defensie Verkeer en Vervoer Organisatie (onderdeel van het CDC)

E

EBB	Eenheid Bewaken en Beveiligen (van de landelijke eenheid Nationale Politie, voorheen DKDB)
EOD(D)	Explosieven Opruimingsdienst Defensie (vroeger aangeduid met EOD, EOCKL, EOC, EODD)
EU	Europese Unie
EUCPM	EU Civil Protection Mechanism (EU-mechanisme voor burgerbescherming)
EV	Explosieven Verkenner (van de Politie)
EZ	Ministerie van Economische Zaken

F

FBO(T)	Fire Bucket Operations (Team) - Blushelikopter
FIOD-ECD	Fiscale Inlichtingen- en Opsporingsdienst - Economische Controle Dienst

G

GAGS	Geneeskundig Advies(eur) gevaarlijke stoffen (van de GHOR)
GBT	Gemeentelijk Beleidsteam
GGD	Gemeentelijke of Gemeenschappelijke Gezondheidsdienst.
GGZ	Geestelijke gezondheidszorg en verslavingszorg
GHOR	Geneeskundige Hulpverleningsorganisatie in de Regio
GMK	Gemeenschappelijke Meldkamer
GovCERT.NL	Computer Emergency Response Team Nederlandse Overheid
GRIP	Gecoördineerde Regionale Incidentbestrijdingsprocedure
GW	Gemeentewet

H

HAP	Huisartsenpost
HART	Hazardous Area Response Team
HDB	Hoofddirectie Beleid
HDBV	Hoofddirectie Bedrijfsvoering
HID	Hoofdingenieur-directeur (hoge functie bij RWS)
HOvJ	Hoofdofficier van Justitie
hOvJ	Hulpofficier van Justitie (maakt geen deel uit van het OM)
HRB	Hoog Risico Beveiliging

I

I&M	Ministerie van Infrastructuur en Milieu
ICCb	Interdepartementale Commissie Crisisbeheersing
ICMS	Intensivering Civiel-Militaire Samenwerking
ICRC	International Committee of the Red Cross (Internationaal Rode Kruis)
IDR	Instituut Defensie en Relatieziekenhuizen
IED(D)	Improvised Explosive Device (Disposal)
IFV	Instituut Fysieke Veiligheid
IRBR	Interregionaal Beleidsteam
IROT	Interregionaal Operationeel Team
ISIS	Integrated Staff Information System
ISK	Infanterie Schietkamp (De Harskamp)
ILT	Inspectie Leefomgeving en Transport (van het Ministerie van I&M)
IZB	Infectieziektebestrijding

J

JBOZ	(Afdeling) Juridische, Bestuurlijke en Operationele Zaken (bij het Ministerie van Veiligheid en Justitie), voorheen OZI
JRCC	Joint Rescue Coordination Centre

K

KCT	Korps Commando Troepen
KL	Koninklijke Landmacht (www.landmacht.nl)
KLPD	Korps Landelijke Politiediensten, tegenwoordig de Landelijke Eenheid Nationale Politie
KLu	Koninklijke Luchtmacht (www.luchtmacht.nl)
KM	Koninklijke Marine (www.marine.nl)
KMAR	Koninklijke Marechaussee (www.marechaussee.nl)
KMARNS	Korps Mariniers
KNRM	Koninklijke Nederlandse Redding Maatschappij
KWNL	Kustwacht Nederland (www.kustwacht.nl)

L

LCI	Landelijke Coördinatie Infectieziekten
LCMS	Landelijk Crisis Management Systeem
LIOGS	Landelijk Informatiepunt Ongevalsbestrijding Gevaarlijke Stoffen
LMO	Landelijke Meldkamer Organisatie
LOCC	Landelijk Operationeel Coördinatiecentrum (www.nctv.nl/locc)
LOS	Landelijke Operationele Staf
LSO	Liaison Officier
LTFO	Landelijk Team Forensische Opsporing
LTOZ	Landelijk Team OnderwaterZoeken (van de Landelijke Eenheid Nationale Politie)

>>>

LVNL	Luchtverkeersleiding Nederland

M

MAC	Militair Actie Centrum
MADI	Maatschappelijke Dienstverlening
MAOT	Mobile Air Operations Team
MCCb	Ministeriële Commissie Crisisbeheersing
MHK	Maritiem Hoofdkwartier
MIVD	Militaire Inlichtingen- en Veiligheidsdienst
MKA	Meldkamer Ambulancezorg
MLA	Militaire Luchtvaartautoriteit
MMK	Medische MilieuKunde
MMT	Mobiel Medisch Team
MOGOS	Mobiel Geneeskundig Operatiekamer Systeem
MRCC	Maritiem Reddings Coördinatie Centrum (Maritime Rescue Co-ordination Centre)
MSOB	Militaire Steunverlening in het Openbaar Belang (MSOB)
MVK	Marine VliegKamp

N

NatOps	Nationale Operaties
NCC	Nationaal Crisiscentrum (www.nctv.nl)
NCIRC	NATO Computer Incident Response Capability
NCSC	Nationaal Cyber Security Centrum
NCTV	Nationaal Coördinator Terrorismebestrijding en Veiligheid
NFI	Nederlands Forensisch Instituut
NGO	Niet-gouvernementele Organisaties
NKC	Nationaal Kernteam Crisiscommunicatie
NLDA	Nederlandse Defensie Academie
NLMARSOF	Netherlands Maritime Special Operation Forces
NSE	National Support Element
NTC	Nationaal Training Centrum
NTM	Notice to move (aankondiging te vertrekken - vertrokken na)
nVWA-IOD	(nieuwe) Voedsel en Waren Autoriteit Inlichtingen- en Opsporingsdienst

O

OBT	Officier Beleidsteam
OM	Openbaar Ministerie
OOCL	Operationeel OndersteuningsCommando Land
OPCO	Operationeel Commando
OTC	Opleidings- en Traningscentrum
OvD	Officier van Dienst
OVR	Officier Veiligheidsregio
OZI	(Afdeling) Operationele Zaken en Incidentenmanagement (bij het Ministerie van Veiligheid en Justitie), nu JBOZ

P

PAG	Parket Advocaat-Generaal
plv of P	plaatsvervangend (als in plv C-LAS, plaatsvervangend commandant Landstrijdkrachten of PC-LAS)
PSHOR	Psychosociale Hulpverlening bij Ongevallen en Rampen
PVGN	Publieke Gezondheid en Veiligheid Nederland
PVO	Protocol Verdachte Objecten
PW	Politiewet

Q

QRA	Quick Reaction Alert; zeer snel inzetbare onderscheppin-

>>>

	geenheid van de Luchtmacht voor de luchtruimverdediging

R

RAV	Regionale Ambulancevoorziening
RBT	Regionaal Beleidsteam
RC	Rechter-commissaris
RCCB	Regionale afdeling Conflict- en Crisisbeheersing
RIAGG	Regionaal Instituut voor Ambulante Geestelijke Gezondheidszorg
RIVM	Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu
ROAZ	Regionaal Overleg Acute Zorg
ROT	Regionaal Operationeel Team
RPV	Remotely Pivoted Vehicle
RMC	Regionaal Militair Commandant
RVB	Rijksvastgoedbedrijf
RWS	Rijkswaterstaat

S

SAR	Search and Rescue
SDNO	Stafdetachement Nationale Operaties (wordt gevormd vanuit het OOCL)
SG	Secretaris-Generaal
SGBO	Staf Grootschalig en Bijzonder Optreden (van de Politie)
SIGMA	Snel Inzetbare Groepen ter Medische Assistentie
SIOD	Sociale Inlichtingen- en Opsporingsdienst
SNR	Senior National Representative

T

TARC	Tactical Air Reconnaissance Center (Tactisch Luchtverkennings centrum)
TEV	Teamleider Explosieven Verkenning (van de Politie)
TGO	Team Grootschalige Opsporing (van de Politie)
TNO	Toegepast Natuurwetenschappelijk Onderzoek (TNO NV)

U

UAS	Unmanned Aircraft System
UAV	Unmanned Aerial Vehicle
UIM	Unit Interventie Mariniers (nu M-Squadron van NLMARSOF)
USAR	Urban Search & Rescue

V

V&J	(Ministerie van) Veiligheid en Justitie
VCMS	Versterking Civiel-Militaire Samenwerking
VID	VerkeersInformatieDienst
VN	Verenigde Naties (ook wel UN: United Nations)
VR	Veiligheidsregio
VWS	Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport

W

Wpg	Wet Publieke Gezondheid
Wvr	Wet Veiligheidsregio's: Wet van 11 februari 2010, houdende bepalingen over de brandweerzorg, de rampenbestrijding, de crisisbeheersing en geneeskundige hulpverlening
WRZO	Wet Rampen en Zware Ongevallen (vervangen door Wvr)

Z

ZAU	(militaire) Ziekenauto

BIJLAGE 3: POLITIEWET 2012

De in dit kader belangrijkste passages uit de PW2012 zijn hieronder opgenomen. De volledige tekst van deze wet is hier te vinden: Politiewet 2012.

Hoofdstuk 2. De uitvoering van de politietaak

§ 2.1. De taak van de politie en de politietaken van de Koninklijke Marechaussee

Artikel 3

De politie heeft tot taak in ondergeschiktheid aan het bevoegd gezag en in overeenstemming met de geldende rechtsregels te zorgen voor de daadwerkelijke handhaving van de rechtsorde en het verlenen van hulp aan hen die dat behoeven.

Artikel 4

1. Aan de Koninklijke Marechaussee, die onder het beheer van Onze Minister van Defensie staat, zijn, onverminderd het bepaalde bij of krachtens andere wetten, de volgende politietaken opgedragen:

   a. het waken over de veiligheid van de leden van het koninklijk huis, in samenwerking met andere daartoe aangewezen organen;
   b. de uitvoering van de politietaak ten behoeve van Nederlandse en andere strijdkrachten, alsmede internationale militaire hoofdkwartieren, en ten aanzien van tot die strijdkrachten en hoofdkwartieren behorende personen;
   c. de uitvoering van de politietaak op de luchthaven Schiphol en op de andere door Onze Minister en Onze Minister van Defensie aangewezen luchtvaartterreinen, alsmede de beveiliging van de burgerluchtvaart;
   d. de verlening van bijstand alsmede de samenwerking met de politie krachtens deze wet, daaronder begrepen de assistentieverlening aan de politie bij de bestrijding van grensoverschrijdende criminaliteit;
   e. de uitvoering van de politietaak op plaatsen onder beheer van Onze Minister van Defensie, op verboden plaatsen die krachtens de Wet bescherming staatsgeheimen ten behoeve van de landsverdediging zijn aangewezen, alsmede op het terrein van de ambtswoning van Onze Minister-President;
   f. de uitvoering van de bij of krachtens de Vreemdelingenwet 2000 opgedragen taken, waaronder begrepen de bediening van de daartoe door Onze Minister voor Immigratie en Asiel aangewezen doorlaatposten en het, voor zover in dat verband noodzakelijk, uitvoeren van de politietaak op en nabij deze doorlaatposten, alsmede het verlenen van medewerking bij de aanhouding of voorgeleiding van een verdachte of veroordeelde;
   g. de bestrijding van mensensmokkel en van fraude met reis- en identiteitsdocumenten;
   h. het in opdracht van Onze Minister en Onze Minister van Defensie ten behoeve van De Nederlandsche Bank N.V. verrichten van beveiligingswerkzaamheden.

Onder personen die behoren tot de andere strijdkrachten en internationale hoofdkwartieren, bedoeld in het eerste lid, onder b, worden mede begrepen de personen, aangewezen bij algemene maatre-

>>>

gel van bestuur op voordracht van Onze Minister van Defensie.

3. Onze Minister kan de commandant van de Koninklijke Marechaussee algemene en bijzondere aanwijzingen geven, voor zover het betreft:

   a. de uitoefening van de taken, bedoeld in het eerste lid, onder a en h;
   b. het waken over de veiligheid van door Onze Minister aangewezen personen als bedoeld in het eerste lid, onder b;
   c. de uitoefening van de taak, bedoeld in het eerste lid, onder c, ten behoeve van de strafrechtelijke handhaving van de rechtsorde en de beveiliging van de burgerluchtvaart;
   d. de bewaking en beveiliging van de ambtswoning van Onze Minister-President, bedoeld in het eerste lid, onder e.

Hoofdstuk 5. Bijstand

§ 5.1. Bijstand aan de politie

Artikel 56

1. Behoeft een eenheid bijstand van andere eenheden voor de handhaving van de openbare orde, dan richt de burgemeester een verzoek daartoe aan de korpschef.
2. Behoeft een eenheid bijstand van andere eenheden voor de strafrechtelijke handhaving van de rechtsorde, dan wel voor het verrichten van taken ten dienste van de justitie, dan richt de officier van justitie een verzoek daartoe aan de korpschef.
3. Behoudens in spoedeisende gevallen wordt het verzoek, bedoeld in het eerste en tweede lid, niet gedaan dan nadat de regioburgemeester in de gelegenheid is gesteld zijn zienswijze over het verzoek te geven.
4. Indien het in het eerste of tweede lid bedoelde verzoek geheel of gedeeltelijk wordt afgewezen, kan de burgemeester onderscheidenlijk de officier van justitie Onze Minister verzoeken de korpschef op te dragen alsnog in de gevraagde bijstand te voorzien.
5. Behoeft een landelijke eenheid bijstand van andere eenheden bij de uitoefening van de taak, bedoeld in artikel 42, eerste lid, onder c, dan verstrekt Onze Minister aan de korpschef de nodige opdrachten.

Artikel 57

1. De Koninklijke Marechaussee kan bijstand verlenen aan de politie.
2. Onze Minister bepaalt, na overleg met Onze Minister van Defensie, of bijstand wordt verleend.
3. Indien bijstand moet worden verleend, bepaalt Onze Minister in overeenstemming met Onze Minister van Defensie op welke wijze de bijstand wordt verleend.

Artikel 58

1. In bijzondere gevallen kan bijstand worden verleend door andere delen van de krijgsmacht.
2. Onze Minister bepaalt, in overeenstemming met Onze Minister van Defensie, op welke wijze de bijstand zal worden verleend. Daarbij worden tevens nadere regels of beleidsregels gegeven over de uitoefening van bevoegdheden krachtens deze wet.

Artikel 59

1. Er zijn één of meer bijzondere bijstandseenheden bestaande uit personeel van de politie, de Koninklijke Marechaussee of andere delen van de krijgsmacht. Deze bijzondere bijstandseenheden worden belast met bij regeling van Onze Minister en Onze Minister van Defensie aangewezen bijzondere onderde-

>>>

len van de politietaak.

2. Behoeft de politie, de rijksrecherche of de Koninklijke Marechaussee bijstand van een bijzondere bijstandseenheid als bedoeld in het eerste lid, dan richt de officier van justitie, door tussenkomst van het College van procureurs-generaal, een verzoek daartoe aan Onze Minister.
3. Indien bijstand door een bijzondere bijstandseenheid als bedoeld in het eerste lid nodig is, bepaalt Onze Minister of en op welke wijze die bijzondere bijstandseenheid wordt ingezet. Onze Minister stelt Onze Minister van Defensie onverwijld in kennis van de inzet.
4. Bij regeling van Onze Minister en Onze Minister van Defensie kunnen nadere regels worden gesteld omtrent de uitvoering van het tweede en derde lid, alsmede de organisatie van de bijzondere bijstandseenheden.
5. Bij of krachtens algemene maatregel van bestuur op voordracht van Onze Minister en Onze Minister van Defensie kunnen regels worden gesteld over de bewapening, de uitrusting en de bekwaamheid van het personeel van de bijzondere bijstandseenheden.

§ 5.3. Bijstand aan de Koninklijke Marechaussee

Artikel 61

De politie kan bijstand verlenen aan de Koninklijke Marechaussee, met inachtneming van de artikelen 62 tot en met 64.

Artikel 62

Behoeft de Koninklijke Marechaussee bijstand van de politie voor de handhaving van de openbare orde, dan richt Onze Minister van Defensie op aanvraag van de burgemeester een verzoek daartoe aan Onze Minister. Onze Minister verstrekt aan de korpschef de nodige opdrachten en stelt Onze Minister van Defensie daarvan in kennis.

Artikel 63

Behoeft de Koninklijke Marechaussee bijstand van de politie voor de strafrechtelijke handhaving van de rechtsorde, dan wel voor het verrichten van taken ten dienste van de justitie, dan richt Onze Minister van Defensie op aanvraag van de officier van justitie een verzoek daartoe aan het College van procureurs-generaal. Het College van procureurs-generaal verstrekt door tussenkomst van de korpschef aan de betrokken politiechefs de nodige opdrachten en stelt Onze Minister en Onze Minster van Defensie daarvan in kennis.

Artikel 64

1. Behoeft de Koninklijke Marechaussee bijstand van de politie bij de uitoefening van de taken die zij op grond van artikel 4, derde lid, verricht onder verantwoordelijkheid van Onze Minister, dan verstrekt Onze Minister, in overeenstemming met Onze Minister van Defensie en na overleg met het College van procureurs-generaal, door tussenkomst van de korpschef aan de betrokken politiechefs van een regionale eenheid de nodige opdrachten.
2. Artikel 4, derde lid, is van overeenkomstige toepassing ten aanzien van de politiechef, voor zover die eenheid bijstand verleent aan de Koninklijke Marechaussee als bedoeld in het eerste lid.

BIJLAGE 4: DE REGIONALE EENHEDEN VAN DE POLITIE

Vanaf januari 2012 kent Nederland één landelijk Politiekorps. Voor de politie is Nederland verdeeld in tien regionale eenheden, die elk één of meerdere veiligheidsregio's omvatten en een landelijke eenheid. Op de kaart hiernaast kunt u zien hoe de verdeling gemaakt is.

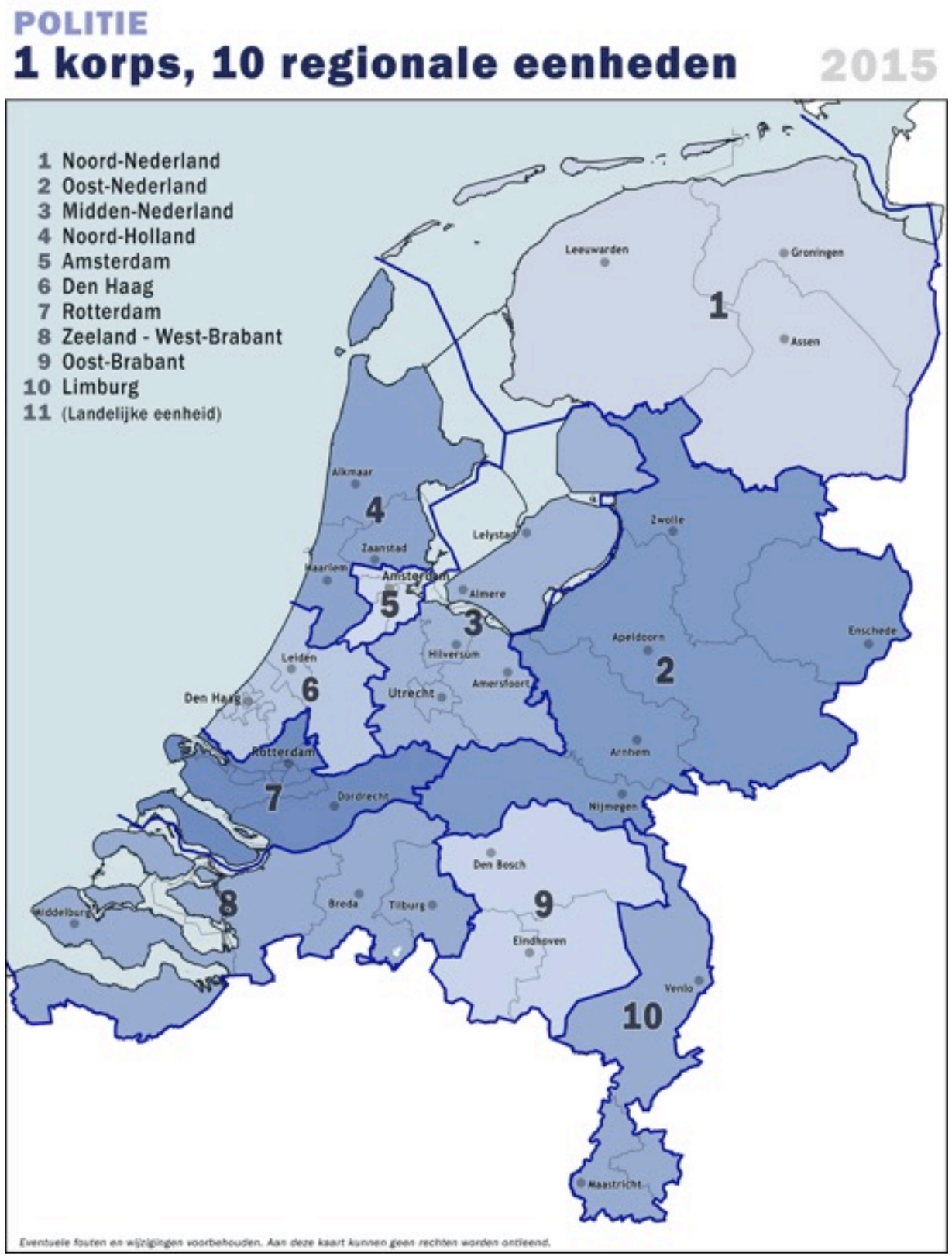

Jan-Willem van Aalst — www.imergis.nl

BIJLAGE 5: WET VEILIGHEIDSREGIO'S

De in dit kader belangrijkste passages uit de Wvr zijn hieronder opgenomen. De volledige tekst van deze wet is hier te vinden: Wet op de Veiligheidsregio's.

§ 2. De gemeente

Artikel 2

Het college van burgemeester en wethouders is belast met de organisatie van:

a. de brandweerzorg;

b. de rampenbestrijding en de crisisbeheersing;

c. de geneeskundige hulpverlening.

Artikel 3

1. Tot de brandweerzorg behoort:

a. het voorkomen, beperken en bestrijden van brand, het beperken van brandgevaar, het voorkomen en beperken van ongevallen bij brand en al hetgeen daarmee verband houdt;

b. het beperken en bestrijden van gevaar voor mensen en dieren bij ongevallen anders dan bij brand.

Artikel 5

De burgemeester heeft het opperbevel in geval van een ramp of van ernstige vrees voor het ontstaan daarvan. Degenen die aan de bestrijding van een ramp deelnemen, staan onder zijn bevel.

§ 3. De veiligheidsregio

Artikel 8

Het Nederlandse grondgebied is verdeeld in regio's, overeenkomstig de bij deze wet behorende bijlage, die kan worden gewijzigd bij algemene maatregel van bestuur.

Artikel 9

De colleges van burgemeester en wethouders van de gemeenten die behoren tot een regio als bedoeld in artikel 8, treffen een gemeenschappelijke regeling, waarbij een openbaar lichaam wordt ingesteld met de aanduiding: veiligheidsregio.

Artikel 10

Bij de regeling, bedoeld in artikel 9, worden aan het bestuur van de veiligheidsregio de volgende taken en bevoegdheden overgedragen:

a. het inventariseren van risico's van branden, rampen en crises;
b. het adviseren van het bevoegd gezag over risico's van branden, rampen en crises in de bij of krachtens de wet aangewezen gevallen alsmede in de gevallen die in het beleidsplan zijn bepaald;
c. het adviseren van het college van burgemeester en wethouders

>>>

over de taak, bedoeld in artikel 3, eerste lid;
d. het voorbereiden op de bestrijding van branden en het organiseren van de rampenbestrijding en de crisisbeheersing;
e. het instellen en in stand houden van een brandweer;
f. het instellen en in stand houden van een GHOR;
g. het voorzien in de meldkamerfunctie;
h. het aanschaffen en beheren van gemeenschappelijk materieel;
i. het inrichten en in stand houden van de informatievoorziening binnen de diensten van de veiligheidsregio en tussen deze diensten en de andere diensten en organisaties die betrokken zijn bij de onder d, e, f, en g genoemde taken.

Artikel 12

1. De hoofdofficier van justitie en de voorzitter van het waterschap binnen welks grondgebied de veiligheidsregio is gelegen, worden uitgenodigd deel te nemen aan de vergaderingen van het bestuur van de veiligheidsregio. Indien een arrondissement het grondgebied van meer dan één veiligheidsregio omvat, treedt in elke regio de hoofdofficier van justitie of een door hem daartoe aangewezen plaatsvervangend hoofdofficier van justitie of officier van justitie namens hem op. Indien het grondgebied van een veiligheidsregio in meer dan één waterschap is gelegen, bepalen de betrokken voorzitters van de waterschappen wie van hen deelneemt aan de vergaderingen.
2. De voorzitter van de veiligheidsregio nodigt andere functionarissen wier aanwezigheid in verband met de te behandelen onderwerpen van belang is, uit deel te nemen aan de vergaderingen van het bestuur van de veiligheidsregio.

Artikel 13

De commissaris van de Koning wordt uitgenodigd om bij de vergaderingen van het bestuur van de veiligheidsregio aanwezig te zijn. De commissaris kan zich laten vertegenwoordigen.

§ 4. De brandweer

Artikel 25

1. De door het bestuur van de veiligheidsregio ingestelde brandweer voert in ieder geval de volgende taken uit:
a. het voorkomen, beperken en bestrijden van brand;
b. het beperken en bestrijden van gevaar voor mensen en dieren bij ongevallen anders dan bij brand;
c. het waarschuwen van de bevolking;
d. het verkennen van gevaarlijke stoffen en het verrichten van ontsmetting;
e. het adviseren van andere overheden en organisaties op het gebied van de brandpreventie, brandbestrijding en het voorkomen, beperken en bestrijden van ongevallen met gevaarlijke stoffen.
2. De brandweer voert tevens taken uit bij rampen en crises in het kader van de rampenbestrijding en de crisisbeheersing.

§ 5. De GHOR

Artikel 32

o De GHOR staat onder leiding van de directeur publieke gezondheid van de gemeentelijke gezondheidsdienst, bedoeld in artikel 14 van de Wet publieke gezondheid.
o De directeur publieke gezondheid is belast met de operationele leiding van de geneeskundige hulpverlening.

Artikel 33

1. Instellingen als bedoeld in de Wet toelating zorginstellingen,

>>>

zorgaanbieders als bedoeld in de Wet op de beroepen in de individuele gezondheidszorg, Regionale Ambulancevoorzieningen en gezondheidsdiensten in die regio, die een taak hebben binnen de geneeskundige hulpverlening, treffen de nodige maatregelen met het oog op hun taak en de voorbereiding daarop.

2. Het bestuur van de veiligheidsregio, de Regionale Ambulancevoorziening en de in die regio werkzame instellingen, zorgaanbieders en diensten, bedoeld in het eerste lid, maken schriftelijke afspraken over de inzet van deze instellingen, zorgaanbieders en diensten bij de uitvoering van hun taak en op de voorbereiding daarop.

3. De instellingen, zorgaanbieders, Regionale Ambulancevoorzieningen en diensten, bedoeld in het eerste lid, verstrekken het bestuur van de veiligheidsregio alle informatie over hun inzet en de voorbereiding daarop door middel van het jaardocument maatschappelijke verantwoording als bedoeld in artikel 16 van de Wet toelating zorginstellingen.

4. Bij algemene maatregel van bestuur worden eisen gesteld aan de inhoud van afspraken, bedoeld in het tweede lid.

§ 9. Bovenlokale rampen en crises

Artikel 39

1. In geval van een ramp of crisis van meer dan plaatselijke betekenis, of van ernstige vrees voor het ontstaan daarvan, is de voorzitter van de veiligheidsregio ten behoeve van de rampenbestrijding en crisisbeheersing in de betrokken gemeenten bij uitsluiting bevoegd toepassing te geven aan:

a. de artikelen 4 tot en met 7 van deze wet;

b. de artikelen 172 tot en met 177 van de Gemeentewet, met uitzondering van artikel 176, derde tot en met zesde lid; [zie bijlage 7]

c. de artikelen 11, 14, eerste lid, 56, eerste en vierde lid, en 62 van de Politiewet 2012;

d. de artikelen 5 tot en met 9 van de Wet openbare manifestaties.

2. De voorzitter van de veiligheidsregio roept een regionaal beleidsteam bijeen, dat bestaat uit de burgemeesters van de gemeenten die betrokken zijn of dreigen te worden bij de ramp of crisis, alsmede uit de hoofdofficier van justitie, bedoeld in artikel 12, eerste lid. De voorzitter van elk direct betrokken waterschap wordt uitgenodigd deel uit te maken van het beleidsteam.

3. De voorzitter van de veiligheidsregio wijst een regionaal operationeel leider aan, die is belast met de leiding van een regionaal operationeel team, dat bestaat uit leidinggevenden van de betrokken diensten. De regionaal operationeel leider neemt deel aan de vergaderingen van het regionaal beleidsteam. De voorzitter van de veiligheidsregio nodigt voorts de functionarissen wier aanwezigheid in verband met de omstandigheden van belang is, uit deel te nemen aan de vergaderingen.

4. Tenzij de vereiste spoed zich daartegen verzet, neemt de voorzitter van de veiligheidsregio geen besluiten met toepassing van de in het eerste lid genoemde artikelen dan nadat hij het regionaal beleidsteam daarover heeft geraadpleegd. Een burgemeester kan in het regionaal beleidsteam schriftelijk bezwaar doen aantekenen, indien hij van mening is dat een voorgenomen besluit het belang van zijn gemeente onevenredig schaadt.

5. De voorzitter van de veiligheidsregio geeft de regionaal operationeel leider de bevelen die hij nodig acht in verband met de uitvoering van de door hem genomen besluiten.

6. Zodra de omstandigheden het toelaten, ontbindt de voorzitter het regionaal beleidsteam.

§ 11. Bijstand

Artikel 51

1. Behoeft de voorzitter van een veiligheidsregio in geval van een brand, ramp of crisis of van ernstige vrees voor het ontstaan daarvan bijstand, dan richt hij een verzoek daartoe aan Onze Minister. Hij stelt de commissaris van de Koning van het verzoek in kennis.
2. Onze Minister voldoet aan het verzoek, tenzij dringende redenen zich daartegen verzetten.
3. Onze Minister richt zich met een verzoek om bijstand tot de voorzitter van een andere veiligheidsregio, tot de commissaris van de Koning of zo nodig tot Onze betrokken Minister dan wel indien militaire bijstand gewenst is tot Onze Minister van Defensie, die de nodige voorzieningen treffen, tenzij dringende redenen zich daartegen verzetten.
4. Onze Minister kan de Regionale Ambulancevoorziening een aanwijzing geven over de inzet van ambulances.
5. In afwijking van het eerste lid kan de voorzitter van een veiligheidsregio een verzoek als in dat lid bedoeld rechtstreeks richten tot de voorzitter van een aangrenzende regio, mits de crisisplannen van beide regio's afspraken daaromtrent omvatten en er sprake is van spoed. De voorzitter stelt van zijn verzoek Onze Minister en de commissaris van de Koning in kennis.

BIJLAGE 6: DE VEILIGHEIDSREGIO'S

Het land is verdeeld in 25 Veiligheidsregio's. Deze regio's zijn weergegeven op de kaart. Op de volgende bladzijden staan de gemeenten per Veiligheidsregio opgesomd.

De contactpersonen van de Veiligheidsregio's staan vermeld in Bijlage 9 bij de respectievelijke gebiedsindeling van Defensie en de Brigades.

Jan-Willem van Aalst — www.imergis.nl

>>>

Groningen

Appingedam, Bedum, Bellingwedde, Ten Boer, Delfzijl, Eemsmond, Groningen, Grootegast, Haren, Hoogezand-Sappemeer, Leek, Loppersum, De Marne, Marum, Menterwolde, Oldambt, Pekela, Slochteren, Stadskanaal, Veendam, Vlagtwedde, Winsum, Zuidhorn.

Fryslân

Achtkarspelen, Ameland, Dantumadeel, De Friese Meren, Dongeradeel, Ferwerderadiel, Franekeradeel, Harlingen, Heerenveen, Het Bildt, Kollumerland en Nieuwkruisland, Leeuwarden, Leeuwarderadeel, Littenseradiel, Menaldumadeel, Ooststellingwerf, Opsterland, Schiermonnikoog, Smallingerland, Súdwest-Fryslân, Terschelling, Tytsjerksteradiel, Vlieland, Weststellingwerf.

Drenthe

Aa en Hunze, Assen, Borger-Odoorn, Coevorden, Emmen, Hoogeveen, Meppel, Midden-Drenthe, Noordenveld, Tynaarlo, Westerveld, De Wolden.

IJsselland

Dalfsen, Deventer, Hardenberg, Kampen, Olst-Wijhe, Ommen, Raalte, Staphorst, Steenwijkerland, Zwartewaterland, Zwolle.

Twente

Almelo, Borne, Dinkelland, Enschede, Haaksbergen, Hellendoorn, Hengelo, Hof van Twente, Losser, Oldenzaal, Rijssen-Holten, Tubbergen, Twenterand, Wierden.

Noord- en Oost-Gelderland

Aalten, Apeldoorn, Berkelland, Bronckhorst, Brummen, Doetinchem, Elburg, Epe, Ermelo, Heerde, Harderwijk, Hattem, Lochem, Montferland, Nunspeet, Oldebroek, Oost Gelre, Oude IJsselstreek, Putten, Voorst, Winterswijk, Zutphen.

Gelderland-Midden

Arnhem, Barneveld, Doesburg, Duiven, Ede, Lingewaard, Nijkerk, Overbetuwe, Renkum, Rheden, Rijnwaarden, Rozendaal, Scherpenzeel, Wageningen, Westervoort, Zevenaar.

Gelderland-Zuid

Beuningen, Buren, Culemborg, Druten, Geldermalsen, Groesbeek, Heumen, Lingewaal, Maasdriel, Millingen aan de Rijn, Neder-Betuwe, Neerijnen, Nijmegen, Tiel, Ubbergen, West Maas en Waal, Wijchen, Zaltbommel.

Utrecht

Amersfoort, Baarn, De Bilt, Bunnik, Bunschoten, Eemnes, Houten, IJsselstein, Leusden, Lopik, Montfoort, Nieuwegein, Oudewater, Renswoude, Rhenen, De Ronde Venen, Soest, Stichtse Vecht, Utrecht, Utrechtse Heuvelrug, Veenendaal, Vianen, Wijk bij Duurstede, Woerden, Woudenberg, Zeist.

Flevoland

Almere, Dronten, Lelystad, Noordoostpolder, Urk, Zeewolde.

Noord-Holland-Noord

Alkmaar, Bergen, Castricum, Den Helder, Drechterland, Enkhuizen, Graft-De Rijp, Heerhugowaard, Heiloo, Hollands Kroon, Hoorn, Koggenland, Langedijk, Medemblik, Opmeer, Schagen, Schermer, Stede Broec, Texel.

Zaanstreek-Waterland

Beemster, Edam-Volendam, Landsmeer, Oostzaan, Purmerend, Waterland, Wormerland, Zaanstad, Zeevang.

Kennemerland

Beverwijk, Bloemendaal, Haarlem, Haarlemmerliede en Spaarnwoude, Haarlemmermeer, Heemskerk, Heemstede, Uitgeest, Velsen, Zandvoort.

Amsterdam-Amstelland

Aalsmeer, Amstelveen, Amsterdam, Diemen, Ouder-Amstel, Uithoorn.

>>>

Gooi en Vechtstreek
Blaricum, Bussum, Hilversum, Huizen, Laren, Muiden, Naarden, Weesp, Wijdemeren.

Haaglanden
Delft, 's-Gravenhage, Leidschendam-Voorburg, Pijnacker-Nootdorp, Rijswijk, Midden-Delfland, Wassenaar, Westland, Zoetermeer.

Hollands Midden
Alphen aan den Rijn, Bergambacht, Bodegraven-Reeuwijk, Gouda, Hillegom, Kaag en Braassem, Katwijk, Leiden, Leiderdorp, Lisse, Nederlek, Nieuwkoop, Noordwijk, Noordwijkerhout, Oegstgeest, Ouderkerk, Schoonhoven, Teylingen, Vlist, Voorschoten, Waddinxveen, Zoeterwoude, Zuidplas.

Rotterdam-Rijnmond
Albrandswaard, Barendrecht, Bernisse, Brielle, Capelle aan den IJssel, Goeree-Overflakkee, Hellevoetsluis, Krimpen aan den IJssel, Lansingerland, Maassluis, Ridderkerk, Rotterdam, Schiedam, Spijkenisse, Vlaardingen, Westvoorne.

Zuid-Holland-Zuid
Alblasserdam, Binnenmaas, Cromstrijen, Dordrecht, Giessenlanden, Gorinchem, Hardinxveld-Giessendam, Hendrik-Ido-Ambacht, Korendijk, Leerdam, Molenwaard, Oud-Beijerland, Papendrecht, Sliedrecht, Strijen, Zederik, Zwijndrecht.

Zeeland
Borsele, Goes, Hulst, Kapelle, Middelburg, Noord-Beveland, Reimerswaal, Schouwen-Duiveland, Sluis, Terneuzen, Tholen, Veere, Vlissingen.

Midden- en West-Brabant
Aalburg, Alphen-Chaam, Baarle-Nassau, Bergen op Zoom, Breda, Dongen, Drimmelen, Etten-Leur, Geertruidenberg, Gilze en Rijen, Goirle, Halderberge, Hilvarenbeek, Loon op Zand, Moerdijk, Oisterwijk, Oosterhout, Roosendaal, Rucphen, Steenbergen, Tilburg, Waalwijk, Werkendam, Woensdrecht, Woudrichem, Zundert.

Brabant-Noord
Bernheze, Boekel, Boxmeer, Boxtel, Cuijk, Grave, Haaren, 's-Hertogenbosch, Heusden, Landerd, Maasdonk, Mill en Sint Hubert, Oss, Schijndel, Sint Anthonis, Sint-Michielsgestel, Sint-Oedenrode, Uden, Veghel, Vught.

Brabant-Zuidoost
Asten, Bergeijk, Best, Bladel, Cranendonck, Deurne, Eersel, Eindhoven, Geldrop-Mierlo, Gemert-Bakel, Heeze-Leende, Helmond, Laarbeek, Nuenen, Gerwen en Nederwetten, Oirschot, Reusel-De Mierden, Someren, Son en Breugel, Valkenswaard, Veldhoven, Waalre.

Limburg-Noord
Beesel, Bergen, Echt-Susteren, Gennep, Horst aan de Maas, Leudal, Maasgouw, Mook en Middelaar, Nederweert, Peel en Maas, Roerdalen, Roermond, Venlo, Venray, Weert.

Zuid-Limburg
Beek, Brunssum, Eijsden-Margraten, Gulpen-Wittem, Heerlen, Kerkrade, Landgraaf, Maastricht, Meerssen, Nuth, Onderbanken, Schinnen, Simpelveld, Sittard-Geleen, Stein, Vaals, Valkenburg aan de Geul, Voerendaal.

BIJLAGE 7: GEMEENTEWET

De in dit kader belangrijkste passages uit de Gemeentewet van 14 februari 1992 zijn hieronder opgenomen. De volledige tekst van deze wet is hier te vinden: Gemeentewet

Artikel 172

1. De burgemeester is belast met de handhaving van de openbare orde.
2. De burgemeester is bevoegd overtredingen van wettelijke voorschriften die betrekking hebben op de openbare orde, te beletten of te beëindigen. Hij bedient zich daarbij van de onder zijn gezag staande politie.
3. De burgemeester is bevoegd bij verstoring van de openbare orde of bij ernstige vrees voor het ontstaan daarvan, de bevelen te geven die noodzakelijk te achten zijn voor de handhaving van de openbare orde.
4. De commissaris van de Koning geeft, indien een ordeverstoring van meer dan plaatselijke betekenis dan wel ernstige vrees voor het ontstaan van zodanige ordeverstoring zulks noodzakelijk maakt, de burgemeesters in de provincie zoveel mogelijk na overleg met hen, de nodige aanwijzingen met betrekking tot het door hen ter handhaving van de openbare orde te voeren beleid. De aanwijzingen worden zo enigszins mogelijk schriftelijk gegeven.

Artikel 174

1. De burgemeester is belast met het toezicht op de openbare samenkomsten en vermakelijkheden alsmede op de voor het publiek openstaande gebouwen en daarbij behorende erven.
2. De burgemeester is bevoegd bij de uitoefening van het toezicht, bedoeld in het eerste lid, de bevelen te geven die met het oog op de bescherming van veiligheid en gezondheid nodig zijn.
3. De burgemeester is belast met de uitvoering van verordeningen voor zover deze betrekking hebben op het in het eerste lid bedoelde toezicht.

Artikel 174a

1. De burgemeester kan besluiten een woning, een niet voor het publiek toegankelijk lokaal of een bij die woning of dat lokaal behorend erf te sluiten, indien door gedragingen in de woning of het lokaal of op het erf de openbare orde rond de woning, het lokaal of het erf wordt verstoord.
2. De in het eerste lid genoemde bevoegdheid komt de burgemeester eveneens toe in geval van ernstige vrees voor verstoring van de openbare orde op de grond dat de rechthebbende op de woning, het lokaal of het erf eerder een woning, een niet voor het publiek toegankelijk lokaal of een bij die woning of dat lokaal behorend erf op een zodanige wijze heeft gebruikt of doen gebruiken dat die woning, dat lokaal of dat erf op grond van het eerste lid is gesloten, en er aanwijzingen zijn dat betrokkene de woning, het lokaal of het erf ten aanzien waarvan hij rechthebbende is eveneens op een zodanige wijze zal gebruiken of doen gebruiken.

Artikel 175

1. In geval van oproerige beweging, van andere ernstige wanordelijkheden of van rampen, dan wel van ernstige vrees voor het ontstaan daarvan, is de burgemeester bevoegd alle bevelen te geven die hij ter handhaving van de openbare orde of ter beperking van gevaar nodig acht. Daarbij kan van andere dan bij de Grondwet gestelde voorschrif-

>>>

ten worden afgeweken.

2. De burgemeester laat tot maatregelen van geweld niet overgaan dan na het doen van de nodige waarschuwing.

Artikel 176

1. Wanneer een omstandigheid als bedoeld in artikel 175, eerste lid, zich voordoet, kan de burgemeester algemeen verbindende voorschriften geven die ter handhaving van de openbare orde of ter beperking van gevaar nodig zijn. Daarbij kan van andere dan bij de Grondwet gestelde voorschriften worden afgeweken. Hij maakt deze voorschriften bekend op een door hem te bepalen wijze.
2. De burgemeester brengt de voorschriften zo spoedig mogelijk ter kennis van de raad, van de commissaris van de Koning en van het hoofd van het arrondissementsparket.
3. De voorschriften vervallen, indien zij niet door de raad in zijn eerstvolgende vergadering die blijkens de presentielijst door meer dan de helft van het aantal zitting hebbende leden is bezocht, worden bekrachtigd.
4. Indien de raad de voorschriften niet bekrachtigt, kan de burgemeester binnen vierentwintig uren administratief beroep instellen bij de commissaris van de Koning. Deze beslist binnen twee dagen. Gedurende de beroepstermijn en de behandeling van het administratief beroep blijven de voorschriften van kracht.
5. Hoofdstuk 6 en afdeling 7.3 van de Algemene wet bestuursrecht zijn niet van toepassing op het administratief beroep, bedoeld in het vierde lid.
6. De commissaris kan de werking van de voorschriften opschorten zolang zij niet bekrachtigd zijn. Het opschorten stuit onmiddellijk de werking van de voorschriften.
7. Zodra een omstandigheid als bedoeld in artikel 175, eerste lid, zich niet langer voordoet, trekt de burgemeester de voorschriften in. Het tweede lid is van overeenkomstige toepassing.

Artikel 176a

1. De burgemeester is bevoegd door hem aangewezen groepen van personen op een door hem aangegeven plaats tijdelijk te doen ophouden. De ophouding kan mede omvatten, indien nodig, het overbrengen naar die plaats.
2. De burgemeester oefent de bevoegdheid, bedoeld in het eerste lid, slechts uit:

a. jegens personen die door hem daartoe aangewezen specifieke onderdelen van een bevel als bedoeld in artikel 175 of van een algemeen verbindend voorschrift als bedoeld in artikel 176, groepsgewijs niet naleven, en
b. indien het ophouden noodzakelijk is ter voorkoming van voortzetting of herhaling van de niet-naleving en de naleving redelijkerwijs niet op andere geschikte wijze kan worden verzekerd.

3. Artikel 154a, derde tot en met veertiende lid, is van overeenkomstige toepassing.

Artikel 177

1. De burgemeester kan een in de gemeente dienstdoende ambtenaar van politie machtigen in zijn naam besluiten te nemen of andere handelingen te verrichten.
2. Geen machtiging wordt verleend tot het nemen van besluiten ingevolge de artikelen 151b, 154a, 172, 172a, 172b, 174, tweede lid, 174a, 175, 176 en 176a.

BIJLAGE 8: DE ARRONDISSEMENTEN

Justitie en het Openbaar Ministerie zijn georganiseerd in arrondissementen. In de afbeelding hiernaast is de verdeling weergegeven.

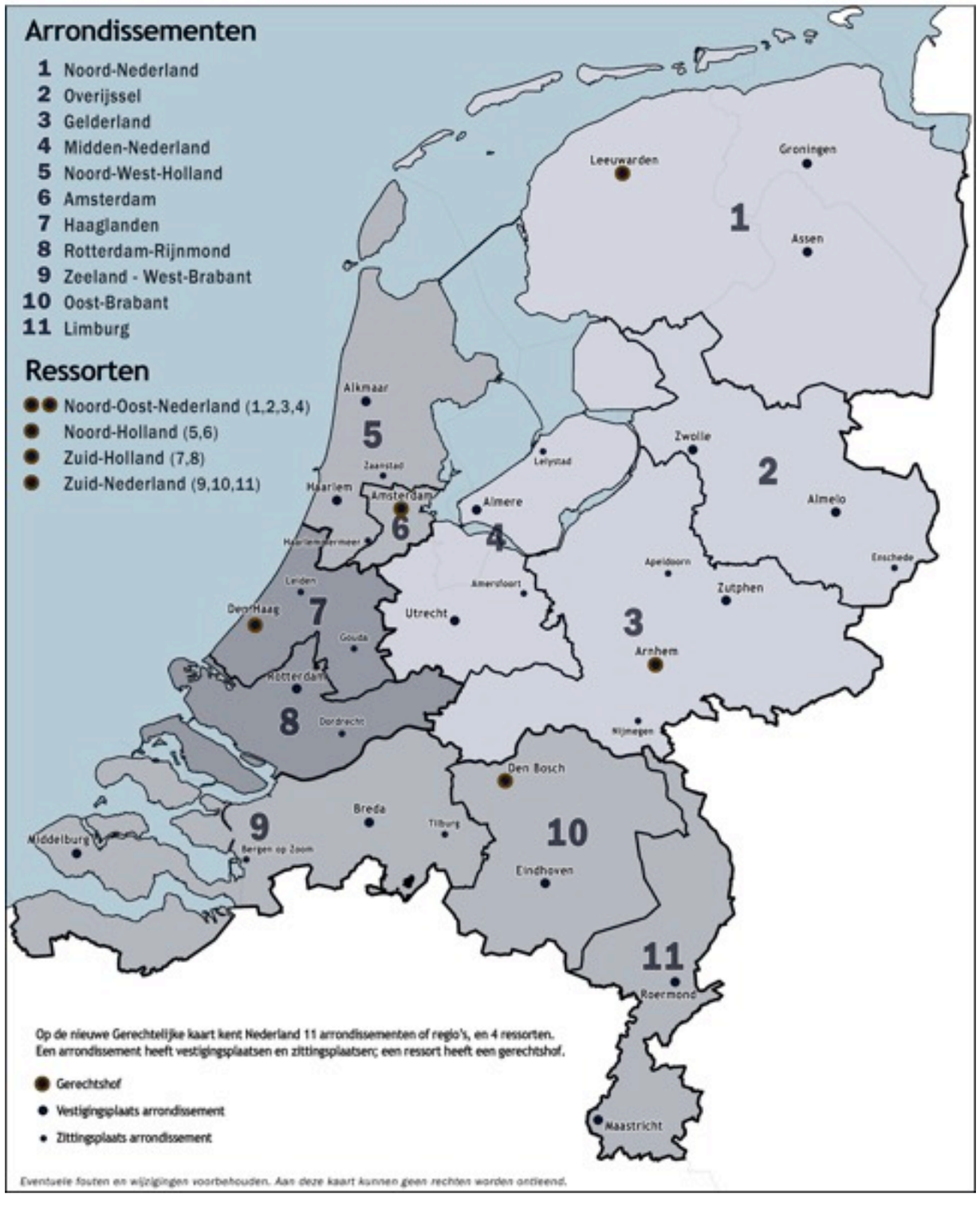

Jan-Willem van Aalst — www.imergis.nl

BIJLAGE 9: DEFENSIE EN DE VEILIGHEIDSREGIO'S

Ten behoeve van de Nationale Inzet heeft Defensie Nederland ingedeeld in drie gebieden van verantwoordelijkheid. De in dat gebied gelegerde Brigade van de Koninklijke Landmacht is de thuisbasis van de Officier Veiligheidsregio (OVR).

De OVR is de eerste contactpersoon van Defensie in de Veiligheidsregio. Hij is de militaire adviseur voor de civiele diensten en voor het civiele bestuur. Op de volgende pagina's kunt u gedetailleerde informatie vinden over iedere veiligheidsregio en de contactgegevens van de OVR'n, per gebied.

Noord Nederland
43 Gemechaniseerde brigade

West Nederland
11 Luchtmobiele brigade

Zuid Nederland
13 Lichte brigade

DEFENSIE

3 regio's met Regionaal Militair Commandant 2015

Jan-Willem van Aalst — www.imergis.nl

Jan-Willem van Aalst — www.imergis.nl

Op de kaart hiernaast ziet u een overzicht van de 25 Veiligheidsregio's. Tik op de naam van de regio voor de website van de regio en op de Adviseur erachter voor de contactgegevens van de OVR van de betreffende regio.

1:	Groningen	Adviseur
2:	Fryslân	Adviseur
3:	Drenthe	Adviseur
4:	IJsselland	Adviseur
5:	Twente	Adviseur
6:	Noord- en Oost-Gelderland	Adviseur
7:	Gelderland Midden	Adviseur
8:	Gelderland-Zuid	Adviseur
9:	Utrecht	Adviseur
10:	Noord-Holland Noord	Adviseur
11:	Zaanstreek-Waterland	Adviseur
12:	Kennemerland	Adviseur
13:	Amsterdam-Amstelland	Adviseur
14:	Gooi en Vechtstreek	Adviseur
15:	Haaglanden	Adviseur
16:	Hollands Midden	Adviseur
17:	Rotterdam-Rijnmond	Adviseur
18:	Zuid-Holland Zuid	Adviseur
19:	Zeeland	Adviseur
20:	Midden en West-Brabant	Adviseur
21:	Brabant-Noord	Adviseur
22:	Brabant-Zuidoost	Adviseur
23:	Limburg-Noord	Adviseur
24:	Zuid-Limburg	Adviseur
25:	Flevoland	Adviseur

43 Gemechaniseerde Brigade te Havelte

De hieronder staande tabel geeft de veiligheidsregio's aan die in het gebied van verantwoordelijkheid van 43 Gemechaniseerde Brigade te Havelte liggen

Veiligheidsregio:	e-mail:	Telefoon:
1: Groningen	vr.groningen@mindef.nl	06-20397112
2: Fryslan	vr.fryslan@mindef.nl	06-52571328
3: Drenthe	vr.drenthe@mindef.nl	06-20244437
4: IJsselland	vr.ijsselland@mindef.nl	06-10922663
5: Twente	vr.twente@mindef.nl	06-20396268
9: Utrecht	vr.utrecht@mindef.nl	06-13264683
10: Noord Holland Noord	vr.noordholland.noord@mindef.nl	06-20129132
11: Zaanstreek/Waterland	vr.zaanstreekwaterland@mindef.nl	06-13265086
12: Kennemerland	vr.kennemerland@mindef.nl	06-53397798
14: Gooi en Vechtstreek	vr.gooi.en.vechtstreek@mindef.nl	06-51661143
25: Flevoland	vr.flevoland@mindef.nl	06-20389848
Officier van Dienst van de brigade		06-53214257

11 Luchtmobiele Brigade ‘7 December’ te Schaarsbergen

De hieronder staande tabel geeft de veiligheidsregio’s aan die in het gebied van verantwoordelijkheid van 11 Luchtmobiele Brigade ‘7 December’ te Schaarsbergen liggen.

Veiligheidsregio:	e-mail:	Telefoon:
6: Noord- en Oost-Gelderland	vr.noord.en.oost.gelderland@mindef.nl	06-51525991
7: Gelderland Midden	vr.gelderland.midden@mindef.nl	06-22053221
8: Gelderland-Zuid	vr.gelderland.zuid@mindef.nl	06-20241113
13: Amsterdam-Amstelland	vr.amsterdamamstelland@mindef.nl	06-53248919
15: Haaglanden	vr.haaglanden@mindef.nl	06-10911065
16: Hollands Midden	vr.hollands.midden@mindef.nl	06-20271099
17: Rotterdam-Rijnmond	vr.rotterdamrijnmond@mindef.nl	06-30316340
18: Zuid-Holland Zuid	vr.zuidholland.zuid@mindef.nl	06-30314956
Officier van Dienst van de brigade	natops.11lmb@mindef.nl	06-53428039

13 Lichte Brigade te Oirschot

De hieronder staande tabel geeft de veiligheidsregio's aan die in het gebied van verantwoordelijkheid van 13 Lichte Brigade te Oirschot liggen.

Veiligheidsregio:	e-mail:	Telefoon:
19: Zeeland	vr.zeeland@mindef.nl	06-53158473
20: Midden en West-Brabant	vr.midden.en.westbrabant@mindef.nl	06-23305901
21: Brabant-Noord	vr.brabantnoord@mindef.nl	06-51604535
22: Brabant-Zuidoost	vr.brabantzuidoost@mindef.nl	06-51528154
23: Limburg-Noord	vr.limburg.noord@mindef.nl	06-51498098
24: Zuid-Limburg	vr.zuidlimburg@mindef.nl	06-51641864
Officier van Dienst van de brigade	natops13ltbrig@mindef.nl	06-22975450

BIJLAGE 10: DE WATERSCHAPPEN

Nederland kent 24 waterschappen. Dit is het resultaat van een groot aantal fusies van de ooit 1.200 waterschappen en polderdistricten naar de 24 die nu resteren.

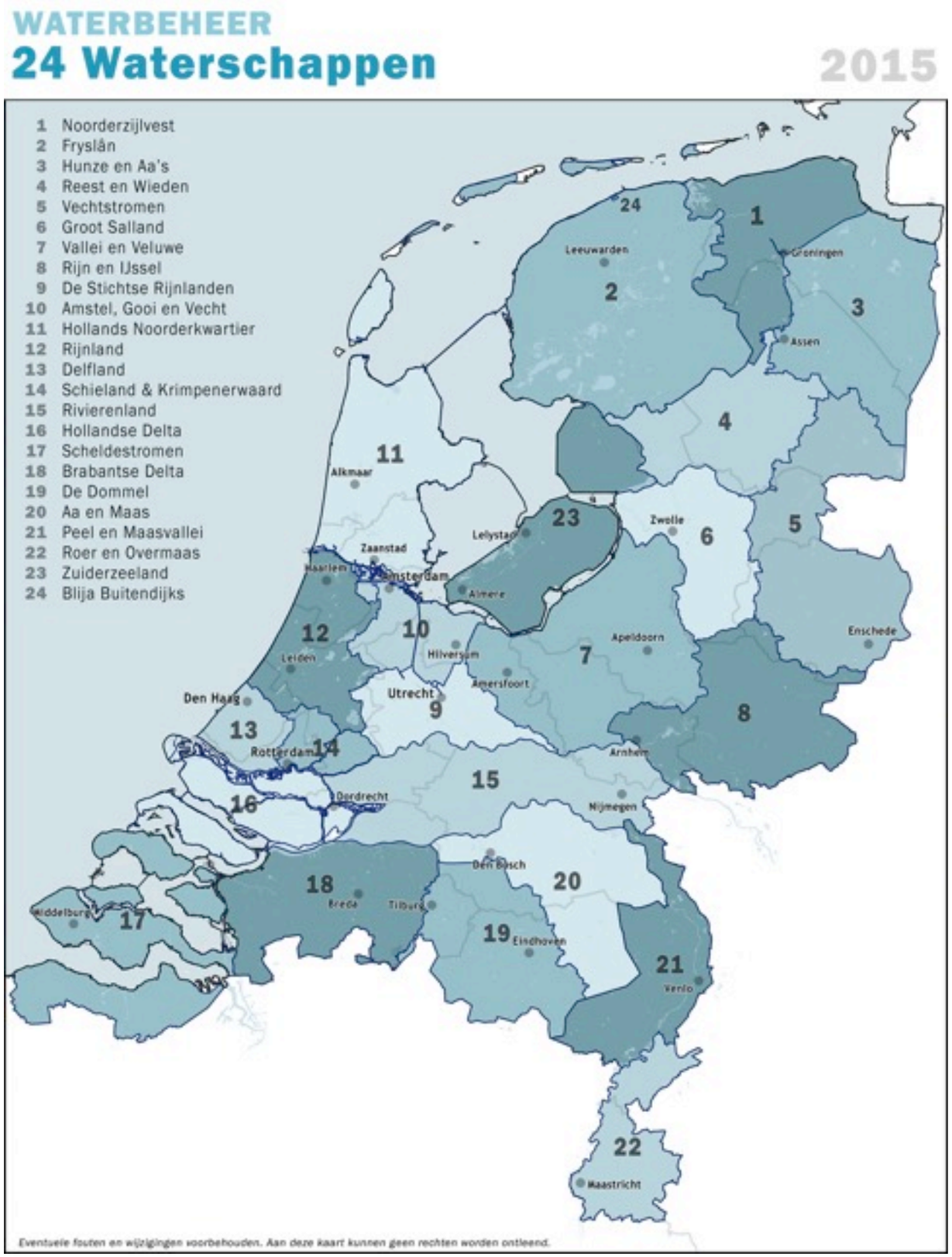

Jan-Willem van Aalst — www.imergis.nl

BIJLAGE 11: GRIP (GECOÖRDINEERDE REGIONALE INCIDENTBESTRIJDINGSPROCEDURE)

De regionale crisisorganisatie is beschreven tegen de achtergrond van artikel 14 van de wet Veiligheidsregio's (Wvr). Middels het Referentiekader GRIP kan, afhankelijk van de behoefte aan multidisciplinaire sturing op een incident, worden opgeschaald naar vier verschillende regionale sturingsniveaus. Daarnaast zijn er 2 bovenregionale sturingsniveaus: GRIP5 en GRIP RIJK. Binnen deze sturingsniveaus worden de monodisciplinaire leiding- en coördinatiestructuren van de vier kolommen, Brandweer, GHOR, Gemeente (bevolkingszorg) en Politie, aan elkaar gekoppeld en daar waar nodig aangevuld met liaisons/adviseurs van andere crisispartners. Organieke verschijningsvormen zijn het Commando Plaats Incident, Regionaal Operationeel Team, (Gemeentelijk) Beleidsteam (GBT) en Regionaal Beleidsteam (RBT).

Indien één van de kolommen opschaling conform GRIP noodzakelijk acht, vindt die opschaling ook daadwerkelijk plaats. Uitgangspunt is de behoefte aan afstemming op operationeel en bestuurlijk niveau bij (on)voorspelbare grootschalige of bijzondere incidenten, ongeacht de feitelijke opschaling van capaciteit binnen de afzonderlijke kolommen, sectoren en beleidsterreinen. De opschaling verloopt niet per definitie lineair: opschaling naar GRIP 2 of hoger volgt niet noodzakelijkerwijs op het inrichten van een Commando Plaats Incident (GRIP 1). Er kan immers sprake zijn van incidenten, waarbij geen sprake is van het inrichten van één of meerdere Commando's Plaats Incident, maar wel van afzonderlijke actiecentra c.q. stafsecties voor het inrichten en verrichten van uitvoerend en ondersteunend werk of een incident waarbij meteen duidelijk is dat deze meer coördinatie vereist dan alleen 'on scene'. De monodisciplinaire uitvoering van het besturen, richten, inrichten en verrichten gebeurt onafhankelijk van de GRIP. Zo is bijvoorbeeld de inzet van gemeentelijke processen niet afhankelijk van opschaling naar GRIP 3 of hoger.

De opschaling van GRIP-niveau kan ook zonder de gebruikelijke alarmeringen plaatsvinden. Dat is het geval wanneer er geen ruchtbaarheid gegeven mag worden aan het bijeenkomen van bijvoorbeeld het GBT en het betreffende incident. Er zijn situaties geweest waarbij een gemeente in een GRIP 3 setting de crisisbeheersing voorbereidde voordat een incestgeval wereldkundig werd gemaakt.

GRIP 0

Naast de monodisciplinaire hulpverlening van een enkele dienst, is het eerste niveau van afstemming (GRIP 0) dat tussen hulpverleners op straat (on scene) en begint via het zogenaamde motorkapoverleg. Dit overleg typeert zich door een ad hoc behoefte aan overleg tussen de betrokken disciplines. Heeft één van de disciplines behoefte aan structurele coördinatie dan wordt besloten op te schalen naar een hoger opschalingniveau.

GRIP 1

Bij het eerste opschalingniveau (GRIP 1) wordt de operationele sturing multidisciplinair gebundeld in een Commando Plaats Incident (CoPI). Binnen het CoPI worden onder eenhoofdige leiding on scene de te behalen operationele prestaties op de plaats van een incident gepland en gemonitord en daar waar nodig bijgestuurd. Het inrichten van een CoPI gebeurt daar waar er behoefte is aan een structurele coördinatie ter plaatse. Dit is dus niet noodzakelijkerwijs beperkt tot het brongebied; Binnen het CoPI is sprake van een functionele voorziening voor de intake en inzet (verrichten) van ondersteunend

>>>

werk op de plaats van het incident. De voorziening is onderdeel van het informatie- en logistieke netwerk; Binnen het CoPI is sprake van zogenaamde Officieren van Dienst (OvD) uit de algemene en functionele operationele keten voor de intake en inzet (verrichten) van uitvoerend werk op de plaats van het incident; Binnen het CoPI is sprake van een Leider CoPI, een 'niet discipline gebonden' actor, voor het inrichten van het uitvoerend en ondersteunend werk op de plaats van het incident. Deze functionaris bevordert het besluitvormingsproces en geeft in beginsel geen bevelen aan de bij de incidentbestrijding betrokken OVD, maar verzoekt hen de gewenste maatregelen te treffen;

GRIP 2

Bij het tweede opschalingsniveau (GRIP 2) wordt de tactisch-strategische sturing multidisciplinair gebundeld in een Regionaal Operationeel Team (ROT), al of niet in combinatie met operationele sturing door het CoPI. Binnen het ROT worden onder eenhoofdige leiding off scene integraal de te behalen operationele prestaties in het algemeen gepland en gemonitord en daar waar nodig bijgestuurd. Binnen het ROT is sprake van een functionele voorziening voor het inrichten van het ondersteunend werk. De voorziening is onderdeel van het informatie- en logistieke netwerk. Binnen het ROT hebben de Algemeen Commandanten uit de algemene en functionele operationele keten zitting. Zij geven leiding aan het inrichten van uitvoerend en ondersteunend werk binnen de afzonderlijke actiecentra (AC). Het ROT is kaderstellend voor de incidentbestrijding, al dan niet via AC en/of CoPI. Binnen het ROT is sprake van een Operationeel Leider, een 'niet discipline gebonden' actor, die de besluitvormingsprocessen binnen deze coördinatiecel bevordert en de linking pin is tussen het operationele en bestuurlijke netwerk. Deze functionaris geeft in beginsel geen bevelen aan de bij de incidentbestrijding betrokken Algemeen Commandanten, maar verzoekt hen de gewenste maatregelen te treffen;

GRIP 3

Bij het derde opschalingniveau (GRIP 3) wordt de crisisorganisatie geplaatst onder direct bestuurlijk gezag van de burgemeester van de betreffende gemeente. Dat kan het geval zijn wanneer het incident aanleiding geeft tot bestuurlijke betrokkenheid. Het incident beperkt zich echter tot 1 gemeente. De burgemeester laat zich daarbij adviseren door een Gemeentelijk Beleidsteam (GBT). Binnen het GBT worden onder eenhoofdige leiding off scene de te behalen bestuurlijke prestaties gepland en gemonitord en daar waar nodig bijgestuurd.

GRIP 4

Bij het vierde opschalingniveau (GRIP 4) wordt de crisisorganisatie geplaatst onder direct bestuurlijk gezag van de voorzitter van de veiligheidsregio. Dit is het geval wanneer het bron- / effectgebied meer dan 2 gemeenten bestrijken. Het heeft dan meer dan plaatselijke betekenis. De voorzitter van de veiligheidsregio laat zich daarbij adviseren door een Regionaal Beleidsteam (RBT) en is de voorzitter van het bestuur van de veiligheidsregio als enige het bevoegd gezag (Art 39, WvR). Binnen het RBT worden onder eenhoofdige leiding off scene de te behalen bestuurlijke prestaties gepland en gemonitord en daar waar nodig bijgestuurd.

Binnen het (R)BT is sprake van bestuurders uit de algemene en functionele operationele keten: burgemeester(s) en relevante rijksheren waaronder de Regionaal Militair Commandant (RMC). Binnen het (R)BT is sprake van een (coördinerend) burgemeester, die de besluitvormingsprocessen binnen deze coördinatiecel bevordert. Het (R)BT stelt beleid- en tolerantiegrenzen vast voor de te behalen operationele prestaties in afstemming met de Operationeel Leider. De (coördinerend) burgemeester geeft in beginsel geen bevelen aan de bij de incidentbestrijding betrokken andere bestuurders uit de algemene en functionele keten, maar verzoekt hen de gewenste maatregelen te treffen.

>>>

Bovenregionale coördinatie

Tot 2013 was het inrichten van bovenregionale escalatieniveaus (betrokkenheid provincies en rijksoverheid) gebaseerd op nationale planvorming. Naar aanleiding van de analyse van de rampenbestrijding rondom de brand bij Chemiepak in Moerdijk (januari 2011) is besloten 2 escalatieniveaus toe te voegen. Bij de bedoelde brand waren de bron- en effectregio 2 verschillende regio's in 2 verschillende provincies (VR MWB en Noord-Brabant respectievelijk VR ZHZ en Zuid-Holland).

Daarbij manifesteerde zich dat de bronregio een lager GRIP-niveau hanteerde dan de effectregio. Uiteindelijk kwam dat de afstemming niet ten goede en ontbeerde de effectregio de informatie over eventuele gevaarlijke stoffen en giftige rook, die bij de bronregio vandaan moest komen.

GRIP 5

Wanneer sprake is van een ramp of crisis die zich uitstrekt over meer dan één veiligheidsregio, spreken we voortaan van een GRIP 5. Opschaling naar GRIP 5 gebeurt uitsluitend als daartoe bestuurlijke noodzaak aanwezig is. Voor het afkondigen van een GRIP 5 is een expliciet besluit van de voorzitters van de betrokken veiligheidsregio's vereist. Tijdens een GRIP 5 vindt geen overdracht van het bevoegd gezag plaats naar een 'hoger niveau'. De voorzitters van de betrokken veiligheidsregio's behouden het bevoegd gezag over de diensten die in hun eigen regio bij de rampbestrijding betrokken zijn. Wat wel gebeurt, is dat de veiligheidsregio's gezamenlijk de interregionale incidentbestrijding ter hand nemen, waarbij één veiligheidsregio de bestuurlijke en operationele afhandeling coördineert. Het staat regio's vrij om hierover onderling andere afspraken te maken. Zijn die er niet en er is wel sprake van een duidelijk aanwijsbaar brongebied dan is de regel dat de bronregio de coördinatie op zich neemt. Is er geen duidelijk brongebied dan neemt de regio die gezien de aard van het incident het best is geëquipeerd de coördinatie op zich. Om eenheid in verscheidenheid te krijgen wordt geadviseerd om in de coördinerende regio een coördinerend operationeel leider (COL) aan te wijzen. Op initiatief van de COL wordt onderling contact onderhouden met de operationeel leiders van de andere regio's. Zo nodig bereiden ze bestuurlijke besluitvorming voor, als ware er een interregionaal operationeel team (IROT*). Zo zou er ook een interregionaal beleidsteam (IRBT*) bijeen kunnen worden geroepen. Daarin stemmen de voorzitters gezamenlijk af over de te volgen strategie.

GRIP RIJK

Tegelijk met GRIP 5 is nog een nieuw niveau beschikbaar geworden. Wanneer de nationale veiligheid in het geding is of een grootschalige ramp of crisis plaatsvindt of de vrees ervoor bestaat en er behoefte is aan sturing door het Rijk kan de Ministeriële Commissie Crisisbeheersing (MCCb) GRIP RIJK afkondigen. GRIP RIJK kan van kracht zijn in combinatie met GRIP 1 t/m 5 of zonder dat er sprake is van opschaling in de veiligheidsregio. Coördinatie vindt in zo'n geval plaats via de Departementale Coördinatiecentra Crisisbeheersing (DCC) of het Nationaal CrisisCentrum (NCC). In de plaats waar in de regio het ROT staat, kan dan op nationaal niveau de Landelijk Operationele Staf (LOS) komen te staan.

De MCCb is belast met de intersectorale crisisbeheersing en bestaat uit de betrokken ministers en wordt voorgezeten door de minister van VenJ als coördinerend minister of, bij zeer grootschalige crises, door de minister-president. In het MCCb wordt afgestemd tussen de ministers om de integrale crisisbeheersing op dat moment zo goed mogelijk tussen alle betrokken ketens te coördineren. De MCCb neemt geen bevoegdheden over van individuele ministers. De betrokken ministers blijven zodoende het bevoegd gezag binnen hun eigen functionele keten.

BIJLAGE 12: REGELING MSOB (MILITAIRE STEUNVERLENING IN HET OPENBAAR BELANG)

De officiële regeling stamt uit 2007. Inmiddels is de Politiewet 1993 (PW1993) vervangen door de Politiewet 2012 (PW2012) en de Wet Rampen en Zware Ongevallen (WRZO) door de Wet Veiligheidsregio's (WVR). Daar waar sprake is van artikel 58 of 59 van PW1993, is dat nu artikel 57 of 58 van PW2012, artikel 18 WRZO is vervangen door artikel 51 van WVR. Voorts wordt in de regeling gesproken over de Nederlands Antillen. Daar moet gelezen worden Aruba, Curaçao en Sint Maarten en de bijzondere gemeenten Bonaire, Sint Eustatius en Saba. De Regeling verrekening additionele uitgaven militaire bijstand en steunverlening is vervangen door de Regeling Financiering Nationale Inzet Krijgsmacht (FNIK).

De regeling wordt overeenkomstig de genoemde wijzigingen toegepast en zal te zijner tijd worden aangepast.

De in dit kader belangrijkste passage uit de Regeling militaire steunverlening in het openbaar belang (MSOB) is hieronder opgenomen. De volledige tekst van deze regeling is te downloaden via deze link: Regeling Militaire Steunverlening in het Openbaar Belang.

Artikel 3

- Aanvragen om steunverlening kunnen uitsluitend worden ingediend door een bestuursorgaan.
- Steun aan een bestuursorgaan kan worden verleend in het kader van het openbaar belang wanneer het bestuursorgaan zelf niet, niet tijdig of niet afdoende in het gevraagde kan (laten) voorzien. Het bestuursorgaan dient in de aanvraag te motiveren waarom niet op een andere wijze in het gevraagde kan worden voorzien.
- Het bestuursorgaan motiveert tevens in de aanvraag waarom geen opdracht aan civiele marktpartijen kan worden gegund of voegt een verklaring van geen bezwaar van de betreffende brancheverenigingen toe.[1]
- Het gestelde in het vorige lid is niet van toepassing indien de aanvraag om steunverlening door een Minister is ingediend

Noten

1 In de Mededingingswet zijn de kaders waarbinnen de overheid diensten mag verlenen gewijzigd. De Wet bepaalt dat de overheid ook marktactiviteiten kan/mag uitvoeren (in tegenstelling tot de oude situatie). Voorwaarde is dan wel dat de daadwerkelijke kosten worden doorberekend (dus niet alleen additionele kosten). Er zijn uitzonderingen waarop dit "non-concurrentiebeding" niet van toepassing is. Belangrijk daarbij zijn de volgende 2 punten:

1. doorberekenen van integrale kosten hoeft niet, als daardoor de openbare taakuitoefening in het geheel geen doorgang meer kan vinden (denk bijvoorbeeld aan maatschappelijke dienstverlening aan een stichting met humanitair of maatschappelijk doel maar zonder grote financiële mogelijkheden);
2. diensten en middelen die door een overheidsorgaan (zoals Defensie) worden geleverd aan een andere overheid/overheidsorgaan (dus ook decentrale overheden zoals veiligheidsregio's of burgemeesters) vallen hoe dan ook niet onder de Mededingingswet.

BIJLAGE 13: CONVENANT FNIK (FINANCIERING NATIONALE INZET KRIJGSMACHT)

Het convenant stamt uit 2010 en is op basis van een evaluatie in 2014 begin 2015 herzien. De bedragen zijn vastgesteld voor de periode 2015-2018. De belangrijkste elementen zijn hier opgenomen. De complete regeling is hier te vinden: FNIK. De belangrijkste passages zijn hieronder opgenomen.

Artikel 3. Wijze van verrekenen

1. Jaarlijks wordt een bedrag aan het Ministerie van Defensie ter beschikking gesteld waaruit alle additionele uitgaven voor militaire bijstand en steunverlening worden vergoed.

2. De omvang en verdeling van dit bedrag is opgenomen in Bijlage 1.

3. Het jaarlijks beschikbaar gestelde bedrag wordt als vaste afkoopsom beschouwd voor de additionele uitgaven van het Ministerie van Defensie voor militaire bijstand en steunverlening, voor een te evalueren periode als bedoeld in artikel 8.

4. Het Ministerie van Defensie garandeert de inzet van de krijgsmacht inzake militaire bijstand en steunverlening - indien aan de procedures, randvoorwaarden en regels voor het aanvragen is voldaan - ook als de beschikbare middelen niet toereikend blijken te zijn.

Bijlage 1 - Omvang en verdeling van Financiering Nationale Inzet Krijgsmacht

Ten behoeve van de Financiering Nationale Inzet Krijgsmacht wordt jaarlijks een bedrag aan het Ministerie van Defensie ter beschikking gesteld waaruit alle additionele uitgaven voor militaire bijstand en steunverlening worden vergoed.

De omvang van het ter beschikking gestelde bedrag bedraagt € 3.080.000 en wordt gefinancierd door:

- de Nederlandse gemeenten door middel van een bijdrage uit het Gemeentefonds van € 1.822.857;
- het Ministerie van Veiligheid en Justitie door middel van een bijdrage van € 1.131.429;
- het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (t.b.v. overzeese gebiedsdelen) door middel van een bijdrage van € 125.714

BIJLAGE 14: AANVRAAGPROCEDURES

Algemene leeswijzer van de aanvraagprocedures

In de procedureschema's worden afkorting gebruikt voor de verschillende soorten aanvraag. OO&V staat voor Openbare Orde en Veiligheid, SHRO voor Strafrechtelijke Handhaving van de Rechtsorde en MSOB voor Militaire Steunverlening in het Openbaar Belang.

De externe processen, vanuit Defensie gezien, zijn ontleend aan de wettelijk vastgelegde procedures of die door andere autoriteiten zijn bepaald, waaronder de procedures zoals opgenomen in de fact-sheet van de NCTV: fact-sheet bijstand en ondersteuning. Bij bijstand in het kader van de Politiewet wordt eerst binnen de politie gekeken of daar bijstand kan worden verleend (art 56 PW), en pas na uitputting daarvan wordt bijstand conform art 57 of 58 aangevraagd. De spil in de interne afstemming is de afdeling preparatie van de landelijke eenheid. Multidisciplinaire afstemming verzorgt het LOCC.

De interne processen, bij Defensie, zijn ontleend aan afspraken in convenanten (voor verkorte procedures) en wanneer die er niet zijn, zijn ze ontleend aan de SG A/990 (Aanwijzing van de SecretarisGeneraal nr 990).

Wanneer in de hier opgenomen processchema's gesproken wordt over het doorsturen van de aanvraag Militaire Bijstand, moet worden gelezen dat deze aanvraag direct aan de genoemde directie wordt gezonden, dan wel door tussenkomst van het Defensie Operatie Centrum en/of de piketambtenaar.

Onbemande vliegtuigen

Indien de gevraagde Militaire Bijstand tevens de inzet van een Unmanned Aircraft System (UAS) betreft, gelden nog een paar aanvullende maatregelen:

- Er dient tevens advies te worden ingewonnen bij de Militaire Luchtvaart Autoriteit (MLA);
- Er dient in de opdracht te worden opgenomen dat de feitelijke inzet niet kan plaatsvinden tot dat een Bijzonder Vlieg Gebied (BVG) is afgekondigd en een Notice to Airmen (NOTAM) is afgegeven (zie volgende pagina's voor het protocol inzet UAS ter ondersteuning van civiele autoriteiten);
- Betreft de Militaire Bijstand tevens de inzet van een UAS, dan dienen in de schriftelijke afdoening enkele aanvullende passages te worden opgenomen. Hiertoe bestaat een afwijkende standaard brief (alleen van toepassing op een inzet op basis van artikel 58 van de PW2012).

Wapens

In de in deze bijlage opgenomen processchema's is op verschillende plaatsen sprake van gewapende of ongewapende inzet van Defensie. Daarbij dient de volgende kanttekening:

De Marechaussee beschikt over andere bewapening dan de overige Krijgsmachtdelen, waaronder niet-automatische versies van bepaalde wapens. Normaliter zal dan geen sprake zijn van het moeten meevoeren van wapens waarmee automatisch vuur kan worden afgegeven. Mocht dat toch het geval zijn, zie dan bijlage 14c van de procedure voor inzet in het kader van Militaire Bijstand op grond van de Politiewet artikel 57. In dit geval moet dus een machtiging tot het meevoeren van wapens worden afgegeven alsmede een geweldsinstructie.

Wanneer voor een gewapende inzet in het kader van de Politiewet artikel 58 geen specifieke geweldsinstructie wordt afgegeven, hanteert Defensie de geweldsinstructie zoals weergegeven in Bijlage 19a.

>>>

BIJLAGE 14A: PROTOCOL INZET UAS

Besluitvormingsproces

In dit deel worden de stadia in het besluitvormingsproces voor UAS inzet beschreven. Nadrukkelijk dient te worden vermeld dat de MLA in geval van een UAS inzet een ondersteunende rol en DOPS een coördinerende functie vervult.

Een militaire bijstandsaanvraag of aanvraag voor steunverlening wordt ingediend via het DOC, een onderdeel van DOPS, dat 24/7 bereikbaar is. DOPS beoordeelt de aanvraag vanuit operationeel perspectief en beziet of een UAS inzet operationeel mogelijk is met betrekking tot beschikbare capaciteit. DJZ beoordeelt het bestuurlijk- juridisch kader waarbinnen de UAS inzet wordt aangevraagd. Wanneer de aanvraag voor UAS inzet wordt gedaan in het kader van de *Politiewet 2012 artikel 58 (tekstwijziging door redactie)* voor de handhaving van de openbare orde of de strafrechtelijke handhaving van de rechtsorde, beslist DJZ voor de Minister van Defensie met operationeel advies van de CDS of de militaire bijstand verleend wordt of dat de aanvraag wordt afgewezen. Wordt de aanvraag in het kader van de Wet Veiligheidsregio's of de Regeling Militaire Steunverlening in het Openbaar Belang gedaan, dan beslist de CDS namens de Minister van Defensie of UAS inzet plaatsvindt met bestuurlijkjuridisch advies van DJZ. In beide gevallen vraagt DOPS de MLA advies om zeker te stellen of een UAS inzet luchtverkeerstechnisch in een specifiek gebied mogelijk en verantwoord is.

Overeenstemming tussen DOPS, DJZ en MLA is noodzakelijk voor de besluitvorming en om de randvoorwaarden in kaart te brengen waarbinnen de UAS inzet plaats moet vinden.

Door zorg van DOPS wordt via het coördinerend OPCO een waarschuwingsbevel / opdracht, al dan niet via de hiërarchische lijn (afhankelijk van de opdracht), verstrekt aan een eenheid die belast wordt met de uitvoering van de opdracht. Op basis van de inhoud van de opdracht wordt door de eenheid een luchtruim aanvraag UAV (BVG) gedaan op grond waarvan CLSK/AMO een concept BVG beschikking opstelt.

Vervolgens dient de MLA in overeenstemming met ILT de BVG af te kondigen, zodat een NOTAM kan worden uitgegeven.

Voor inzet in het kader van nationale operaties wordt altijd gebruik gemaakt van bedienaren die beschikken over de juiste kwalificaties voor nationaal optreden. De DOPS verstrekt opdracht tot het leveren van de gewenste capaciteit aan een of meerdere OPCO's. Hiervoor is in elk geval een gegarandeerde capaciteit beschikbaar, met een notice to move van 48 uur, bij 107 ASbt van het JISTARC. Voorafgaand aan de UAS inzet dient de operator te controleren of de NOTAM is uitgegeven door AOCS NM of LVNL.

De Postholder OPS (JISTARC/107 ASbt) is verantwoordelijk voor alle vliegoperaties met Nederlandse militaire UAS. Gedurende de operatie is de commandant van het UAS team verantwoordelijk voor de veiligheid van personeel en materieel. De commandant van het UAS team kan de UAS inzet altijd afbreken, wanneer de veiligheid niet langer kan worden gegarandeerd.

De bekendmaking van UAS inzet kent, voor de MLA, twee situaties, te weten normaal en geclassificeerd. Hierna worden beide situaties verder uitgewerkt.

UAS Inzet

De MLA kent twee soorten UAS-inzet, normale en geclassificeerde inzet. Het onderscheid wordt gemaakt op grond van de vertrouwelijkheid van de operatie en eventueel de urgentie. Op grond hiervan wijzigt de procedure met betrekking tot publicatie in de Staatscourant. Door de uitgave van deze procedure moet urgente UAS inzet binnen 48 uur na indiening van een officiële aanvraag mogelijk zijn, ongeacht of deze binnen of buiten kantooruren binnenkomt. Deze termijn komt overeen met de ICMS garantie.

Situatie I UAS Inzet Normaal

De UAS inzet "normaal" omvat de inzet, die de reguliere procedure doorloopt. Dat betekent dat er voorafgaand aan de UAS inzet een publicatie plaatsvindt in de Staatscourant. Gedacht kan worden aan een planmatige, niet-gevoelige UAS inzet.

Wanneer het besluitvormingsproces is doorlopen, en de UAS inzet is als "normaal" geïdentificeerd, zal de MLA een BVG afkondigen. Deze BVG wordt minimaal één dag voor de daadwerkelijke inzet gepubliceerd in de Staatscourant.

Situatie II UAS Inzet Geclassificeerd

Onder UAS inzet geclassificeerd, wordt gecompartimenteerde inzet verstaan. De UAS inzet vindt bijvoorbeeld plaats ten behoeve van strafrechtelijke handhaving van de rechtsorde. Het is dan ongewenst dat hier publiekelijk notie aan gegeven wordt en vraagt daarom een andere procedure dan de normale inzet.

Het verschil met Situatie I is dat publicatie in de Staatscourant achteraf wordt gedaan in plaats van voorafgaand aan de UAS inzet. Dit is van belang om de effectiviteit en doeltreffendheid van de UAS inzet te vergroten door er voorafgaand geen publieke bekendheid aan te geven.

NOTAM

Omdat de veiligheid altijd moet worden gegarandeerd, kan de UAS inzet alleen plaats vinden, nadat door AOCS NM of LVNL een NOTAM is uitgegeven. De NOTAM dient generiek te worden geformuleerd, maar wel de relevante informatie uit de BVG te bevatten. De BVG zal een groter gebied omvatten dan strikt noodzakelijk. Dit samen met de ruime formulering zorgt ervoor, dat slechts de voor de UAS inzet noodzakelijke, publieke aandacht aan de inzet wordt gegeven en deze op een veilige wijze kan worden uitgevoerd.

In het geval van een geclassificeerde inzet kunnen de militairen, die aanwezig zijn bij de operatie of de operatie uitvoeren, als zodanig onherkenbaar optreden na overleg met DJZ. De aanvragende instantie dient dit in de aanvraag te vermelden.

Het kan voorkomen dat er een UAS inzet ongepland plaatsvindt, maar waarbij het wel noodzakelijk is dat de UAS direct wordt ingezet en dus publicatie in de Staatscourant volgt na de inzet, bijvoorbeeld bij een duinbrand. In dit geval geldt eveneens deze gecompartimenteerde situatie.

BIJLAGE 14B: AANVRAAG VAN MILITAIRE BIJSTAND IN HET KADER VAN DE WET VEILIGHEIDSREGIO'S - EXTERNE PROCESSEN

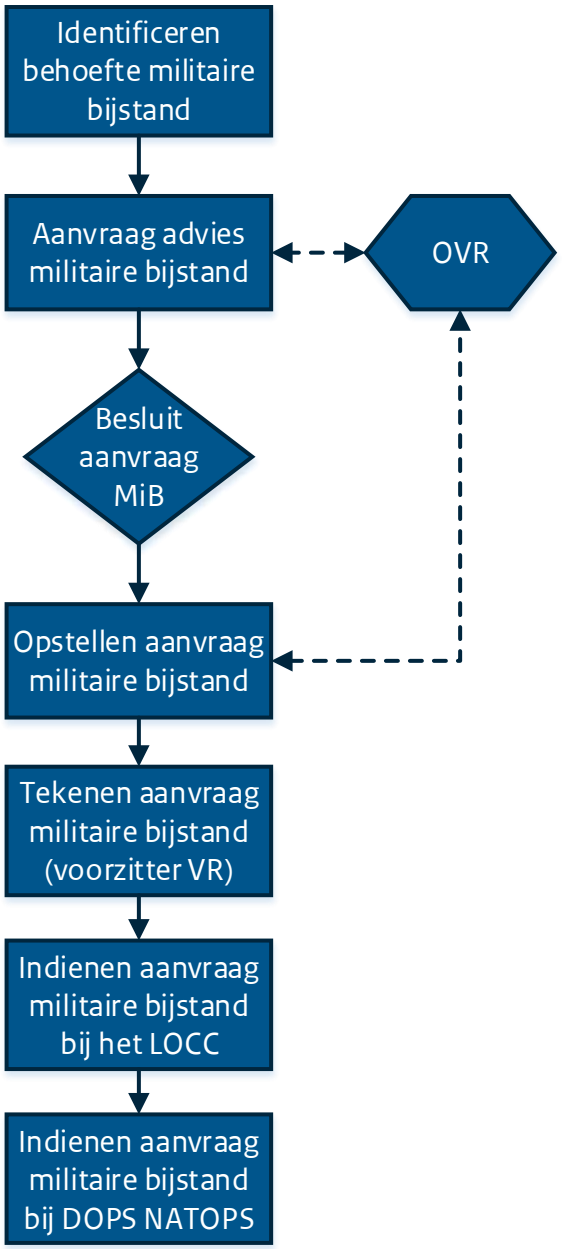

De civiele autoriteit stelt vast dat het incident niet afdoende kan worden bestreden met eigen middelen of met middelen van andere regio's. Het vaststellen van tekorten geschiedt op basis van kwantitatieve argumenten (uitputting, voortzettingsvermogen) of kwalitatieve argumenten (specifieke capaciteit);

De civiele autoriteit vraagt Defensie advies met betrekking tot capaciteiten die door Defensie kunnen worden ingezet bij de incidentbestrijding. Het advies wordt doorgaans door de Officier Veiligheidsregio (OVR) opgesteld in nauw overleg met de civiele autoriteit. In die gevallen dat een (gemeentelijk of regionaal) beleidsteam is geactiveerd kan daar ook de Regionaal Militair Commandant als militair adviseur namens Defensie optreden;

Op basis van het advies van Defensie neemt de civiele autoriteit een besluit tot het aanvragen van Militaire Bijstand op grond van art 51 van de Wet Veiligheidsregio's;

De aanvragende civiele autoriteit is de voorzitter van de veiligheidsregio. Deze stelt de aanvraag Militaire Bijstand op (zie bijlage 13a) waarbij de OVR ondersteunt bij het invullen van de aanvraag;

De ingevulde aanvraag Militaire Bijstand wordt ondertekend door de voorzitter van de veiligheidsregio;

De ondertekende aanvraag Militaire Bijstand wordt ingediend bij het Landelijk Operationeel Coördinatie Centrum (LOCC). Hier vindt een controle plaats op de beschikbaarheid van middelen binnen andere regio's;

Indien deze controle leidt tot de conclusie dat de aanvraag Militaire Bijstand op de juiste gronden is ingediend, wordt de aanvraag doorgestuurd naar het Ministerie van Defensie, Directie Operaties, J34 Bureau Nationale Operaties.

BIJLAGE 14B: AANVRAAG VAN MILITAIRE BIJSTAND IN HET KADER VAN DE WET VEILIGHEIDSREGIO - INTERNE PROCESSEN

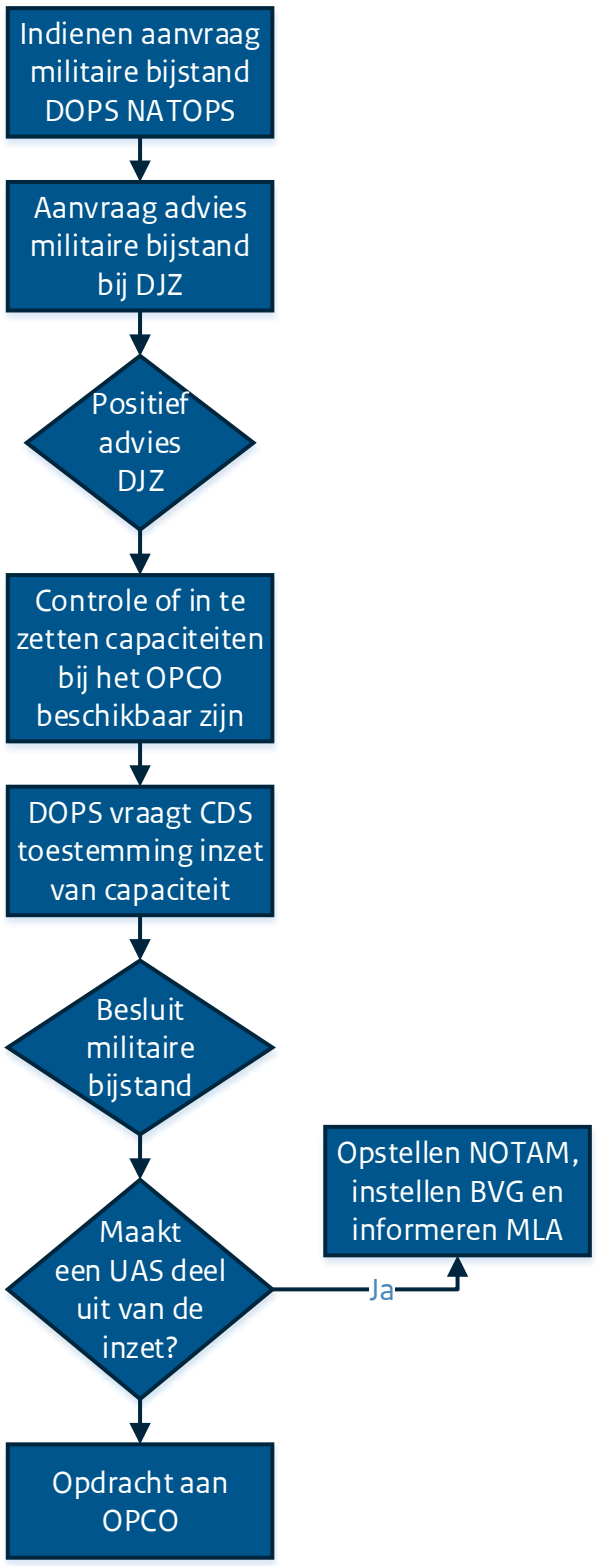

Het LOCC dient de aanvraag in bij het Ministerie van Defensie, Directie Operaties, J34 Bureau Nationale Operaties (DOPS NATOPS). Indien de aanvraag bij het Defensie Operatie Centrum (DOC) binnenkomt zorgt het DOC voor de doorgeleiding van de aanvraag;

DOPS NATOPS vraagt advies bij DJZ waarbij (de piketambtenaar van) DJZ beoordeelt:
a.is sprake van een ramp, crisis, ongeval of incident;
b. is de veiligheid van het in te zetten personeel geborgd;
c. is de inzet in het kader van de Militaire Bijstand ongewapend;
d. is de inzet in het kader van de Militaire Bijstand uitvoerbaar binnen de bevoegdheden van het in te zetten personeel (juridische toetsing);

Indien de gevraagde Militaire Bijstand tevens de inzet van een Unmanned Aircraft System (UAS) betreft, dient tevens advies te worden ingewonnen bij de Militaire Luchtvaart Autoriteit (MLA).

DOPS NATOPS controleert de beschikbaarheid van de in te zetten capaciteiten en beoordeelt of de inzet operationeel uitvoerbaar is;

De beoordeling van DOPS NATOPS wordt met het advies van DJZ aan de CDS voorgelegd die vervolgens besluit of Militaire Bijstand wordt verleend;

Indien de CDS besluit tot het verlenen van Militaire Bijstand wordt door zorg van DOPS NATOPS een opdracht verstrekt aan het Operationeel Commando (OPCO);

Indien de opdracht tot Militaire Bijstand tevens de inzet van een Unmanned Aircraft System (UAS) betreft, dient in de opdracht te worden opgenomen dat de feitelijke inzet niet kan plaatsvinden tot dat een Bijzonder Vlieg Gebied (BVG) is afgekondigd en een Notice to Airmen (NOTAM) is afgegeven (zie bijlage 14a voor het protocol inzet UAS ter ondersteuning van civiele autoriteiten).

DOPS NATOPS draagt zorg voor de registratie, de schriftelijke afdoening en de archivering van de Militaire Bijstand.

BIJLAGE 14C: AANVRAAG VAN MILITAIRE BIJSTAND IN HET KADER VAN DE POLITIEWET ART 57 OO&V – EXTERNE PROCESSEN

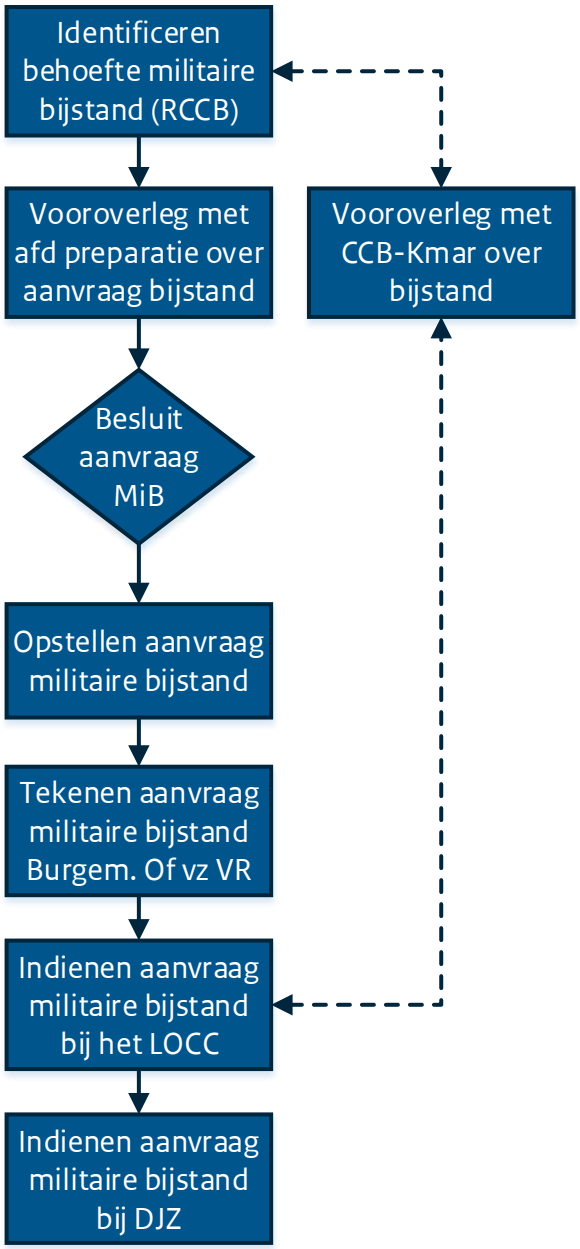

De korpschef (door zorg van RCCB en/of afdeling preparatie van de landelijke eenheid) stelt vast dat het incident niet afdoende kan worden bestreden met eigen middelen of met middelen van andere regionale eenheden. Het vaststellen van tekorten geschiedt op basis van kwantitatieve argumenten (uitputting, voortzettingsvermogen) of kwalitatieve argumenten (specifieke capaciteit of lokale bekendheid);

Het RCCB heeft informeel vooroverleg met de afdeling preparatie van de landelijke eenheid en het LOCC over de benodigde bijstand. Vooraf kan er informeel overleg zijn geweest met het CCB-Kmar of potentiële bijstand beschikbaar is;

Het RCCB stelt de aanvraag Militaire Bijstand Artikel 57 “Openbare Orde en Veiligheid” op (zie bijlage 13b). De aanvragende civiele autoriteit is de Burgemeester of de voorzitter van de veiligheidsregio (GRIP4);

De ingevulde aanvraag Militaire Bijstand wordt ondertekend door of namens de Burgemeester of voorzitter Veiligheidsregio;

De ondertekende aanvraag Militaire Bijstand wordt ingediend bij het Landelijk Operationeel Coördinatie Centrum (LOCC). Alvorens een aanvraag voor bijstand wordt ingediend vindt door de afdeling Preparatie een controle plaats op de beschikbaarheid van middelen binnen andere regio’s. Na toetsing van de aanvraag informeert het LOCC de afdeling preparatie. Informeel overleg met DOps-KMar over de bijstand vindt plaats;

Indien deze controle leidt tot de conclusie dat de aanvraag Militaire Bijstand op de juiste gronden is ingediend, wordt de aanvraag doorgestuurd naar het Ministerie van Defensie, Directie Juridische Zaken. Het verzoek wordt in afschrift gefaxt aan het DOC;

BIJLAGE 14C: AANVRAAG VAN MILITAIRE BIJSTAND IN HET KADER VAN DE POLITIEWET ART 57 OO&V – INTERNE PROCESSEN

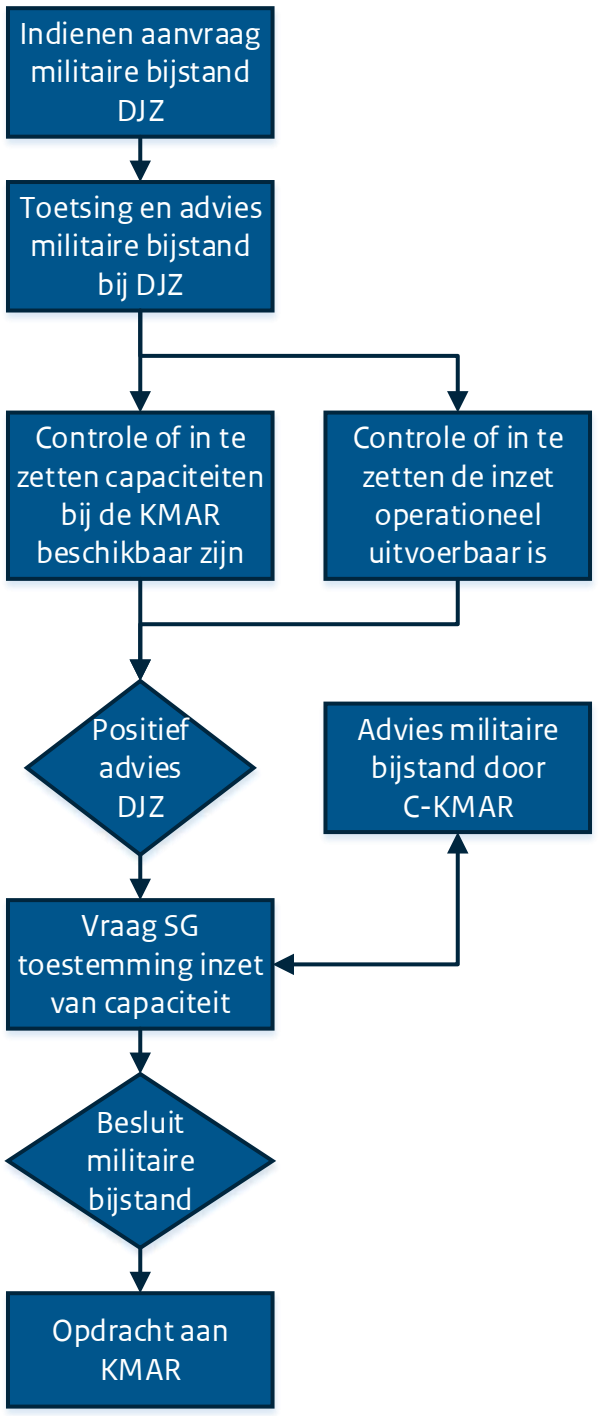

Het LOCC dient de aanvraag in bij het Ministerie van Defensie, Directie Juridische Zaken (DJZ) en bij de Directie Operaties KMar. Indien de aanvraag bij het Defensie Operatie Centrum (DOC) binnenkomt zorgt het DOC voor de doorgeleiding van de aanvraag;

(de piketambtenaar van) DJZ voert een bestuurlijke toetsing uit en stelt vast of de juiste lijn van aanvraag is gevolgd. Deze lijn is bedoeld om zeker te stellen dat het bevoegd gezag de aanvraag ondersteunt en om te borgen dat de capaciteitsvraag en de prioriteitstelling op het juiste niveau zijn beoordeeld;
(de piketambtenaar van) DJZ beoordeelt:
a. is de capaciteit van de Politie in redelijkheid uitgeput (kwantitatief of kwalitatief);
b. is de veiligheid van het in te zetten personeel geborgd;
c. is de inzet in het kader van de Militaire Bijstand uitvoerbaar binnen de bevoegdheden van het in te zetten personeel (juridische toetsing).
Bij inzet automatische wapens zekerstellen dat de machtiging voor het meevoeren van wapens waarmee automatisch vuur kan worden afgegeven is afgegeven door het bevoegd gezag.

DJZ gaat bij DOPS KMar na of de in te zetten capaciteiten beschikbaar zijn en of de inzet operationeel uitvoerbaar is;

DJZ geeft het advies aan het Bureau Secretaris-Generaal (BSG) ter doorgeleiding aan de Secretaris-Generaal (SG) en informeert DOPS NATOPS. Gelijktijdig adviseert de C-KMar de SG over de beoogde inzet;

BSG informeert de SG en legt hem de vraag voor toestemming van militaire bijstand voor;

De SG als gemandateerd Korpsbeheerder KMar, beslist op basis van het advies van DJZ en C-KMar. De piketambtenaar DJZ geeft kennisgeving van het besluit aan LOCC, DOPS, DCO en DOPS KMar. DOPS KMar geeft opdracht aan de uitvoerende eenheid door tussenkomst van CCB-KMar;

DJZ draagt zorg voor de schriftelijke afdoening aan het LOCC, in afschrift aan C-KMar. DOPS NATOPS draagt zorg voor registratie en archivering van de Militaire Bijstand ten behoeve van de periodieke rapportages.

BIJLAGE 14D: AANVRAAG VAN MILITAIRE BIJSTAND IN HET KADER VAN DE POLITIEWET ART 57 SHRO – EXTERNE PROCESSEN

Het RCCB stelt vast dat het incident niet afdoende kan worden bestreden met eigen middelen of met middelen van andere regionale eenheden. Hiertoe overlegt het RCCb met de afdeling Preparatie. Het vaststellen van tekorten geschiedt op basis van kwantitatieve argumenten (uitputting, voortzettingsvermogen) of kwalitatieve argumenten (specifieke capaciteit of lokale bekendheid);

Het RCCB kan vooroverleg hebben met CCB-Kmar over de bijstand. De (Hoofd-)officier van Justitie heeft contact met het College van Procureurs-generaal (CPG) afdeling Juridische, Bestuurlijke en Operationele Zaken (JBOZ) over de benodigde bijstand;

De politie informeert in de eigen lijn de korpschef (door tussenkomst van de afdeling preparatie van de landelijke eenheid) over de te ontvangen bijstand;

De aanvragende civiele autoriteit is de (Hoofd-)offcier van Justitie. Deze of het RCBB stelt de aanvraag Militaire Bijstand Artikel 57 “Strafrechtelijke Handhaving van de Rechtsorde” op (zie bijlage 13c);

De ingevulde aanvraag Militaire Bijstand wordt ondertekend door de (Hoofd-)offcier van Justitie;

De ondertekende aanvraag Militaire Bijstand wordt, indien ondersteund door het CPG, ingediend bij het Ministerie van Veiligheid en Justitie bij de Afdeling Juridische, Bestuurlijke en Operationele Zaken (JBOZ). Hier vindt een toetsing plaats op de aanvraag;

Indien deze controle leidt tot de conclusie dat de aanvraag Militaire Bijstand op de juiste gronden is ingediend, wordt de aanvraag doorgestuurd naar het Ministerie van Defensie, Directie Juridische Zaken.

BIJLAGE 14D: AANVRAAG VAN MILITAIRE BIJSTAND IN HET KADER VAN DE POLITIEWET ART 57 SHRO – INTERNE PROCESSEN

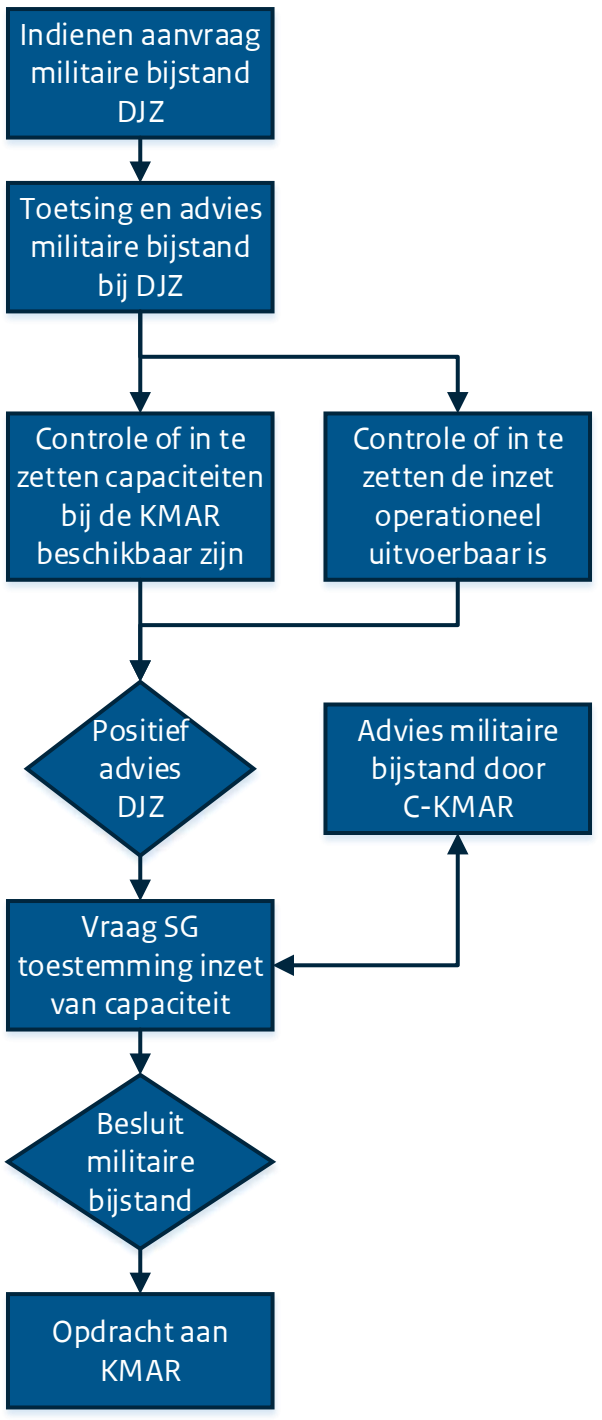

V&J JBOZ dient de aanvraag in bij het Ministerie van Defensie, Directie Juridische Zaken (DJZ) en bij de Directie Operaties KMar. Indien de aanvraag bij het Defensie Operatie Centrum (DOC) binnenkomt zorgt het DOC voor de doorgeleiding van de aanvraag;

(de piketambtenaar van) DJZ voert een bestuurlijke toetsing uit en stelt vast of de juiste lijn van aanvraag is gevolgd. Deze lijn is bedoeld om zeker te stellen dat het bevoegd gezag de aanvraag ondersteunt en om te borgen dat de capaciteitsvraag en de prioriteitstelling op het juiste niveau zijn beoordeeld;
(de piketambtenaar van) DJZ beoordeelt:
a. is de capaciteit van de Politie in redelijkheid uitgeput (kwantitatief of kwalitatief);
b. is de veiligheid van het in te zetten personeel geborgd;
c. is de inzet in het kader van de Militaire Bijstand uitvoerbaar binnen de bevoegdheden van het in te zetten personeel (juridische toetsing);
Bij inzet automatische wapens zekerstellen dat de machtiging voor het meevoeren van wapens waarmee automatisch vuur kan worden afgegeven is afgegeven door het bevoegd gezag.

DJZ gaat bij DOPS KMar na of de in te zetten capaciteiten beschikbaar zijn en of de inzet operationeel uitvoerbaar is;

DJZ geeft het advies aan het Bureau Secretaris-Generaal (BSG) ter doorgeleiding aan de Secretaris-Generaal (SG) en informeert DOPS NATOPS. Gelijktijdig adviseert de C-KMar de SG over de beoogde inzet;

BSG informeert de SG en legt hem de vraag voor toestemming van militaire bijstand voor;

De SG als gemandateerd Korpsbeheerder KMar, beslist op basis van het advies van DJZ en C-KMar. De piketambtenaar DJZ geeft kennisgeving van het besluit aan DOPS, DCO en DOPS KMar. DOPS KMar geeft opdracht aan de uitvoerende eenheid;

DJZ draagt zorg voor de schriftelijke afdoening aan het Ministerie van Veiligheid en Justitie, Afdeling Juridische, Bestuurlijke en Operationele Zaken (JBOZ), in afschrift aan C-KMar. DOPS NATOPS draagt zorg voor registratie en archivering van de Militaire Bijstand ten behoeve van de periodieke rapportages.

BIJLAGE 14E: AANVRAAG VAN MILITAIRE BIJSTAND IN HET KADER VAN DE POLITIEWET ART 58 OO&V – EXTERNE PROCESSEN

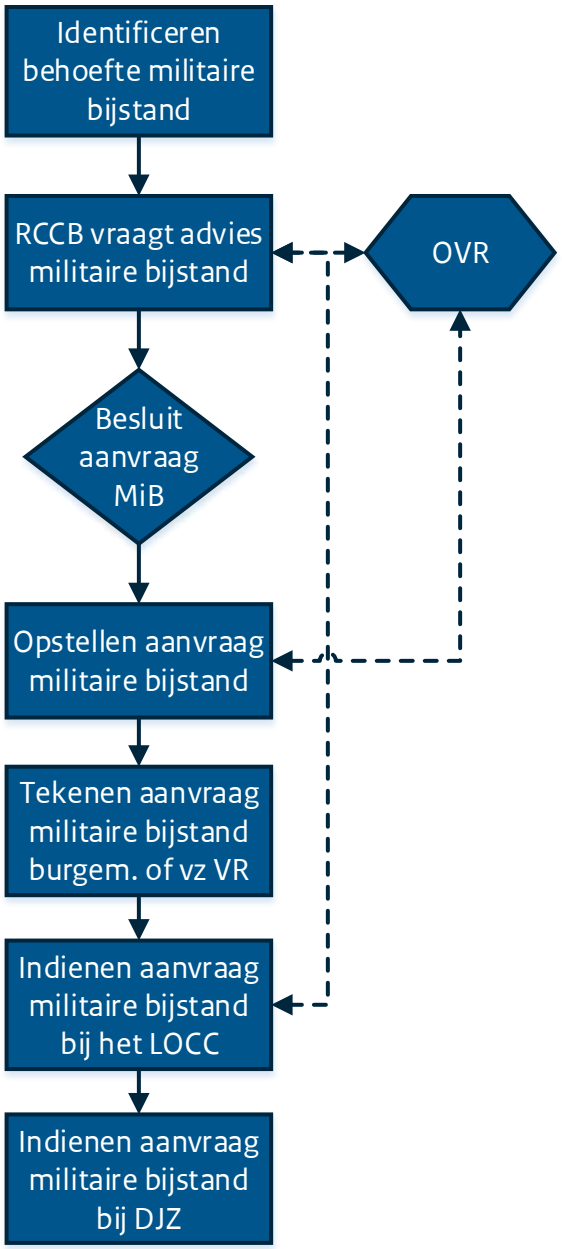

De Korpschef (door zorg van RCCB en/of afdeling preparatie van de landelijke eenheid) stelt vast dat het incident niet afdoende kan worden bestreden met eigen middelen of met middelen van andere regionale eenheden. Het vaststellen van tekorten geschiedt op basis van kwantitatieve argumenten (uitputting, voortzettingsvermogen) of kwalitatieve argumenten (specifieke capaciteit);

Het RCCB vraagt Defensie advies met betrekking tot capaciteiten die door Defensie kunnen worden ingezet bij de incidentbestrijding. Het advies wordt doorgaans door de Officier Veiligheidsregio (OVR) opgesteld in nauw overleg met het RCCB. In die gevallen dat een (gemeentelijk of regionaal) beleidsteam is geactiveerd kan daar ook de Regionaal Militair Commandant als militair adviseur namens Defensie optreden;

Op basis van de het advies van Defensie neemt de civiele autoriteit een besluit tot aanvraag Militaire Bijstand op grond van de Politiewet artikel 58, openbare orde en veiligheid;

Het RCCB stelt de aanvraag Militaire Bijstand Artikel 58 “Openbare Orde en Veiligheid” op (zie bijlage 13b) waarbij de OVR ondersteunt bij het invullen van de aanvraag. De aanvragende civiele autoriteit is de Burgemeester of de voorzitter van de veiligheidsregio (GRIP4);

De ingevulde aanvraag Militaire Bijstand wordt ondertekend door of namens de Burgemeester of voorzitter Veilgheidsregio;

De ondertekende aanvraag Militaire Bijstand wordt ingediend bij het Landelijk Operationeel Coördinatie Centrum (LOCC). Hier vindt een controle plaats op de beschikbaarheid van middelen binnen andere regio’s. Na toetsing van de aanvraag informeert het LOCC de korpschef (door tussenkomst van de afdeling preparatie van de landelijke eenheid);

Indien deze controle leidt tot de conclusie dat de aanvraag Militaire Bijstand op de juiste gronden is ingediend, wordt de aanvraag doorgestuurd naar het Ministerie van Defensie, Directie Juridische Zaken, in afschrift aan het DOC en de Directie Operaties, Bureau Nationale Operaties.

BIJLAGE 14E: AANVRAAG VAN MILITAIRE BIJSTAND IN HET KADER VAN DE POLITIEWET ART 58 OO&V – INTERNE PROCESSEN

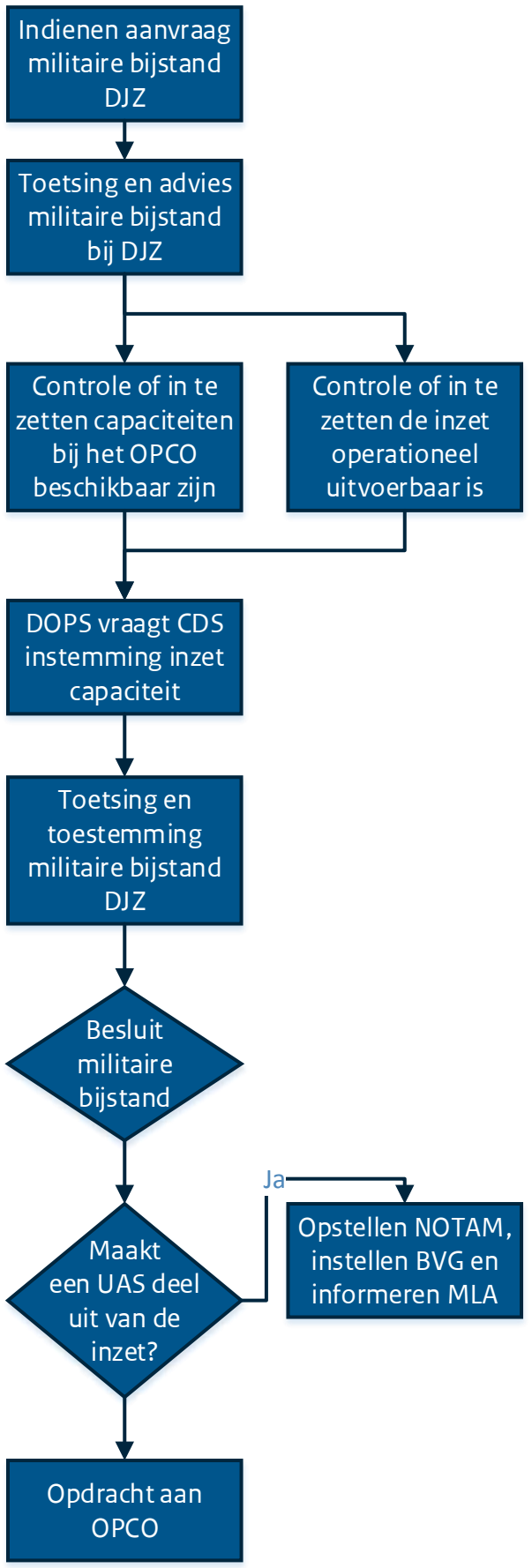

Het LOCC dient de aanvraag in bij het Ministerie van Defensie, Directie Juridische Zaken (DJZ). Indien de aanvraag bij het Defensie Operatie Centrum (DOC) binnenkomt zorgt het DOC voor de doorgeleiding van de aanvraag;

(de piketambtenaar van) DJZ voert een bestuurlijke toetsing uit en stelt vast of de juiste lijn van aanvraag is gevolgd. Deze lijn is bedoeld om zeker te stellen dat het bevoegd gezag de aanvraag ondersteunt en om te borgen dat de capaciteitsvraag en de prioriteitstelling op het juiste niveau zijn beoordeeld;
(de piketambtenaar van) DJZ beoordeelt:
a. is de capaciteit van de Politie in redelijkheid uitgeput (kwantitatief of kwalitatief);
b. is de veiligheid van het in te zetten personeel geborgd;
c. of de inzet in het kader van de Militaire Bijstand ge- of ongewapend is;
d. indien gewapende inzet bedoeld is: zekerstellen dat de machtiging voor het meevoeren van wapens waarmee automatisch gevurd kan worden afgegeven is door het bevoegd gezag;
e. of de inzet in het kader van de Militaire Bijstand uitvoerbaar is binnen de bevoegdheden van het in te zetten personeel (juridische toetsing);

(de piketambtenaar van) DJZ wint advies in bij DOPS NATOPS en die controleert de beschikbaarheid van de in te zetten capaciteiten en beoordeelt of de inzet operationeel uitvoerbaar is. Bij inzet van een UAS wordt ook de MLA geraadpleegd (de afdeling preparatie overlegt met de afdeling luchtvaart van de Dienst Infra van de landelijke eenheid);

De beoordeling van DOPS NATOPS wordt aan de CDS voorgelegd die vervolgens instemt met de wijze waarop de Militaire Bijstand wordt verleend;

De piketambtenaar doet advies aan DJZ en vraagt om toestemming voor de bijstand.

Vanwege de bij deze besluitvorming aan de orde zijnde juridische en bestuurlijke afwegingen en de gevoeligheden rond gewapende inzet van de Krijgsmacht in het civiele domein, beslist DJZ onder mandaat van de Minister van Defensie met inachtneming van de beoordeling van DOPS NATOPS en de instemming van de CDS over de wijze van de inzet. Betreft het een politiek of publicitair gevoelige inzet, dan raadpleegt DJZ vooraf de SG en de CDS.

Indien de opdracht tot Militaire Bijstand tevens de inzet van een Unmanned Aircraft System (UAS) betreft, dient in de opdracht te worden opgenomen dat de feitelijke inzet niet kan plaatsvinden tot dat een Bijzonder Vlieg Gebied (BVG) is afgekondigd en een Notice to Airmen (NOTAM) is afgegeven (zie bijlage 14a voor het protocol inzet UAS ter ondersteuning van civiele autoriteiten). Tevens dienen in de schriftelijke afdoening enkele aanvullende passages te worden opgenomen. Hiertoe bestaat een van de reguliere brief afwijkende standaard brief. Ook dient tevens de Militaire Luchtvaart Autoriteit te worden geïnformeerd;

Indien DJZ besluit tot het verlenen van Militaire Bijstand wordt door zorg van DOPS NATOPS een opdracht verstrekt aan het Operationeel Commando (OPCO). DJZ draagt zorg voor de schriftelijke afdoening naar het LOCC, in afschrift aan DOPS NATOPS. DJZ informeert het LOCC, de DOPS, het Bureau SG, DCO en DOPS NATOPS draagt zorg voor de registratie en de archivering van de Militaire Bijstand.

BIJLAGE 14F: AANVRAAG VAN MILITAIRE BIJSTAND IN HET KADER VAN DE POLITIEWET ART 58 SHRO – EXTERNE PROCESSEN

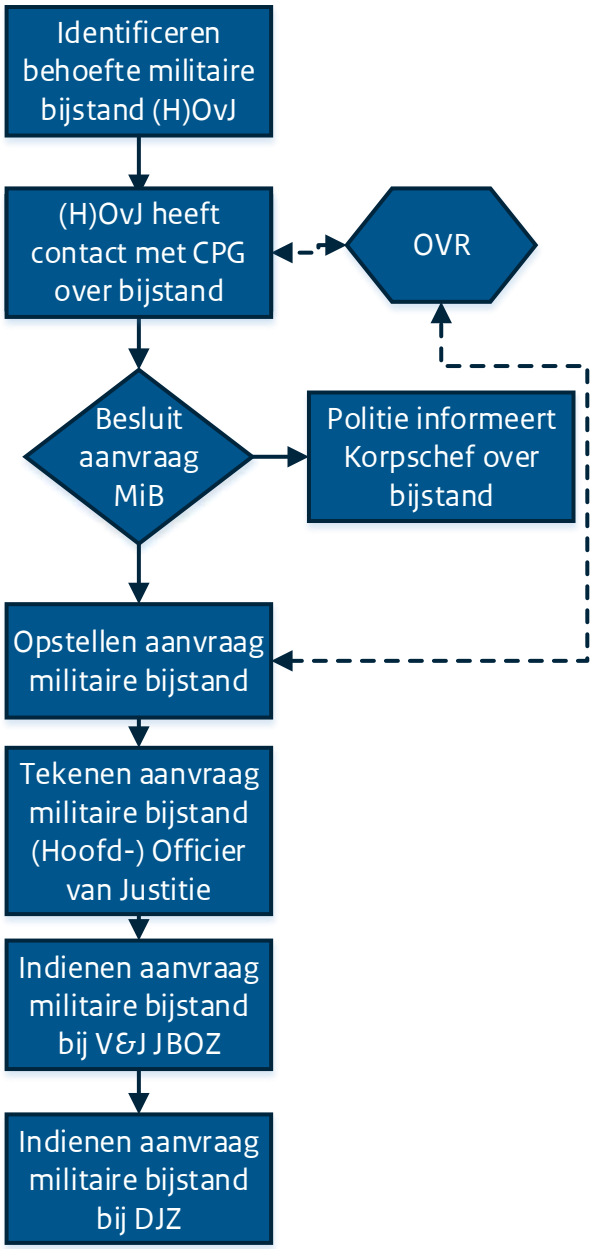

De (Hoofd)Officier van Justitie stelt vast dat het incident niet afdoende kan worden bestreden met eigen middelen of met middelen van andere regionale eenheden. Hiertoe overlegt het RCCb met de afdeling Preparatie. Het vaststellen van tekorten geschiedt op basis van kwantitatieve argumenten (uitputting, voortzettingsvermogen) of kwalitatieve argumenten (specifieke capaciteit);

De (H)OvJ heeft contact met het College van Procureurs-generaal (CPG) afdeling Juridische, Bestuurlijke en Operationele Zaken (JBOZ) over de benodigde bijstand. Hij vraagt Defensie advies met betrekking tot capaciteiten die door Defensie kunnen worden ingezet. Het advies wordt doorgaans door de Officier Veiligheidsregio (OVR) opgesteld in nauw overleg met de civiele autoriteit. In die gevallen dat een (gemeentelijk of regionaal) beleidsteam is geactiveerd kan daar ook de Regionaal Militair Commandant als militair adviseur namens Defensie optreden;

Op basis van het advies van Defensie neemt de civiele autoriteit een besluit tot aanvraag Militaire Bijstand op grond van de Politiewet artikel 58, strafrechtelijke handhaving van de rechtsorde. De politie informeert in de eigen lijn de korpschef (door tussenkomst van de afdeling preparatie van de landelijke eenheid) over de te ontvangen bijstand;
De aanvragende civiele autoriteit is de (Hoofd-) Officier van Justitie. Deze stelt de aanvraag Militaire Bijstand Artikel 58 “Strafrechtelijke Handhaving van de Rechtsorde” op (zie bijlage 13c) waarbij de OVR ondersteunt bij het invullen van de aanvraag;

De ingevulde aanvraag Militaire Bijstand wordt ondertekend door de (Hoofd-) Offcier van Justitie;

De ondertekende aanvraag Militaire Bijstand wordt, indien ondersteunddoor het College Procureurs Generaal, ingediend bij de Afdeling Jurische, Bestuurlijke en Operationele Zaken (JBOZ). Hier vindt een check plaats op grondslag van de aanvraag en de beschikbaarheid van middelen binnen andere regio’s;

Indien deze controle leidt tot de conclusie dat de aanvraag Militaire Bijstand op de juiste gronden is ingediend, wordt de aanvraag doorgestuurd naar het Ministerie van Defensie, Directie Juridische Zaken, in afschrift aan het DOC.

BIJLAGE 14F: AANVRAAG VAN MILITAIRE BIJSTAND IN HET KADER VAN DE POLITIEWET ART 58 SHRO – INTERNE PROCESSEN

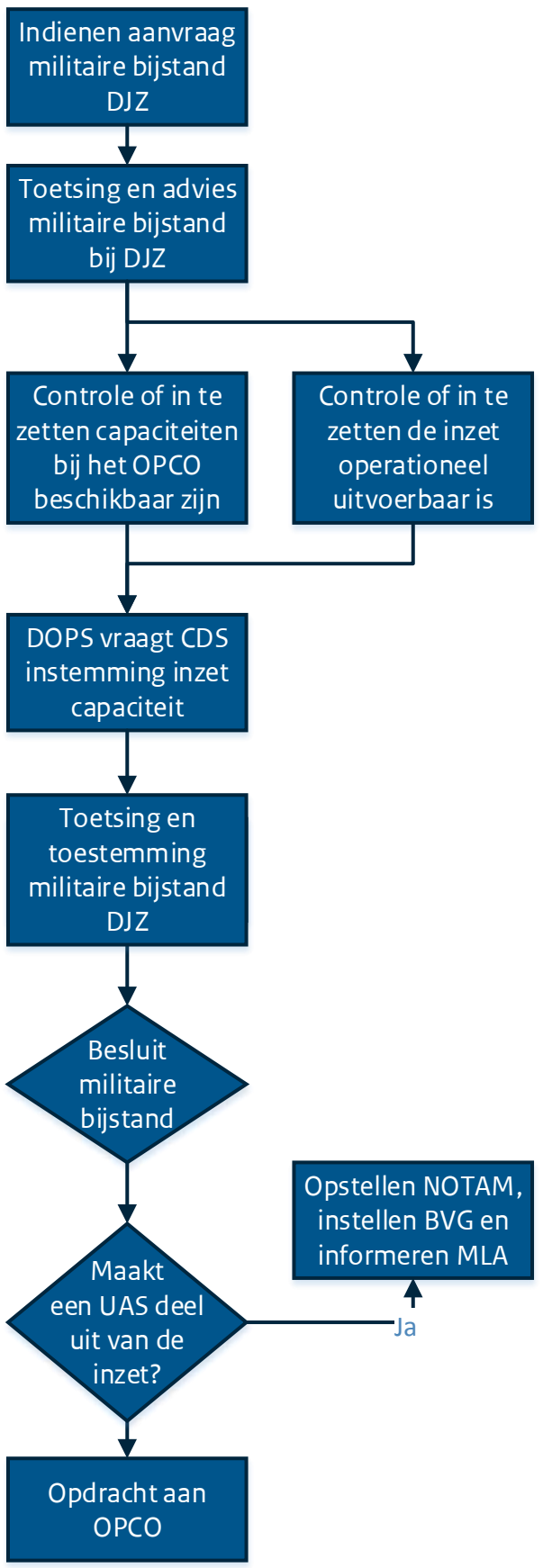

V&J JBOZ dient de aanvraag in bij het Ministerie van Defensie, Directie Juridische Zaken (DJZ). Indien de aanvraag bij het Defensie Operatie Centrum (DOC) binnenkomt zorgt het DOC voor de doorgeleiding van de aanvraag;

(de piketambtenaar van) DJZ voert een bestuurlijke toetsing uit en stelt vast of de juiste lijn van aanvraag is gevolgd. Deze lijn is bedoeld om zeker te stellen dat het bevoegd gezag de aanvraag ondersteunt en om te borgen dat de capaciteitsvraag en de prioriteitstelling op het juiste niveau zijn beoordeeld;
(de piketambtenaar van) DJZ beoordeelt:
a. is de capaciteit van de Politie in redelijkheid uitgeput (kwantitatief of kwalitatief);
b. is de veiligheid van het in te zetten personeel geborgd;
c. of de inzet in het kader van de Militaire Bijstand ge- of ongewapend is;
d. indien gewapende inzet bedoeld is: zekerstellen dat de machtiging voor het meevoeren van wapens waarmee automatisch gevurd kan worden afgegeven is door het bevoegd gezag;
e. of de inzet in het kader van de Militaire Bijstand uitvoerbaar is binnen de bevoegdheden van het in te zetten personeel (juridische toetsing);

DOPS NATOPS controleert de beschikbaarheid van de in te zetten capaciteiten en beoordeelt of de inzet operationeel uitvoerbaar is. Bij inzet UAS wordt ook de MLA geraadpleegd (de afdeling preparatie overlegt met de afdeling luchtvaart van de Dienst Infra van de landelijke eenheid);

De beoordeling van DOPS NATOPS wordt aan de CDS voorgelegd die vervolgens instemt met de wijze waarop de Militaire Bijstand wordt verleend;

Vanwege de bij deze besluitvorming aan de orde zijnde juridische en bestuurlijke afwegingen en de gevoeligheden rond gewapende inzet van de Krijgsmacht in het civiele domein, beslist DJZ onder mandaat van de Minister van Defensie met inachtneming van de beoordeling van DOPS NATOPS en de instemming van de CDS over de wijze van de inzet. Betreft het een politiek of publicitair gevoelige inzet, dan raadpleegt DJZ vooraf de SG en de CDS.

De piketambtenaar doet advies aan DJZ en vraagt om toestemming voor de bijstand.

Indien de opdracht tot Militaire Bijstand tevens de inzet van een Unmanned Aircraft System (UAS) betreft, dient in de opdracht te worden opgenomen dat de feitelijke inzet niet kan plaatsvinden tot dat een Bijzonder Vlieg Gebied (BVG) is afgekondigd en een Notice to Airmen (NOTAM) is afgegeven (zie bijlage 14a voor het protocol inzet UAS ter ondersteuning van civiele autoriteiten). Tevens dienen in de schriftelijke afdoening enkele aanvullende passages te worden opgenomen. Hiertoe bestaat een van de reguliere brief afwijkende standaard brief. Ook dient tevens de Militaire Luchtvaart Autoriteit te worden geïnformeerd;

Indien DJZ besluit tot het verlenen van Militaire Bijstand wordt door zorg van DOPS NATOPS een opdracht verstrekt aan het Operationeel Commando (OPCO). DJZ draagt zorg voor de schriftelijke afdoening naar het Ministerie van Veiligheid en Justitie, Afdeling Juridische, Bestuurlijke en Operationele Zaken (JBOZ), in afschrift aan DOPS NATOPS. DJZ informeert JBOZ, de DOPS, het Bureau SG, DCO en DOPS NATOPS draagt zorg voor de registratie en de archivering van de Militaire Bijstand.

BIJLAGE 14G: AANVRAAG IN HET KADER VAN DE REGELING MSOB – EXTERNE PROCESSEN

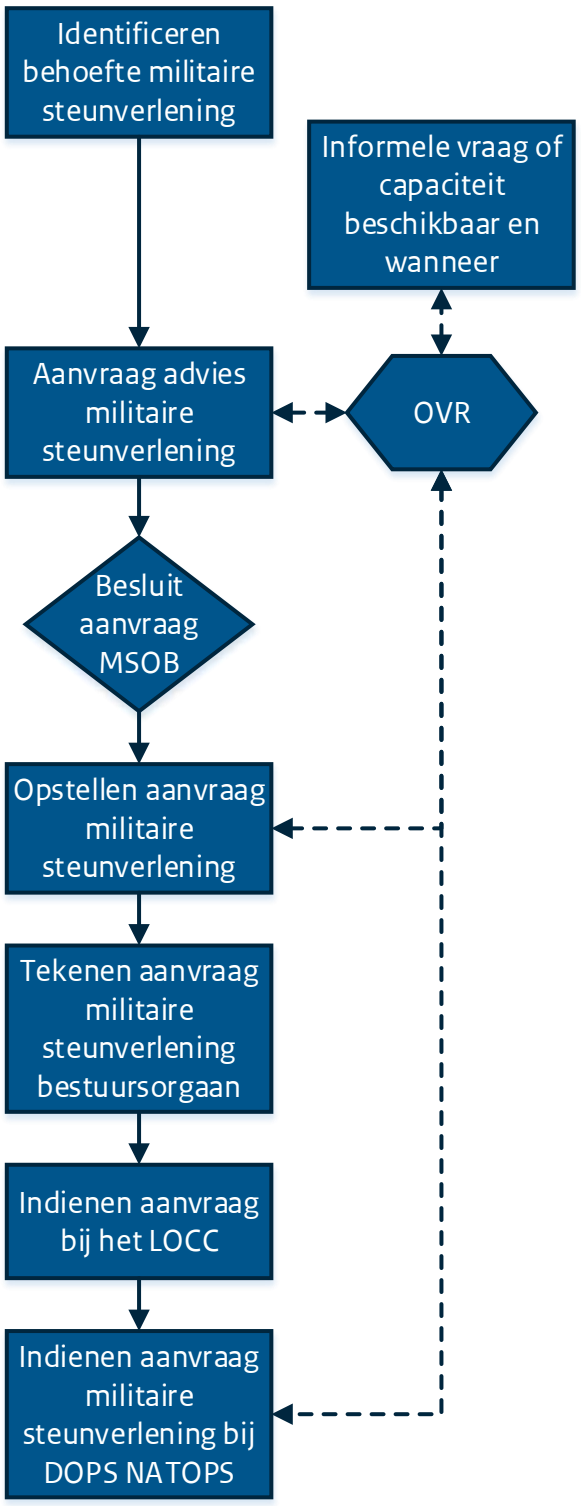

De civiele autoriteit (het bestuursorgaan) stelt vast dat hij de verplichte taak niet, niet tijdig of niet afdoende kan uitvoeren. Verder stelt hij vast dat het niet mogelijk is de noodzakelijke capaciteit te gunnen aan civiele marktpartijen. Het vaststellen van tekorten geschiedt op basis van kwantitatieve argumenten (uitputting, voortzettingsvermogen) of kwalitatieve argumenten (specifieke capaciteit);

De OVR informeert informeel of de benodigde capaciteit beschikbaar is en binnen hoeveel tijd deze inzetbaar kan zijn bij het incident.

Het bestuursorgaan vraagt Defensie advies met betrekking tot capaciteiten die door Defensie kunnen worden ingezet bij uitvoering van de aan het orgaan opgedragen taak. Het advies wordt doorgaans door de Officier Veiligheidsregio (OVR) opgesteld in nauw overleg met de civiele autoriteit. In die gevallen dat een (gemeentelijk of regionaal) beleidsteam is geactiveerd kan ook de Regionaal Militair Commandant als militair adviseur namens Defensie optreden.

Op basis van het advies van Defensie neemt de civiele autoriteit een besluit tot aanvraag Militaire Steunverlening in het Openbaar Belang conform de regeling uit 2007;

De aanvragende civiele autoriteit is het bestuursorgaan (de Burgemeester, CdK, Voorzitter Waterschap). Deze stelt de aanvraag Militaire Steunverlening op (zie bijlage 13d) waarbij de OVR ondersteunt bij het invullen van de aanvraag;

De ingevulde aanvraag Militaire Steunverlening wordt ondertekend door het bestuursorgaan.

De ondertekende aanvraag Militaire Steunverlening wordt ingediend bij het LOCC. Hier vindt een check plaats op de beschikbaarheid van middelen binnen andere regio's.

Daarna wordt de aanvraag doorgestuurd naar Defensie, Directie Operaties, J34 Bureau Nationale Operaties.

BIJLAGE 14G: AANVRAAG IN HET KADER VAN DE REGELING MSOB – INTERNE PROCESSEN

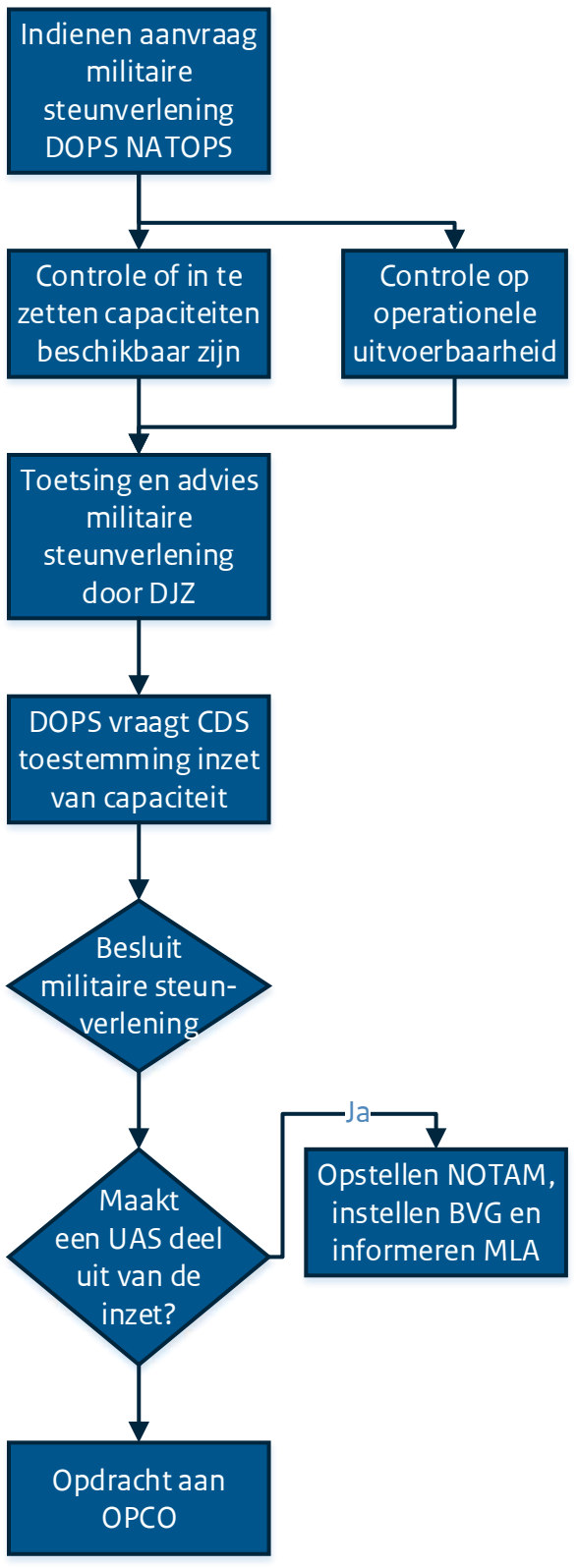

Het LOCC dient de aanvraag in bij het Ministerie van Defensie, Directie Operatie, J34 Bureau Nationale Operaties. Indien de aanvraag bij het Defensie Operatie Centrum (DOC) binnenkomt zorgt het DOC voor de doorgeleiding van de aanvraag;

DOPS NATOPS vraagt (de piketambtenaar van) DJZ advies en DJZ beoordeelt:

a. voert een bestuurlijke toetsing uit en stelt vast of de juiste lijn van aanvraag is gevolgd. Deze lijn is bedoeld om zeker te stellen dat het bevoegd gezag de aanvraag ondersteunt en om te borgen dat de capaciteitsvraag en de prioriteitstelling op het juiste niveau zijn beoordeeld;
b. of sprake is van een voor het bestuursorgaan verplichte taak (en dus een openbaar belang);
c. of sprake is van het niet zelf kunnen voorzien in de gevraagde capaciteit;
d. of voldoende en overtuigend is gemotiveerd waarom opdrachtverlening aan civiele marktpartijen niet mogelijk is;
e. of zeker is gesteld dat inzet ongewapend is;
f. of de veiligheid van het in te zetten personeel is geborgd;
g. of de inzet in het kader van de MSOB uitvoerbaar is binnen de bevoegdheden van het in te zetten personeel (juridische toetsing).

DOPS NATOPS controleert de beschikbaarheid van de in te zetten capaciteiten en beoordeelt of de inzet operationeel uitvoerbaar . Bij inzet UAS wordt ook de MLA geraadpleegd;

DOPS NATOPS vraagt de CDS toestemming voor de gevraagde inzet waarbij het advies van DJZ wordt betrokken in de besluitvorming;

Indien de opdracht tot Militaire Steunverlening tevens de inzet van een Unmanned Aircraft System (UAS) betreft, dient in de opdracht te worden opgenomen dat de feitelijke inzet niet kan plaatsvinden tot dat een Bijzonder Vlieg Gebied (BVG) is afgekondigd en een Notice to Airmen (NOTAM) is afgegeven (zie bijlage 14a voor het protocol inzet UAS ter ondersteuning van civiele autoriteiten).

Na verkregen toestemming wordt een opdracht verstrekt aan het OPCO. DOPS NATOPS draagt zorg voor de schriftelijke afdoening aan het LOCC en voor de registratie en archivering van de Militaire Steunverlening ten behoeve van de periodieke rapportages.

BIJLAGE 14H: AANVRAAG IN HET KADER VAN DE REGELING MSOB (INTERDEPARTEMENTAAL) EXTERNE PROCESSEN

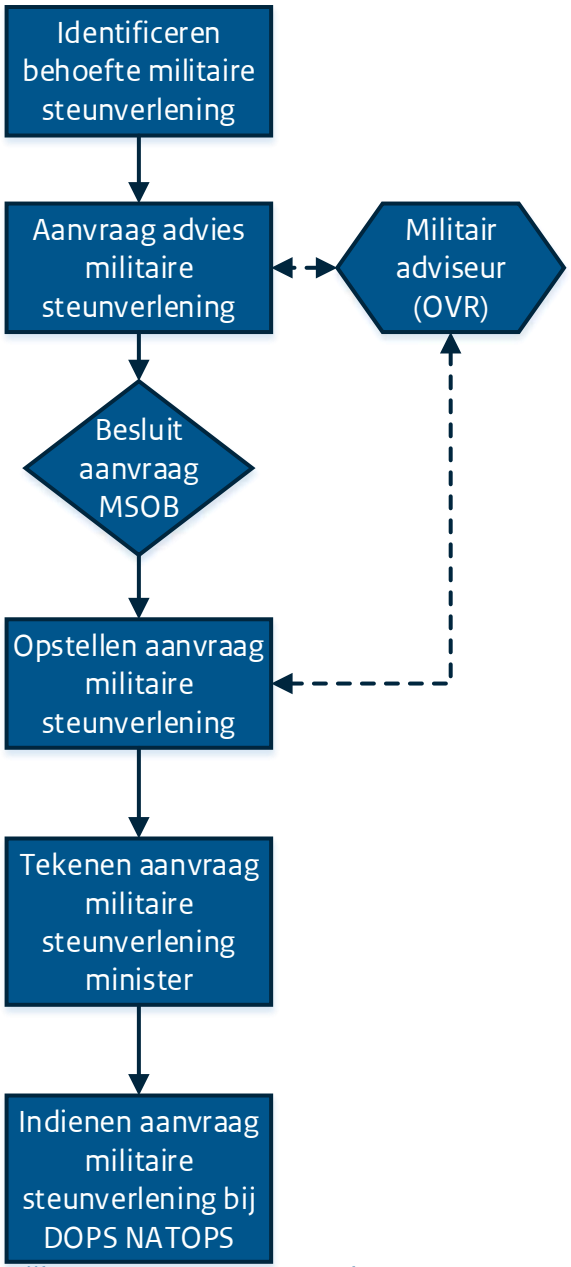

De Minister stelt vast dat hij de verplichte taak niet, niet tijdig of niet afdoende kan uitvoeren. Verder stelt hij vast dat het niet mogelijk is de noodzakelijke capaciteit te gunnen aan civiele marktpartijen. Het vaststellen van tekorten geschiedt op basis van kwantitatieve argumenten (uitputting, voortzettingsvermogen) of kwalitatieve argumenten (specifieke capaciteit);

De Minister vraagt Defensie advies met betrekking tot capaciteiten die door Defensie kunnen worden ingezet bij uitvoering van de aan het departement opgedragen taak. Het (doorgeleide) advies van Defensie kan afkomstig zijn van een OVR of een RMC, maar kan ook verkregen zijn van een liaison van Defensie bij het departement, die optreden als militair adviseur namens Defensie.

Op basis van het advies van Defensie neemt de Minister een besluit tot aanvraag Militaire Steunverlening in het Openbaar Belang conform de regeling uit 2007;

De aanvragende civiele autoriteit is de Minister. Deze stelt de aanvraag Militaire Steunverlening op (zie bijlage 13d) waarbij de militair adviseur ondersteunt bij het invullen van de aanvraag;

De ingevulde aanvraag Militaire Steunverlening wordt ondertekend door de Minister

De ondertekende aanvraag Militaire Steunverlening wordt ingediend bij het Ministerie van Defensie, Directie Operaties, J34 Bureau Nationale Operaties.

BIJLAGE 14H: AANVRAAG IN HET KADER VAN DE REGELING MSOB (INTERDEPARTEMENTAAL) INTERNE PROCESSEN

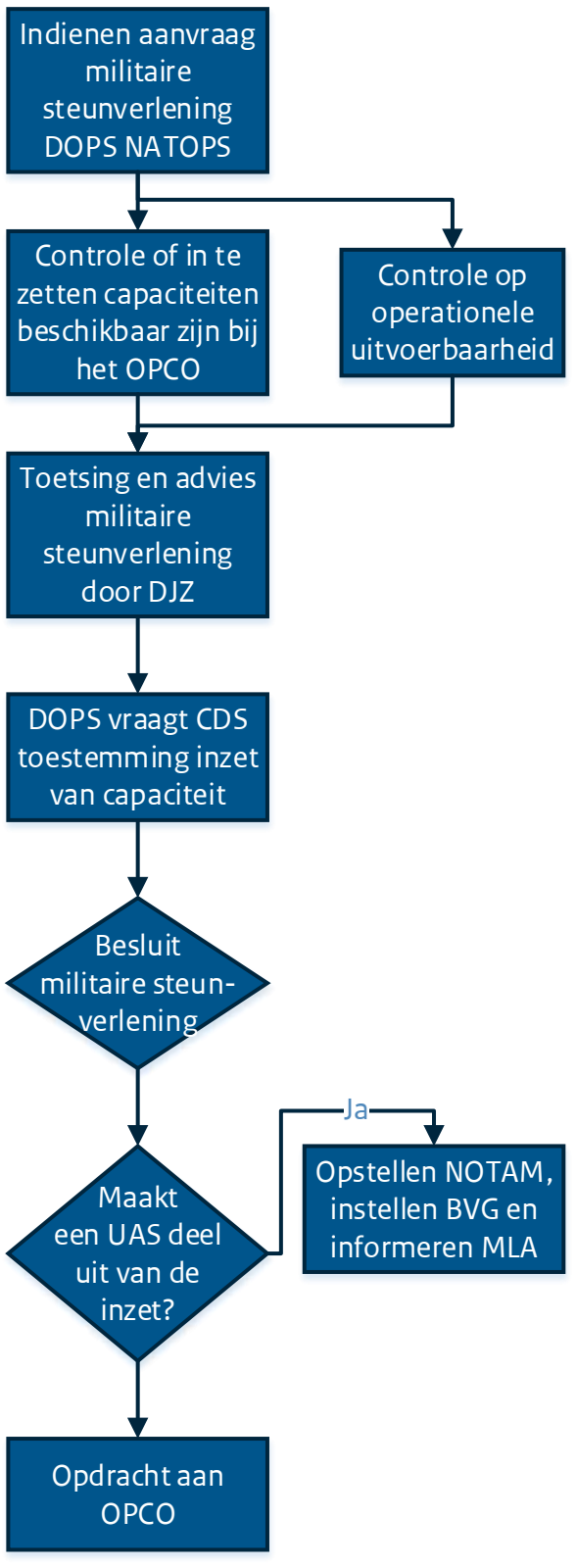

Het Departement dient de aanvraag in bij het Ministerie van Defensie, Directie Operatie, J34 Bureau Nationale Operaties. Indien de aanvraag bij het Defensie Operatie Centrum (DOC) binnenkomt zorgt het DOC voor de doorgeleiding van de aanvraag;

DOPS NATOPS vraagt (de piketambtenaar van) DJZ advies en DJZ beoordeelt:

a. voert een bestuurlijke toetsing uit en stelt vast of de juiste lijn van aanvraag is gevolgd. Deze lijn is bedoeld om zeker te stellen dat het bevoegd gezag de aanvraag ondersteunt en om te borgen dat de capaciteitsvraag en de prioriteitstelling op het juiste niveau zijn beoordeeld;
b. of sprake is van een voor het departement verplichte taak (en dus een openbaar belang);
c. of zeker is gesteld dat inzet ongewapend is;
d. of de veiligheid van het in te zetten personeel is geborgd;
e. of de inzet in het kader van de MSOB uitvoerbaar is binnen de bevoegdheden van het in te zetten personeel (juridische toetsing).

DOPS NATOPS controleert de beschikbaarheid van de in te zetten capaciteiten en beoordeelt of de inzet operationeel uitvoerbaar is. Bij inzet UAS wordt ook de MLA geraadpleegd;

DOPS NATOPS vraagt de CDS toestemming voor de gevraagde inzet waarbij het advies van DJZ wordt betrokken in de besluitvorming;

Indien de opdracht tot Militaire Steunverlening tevens de inzet van een Unmanned Aircraft System (UAS) betreft, dient in de opdracht te worden opgenomen dat de feitelijke inzet niet kan plaatsvinden tot dat een Bijzonder Vlieg Gebied (BVG) is afgekondigd en een Notice to Airmen (NOTAM) is afgegeven (zie bijlage 14a voor het protocol inzet UAS ter ondersteuning van civiele autoriteiten).

Na verkregen toestemming wordt een opdracht verstrekt aan het OPCO. DOPS NATOPS draagt zorg voor de schriftelijke afdoening aan het aanvragende departement en voor de registratie en archivering van de Militaire Steunverlening ten behoeve van de periodieke rapportages.

BIJLAGE 14I: AANVRAAG VAN MILITAIRE BIJSTAND ART 1.2 AANWIJZING INZET KRIJGSMACHT EXTERNE PROCESSEN (HARDE BIJSTAND TEN BEHOEVE VAN ARUBA, CURAÇAO EN SINT MAARTEN)

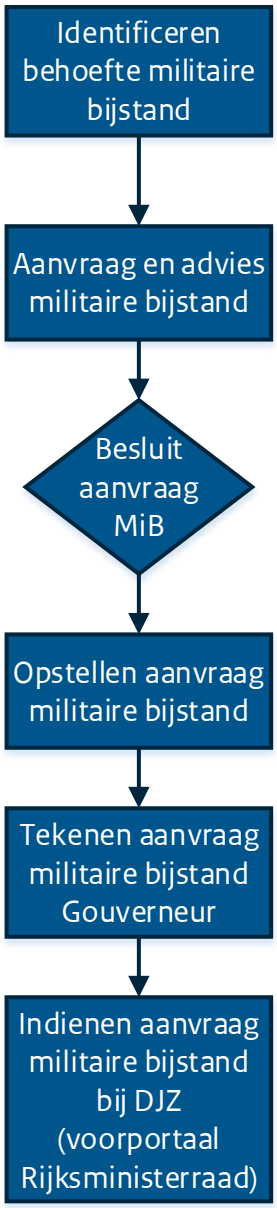

De civiele autoriteit stelt vast dat het incident (interne veiligheid en openbare orde gerelateerd) niet afdoende kan worden bestreden met eigen middelen. Het vaststellen van tekorten geschiedt op basis van kwantitatieve argumenten (uitputting, voortzettings-vermogen) of kwalitatieve argumenten (specifieke capaciteit);

De civiele autoriteit vraagt Militaire Bijstand aan bij de Gouverneur. De Gouverneur kan advies aanvragen bij Commandant Zeemacht Caribisch Gebied (CZMCARIB) of via DJZ bij het Ministerie van Defensie;

De Gouverneur neemt een besluit tot aanvraag Militaire Bijstand op grond van artikel 1.2 van het Koninklijk Besluit van 3 juli 1987 betreffende Aanwijzingen inzake de inzet van de Krijgsmacht in Aruba, Curaçao en Sint Maarten;

De aanvragende civiele autoriteit is de Gouverneur. Deze stelt de aanvraag Militaire Bijstand op (zie bijlage 13e);

De ingevulde aanvraag Militaire Bijstand wordt ondertekend door de Gouverneur;

De ondertekende aanvraag Militaire Bijstand wordt ingediend bij het Ministerie van Defensie, Directie Juridische Zaken dat als voorportaal dient voor de Rijksministerraad c.q. de Minister van Defensie.

BIJLAGE 14I: AANVRAAG VAN MILITAIRE BIJSTAND ARTIKEL 1.2 AANWIJZING INZET KRIJGSMACHT

INTERNE PROCESSEN (HARDE BIJSTAND TEN BEHOEVE VAN ARUBA, CURAÇAO EN SINT MAARTEN)

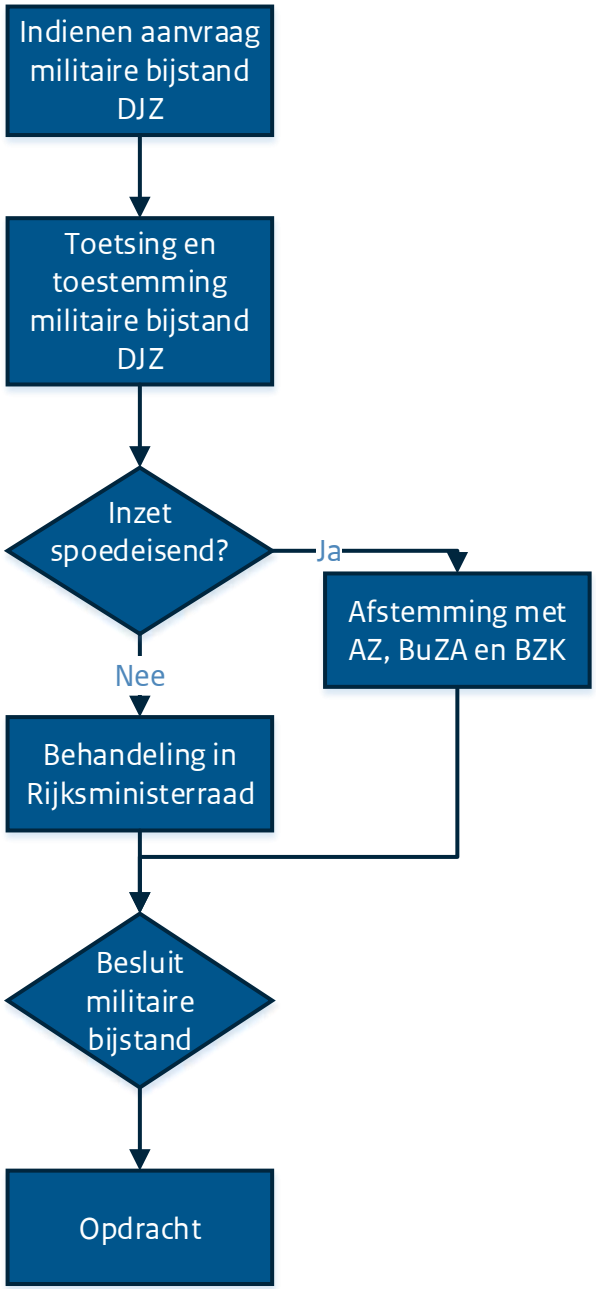

(Het Kabinet van) de Gouverneur dient de aanvraag Militaire Bijstand in bij (de piketambtenaar van) DJZ die vervolgens DOPS NATOPS informeert en indien nodig aanvullende informatie inwint CZMCARIB;

DJZ beoordeelt:
a. de aard en het doel van de inzet;
b. de door het in te zetten personeel uit te voeren taken (juridische toets);
c. in overleg met DOPS NATOPS en CZMCARIB de noodzaak en/of wenselijkheid van bewapening;
d. in overleg met DOPS NATOPS en CZMCARIB de noodzaak en/of wenselijkheid van de geweldsinstructie;

Spoedeisende inzet:
a. de piketambtenaar van DJZ verzoekt, na overleg met de DJZ, telefonische instemming van de crisiscoördinator van het Ministerie van Algemene Zaken, de piketfunctionaris van het Ministerie van Buitenlandse Zaken (Directie Westelijk Halfrond) en de Directeur Koninkrijksrelaties van het Ministerie van Binnenlandse Zaken & Koninkrijkrelaties;
b. na verkregen instemming van de in punt a. genoemde personen neemt DJZ contact op met de CDS, de SG en de Minister van Defensie om instemming te krijgen met de gevraagde inzet, de Minister van Defensie besluit namens de Rijksministerraad.

Niet spoedeisende inzet: DJZ bereidt de behandeling van de aanvraag Militaire Bijstand in de eerstvolgende Rijksministerraad voor;

Na verkregen toestemming informeert DJZ het Kabinet van de Gouverneur, CZMCARIB, DOPS NATOPS, DCO en de Gevolmachtigd Minister van het aanvragende land;

DJZ draagt zorg voor de schriftelijke afdoening aan (het Kabinet van) de Gouverneur. DOPS NATOPS draagt zorg voor registratie en archivering van de Militaire Bijstand ten behoeve van de periodieke rapportages.

BIJLAGE 14J: AANVRAAG VAN MILITAIRE BIJSTAND ART 3 AANWIJZING INZET KRIJGSMACHT EXTERNE PROCESSEN (ZACHTE BIJSTAND TEN BEHOEVE VAN ARUBA, CURAÇAO EN SINT MAARTEN)

De civiele autoriteit stelt vast dat het incident niet afdoende kan worden bestreden met eigen middelen. Het vaststellen van tekorten geschiedt op basis van kwantitatieve argumenten (uitputting, voortzettings-vermogen) of kwalitatieve argumenten (specifieke capaciteit);

De civiele autoriteit vraagt Militaire Bijstand aan bij de Gouverneur. De Gouverneur kan advies aanvragen bij Commandant Zeemacht Caribisch Gebied (CZMCARIB).

De Gouverneur besluit tot aanvraag Militaire Bijstand op grond van artikel 3 van het Koninklijk Besluit van 3 juli 1987 betreffende Aanwijzingen inzake de inzet van de Krijgsmacht in Aruba, Curaçao en Sint Maarten;

De aanvragende civiele autoriteit is de Gouverneur. Deze stelt de aanvraag Militaire Bijstand op (zie bijlage 13e);

De ingevulde aanvraag Militaire Bijstand wordt ondertekend door de Gouverneur;

De ondertekende aanvraag Militaire Bijstand wordt ingediend bij de Commandant Zeemacht Caribisch Gebied (CZMCARIB).

BIJLAGE 14J: AANVRAAG VAN MILITAIRE BIJSTAND ARTIKEL 3 AANWIJZING INZET KRIJGSMACHT INTERNE PROCESSEN (ZACHTE BIJSTAND TEN BEHOEVE VAN ARUBA, CURAÇAO EN SINT MAARTEN)

CZMCARIB informeert het DOC over de aanvraag en de beslissing op die aanvraag. Indien gewenst zal CZMCARIB met DJZ afstemmen over de grondslag voor de gevraagde Militaire Bijstand;

Het DOC informeert (de piketambtenaar van) DJZ;

(de piketambtenaar van) DJZ beoordeelt:
a. of inderdaad sprake is van Zachte Bijstand;
b. of de inzet ongewapend plaatsvindt;
c. of er aanleiding is preventief op te schalen naar Harde Bijstand;
d. of de veiligheid van het in te zetten personeel geborgd is;
e. of de beoogde inzet uitvoerbaar is binnen de bevoegdheden van het personeel (juridische toetsing)

(De piketambtenaar van) DJZ informeert DOPS NATOPS, DCO en de Directie Koninkrijkrelaties van het Ministerie van Binnenlandse Zaken & Koninkrijkrelaties;

Indien er aanleiding lijkt te zijn om preventief op te schalen naar Harde Bijstand, neemt de piketambtenaar, na overleg met de DJZ, contact op CZMCARIB en informeert DOPS NATOPS. De uiteindelijke beoordeling omtrent de noodzaak tot opschaling ligt bij CZMCARIB, in overleg met (het Kabinet van) de Gouverneur. De uiteindelijke beslissing tot daadwerkelijke opschaling (en dus tot het indienen van een aanvraag om Harde Bijstand conform Art 1.2) ligt bij de Gouverneur;

DOPS NATOPS draagt zorg voor de schriftelijke afdoening aan (het Kabinet van) de Gouverneur. DOPS NATOPS draagt zorg voor registratie en archivering van de Militaire Bijstand ten behoeve van de periodieke rapportages.

BIJLAGE 14K: AANVRAAG VAN MILITAIRE BIJSTAND ART 6-9 VEILIGHEIDSWET BONAIRE, SINT EUSTATIUS EN SABA – EXTERNE PROCESSEN

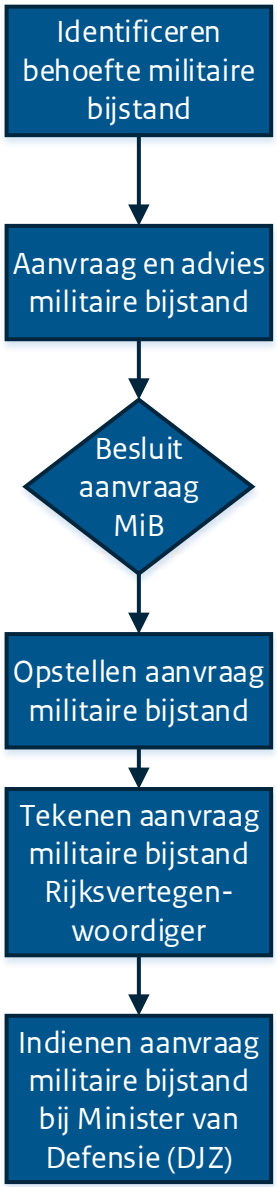

De civiele autoriteit stelt vast dat het incident niet afdoende kan worden bestreden met eigen middelen. Het vaststellen van tekorten geschiedt op basis van kwantitatieve argumenten (uitputting, voortzettings-vermogen) of kwalitatieve argumenten (specifieke capaciteit);

De civiele autoriteit vraagt Militaire Bijstand aan bij de Rijksvertegenwoordiger. De civiele autoriteit is de Gezaghebber in geval van de openbare orde en veiligheid en de Procureur-generaal in het geval van de strafrechtelijke handhaving van de rechtsorde;

De Rijksvertegenwoordiger besluit tot aanvraag Militaire Bijstand op grond van een van de artikelen 6 tot en met 9 van de Veiligheidswet BES;

De Rijksvertegenwoordiger stelt de aanvraag Militaire Bijstand op (zie bijlage 15e);

De ingevulde aanvraag Militaire Bijstand wordt ondertekend door de Rijksvertegenwoordiger;

De ondertekende aanvraag Militaire Bijstand wordt ingediend bij de Minister van Defensie. In het geval van bijstand openbare orde en veiligheid in overleg met de Minister van Binnenlandse Zaken & Koninkrijksrelaties (en eventueel met de Minister van Veiligheid & Justitie) en ingeval van bijstand strafrechtelijke handhaving van de rechtsorde in overleg met de Minister van Veiligheid & Justitie (en eventueel met de Minister van Binnenlandse Zaken & Koninkrijksrelaties).

BIJLAGE 14K: AANVRAAG VAN MILITAIRE BIJSTAND ART 6-9 VEILIGHEIDSWET BONAIRE, SINT EUSTATIUS EN SABA – INTERNE PROCESSEN

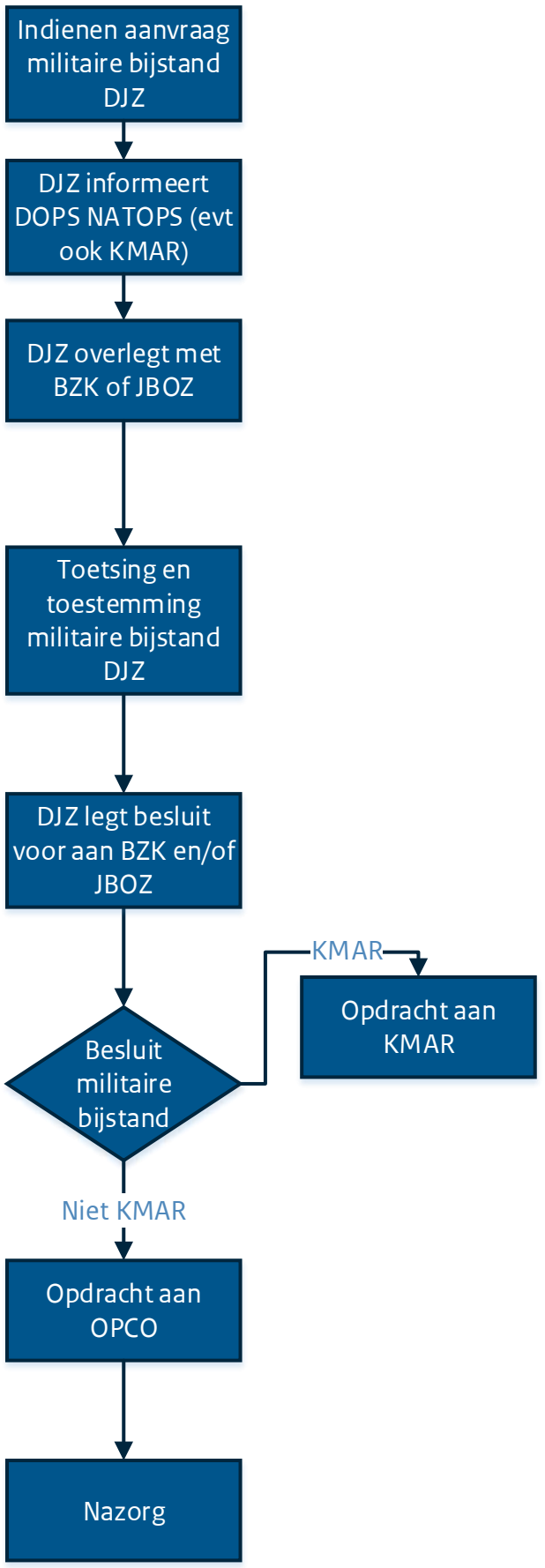

(Het Kabinet van) de Rijksvertegenwoordiger dient de aanvraag Militaire Bijstand in bij (de piketambtenaar van) DJZ. Indien de aanvraag bij het Defensie Operatie Centrum (DOC) binnenkomt zorgt het DOC voor de doorgeleiding van de aanvraag;

(de piketambtenaar van) DJZ informeert DOPS NATOPS en indien het de inzet van de KMar betref tevens de KMar

(de piketambtenaar van) DJZ overlegt met de Directie Koninkrijkrelaties (DKR) van het Ministerie van Binnenlandse Zaken & Koninkrijksrelaties (ingeval van bijstand openbare orde en veiligheid) dan wel met Afdeling Juridische, Bestuurlijke en Operationele Zaken (JBOZ) van het Ministerie van Veiligheid & Justitie (in geval van bijstand strafrechtelijke handhaving van de rechtsorde);

(de piketambtenaar van) DJZ beoordeelt:
a. of de capaciteit van de Politie in redelijkheid is uitgeput (kwantitatief of kwalitatief);
b. of de veiligheid van het in te zetten personeel geborgd is;
c. inzet ongewapend dan wel gewapend plaatsvindt;
d. indien gewapende inzet door de Krijgsmacht anders dan de KMar bedoeld is: zekerstellen dat de machtiging voor het meevoeren van wapens waarmee automatisch vuur kan worden afgegeven is afgegeven door het bevoegde gezag;
e. of de beoogde inzet uitvoerbaar is binnen de bevoegdheden van het personeel (juridische toetsing);

DJZ legt het voorgenomen besluit voor aan DKR en/of JBOZ;

Na verkregen instemming van DKR en/of JBOZ: bij inzet KMar:
(1) DJZ legt advies, samen met advies C-KMar voor aan de SG
(2) Na instemming van de SG informeert (de piketambtenaar van) DJZ de Procureur-generaal, DOPS NATOPS, C-KMAR en DCO
(3) C-KMar geeft opdracht aan de uitvoerende eenheid.

Na verkregen instemming van DKR en/of JBOZ: bij inzet Krijgsmacht anders dan de KMar:
(1) DJZ legt advies voor aan de CDS, de SG en de Minister van Defensie;
(2) Na instemming van de Minister informeert DJZ (het Kabinet van) de Rijksvertegenwoordiger, DOPS NATOPS, DCO en CZMCARIB;
(3) DOPS NATOPS geeft opdracht aan uitvoerend OPCO.

DJZ draagt zorg voor de schriftelijke afdoening. DOPS NATOPS draagt zorg voor registratie en archivering van de Militaire Bijstand ten behoeve van de periodieke rapportages.

BIJLAGE 14L: AANVRAAG VAN MILITAIRE BIJSTAND ART 58 VEILIGHEIDSWET BONAIRE, SINT EUSTATIUS EN SABA – EXTERNE PROCESSEN

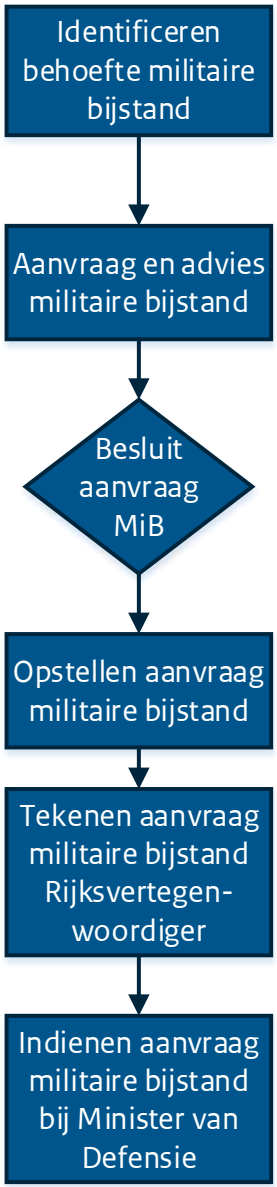

De civiele autoriteit stelt vast dat het incident niet afdoende kan worden bestreden met eigen middelen. Het vaststellen van tekorten geschiedt op basis van kwantitatieve argumenten (uitputting, voortzettings-vermogen) of kwalitatieve argumenten (specifieke capaciteit);

De civiele autoriteit vraagt Militaire Bijstand aan bij de Rijksvertegenwoordiger. De civiele autoriteit is de Gezaghebber;

De Rijksvertegenwoordiger besluit tot aanvraag Militaire Bijstand op grond van artikel 58 van de Veiligheidswet BES;

De Rijksvertegenwoordiger stelt de aanvraag Militaire Bijstand op (zie bijlage 15e);

De ingevulde aanvraag Militaire Bijstand wordt ondertekend door de Rijksvertegenwoordiger;

De ondertekende aanvraag Militaire Bijstand wordt ingediend bij de Minister van Defensie.

BIJLAGE 14M: AANVRAAG VAN MILITAIRE BIJSTAND – EOD – VERKORTE PROCEDURE

NIET ZIJNDE "VERDACHT OBJECT" (LAND)

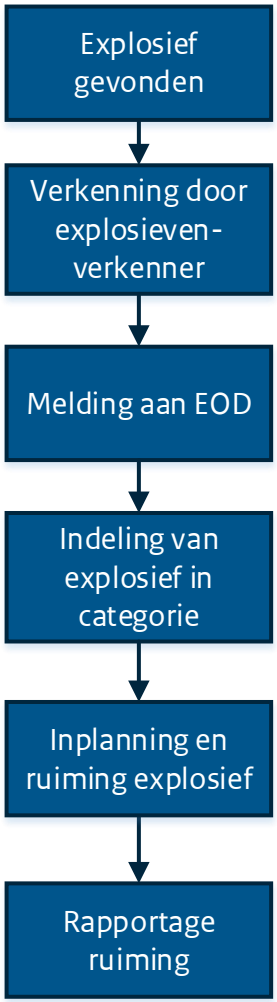

Na het aantreffen van een explosief zal door een gekwalificeerde explosievenverkenner (van KMAR, Politie of EOD) een verkenning worden gedaan. Hieruit ontstaat een EOD-incidentrapport.

Opstellen van de melding aan de EOD. Benodigde informatie: Naam, functie, adres en telefoonnummer van de melder; omschrijving van het explosief; aantal; locatie en omstandigheden waar aangetroffen; omgevingsbeschrijving; getroffen beschermende maatregelen; opvangpunt voor de ruimploeg; noodzakelijke gegevens i.v.m. verbindingen. Melding wordt gedaan op het alarmnummer van de EOD (door hulpdiensten).

Categorie A: ernstige en onmiddellijke dreiging voor openbare orde en veiligheid (acuut interveniëren)
Categorie B: indirecte dreiging voor openbare orde en veiligheid (maximaal uitstel tot volgende werkdag)
Categorie C: geringe dreiging voor openbare orde en veiligheid (maximaal uitstel één kalenderweek)
Categorie D: geen dreiging voor openbare orde en veiligheid (maximaal uitstel één kalendermaand)

Nadat de ruiming heeft plaatsgevonden wordt door de EOD een (ruim)rapport opgesteld.

BIJLAGE 14M: AANVRAAG VAN MILITAIRE BIJSTAND – EOD – VERKORTE PROCEDURE

"VERDACHT OBJECT" (LAND) – PROTOCOL VERDACHTE OBJECTEN (PVO, OKT 2014)

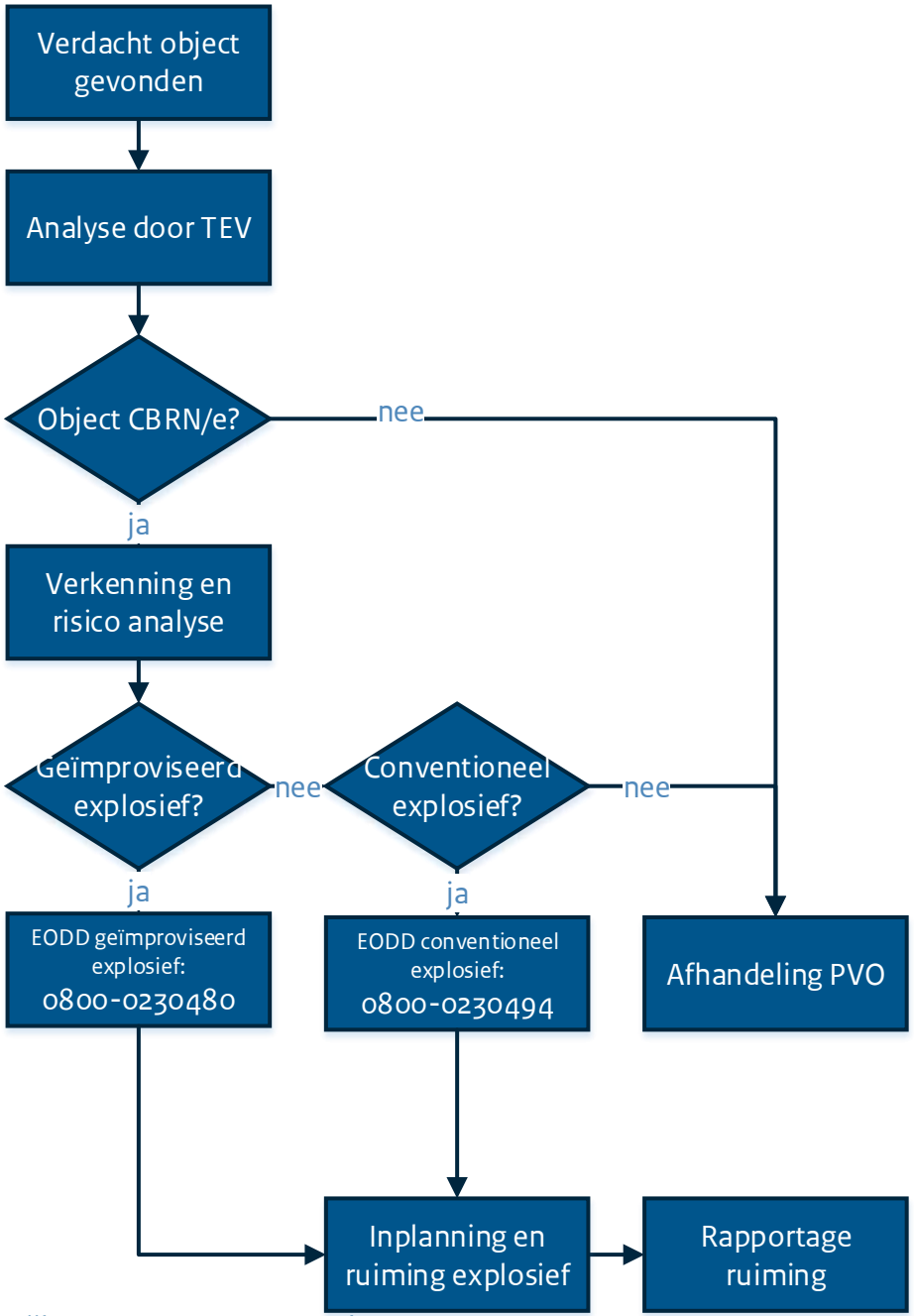

Na het aantreffen van een verdacht object wordt intern Politie of KMAR gealarmeerd.

Het verdacht object zal door een gekwalificeerde explosievenverkenner (TEV van KMAR of Politie) worden geanalyseerd.

Categorie A: ernstige en onmiddellijke dreiging voor openbare orde en veiligheid (acuut interveniëren)
Categorie B: enige dreiging voor openbare orde en veiligheid (maximaal uitstel tot volgende werkdag)
Categorie C: geringe dreiging voor openbare orde en veiligheid (maximaal uitstel één kalenderweek)
Categorie D: geen dreiging voor openbare orde en veiligheid (maximaal uitstel één kalendermaand)

Nadat de analyse heeft uitgewezen dat er geen sprake is van een CBRN/e en/of explosief object, wordt het PVO proces afgehandeld en gerapporteerd.

Opstellen van de melding aan de EOD. Benodigde informatie: Naam, functie, adres en telefoonnummer van de melder; omschrijving van het (vermoedelijk) explosief; aantal; locatie en omstandigheden waar aangetroffen; omgevingsbeschrijving; getroffen beschermende maatregelen; opvangpunt voor de ruimploeg; noodzakelijke gegevens i.v.m. verbindingen.

Nadat de ruiming heeft plaatsgevonden wordt door de EOD een (ruim)rapport opgesteld.

BIJLAGE 14N: AANVRAAG VAN MILITAIRE BIJSTAND QRA (RENEGADE)

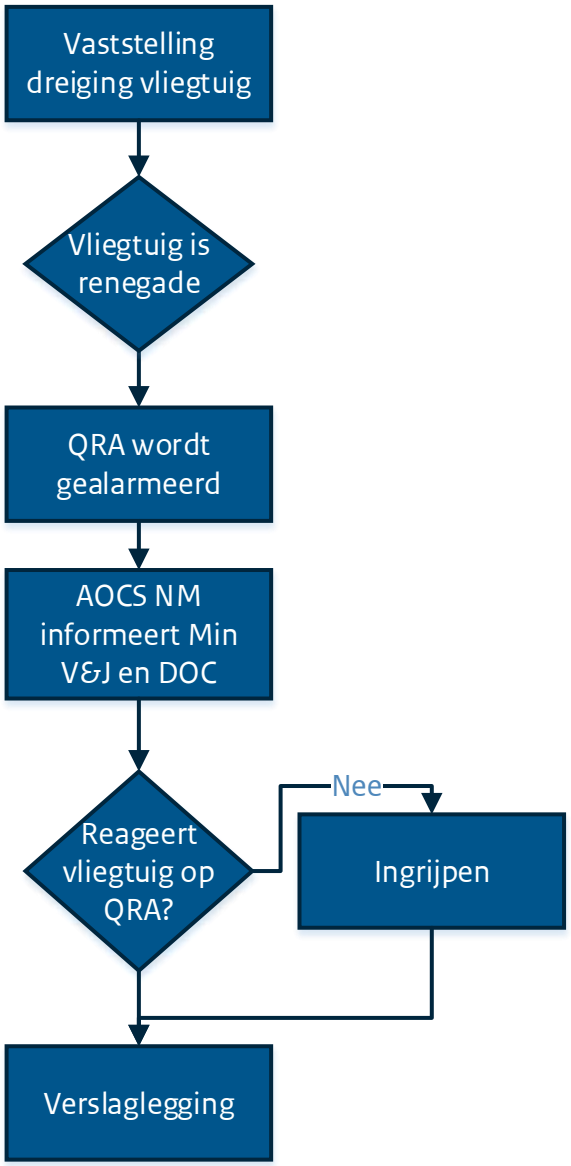

Een civiel vliegtuig kan als terroristische dreiging vanuit de lucht worden aangemerkt door de NAVO, de master controller van het Combined Air Operations Centre (CAOC), de master controller van het AOCS NM of de Minister van Veiligheid & Justitie.

Het aanmerken van een civiel vliegtuig als terroristische dreiging vindt plaats op basis van criteria die zijn opgenomen in het Nationaal Actie Plan (NAP - gerubriceerd). Het is aan de Minister van Veiligheid & Justitie voorbehouden ook op andere gronden een civiel vliegtuig als terroristische dreiging aan te merken;

Na het aanmerken van een civiel vliegtuig als terroristische dreiging is de master controller AOCS NM uit hoofde van zijn functie bevoegd de QRA te alarmeren en opdracht te verlenen het luchtruim te kiezen, het civiele vliegtuig te naderen en visuele signalen af te geven. De inzet van de QRA geschiedt nu onder het gezag en de verantwoordelijkheid van de Minister van Veiligheid & Justitie;

De master controller AOCS NM informeert terstond na ontplooiing van de QRA en aansluitend voortdurend de Minister van Veiligheid & Justitie en informeert de Minister van Defensie door tussenkomst van het DOC;

Indien de genoemde maatregelen niet leiden tot afwending van de dreiging kan de Minister van Veiligheid & Justitie, via de master controller AOCS NM, opdracht geven tot:
a. het afdwingen van een koerswijziging en/of landing van het civiele vliegtuig zonder gebruikmaking van geweld;
b. het lossen van een waarschuwingsschot;
c. het geven van gericht vuur;
Op de inzet van de QRA is een specifieke – gerubriceerde – geweldsinstructie van toepassing;

Van elke QRA - inzet wordt zowel door de Minister van Defensie als door de Minister van Veiligheid & Justitie een verslag gemaakt ten behoeve van een gezamenlijke evaluatie. Deze verslagen zijn gerubriceerd.

BIJLAGE 14O: AANVRAAG VAN MILITAIRE BIJSTAND - CBRN RESPONS – EXTERNE PROCESSEN

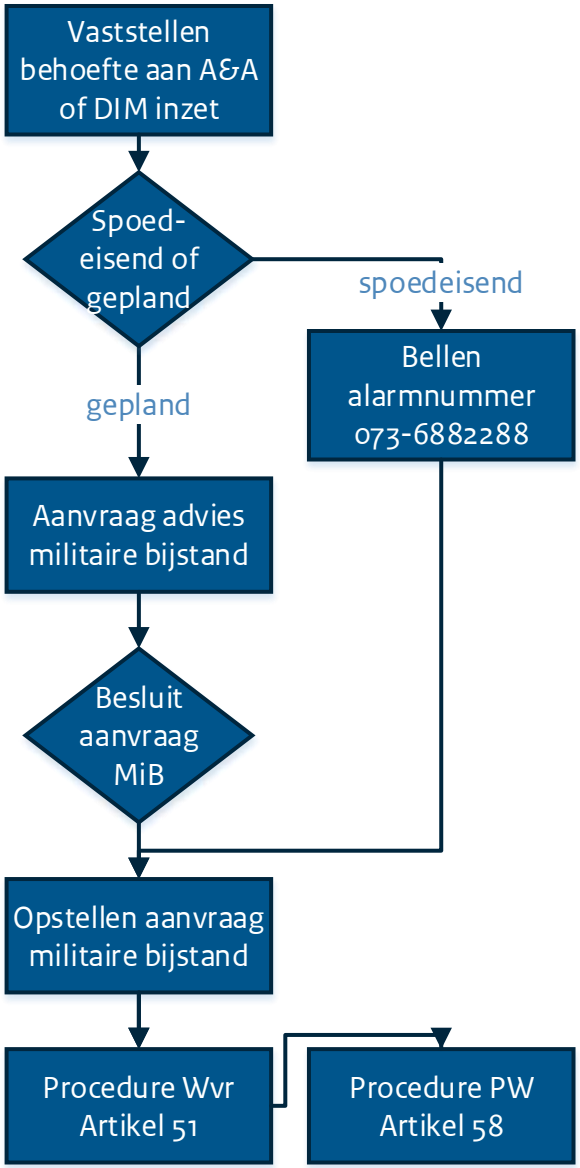

De civiele autoriteit stelt vast dat voor het incident de inzet van de CBRN Responseenheid (A&A en/of DIM) benodigd is;

In het geval dat het om een acuut incident gaat en de inzet onverwijld noodzakelijk is kan door de AGS (Adviseur Gevaarlijke Stoffen), de GAGS (Gezondheidskundig AGS) of de TEV (Teamlieder Explosieven Verkenning), of door hun meldkamers, direct het alarmnummer van de CBRN RE gebeld worden (073-6882288).

De civiele autoriteit vraagt Defensie advies met betrekking tot de inzet van de CBRN Responseenheid bij de incidentbestrijding. Het advies wordt doorgaans door de Officier Veiligheidsregio (OVR) opgesteld in nauw overleg met de civiele autoriteit. In die gevallen dat een (gemeentelijk of regionaal) beleidsteam is geactiveerd kan daar ook de Regionaal Militair Commandant als militair adviseur namens Defensie optreden;

Bij een geplande inzet wordt op basis van het advies van Defensie door de civiele autoriteit een besluit tot het aanvragen van deze specifieke Militaire Bijstand genomen. De wettelijke basis dicteert het proces;

In spoedeisende gevallen wordt telefonisch de aanvraag militaire bijstand ingediend. Daarnaast wordt parallel, en in alle andere gevallen regulier, de aanvraag militaire bijstand opgesteld. Afhankelijk van de basis voor de inzet is de voorzitter van de veiligheidsregio, de burgemeester of de OVJ de aanvrager van de militaire bijstand;

Afhankelijk van de wettelijke grondslag voor de inzet wordt één van beide procedures doorlopen. In het geval van een inzet op basis van een ongeval met gevaarlijke stoffen is dat de Wvr. In het geval van een onderzoek in het kader van een “verdacht pakketje” of stoffen aangetroffen bij een huiszoeking is dat op basis van de PW (OO&V resp. SHR).

BIJLAGE 14P: AANVRAAG VAN MILITAIRE BIJSTAND – CONVENANT DEFENSIE DUIKCAPACITEIT (SHRO)

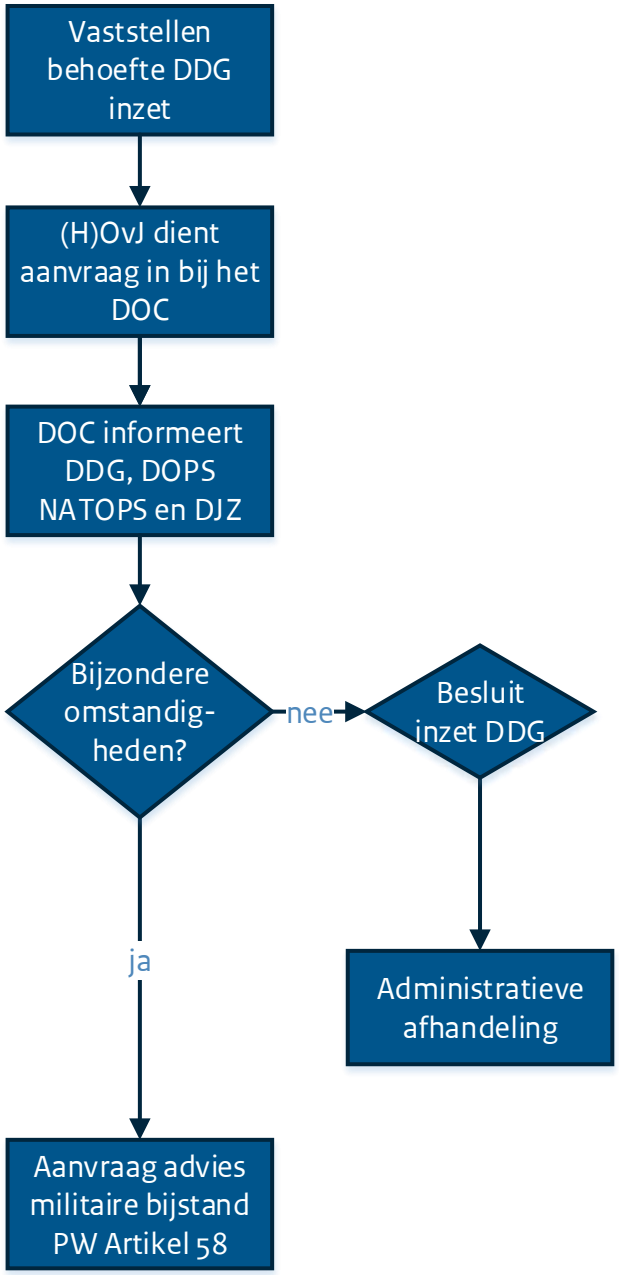

De politie stelt vast dat voor het incident de inzet van de Defensie duikcapaciteit benodigd is en stelt het single point of contact van de afdeling preparatie hiervan op de hoogte. Indien deze inzet benodigd is voor de strafrechtelijke handhaving van de rechtsorde, wordt de verkorte procedure gevolgd. In andere gevallen wordt de normale aanvraagprocedure gevolgd (14c t/m 14f).

De (Hoofd-) officier van Justitie dient een aanvraag bijstand (Defensie duikcapaciteit) in bij het Defensie Operatie Centrum (DOC).

Het DOC leidt nadat de aanvraag is ingediend, het verzoek voor uitvoering door aan de DDG en informeert DS-DOPS NATOPS en DJZ. Wanneer bijstand niet kan worden verleend worden de betrokkenen daarover direct geïnformeerd.

De piketfunctionarissen DJZ en NatOps controleren of er sprake is van bijzondere omstandigheden die de inzet van de militaire bijstand compliceren. Indien die zich voordoen, is deze procedure niet van toepassing. Bijzondere omstandigheden zijn er in elk geval wanneer:

- De inzet van aanvullende Defensiecapaciteiten benodigd is;
- Wanneer politieke aspecten aan de orde zijn;
- Wanneer de inzet een aanvullende afweging vereist op juridisch-bestuurlijk vlak, waaronder op het terrein van gezagsverantwoordelijkheid, bevoegdheden of bewapening en uitrusting;
- Wanneer de inzet onevenredige kosten met zich mee zou brengen.

DJZ draagt zorg voor de schriftelijke afdoening naar het College van Procureurs-generaal (CPG) en het Ministerie van Veiligheid en Justitie, Afdeling Juridische, Bestuurlijke en Operationele Zaken (JBOZ), in afschrift aan DOPS NATOPS. DOPS NATOPS draagt zorg voor de registratie en de archivering van de Militaire Bijstand.

Indien zich bijzondere omstandigheden voordoen die de inzet van de militaire bijstand vanuit juridisch-bestuurlijk of politiek opzicht compliceren, geldt de normale aanvraagprocedure militaire bijstand Politiewet artikel 58 PW, strafrechtelijke handhaving van de rechtsorde.

BIJLAGE 14Q: AANVRAAG VAN MAATSCHAPPELIJKE DIENSTVERLENING – INTERNE PROCESSEN

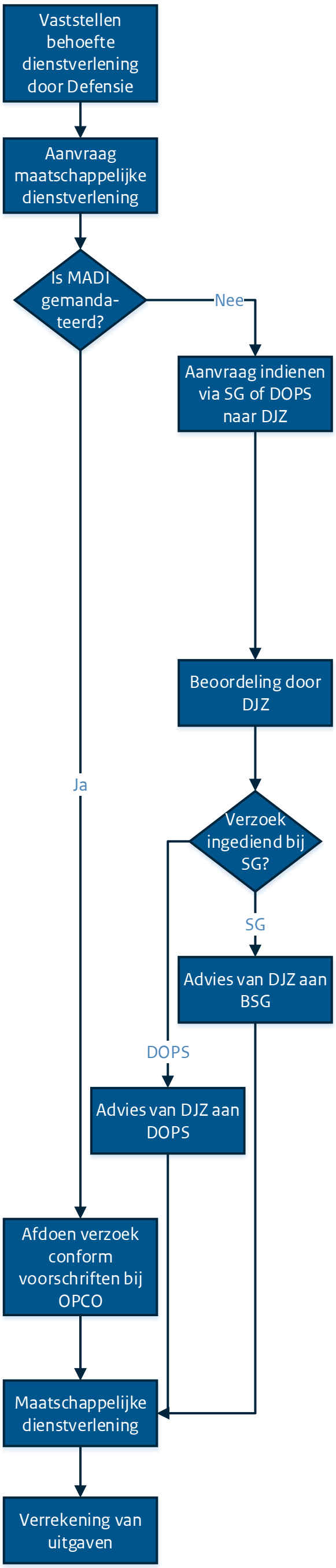

In de meeste gevallen zal een verzoek tot Maatschappelijke Dienstverlening door Defensie rechtstreeks door de aanvrager worden ingediend bij de leverende eenheid (bijvoorbeeld de brigade) of het OPCO. De betrokken functionarissen doen het verzoek af volgens de bij het OPCO of de eenheid geldende voorschriften;

De niet-gemandateerde dienstverlening en in de gevallen dat het verzoek een politiek gevoelig of een principieel beleidsmatig dan wel een sterk publicitair karakter heeft, dient de aanvraag te worden ingediend bij DOPS of de Secretaris-Generaal;

In een aantal gevallen wordt een verzoek tot Maatschappelijke Dienstverlening door Defensie direct bij de Secretaris-Generaal of bij de Directie Operaties (DOPS) ingediend. De aanvraag wordt door DOPS of het Bureau SG doorgestuurd naar DJZ. Indien de aanvraag bij het DOC is binnengekomen zorgt het DOC voor de doorgeleiding naar DJZ;

De (piketambtenaar van) DJZ beoordeelt:
a. of de uit te voeren MADI geen onevenredige nadelige gevolgen heeft voor de private sector;
b. of geen sprake is van branchevreemde activiteiten;
c. of, in overleg met DOPS NATOPS, de MADI uitvoerbaar is met beschikbare expertise, materieel en/of personeel;
d. of, indien de ondersteuning een charitatieve instelling betreft:
(1) de betreffende instelling geen winstoogmerk heeft;
(2) de beoogde dienstverlening past binnen het Defensie – beleid en het Nederlands buitenlands beleid indien de MADI buiten Nederland moet worden verleend.
e. of, indien de ondersteuning plaatsvindt in het kader van goed nabuurschap:
(1) er een aanwijsbare relatie bestaat tussen de aanvrager en het Defensie – onderdeel;
(2) de relatie tussen het verzoek en de overlast bij uitvoering van het verzoek voor Defensie proportioneel is.
f. of, indien de ondersteuning een positieve beeldvorming van Defensie dient te bevorderen:
(1) de aanvrager geen winstoogmerk heeft;
(2) het activiteiten betreffen met een maatschappelijk aanvaardbaar doel;
(3) de activiteiten een positieve bijdrage levert aan de verankering van Defensie in de samenleving;
(4) de doelgroepen waarop de activiteiten zijn gericht voor Defensie vanuit wervingsoogpunt relevant zijn;
(5) de relatie tussen het verzoek en de verwachtbare positieve beeldvorming proportioneel is;
(6) de relatie tussen de belangen van Defensie en de belangen van de private sector proportioneel is.

Indien het verzoek gericht was aan de Secretaris-Generaal zal DJZ het advies geven aan het Bureau Secretaris-Generaal. De SG beslist, op basis van het advies van DJZ;

Indien het verzoek gericht was aan DOPS zal DJZ het advies geven aan DOPS die op basis van het advies van DJZ beslist;

De aanvraag voor gemandateerde dienstverlening wordt in behandeling genomen en de betrokken functionarissen doen het verzoek af volgens de bij het OPCO of de eenheid geldende voorschriften;

Verrekening van de uitgaven dient plaats te vinden conform de aanwijzing HDFC 80.

BIJLAGE 14R: AANVRAAG VAN MILITAIRE BIJSTAND – FIRE BUCKET OPERATIONS EN DNOM

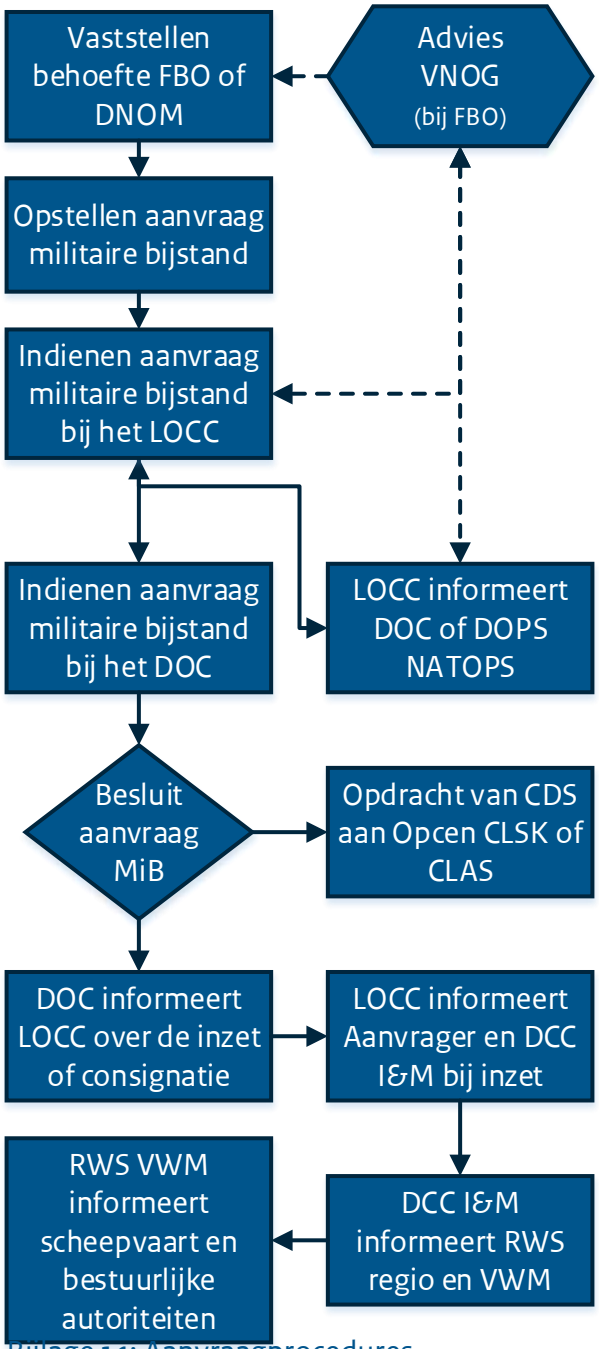

De brandweer stelt vast dat ten behoeve van een (mogelijke) natuurbrand de inzet of consignatie van een Fire Bucket Operations Team (FBOT) of van (delen van) de Defensie Natuurbrandbestrijdings OndersteuningsModule benodigd is. Zij laat zich over FBO vooraf adviseren door de Veiligheidsregio Noord en Oost Gelderland (VNOG).

De aanvraag voor bijstand of consignatie wordt opgesteld door de Veiligheidsregio en opgestuurd aan het LOCC.

Het LOCC controleert de aanvraag op de onderbouwing op de volgende onderwerpen:

- De aard van de brand: de omvang van de brand, bedreiging voor mensen, dieren of bebouwing, bedreiging van objecten van groot economisch of maatschappelijk belang, gebied met gevaarlijke stoffen en moeilijk toegankelijk of onbegaanbaar terrein
- Beschikbaarheid en inzetmoeglijkheden civiele middelen
- Beoogde inzet FBOT of DNOM
- Inzetbaarheid Heli-team Brandweer

Het LOCC informeert het DOC (of de piketfunctionaris van Dops-NatOps) over de aanvraag en het DOC informeert het LOCC over het aantal en type helicopters en bemanningen dat beschikbaar is en op welke termijn. Het LOCC dient vervolgens de aanvraag in bij het DOC.

De CDS geeft namens de minister en op advies van het DOC of de piketfunctionaris van Dop NatOps toestemming voor de inzet of consignatie. Bij goedkeuring geeft de CDS opdracht aan het Opcen CLSK dan wel CLAS voor de Militaire Bijstand. Consignatie zal gekoppeld zijn aan een code oranje / rood voor natuurbrand en wordt aangevraagd door het LOCC.

Het DOC informeert het LOCC over het moment waarop de inzet plaats kan vinden of de consignatie is geëffectueerd. Het LOCC informeert de aanvrager, alarmeert bij inzet vervolgens het Heliteam en informeert het DCC I&M over de inzet

Het DCC I&M informeert vervolgens de betrokken RWS Regio en RWS Verkeer en Water Management over de inzet. RWS VWM informeert op haar beurt de scheepvaart en de betrokken (bestuurlijke) autoriteiten.

BIJLAGE 14S: AANVRAAG USAR NL

Procedure

a) Het LOT USAR stelt het Ministerie van Defensie/ Defensie Operatie Centrum (DOC) op de hoogte van de voorbeslissing dat het USAR.NL wordt ingezet en dat luchttransport noodzakelijk is. De melding dient verder de volgende informatie te bevatten:
- inzet ten behoeve van welke ramp?
- vertrek USAR.NL (Port of Departure - Estimated Time of Departure)?
- eindbestemming (Port of Arrival - Estimated Time of Arrival)?
- samenstelling materieel en personeel.

b) Na verificatie opent het DOC een logboek en informeert het hoofd van de afdeling J3, D-DOPS, Plv.D-DOPS, DJZ en DCo.

c) Het DOC waarschuwt de Officier van Dienst DVVO en geeft opdracht contact op te nemen met het USAR kernteam teneinde de contactpersoon van DVVO bekend te stellen en de opdracht voor luchttransport te verifiëren.

d) Het DOC informeert de meldkamer KMAR, de Militaire Inlichtingen en Veiligheidsdienst (MIVD) en het CLSK. Het CLSK zal vervolgens de Planning and Control Cell CLSK Vlb. Eindhoven een voorwaarschuwing geven.

e) Na afstemming en coördinatie tussen DVVO en LOT USAR wordt het DOPS/DOC door de contactpersoon van DVVO geïnformeerd over de wijze van uitvoering.

f) Het DOC informeert het H-OPCEN en na overleg het afdelingshoofd J-3, D-DOPS, plv- D-DOPS, DJZ en DCo.

g) Het DOC informeert de meldkamer KMAR, MIVD en CLSK over de wijze van uitvoering. De gezagvoerder van het toestel is te allen tijde verantwoordelijk voor de veiligheid van de vluchtopdracht. Aanwijzingen van de gezagvoerder dienen te worden opgevolgd. Indien hij om zwaarwegende redenen van de opdracht moet afwijken, zal het Ministerie van Buitenlandse Zaken door tussenkomst van het Ministerie van Defensie / DOPS daarover zo spoedig mogelijk worden geïnformeerd.

BIJLAGE 14T: AANVRAAG EN VOORWAARDEN LUCHTTRANSPORT

In het geval dat het Ministerie van Buitenlandse Zaken ten behoeve van noodhulp of humanitaire hulpverlening de inzet van luchttransportcapaciteit nodig acht, zal het een aanvraag indienen bij het Ministerie van Defensie. Vluchtaanvragen van andere ministeries, noodhulporganisaties en/of media ingediend bij het Ministerie van Defensie worden verwezen naar het Ministerie van Buitenlandse Zaken.

In het projectplan vermeldt het Ministerie van Defensie het vluchtplan, de geschatte tijdsduur, vliegduur, benodigd militair personeel en materieel. Bovendien geeft het Ministerie van Defensie in het projectplan een schatting van de te maken additionele kosten. Daarop stuurt het Ministerie van Buitenlandse Zaken ter bevestiging een opdrachtbrief. Deze bevat de aard en omvang van de vlucht, de contactgegevens van de contactpersonen van hulporganisaties die verantwoordelijk zijn voor de aanvoer van goederen.

De randvoorwaarden voor luchttransport in het kader van (internationale) noodhulp en humanitaire hulpverlening zijn:

- Het CLSK draagt zorg voor de verkrijging van de diplomatieke overvlieg- en landingsverklaringen voor middelen van het CLSK;
- Alle door Defensie door de lucht te vervoeren goederen worden, voorzien van de benodigde documenten, in beginsel gegroepeerd op vliegbasis Eindhoven en vertrekken daar ook vandaan. In overleg kan ook voor een andere luchthaven worden gekozen;
- Goederen behorende tot de categorie gevaarlijke stoffen, moeten ten aanzien van verpakking en documentatie, voldoen aan Dangerous Goods Regulations van de International Air Transport Association (IATA DGR);
- Het CLSK heeft het recht de aangeboden vracht aan te passen voor wat betreft gewicht, hoeveelheid en verpakking. Indien een dergelijke aanpassing nodig is, zal dit plaatsvinden in overleg met de aanbieder. In het geval de aanwijzingen niet worden opgevolgd, kan het CLSK de vracht weigeren;
- Door toedoen van het Ministerie van Buitenlandse Zaken dient de aanbieder zorg te dragen voor een adequate opvang van goederen op het vliegveld van de bestemming. Dit geschiedt met behulp van een aan te wijzen contactpersoon van de betrokken noodhulporganisatie. Deze contactpersoon onderhoudt contacten met lokale autoriteiten en is verantwoordelijk voor alle essentiële ondersteunende activiteiten. Bij vertrek en aankomst van het vliegtuig is zijn aanwezigheid vereist. De vliegtuigbemanning is verantwoordelijk voor de lading wanneer deze zich in het vliegtuig bevindt. Bij aankomst tekent de contactpersoon voor de overdracht van de goederen;
- Tussen de betrokken departementen zal afstemming plaatsvinden over de volgorde waarin eventuele passagiers mee kunnen reizen met de luchttransporten. In beginsel krijgen hulpverleners hierbij voorrang boven andere personen.

BIJLAGE 15: AANVRAAGFORMULIEREN

De NCTV heeft voor de correcte behandeling van de aanvragen Militaire Bijstand en Steunverlening standaardformulieren opgesteld, die op de website van het LOCC zijn te downloaden. Op de navolgende pagina's zijn deze formulieren weergegeven en is een downloadlink beschikbaar.

De formulieren zijn opgemaakt in Microsoft Word en kunnen niet goed weergegeven worden in andere teksverwerkingsprogramma's.

Voor lang niet alle aanvraagprocedures zijn aanvraagformulieren beschikbaar. Wanneer nieuwe aanvraagformulieren beschikbaar komen zullen zij in de volgende versie van de Catalogus op gelijke wijze worden weergegeven.

Voortzettingsvermogen en zelfvoorzienendheid

De bijstand of steunverlening die geleverd wordt, zeker daar waar het gaat om gegarandeerde en andere incidentele capaciteiten, zijn in beginsel niet zelfvoorzienend en continuerend. In de aanvraag dient nadrukkelijk te worden gespecificeerd voor welke duur de gevraagde inzet geldt en of de inzet langer dan een normale werkdag per etmaal gevraagd wordt.

Dit heeft consequenties voor het aantal opvolgende eenheden dat ingezet moet worden (voortzettingsvermogen). De arbeidstijdenwet (ATW) is gewoon van toepassing. Wanneer een inzet klokrond is, betekent dit dat 2 of 3 opvolgende ploegen moeten worden ingezet (afhankelijk van de aard van de inzet en de omstandigheden).

De batches van de (gegarandeerde) detachementen militairen zijn in beginsel inzetbaar voor 8 uren per etmaal en zijn voor die duur zelfvoorzienend (self-supporting). Andere eenheden die ingezet moeten worden vallen qua verzorging terug op de dienst aan wie zij worden toegevoegd (b.v. brandweer, politie, waterschap). Indien verzorging daar niet mogelijk is, moet dat in de aanvraag expliciet worden aangegeven zodat dit in de opdracht aan de eenheid geregeld kan worden.

BIJLAGE 15A: AANVRAAGFORMULIER MILITAIRE BIJSTAND WET VEILIGHEIDSREGIO

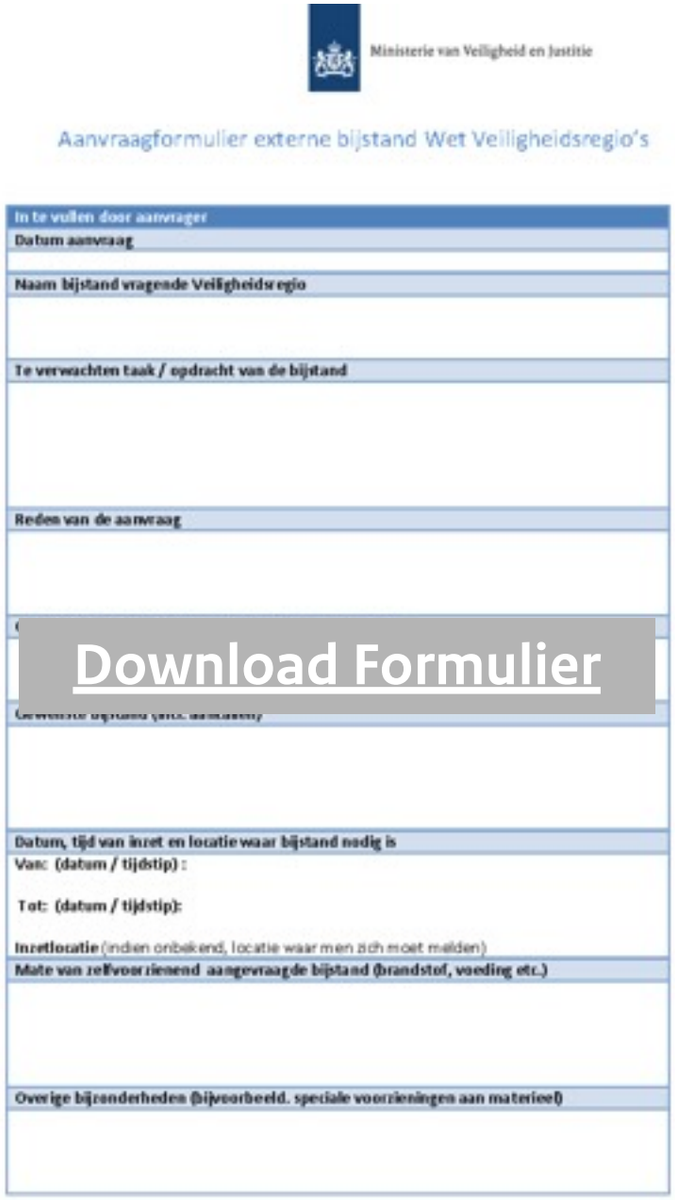

Ministerie van Veiligheid en Justitie

Aanvraagformulier externe bijstand Wet Veiligheidsregio's

In te vullen door aanvrager
Datum aanvraag
Naam bijstand vragende Veiligheidsregio
Te verwachten taak / opdracht van de bijstand
Reden van de aanvraag
Datum, tijd van inzet en locatie waar bijstand nodig is
Van: (datum / tijdstip) : Tot: (datum / tijdstip): Inzetlocatie (indien onbekend, locatie waar men zich moet melden)
Mate van zelfvoorzienend aangevraagde bijstand (brandstof, voeding etc.)
Overige bijzonderheden (bijvoorbeeld. speciale voorzieningen aan materieel)

Download Formulier

BIJLAGE 15B: AANVRAAGFORMULIER MILITAIRE BIJSTAND HANDHAVING OPENBARE ORDE

Ministerie van Veiligheid en Justitie

Aanvraagformulier bijstandsverlening aan politie door defensie
voor handhaving van de openbare orde

In te vullen door aanvrager
Datum aanvraag
Naam en afdeling van de bijstand vragende politie-eenheid
Titel van de aanvraag (op grond van welk wetsartikel)
Bevoegd gezag (naam, functie en datum waarop dit besproken is met bevoegd gezag)
Regioburgemeester (naam, datum en inhoud zienswijze regioburgemeester)
Reden van de aanvraag
Te verwachten taak / opdracht
Gewenste bijstand (incl. aantallen)
Datum en tijd dat de bijstand nodig is
Van: **Tijdstip:**
Tot: **Tijdstip:**
Mate van zelfvoorziening aangevraagde bijstand (brandstof, voeding etc.)
Overige bijzonderheden
Plaats van opkomst: **Tijdstip:**
Plaats van inzet:
Overig:

Download Formulier

BIJLAGE 15C: AANVRAAGFORMULIER MILITAIRE BIJSTAND STRAFRECHTELIJKE HANDHAVING RECHTSORDE

Ministerie van Veiligheid en Justitie

Aanvraagformulier bijstandsverlening aan politie door defensie voor strafrechtelijke handhaving van de rechtsorde, dan wel taken ten dienste van justitie

In te vullen door aanvrager
Datum aanvraag
Naam politie-eenheid waar inzet plaatsvindt of die bijstand nodig heeft (dit kan ook de Landelijke Eenheid zijn!)
Naam arrondissement
Titel van de aanvraag (op grond van welk wetsartikel)
Art. __ Politiewet 2012
Bevoegd gerag (naam en functie aanvrager)
Hoofdofficier van justitie/ recherche-officier van justitie
Reden van de aanvraag
Te verwachten taak / opdracht
Datum en tijd dat de bijstand nodig is
Van: **Tijdstip:**
Tot: **Tijdstip:**
Mate van zelfvoorziening aangevraagde bijstand (brandstof, voeding etc.)
Overige bijzonderheden
Plaats van opkomst: **Tijdstip:**
Plaats van inzet:
Van toepassing: 5.9 ATW: ja / nee
2.5 ATW: ja / nee
4.3 ATB : ja / nee
Overig:

Download Formulier

BIJLAGE 15D: AANVRAAGFORMULIER MILITAIRE STEUNVERLENING IN HET OPENBAAR BELANG

Ministerie van Veiligheid en Justitie

Aanvraagformulier militaire steunverlening in het openbaar belang

In te vullen door aanvrager	
Datum aanvraag	
Aanvragend bestuursorgaan (kiezen uit Minister / CdK / Burgemeester of Dijkgraaf)	
Titel van de aanvraag	
Regeling militaire steunverlening in het openbaar belang (*stcrt.* 2008, 3)	
Reden van de aanvraag	
Aanvrager kan zelf niet (tijdig) of afdoende in noodzakelijke steun (laten) voorzien omdat: Aanvraag kan niet aan civiele marktpartij worden gegund omdat: Of Verklaring van geen bezwaar van betreffende brancheverenigingtoevoegen (n.v.t. indien aanvraag van minister komt)	
Te verwachten taak / opdracht	
Indien geen bekendheid met aantallen; welk effect wordt beoogd te bereiken met de steunverlening	
Datum en tijd dat de steunverlening nodig is	
Van:	**Tijdstip:**
Tot:	**Tijdstip:**
Mate van zelfvoorziening aangevraagde steunverlening (brandstof, voeding etc.)	
Overige bijzonderheden	
Plaats van opkomst:	**Tijdstip:**
Plaats van inzet: **Overig:**	

Download Formulier

BIJLAGE 15E: AANVRAAGFORMULIER MILITAIRE BIJSTAND CARIBISCH GEBIED

Bijlage 1 Aanvraagformulier externe bijstand

AANVRAAG BIJSTAND BIJ RIJKSVERTEGENWOORDIGER (In te vullen door aanvrager)
Datum/tijd aanvraag:
Bijstandvragend openbaar lichaam:
Te verwachten taak / opdracht van de bijstand
Reden van de aanvraag (appreciatie)
Gewenste bijstand (incl. aantallen)
Tot: (datum / tijdstip):
Inzetlocatie (indien onbekend, locatie waar men zich moet melden)
Mate van zelfvoorzienend aangevraagde bijstand (brandstof, voeding etc.)
Overige bijzonderheden (bijvoorbeeld. speciale voorzieningen aan materieel)

Download Formulier

CP BES Versie 11 d.d. 20140114 Pagina 36

BIJLAGE 16: WET BES

De in dit kader belangrijkste passages uit de Wet BES zijn hieronder opgenomen. De volledige tekst van deze wet is hier te vinden: Wet BES.

Artikel 6

Behoeft de gezaghebber bij de handhaving van de openbare orde bijstand van een onderdeel van de krijgsmacht, dan richt hij een verzoek daartoe aan de Rijksvertegenwoordiger. De Rijksvertegenwoordiger richt zich met het verzoek tot Onze Minister van Defensie.

Onze Minister van Defensie verleent, na overleg met Onze Minister en, indien het mede betrekking heeft op de strafrechtelijke handhaving van de rechtsorde dan wel de taken ten dienste van de justitie, met Onze Minister van Justitie, bijstand door de Koninklijke marechaussee, tenzij dringende reden zich daartegen verzetten.

In bijzondere gevallen verleent Onze Minister van Defensie, na overleg met Onze Minister en, indien het mede betrekking heeft op de strafrechtelijke handhaving van de rechtsorde dan wel de taken ten dienste van de justitie, met Onze Minister van Justitie, bijstand door andere onderdelen van de krijgsmacht.

De gezaghebber bepaalt, in overeenstemming met Onze Minister van Defensie, de wijze waarop de bijstand wordt verleend.

Artikel 7

Behoeft de procureur-generaal voor de strafrechtelijke handhaving van de rechtsorde dan wel voor het verrichten van taken ten dienste van de justitie bijstand van een onderdeel van de krijgsmacht, dan richt hij door tussenkomst van de Rijksvertegenwoordiger een verzoek daartoe aan Onze Minister van Defensie.

Onze Minister van Defensie verleent, na overleg met Onze Minister van Justitie en, indien het mede betrekking heeft op de handhaving van de openbare orde, met Onze Minister, bijstand door de Koninklijke marechaussee, tenzij dringende reden zich daartegen verzetten.

In bijzondere gevallen verleent Onze Minister van Defensie, na overleg met Onze Minister van Justitie en, indien het mede betrekking heeft op de handhaving van de openbare orde, met Onze Minister, bijstand door andere onderdelen van de krijgsmacht.

De procureur-generaal bepaalt, in overeenstemming met Onze Minister van Defensie, op welke wijze bijstand wordt verleend.

Behoeft de procureur-generaal bijstand door een bijstandseenheid als bedoeld in artikel 59, eerste lid, van de Politiewet 2012, dan richt hij door tussenkomst van de Rijksvertegenwoordiger een verzoek daartoe aan Onze Minister van Justitie. Artikel 59, derde, vierde en vijfde lid, van de Politiewet 2012 is van overeenkomstige toepassing.

Artikel 8

Voor zover de Koninklijke marechaussee optreedt ter handhaving van de openbare orde staat zij onder gezag van de gezaghebber. Voor zover de Koninklijke marechaussee optreedt ter strafrechtelijke handhaving van de rechtsorde dan wel taken verricht ten dienste van de justitie, staat zij onder gezag van de procureur-generaal, tenzij in enige wet anders is be-

>>>

paald. Het hoofd van het onderdeel van de Koninklijke marechaussee neemt deel aan het overleg, bedoeld in artikel 19 van de rijkswet.

Het eerste lid is van overeenkomstige toepassing op de militair van enige ander onderdeel van de krijgsmacht, indien hij bijstand verleent aan de politie.

Artikel 9

In bijzondere gevallen kan door het politiekorps bijstand worden verleend aan de Koninklijke marechaussee met inachtneming van het tweede en derde lid.

Behoeft de Koninklijke marechaussee bijstand van het politiekorps voor de handhaving van de openbare orde, dan richt Onze Minister van Defensie op aanvraag van de gezaghebber een verzoek daartoe door tussenkomst van de Rijksvertegenwoordiger aan Onze Minister. Onze Minister treft de nodige voorzieningen en stelt Onze Ministers van Defensie en van Justitie hiervan in kennis.

Behoeft de Koninklijke marechaussee bijstand van het politiekorps voor de strafrechtelijke handhaving van de rechtsorde dan wel voor het verrichten van taken ten dienste van de justitie, dan richt Onze Minister van Defensie op aanvraag van de hoofdofficier van justitie een verzoek daartoe aan de procureur-generaal. De procureur-generaal brengt de aanvraag ter kennis van Onze Minister, die de nodige voorzieningen treft en Onze Ministers van Defensie en van Justitie daarvan in kennis stelt.

Artikel 58

Behoeft de gezaghebber in geval van een brand, ramp of crisis of van ernstige vrees voor het ontstaan daarvan bijstand, anders dan voor de handhaving van de openbare orde, dan richt hij een verzoek daartoe aan de Rijksvertegenwoordiger.

De Rijksvertegenwoordiger richt zich met een verzoek om bijstand tot de gezaghebbers van de andere openbare lichamen of tot Onze betrokken Minister dan wel, indien bijstand van een onderdeel van de krijgsmacht gewenst is, tot Onze Minister van Defensie, die de nodige voorzieningen treffen, tenzij dringende redenen zich daartegen verzetten.

BIJLAGE 17: AANWIJZING INZET KRIJGSMACHT VOOR ARUBA, CURAÇAO EN SINT MAARTEN

De in dit kader belangrijkste passages uit de Aanwijzing Inzet Krijgsmacht zijn hieronder opgenomen. De volledige tekst van deze wet is hier te vinden: Aanwijzing Inzet Krijgsmacht.

Artikel 1

De Gouverneur van Aruba, de Gouverneur van Curaçao, onderscheidenlijk de Gouverneur van Sint Maarten kan over de krijgsmacht beschikken ter handhaving van de onafhankelijkheid en verdediging van Aruba, van Curaçao, onderscheidenlijk van Sint Maarten.

De Gouverneur van Aruba, de Gouverneur van Curaçao, onderscheidenlijk de Gouverneur van Sint Maarten kan aan de regering van Aruba, van Curaçao, onderscheidenlijk van Sint Maarten de krijgsmacht ten behoeve van militaire bijstand ter handhaving van de inwendige veiligheid en de openbare orde ter beschikking stellen.

Artikel 2

De gouverneurs oefenen de in artikel 1 omschreven bevoegdheid niet uit dan met instemming van de Raad van ministers van het Koninkrijk.

In door de Raad van ministers van het Koninkrijk aan te wijzen gevallen en met inachtneming van door de Raad te stellen regelen treedt de minister van Defensie in de plaats van de Raad van ministers van het Koninkrijk.

Artikel 3

In afwijking van het gestelde in artikel 2 zijn de gouverneurs in geval van rampen, ongevallen en storingen in het verkeer of de verbindingen, welke geen samenhang vertonen met andere storingen van de inwendige veiligheid of de openbare orde, bevoegd delen van de krijgsmacht ter beschikking te stellen van de regering van Aruba, van Curaçao, onderscheidenlijk van Sint Maarten.

BIJLAGE 18: VREEMDELINGENWET

De in dit kader belangrijkste passages uit de Vreemdelingenwet zijn hieronder opgenomen. De volledige tekst van deze wet: Vreemdelingenwet.

Afdeling 1. Toezicht op de naleving, Paragraaf 1. Aanwijzing

Artikel 46

1. Met het toezicht op de naleving en de uitvoering van de Schengengrenscode en de wettelijke voorschriften met betrekking tot de grensbewaking zijn belast:
a. de ambtenaren van de Koninklijke marechaussee;

2. Bij algemene maatregel van bestuur worden regels gesteld omtrent:
a. de in het belang van de grensbewaking te treffen voorzieningen;
b. de verplichtingen waaraan personen zijn onderworpen met het oog op de controle in het belang van de grensbewaking.

3. De bij of krachtens het eerste lid aangewezen ambtenaren belast met de grensbewaking zijn de in artikel 2, onder 13, van de Schengengrenscode bedoelde grenswachters.

Artikel 47

1. Met het toezicht op de naleving van de wettelijke voorschriften met betrekking tot vreemdelingen zijn belast:
b. de ambtenaren van de Koninklijke marechaussee;

3. De ambtenaren van de Koninklijke marechaussee oefenen het toezicht op vreemdelingen uit onder leiding van de Commandant der Koninklijke marechaussee.

Artikel 48

1. De korpschef en de Commandant der Koninklijke marechaussee geven Onze Minister door hem gevraagde inlichtingen over de uitvoering van deze wet en van de Schengengrenscode.

2. Onze Minister kan aan de korpschef en aan de Commandant der Koninklijke marechaussee aanwijzingen geven over de uitvoering van deze wet en van de Schengengrenscode. Onze Minister kan individuele aanwijzingen geven aan de ambtenaren, bedoeld in de artikelen 47, eerste lid, en 47a.

3. Onze Minister kan aanwijzingen geven over de inrichting van de werkprocessen en bedrijfsvoering aan:
b. de Commandant der Koninklijke marechaussee, door tussenkomst van de Minister van Defensie.

4. Bij algemene maatregel van bestuur kunnen nadere regels worden gesteld over het eerste, tweede en derde lid.

BIJLAGE 19: GEWELDINSTRUCTIE, DEEL A: GEWAPENDE BIJSTAND CONFORM ART 58 PW (IK 2-8)

Instructiekaart voor de uitoefening van geweld door militairen bij de bewaking en beveiliging van civiele objecten in het kader van bijstandsverlening Openbare Orde en Veiligheid op grond van artikel 58 van de Politiewet 2012.

Dit is de basis instructiekaart (IK 2-8) die bij de opleiding en het bijstandsoptreden van eenheden wordt gebruikt. Voor elke gewapende inzet zal een geweldsinstructie worden vastgesteld. Wanneer geen andere specifieke instructie wordt opgesteld (bijvoorbeeld die voor Caribisch Nederland), wordt de meest actuele versie van deze geweldsinstructie gebruikt. Deze kan dus afwijken van de hieronder opgenomen tekst.

1. Inleiding

Deze instructiekaart bevat een beknopte weergave van bepalingen in de Ambtsinstructie voor de politie, de KMar en de buitengewoon opsporingsambtenaar.

Deze instructiekaart is slechts van toepassing bij de bewaking en beveiliging van civiele objecten in het kader van bijstandsverlening op grond van artikel 58 van de Politiewet 2012.

Op grond van artikel 9 lid 2 Politiewet 2012 is de Ambtsinstructie voor de politie, de KMar en de buitengewoon opsporingsambtenaar van toepassing op de militair die militaire bijstand verleent op grond van artikel 58 Politiewet 2012.

Op grond van artikel 16 Politiewet 2012 staat de militair die bijstand verleent aan de politie onder gezag van de burgemeester indien wordt opgetreden ter handhaving van de openbare orde dan wel, indien de militair optreedt in het kader van de strafrechtelijke handhaving van de rechtsorde of taken verricht ten dienste van de justitie, onder gezag van de officier van justitie.

2. Algemene regels

2.1. Gebruik nooit meer geweld dan strikt noodzakelijk is. Beperk zoveel mogelijk de risico's die zijn verbonden aan het gebruik van geweld;

2.2. Stop het gebruik van geweld zodra het doel daarvan is bereikt;

2.3. Kies bij het gebruik van geweld het middel dat het minst belastend is;

2.4. Indien de omstandigheden dit toelaten, dient u een mondelinge waarschuwing te geven voordat u geweld gebruikt;

2.5. Indien u onder leiding van een ter plaatse aanwezige militaire meerdere optreedt, mag u uitsluitend geweld gebruiken na zijn, vooraf gegeven of directe opdracht hiertoe.

3. Zelfverdediging

Het is toegestaan gepast geweld te gebruiken ter noodzakelijke verdediging van uzelf, anderen dan wel het civiele object ten aanzien waarvan U een bewakingstaak verricht.

4. Overig geweld

Het is toegestaan noodzakelijk en gepast geweld te gebruiken indien:

4.1. een persoon zich niet houdt aan instructies die U hem of haar in de uitvoering van uw taak geeft;

4.2. uw (militaire) commandant ter plaatse daartoe opdracht geeft.

5. Geweldmiddelen

U mag naast het gebruik van fysiek geweld - zoals duwen of schop-

>>>

pen - uitsluitend gebruik maken van de volgende geweldmiddelen:

5.1. diensthond (uitsluitend door een hondengeleider);

5.2. vuurwapen als slag- of stootwapen;

5.3. vuurwapen.

6. Gebruik vuurwapen

6.1. Onder gebruik van een vuurwapen wordt verstaan het richten, het gericht houden en het daadwerkelijk gebruik van een vuurwapen;

6.2. Het persoonlijk vuurwapen mag niet worden gedragen met de vuurregelaar op de stand automatisch;

6.3. Indien de omstandigheden dit toelaten, dient voor gebruik van een vuurwapen de volgende mondelinge waarschuwing te worden gegeven: “HALT OF IK SCHIET”;

6.4. Wanneer de mondelinge waarschuwing geen uitwerking heeft, geeft u, indien de omstandigheden dit toelaten een waarschuwingsschot;

6.5. Wanneer de omstandigheden een mondelinge waarschuwing niet toelaten kan de waarschuwing zo nodig worden vervangen door een waarschuwingsschot;

6.6. Bij het geven van een waarschuwingsschot moet mogelijk gevaar voor personen en zaken zoveel mogelijk worden vermeden;

6.7. Wanneer het waarschuwingsschot geen uitwerking heeft, kan gericht worden gevuurd;

6.8. Vuur alleen gericht op een persoon indien:

6.8.1. die persoon u of anderen direct bedreigt met een voor gebruik gereed vuurwapen of ander levensbedreigend geweld;

6.8.2. die persoon een misdrijf pleegt tegen het object, waarbij tevens direct of indirect een ernstige bedreiging ontstaat voor u of anderen;

6.9. Het afgeven van automatisch vuur is uitsluitend toegestaan tegen personen en vervoermiddelen waarin of waarop zich personen bevinden in een situatie waarin sprake is van ogenblikkelijke en wederrechtelijke aanranding van eigen of andermans lijf. Tracht zwaar lichamelijk letsel zoveel als mogelijk te vermijden;

6.10. Los een gericht schot zo mogelijk op de benen of anders zodanig dat letsel tot een minimum blijft beperkt;

6.11. Los niet meer schoten dan noodzakelijk is in de gegeven situatie;

6.12. Voorkom dat derden worden geraakt of anderszins risico lopen.

7. Openbare orde handhaving

Indien de uitvoering van uw bewaking- en beveiligingstaak in gevaar komt als gevolg van verstoringen van de openbare orde geldt het navolgende. Het optreden tegen openbare orde verstoringen (zoals bijv. een demonstratie) bij het door u te bewaken en te beveiligen object is primair een verantwoordelijkheid van de politie. U treedt in principe dan ook niet op tegen personen die de openbare orde verstoren. Indien een verstoring van de openbare orde plaatsvindt met betrekking tot het betreffende object en geen politie aanwezig is, meldt u dit bij uw commandant die de politie zal waarschuwen. Indien de politie niet op tijd ter plaatse kan zijn en u in het kader van uw taakuitoefening gedwongen wordt tot optreden, richt u zich op het voorkomen van verdere escalatie.

8. Rapportage

Rapporteer ieder gebruik van geweld, waaronder het geven van waarschuwingen, zo snel mogelijk aan uw meerdere. Deze melding wordt door de meerdere vastgelegd conform het door de Minister van Veiligheid en Justitie vastgestelde model.

9. Dienstvoorschrift

Deze instructiekaart is een dienstvoorschrift in de zin van artikel 135 Wetboek van Militair Strafrecht.

(Vastgesteld door de Commandant der Strijdkrachten bij nota nr 2008005450, d.d. 8 februari 2008)

>>>

BIJLAGE 19: GEWELDINSTRUCTIE, DEEL B: INZET BEWAKING MILITAIRE OBJECTEN (IK 2-27)

Instructiekaart voor de uitoefening van geweld door militairen in het kader van het “Besluit geweldgebruik defensiepersoneel in de uitoefening van de bewakings- en beveiligingstaak” en bewaking en beveiliging van (al dan niet tijdelijke) objecten in de zin van de Rijkswet geweldgebruik bewakers militaire objecten.

Deze instructiekaart (IK 2-27) bevat een beknopte weergave van bepalingen in de Rijkswet geweldgebruik bewakers militaire objecten en in het Besluit geweldgebruik defensiepersoneel in de uitoefening van de bewakings- en beveiligingstaak. Voornoemde Rijkswet en voornoemd Besluit prevaleren boven deze IK.

Deze instructiekaart is slechts van toepassing bij de bewaking en beveiliging van door of namens de Minister van Defensie aangewezen objecten. Zie voor deze objecten het Rijksbesluit houdende aanwijzing van te bewaken en te beveiligen objecten. Desalniettemin wordt er per inzet een geweldsinstructie bepaald. Wanneer de IK 2-27 van kracht is, is dat altijd de actuele versie. Deze kan dus afwijken van de hieronder opgenomen tekst.

1. Geweldmiddelen

U mag naast het gebruik van fysiek geweld – zoals duwen of schoppen - uitsluitend gebruik maken van de volgende geweldmiddelen:

1.1. vuurwapen;
1.2. vuurwapen als slag- of stootwapen;
1.3. wapenstok;
1.4. diensthond (uitsluitend door een hondengeleider)
1.5. waterwerper (uitsluitend na uitdrukkelijke last van de meerdere);
1.6. handboeien.

2. Algemene regels

2.1. Gebruik nooit meer geweld dan strikt noodzakelijk is. Beperk zoveel mogelijk de risico’s die zijn verbonden aan het gebruik van geweld;
2.2. Stop het gebruik van geweld zodra het doel daarvan is bereikt;
2.3. Kies bij het gebruik van geweld het middel dat het minst belastend is;
2.4. Tenzij de omstandigheden dit niet toelaten, dient u een mondelinge waarschuwing te geven voordat u geweld gebruikt;
2.5. Indien u onder leiding van een meerdere optreedt, mag u uitsluitend geweld gebruiken na zijn opdracht daartoe.

3. Gebruik vuurwapens

Onder gebruik van een vuurwapen wordt verstaan: het richten, het gericht houden en het daadwerkelijk gebruik van een vuurwapen.

Waarschuwing

3.1. Tenzij de omstandigheden dit niet toelaten, dient voor gebruik van een vuurwapen de volgende mondelinge waarschuwing te worden gegeven: ”HALT OF IK SCHIET”.
3.2. Wanneer de mondelinge waarschuwing geen uitwerking heeft en de omstandigheden dit toelaten, geeft u een waarschuwingsschot. Tracht daarbij mogelijk gevaar voor personen en zaken te voorkomen.

Gericht vuren

3.1. Wanneer het waarschuwingsschot geen uitwerking heeft, kan gericht worden gevuurd;

>>>

3.2. Vuur alleen gericht op een persoon indien:
  3.2.1. Die persoon u of anderen direct bedreigt met een voor gebruik gereed vuurwapen of ander levensbedreigend geweld;
  3.2.2. Die persoon een misdrijf pleegt tegen het object waarbij tevens sprake is van aantasting van een vitaal belang van de krijgsmacht.
3.3. Tracht zwaar lichamelijk letsel zo veel als mogelijk te voorkomen;
3.4. Los een gericht schot zo mogelijk op de benen of anders zodanig dat letsel tot een minimum beperkt blijft;
3.5. Los niet meer schoten dan noodzakelijk is in de gegeven situatie.
3.6. Voorkom dat derden worden geraakt of anderszins risico lopen.
Voorbeelden:
- U mag gericht vuren op een persoon die schiet op u of op een ander of zijn wapen richt op u of op een ander;
- U mag gericht vuren op een persoon die zich gereed maakt een explosief of brandbom te gooien naar een wapen- of munitieopslagplaats die onder uw bescherming staat;
- U mag gericht vuren op een persoon die opzettelijk met een voertuig inrijdt op een helikopter die onder uw bescherming staat.

4. Gebruik handboeien

Voorkom dat een op heterdaad aangehouden persoon zich tracht te onttrekken aan zijn aanhouding of een gevaar vormt voor uw of andermans leven of veiligheid. Indien het niet anders kan, maakt u daartoe gebruik van de handboeien.

5. Rapportage

Indien u (dan wel uw meerdere, als u onder leiding van die meerdere optrad) - met inbegrip van het richten van een vuurwapen of het geven van een waarschuwingsschot - heeft gebruikt, dient u dit na beëindiging ervan onverwijld in een rapport te melden.

Het rapport vermeldt in ieder geval de redenen voor en de gevolgen van het geweldgebruik. De meerdere doet het rapport onverwijld toekomen aan de commandant. De commandant brengt het rapport, zo nodig vergezeld van zijn kanttekeningen, onverwijld ter kennis van een brigadecommandant van de Koninklijke Marechaussee.

6. Dienstvoorschrift

6.1. Deze instructiekaart is een dienstvoorschrift in de zin van artikel 135 Wetboek van Militair Strafrecht.
6.2. Deze instructiekaart is geldig vanaf de datum van de ondertekening door de Commandant der Strijdkrachten.

(Vastgesteld door de Commandant der Strijdkrachten bij nota nr BS2014022226, d.d. 14 augustus 2014)

BIJLAGE 20: FOTO- EN AFBEELDINGVERANTWOORDING

Alle foto's in deze catalogus zijn afkomstig van het Ministerie van Defensie, de Mediacentrale Defensie (waarin o.a. de voormalige Audio Visuele Dienst Defensie is opgegaan) en haar eenheden. Waar de herkomst daarvan afwijkt, staan ze hieronder opgenomen.

blz	positie	beschrijving foto of afbeelding en herkomst
13	titel	Hoogwater Limburg 2011, www.dumpert.nl
44	grafiek	NCTV
46	kaart	Nederland boven en onder huidige NAP-niveau. Bron: AHN
50	links	Brand gemeentehuis Waalre, www.omroepbrabant.nl, ANP
54	titel	MapleCroft
55	titel	Reformatorisch Dagblad (www.refdag.nl)
74	titel	Brand Chemiepak, www.nrc.nl, WFA / Erald van der Aa
75	titel	www.omroepzeeland.nl
82	titel	www.alblasserdamsenieuws.nl
84	rechts	www.brandweer.nl
111	rechts	www.politie.nl
123	titel	www.rtvdrenthe.nl
126	titel	RTLNieuws.nl
127	titel	www.mattiasgijsbertsen.nl
128	titel	www.vertogen-interieurbouw.nl
132	titel	Rijkswaterstaat
136	titel	www.devriglas.nl
137	titel	Tweede Kamer, RD, Henk Visscher
163	titel	Wikimedia.org, "Jestehat84"
188	titel	vrienden van 43Mechbrig, Oefening 'Vliegvuur'
211	titel	http://www.vloer-vloerbedekking.nl
215	titel	www.kustwacht.nl
227	titel	www.kustwacht.nl
229	titel	Bart Oerbekke, 112Twente.nl
233	titel	www.avrm.nl
250	titel	Schermafdruk van LCMS, www.lcms1.nl
305	titel	Piet van Bragt, bibliotheek van het Van Abbemuseum
319	rechts	Jan-Willem van Aalst — www.imergis.nl
324	rechts	Jan-Willem van Aalst — www.imergis.nl
329	rechts	Jan-Willem van Aalst — www.imergis.nl
330	rechts	Jan-Willem van Aalst — www.imergis.nl
331	links	Jan-Willem van Aalst — www.imergis.nl
335	rechts	Jan-Willem van Aalst — www.imergis.nl

BIJLAGE 21: ADRESOVERZICHT

Ministerie van Veiligheid en Justitie

Turfmarkt 147,
2511 DP Den Haag

internet: www.minvenj.nl
telefoon: (070) 370 7911

NCTV

Turfmarkt 147,
2511 DP Den Haag

internet: www.nctv.nl
e-mail: info@nctv.minvenj.nl
telefoon: (070) 751 5050

LOCC

Landelijke Eenheid Politie
Hoofdstraat 54
3972 LB Driebergen-Rijsenberg

internet: www.nctv.nl/locc
e-mail: locc@nctv.minvenj.nl
telefoon algemeen: (088) 622 8000
telefoon operationeel: (088) 662 8048 (24/7)

Ministerie van Defensie

Plein-Kalvermarkt complex
Kalvermarkt 32
2511 CB Den Haag

Internet: www.defensie.nl
e-mail: dops.natops@mindef.nl
telefoon: (070) 318 8188